

ΕΛΛΟΠΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Σ' αυτό το τεύχος

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ HENRY KISSINGER

ΕΑΝ
ΔΕΝ
ΕΙΝΑΙ
ΑΥΤΟΣ

ΕΝΟΧΟΣ ΓΙΑ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ
ΠΟΛΕΜΟΥ, ΤΟΤΕ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΝΕΝΑΣ

Επίσης:

- Συνέντευξη με τον Νίκο Ψυρούκη
- Το Σκοπιανό Μόρφωμα Διαλύεται
- Ευρω-ατλαντικές Σχέσεις
- Οι Γυναίκες της Μάνης
- Ο Ελληνισμός της Ρουμανίας
- Ατομικά και Συλλογικά Δικαιώματα

Τεύχος 55^ο (32^ο) Περίοδος Β'
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2001

Δρχ. 1.500 (4,40€) - Κύπρος: 3,0 Λίρες

**«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναῖε Πελασγικέ...»
(Ίλιάς Π, 233)**

ΕΛΛΟΠΙΑ = «ἀρχαία ὀνομασία τῆς κοιλάδας τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ἑλλοπες, Ἑλλοί ἢ Σελλοί, ἱερεῖς τοῦ Δωδωναίου Δία.

Ἡ Δωδώνη τῆς Ἑλλοπίας ἦταν ἡ χώρα τῶν Μολοσσῶν*, ἔδρα τοῦ ἀρχαιότερου ἐλληνικοῦ μαντείου πού προφῆτενε ἐρμηνεύοντας τὸ θροῖσμα τῶν φύλλων τῆς δελανδιάς. Ἑλλοψ, γιός τοῦ Ἴανος, ἐγγονός τοῦ Ἑλληνος.

* πατρίδα τῆς Ὀλυμπιάδας, μητέρας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	8.000 δρχ.	16.000 δρχ.
ΚΥΠΡΟΣ	15 λίρες	30 λίρες
ΕΥΡΩΠΗ	12.000 δρχ.	24.000 δρχ.
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	14.000 δρχ.	28.000 δρχ.
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	12.500 δρχ.	25.000 δρχ.
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	15.000 δρχ.	

*Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιῶτες, χαμηλοσυνταξιῶχοι, 5.000 δρχ. τὰ 6 τεύχη

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τίς συνδρομές σας μπορείτε νά τίς στέλνετε μέ ταχυδρομική ἐπιταγή στή Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας ἢ νά τίς καταθέτετε στόν λογαριασμό τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230, γράφοντας τὸ ὄνομά σας στό ἔντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν:
«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»
25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, τηλ. 65.19.728
Βιβλιοπωλεῖα Θεσσαλονίκης:
Βασίλειος Χρήστου
Ἐκδόσεις «ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ»
Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, τηλ. 282.427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στίς παροικίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ
- Στήν Κύπρο καί στίς ἐπαρχιακές πόλεις
- Στούς ἐφημεριδοπώλες τῆς Ἀθήνας
Ἀπό τὸ πρακτορεῖο Ἐφημερίδων «Εὐρώπη» Α.Ε.
Ἀμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 55^ο (32^ο), Περίοδος Β'
ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2001

*

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ

Ἑλλάδα 1.500 δρχ. (4,40 €)

Κύπρος 3,0 λίρες

Ἐκδότης - Ὑπεύθυνος σύμφωνα μέ τόν νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως

155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Ἐπιμέλεια

Ἀνδρέας Μοράτος

Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας

Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Ἄγ. Δημήτριος

Τηλεομοιότυπο (Τ.Ο.Τ.): 65.19.728

Σέ αὐτό τό τεύχος συνεργάστηκαν:

Βασίλης Βαβουράκης

Μιχαήλ Βικέντιος

Γιώργος Βοσκόπουλος

Ἰωάννης Γαβριηλίδης

Γρηγόρης Γκιζέλης

Εὐστάθιος Διαβάτης

Γρηγόρης Ζῶρος

Νικόλαος Καράτζιος

Βασίλης Καρβουνιάρης

Σταῦρος Καρχαλέτης

Γεώργιος Κούβελας

Ἀχιλλέας Λαζάρου

Γαβριήλ Λαμψιδης

Φάνης Μαλκίδης

Διονύσης Μαυρογιάννης

Ἀνδρέας Μοράτος

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Ἀντώνης Ξελαπαδάκος

Λάμπρος Παπαδημητριάκης

Στέφανος Σωτηρίου

Srdja Trifkovic

Κωνσταντῖνος Χολέβας

Νίκος Ψυρούκης

- Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὕλης γίνεται ἀπό Συντακτική Ὁμάδα.
- Τά ἐνυπόγραφα κείμενα δέν ἐκφράζουν κατ' ἀνάγκην τήν ἄποψη τοῦ συνόλου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδας.
- Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.
- Οἱ προβολές βιβλίων, περιοδικῶν καί δραστηριοτήτων τοῦ πατριωτικοῦ χώρου δέν ἔχουν ἐμπορικό χαρακτήρα.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ 55ου ΤΕΥΧΟΥΣ

«Η ΑΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Έργο του Παναγιώτη Καλάδρια

διαστάσεων 70 x 100 εκατ.

Μουσαμάς - Λάδι

Αριθμός τηλεφώνου για έργα του και εκθέσεις: 9214850

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	2
ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΗΜΑ	
Τα αποκαλυπτήρια Μνημείου Μεσσηνίων Μακεδονομάχων (του Γ. Δ. Κούβελα).....	4
Αναπαύτηκε ο Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου. Ιδεολόγος μέχρι το τέλος (του Αρίστου Μιχαηλίδη).....	6
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
«Απάντηση προς άφρονες Αλβανούς».....	9
Η κατάρρευση της πολιτικής των υποχωρήσεων (του Κωνσταντίνου Χοπέβα).....	10
Μια μαύρη επέτειος: 1949-2001 (του Γαβριήλ Θ. Λαμψίδη).....	12
Ανακοίνωση της Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης.....	13
Μήπως θα φθάσουμε στη δικαίωση της γενοκτονίας; (του Γιάννη Καψή).....	14
Ιστορικοί ανιστόρητοι (του Βασίλη Βαβουράκη).....	15
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΤΥΠΟ	
Ιδρύεται «Παμμακεδονική Συνομοσπονδία» με έδρα την Αθήνα.....	16
Γιασασίν Γιωργάκη εφέντη... Τουρκικά εύσημα στην εξωτερική μας πολιτική.....	16
Ο Κατραντισιώτης Παναγιώτης Μόρφης, Δήμαρχος του Ζεμλίνου του Βελιγραδίου (1884-91).....	17
ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Συνέντευξη με τον Νίκο Ψυρούκη (Επιμέλεια: Θ. Μπινιχάκης).....	18
Ατομικά και συλλογικά δικαιώματα στο πλαίσιο της οικουμενικότητας και της πολιτισμικής διαφοροποίησης (του Γρηγόρη Γκιζέλη).....	23
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ	
Σκόπια: Το τιτοϊκό ιδεολόγημα προ της διάλυσης (του Στέφανου Σωτηρίου).....	26
ΔΙΕΘΝΗ	
Ευρωπαϊτικές σχέσεις και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (του Γιώργου Βοσκόπουλου).....	29
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
Περί οικονομίας Μεγάλου Αλεξάνδρου (του Γρηγόρη Ζώρζου).....	33
ΚΥΠΡΟΣ	
Στον προθάλαμο του διεθνούς δικαστηρίου ο Henry Kissinger (Επιμέλεια: Θ. Μπινιχάκης).....	36
Η δίκη του Henry Kissinger (του Στάθη Διαβάτη).....	38
Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Ο Ελληνισμός της Ρουμανίας (του Φάνη Μαηκίδη).....	42
ΤΟΥΡΚΙΑ	
«Άλλες φωνές» από τις ΗΠΑ: Θα είναι η Τουρκία το επόμενο Ιράν; (της Srdja Trifkovic).....	46
ΙΣΤΟΡΙΑ	
Αρμάνοι - Βλάχοι, Β' μέρος (του Αχ. Γ. Λαζάρου).....	48
Οι Γυναίκες της Μάνης (του Αντώνη Ξεπαπαδάκου).....	53
Η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της περιοχής της Άρτας (του Γιώργου Αχ. Παπαδημητρίου).....	59
Ρήγας Βελεστινλής: Δίκαιο και Επανάσταση (του Διονύση Μαυρόγιαννη).....	63
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας (του Ιωάννη Ν. Γαβριηλίδη-Παρρησιάδη).....	69
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	71

Είσαγωγικό σημείωμα

Είναι σαφές και άδιαμφισβήτητο πλέον ότι η περιοχή της χερσονήσου του Αΐμου, η γεωπολιτική γειτονιά μας δηλαδή, έχει εισέλθει σε μία πολύ σοβαρή κρίση. Κρίση ή όποια μάλλον θα συνεχίσει να δίνει αλλαγές συνόρων και status quo, όπως συμβαίνει από το 1991 με την έναρξη του εσωτερικού πολέμου στην Γιουγκοσλαβία, μόνο που τώρα, για πρώτη φορά, είναι αλήθεια, ή φωτιά άγγιζει τα σύνορά μας και απειλεί να εισέλθει στα έδαφά μας.

Καί ενώ τα Βαλκάνια συγκλονίζονται εκ θεμελίων από πολύ σοβαρά γεγονότα (συνέχιση του πολέμου στα Σκόπια, με τον UCK να επιτυγχάνει τους στόχους του, απαγωγή-παράδοση Μιλόσεβιτς στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, θέμα Τσαμουριάς κ.λπ.), η Έλληνική κυβέρνηση επέλεξε την κατάλληλη χρονική στιγμή να εισέλθει στην δίνη της κομματικής έσωστρέφειας και της πλήρους πολιτικής παράλυσης.

Αδυνατών ο πρωθυπουργός της χώρας να αντιμετωπίσει την έσωκομματική του αντιπολίτευση, προερχόμενη και αποτελούμενη από τα λεγόμενα πρωτοκλασάτα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, προκηρύσσει ενδισιακικά έκτακτο συνέδριο τον Οκτώβριο. Αποτέλεσμα, η ήδη σε διαρκή κόπωση εύρισκόμενη κυβέρνηση από την έπομένη των εκλογών της 9ης/4/2000, να περιπέσει σε πλήρη παράκρουση. Κρίσιμοι τομείς του κυβερνητικού έργου, όπως η Έξωτερική Πολιτική, η Άμυνα και η Οικονομία καρκινωδοτούν και τα προβλήματα συσσωρεύονται. Αλήθεια, ποιά πολιτική πρόκειται να ακολουθήσει η χώρα μας τώρα που τα Σκόπια ουσιαστικά έχουν περάσει σε ένα διαφορετικό status quo και ο UCK διεκδικεί σαφέστατο πολιτικό ρόλο στην γείτονα χώρα, με τις παρασημασμένες ευλογίες Αμερικανών, Βρετανών και ίσως και άλλων δυτικών δυνάμεων; Οί δηλώσεις του Γάλλου διαμεσολαβητού Φρανσουά Λυστάρ, που ζήτησε από την Σκοπιανή κυβέρνηση απ' ευθείας διάλογο με τους Άλβανούς αντάρτες, μᾶς προβληματίσαν καθόλου; Μήπως κάποτε στο Υπουργείο Έξωτερικών μας πρέπει να σκεφθούν ότι ή μέχρι παρεξηγήσεως έπιμονή μας να στηρίζουμε την Σκοπιανή νομενκλατούρα μάλλον δέν θά αποδώσει σε βάθος χρόνου; Μήπως, λέμε μήπως, πρέπει κάποτε να σκεφθούμε να πλησιάσουμε περισσότερο, έστω και διερευνητικά, τον Άλβανικό παράγοντα στην περιοχή; Μέ ποιά τρόπο παρενέβη ή έλληνική διπλωματία στις Άλβανικές εκλογές; Προσπάθησε να προστατεύσει τά συμφέροντα της μειονότητας; Από τά πενιχρά αποτελέσματα του κόμματος ΚΕΑΔ φαίνεται σαφώς ή ανεπάρκειά

μας. Καί όχι μόνον αυτό. Ο Έλληνικός λαός δέν πληροφορείται σχεδόν καθόλου για τίς κινήσεις των Άλβανών για τό θέμα της Τσαμουριάς, τό όποιο δέν τίθεται πλέον από τούς όπλαρηγούς του UCK, αλλά από έπίσημα Άλβανικά κόμματα, μέ συγκεντρώσεις σε κλειστούς χώρους, και πορείες έξω από την Έλληνική πρεσβεία. Έχει προβεί ή κυβέρνηση στα ανάλογα διαδήματα προς την Άλβανική κυβέρνηση; Μήπως θά αντιμετωπίσουμε και αυτό τό θέμα μέ τό γνωστό στρατοκαμηλικό τρόπο που αντιμετωπίσαμε τό Σκοπιανό; Μήπως θά ξανατρέχουμε αύριο να καλύπτουμε τίς ανεπάρκειες της διπλωματίας μας μέ συλλαλητήρια;

Στίς τελευταίες βουλγαρικές εκλογές ο πρώην μονάρχης Συμεών Β' και τό κόμμα του «Έθνικό Κίνημα Συμεών Β'» σάρωσαν μέ 42%. Τό κόμμα αυτό προτίθεται να σχηματίσει κυβέρνηση συνασπισμού μέ τό κόμμα της Τουρκικής μειονότητας του Άχμέτ Ντογκάν. Έχει σημαίνει συναγεριστό στο Έλληνικό Υπουργείο Έξωτερικών από τόν σφιχτό, και θανάσιμο ίσως για μᾶς, έναγκαλισμό Άγκυρας - Σόφιας;

Όσον αφορά ή Έλληνοτουρκικά, σημείον αναφοράς της πολιτικής μας έναντι των γειτόνων έγινε πιά τό περίφημο ζειμπέκικο του Υπουργού μας των Έξωτερικών Γ. Παπανδρέου στην Σάμο, υπό τά χειροκροτήματα του Τζέμ. Έχει ενημερώσει κανείς αρμόδιος τόν αρχηγό της Έλληνικής διπλωματίας ότι ο χορός που θά ήτο πλέον χρήσιμος για τά μέλλοντα θά ήταν μάλλον ο χορός των αναστενάρηδων; Στην πυροδοσία θά έπρεπε να έξασκεΐται ο κ. Παπανδρέου και όχι να μᾶς χορεύει άχαρο ζειμπέκικο αλά Χάρβαρντ. Οί Τούρκοι πιέζουν και θά συνεχίσουν να πιέζουν την Έλληνική πλευρά σ' όλα τά μέτωπα. Τό Τουρκικό Συμβούλιο Έθνικής Ασφάλειας διαπιστώνει μέ όργη και άγανάκτηση την πρόθεση των Αμερικανών και των Ισραηλινών να ιδρύσουν Κοινοτικό κράτος στο Β. Ιράκ. Ο κίνδυνος να δοθεί ως αντίλλαγμα στους Κεμαλιστές στρατηγούς κάτι προς δυσμάς είναι μεγάλος. Γι' αυτό απαιτείται ύψιστη έτοιμότητα από Έλληνικής πλευράς σ' όλα τά επίπεδα. Καί όχι φυσικά τσιφτετέλια και καρσιλαμάδες.

Σε καθεστώς αδράνειας έχει περιπέσει και τό Υπουργείο Έθνικής Άμυνας. Η περικοπή δαπανών και έξοπλιστικών προγραμμάτων έχει κόψει φαίνεται και τά φτερά των έπιτελικών ομάδων του Υπουργού. Ο όποιος, φαίνεται, έχει άλλες μεγάλες έσωκομματικές σκοτούρες σχετικές μέ τό συνέδριο του Οκτωβρίου. Τό δυσάρεστο και

αρκούντως ανησυχητικό έδω είναι ότι το Υπουργείο Αμύνης και το ΓΕΕΘΑ συζητούν για πρώτη φορά, στα πλαίσια των Μέτρων Οικοδόμησης Έμπιστοσύνης, την Τουρκική και Αμερικανονατοϊκή απαίτηση να μὴ αναχαιτίζονται τὰ Τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη πάνω ἀπ' τὸ Αἶγαῖο, ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ ἀναγνωρίζονται μετὰ τὸ ἠλεκτρονικὸ σύστημα IFF. Δείγματα κόπωσης τῆς Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἢ ἀπαρχὴ τελειωτικῶν διευθετήσεων μετὰ τὴν ἀπέναντι πλευρᾶ; Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι δὲν θὰ τὸ πιοῦμε καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸ ποτήρι. Ὅτι δὲν θὰ κατακτήσουμε ἀπὸ χώρα ἐλεγχόμενης κυριαρχίας σὲ χώρα ἀνύπαρκτης ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Στὸν κρίσιμο τομέα τῆς Οἰκονομίας ἡ κυβέρνησις μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι ὅλα εἶναι ὑπὸ ἐλεγχον. Ὅμως τὸ χρηματιστήριο κατρακυλᾷ μετὰ ρυθμούς πλήρους ἀπαξίωσης. Ἡ ἀνεργία αὐξάνεται καὶ εἰδικὰ μεταξὺ τῶν νέων παίρνει διαστάσεις ἐκρηκτικῆς. Οἱ ἐμφανιζόμενες ὡς ἀναγκαῖες ιδιωτικοποιήσεις δὲν προχωροῦν. Τὰ προγράμματα γιὰ τὸ Γ' Κ.Π.Σ. δὲν κατατίθενται καὶ οἱ πόροι δὲν εἰσέρχονται στὴν χώρα. Τὰ μοιραῖα Ὀλυμπιακὰ ἔργα δὲν ἔχουν ἀρχίσει οὐσιαστικά. Ὁ πληθωρισμὸς ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους μᾶς ἀπειλεῖ μετὰ ἐλλείμματα καὶ λανθασμένες προβλέψεις. Ἡ ὑπαιθρος χώρα τελεῖ ὑπὸ ἐγκατάλειψη καὶ ὁ ἀγροτικὸς πληθωρισμὸς συνεχίζει νὰ συρρικνώνεται. Οἱ συστάσεις δὲ τῶν παραγόντων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης ἦταν γιὰ πρώτη φορά αἰσθηρῆς στοῦ Γκέτεμποργκ. Κινδυνεύουν τὰ κριτήρια διατηρησιμότητας στὴν ΟΝΕ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Περιγράφοντας τὴν πολιτικὴ κατάσταση τῆς χώρας, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν σκεφθοῦμε καὶ τὴν μείζονα κρίση στὴν γειτονικὴ Γιουγκοσλαβία. Ἡ παράδοση –ἀπαγωγή– τοῦ Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς στοῦ δικαστήριου τῆς Χάγης ἀπὸ τὴν Σερβικὴν κυβέρνησις καθιστᾷ ἐκ τῶν πραγμάτων παντελῶς ἀδύνατη τὴν Γιουγκοσλαβία –πού μᾶλλον διαλύεται καὶ ὡς Ὀμοσπονδία μετὰ τὴν ἐπικείμενη πιά ἀπο-

σκίτησι τοῦ Μαυροβουνίου– ἀλλὰ καὶ τὴν Σερβία εἰδικότερα στοῦ νὰ παρακολουθῆσι τὰ τεκταινόμενα στὸν Βαλκανικὸ περίγυρο. Καθιστᾷ ἐπίσης σαφές σὲ ὅλους ὅτι οἱ παράγοντες τῆς παγκοσμιοποίησης καὶ τῆς Pax Americana προχωροῦν στὴν ἐφαρμογὴ τῶν σχεδίων τῆς μετὰ κάθε μέσον, μετὰ κάθε ἀήθη συνδιαλλαγῆς, περιφρονώντας κάθε ἔννοια δικαίου καὶ χρησιμοποιώντας ἀδίστακτα ὅλους τοὺς κατά τὸπους συνεργάτες καὶ ὑποτακτικούς τους καὶ ὄχι μόνον. (βλ. πρωθυπουργὸ Σερβίας Τζίντζιτς). Αὐτὸ πού πρέπει νὰ μείνει σ' ἐμᾶς εἶναι ὅτι σὲ μιά χώρα σάν τὴν Ἑλλάδα, πού αὐτὴ τὴ στιγμή θρῖσκειται, χωρὶς νὰ τὸ θέλει θέβαια, στοῦ μέσον ἑνὸς γεωπολιτικοῦ κυκλώνα πού σαρώνει τὴν περιοχὴ μας, θὰ ἔπρεπε νὰ περισσεύει σὲ πολιτικὸ ἐπίπεδο ἢ συνεννόησι τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, ἢ σύνεσι, ἢ ψυχραιμία, ὁ προγραμματισμὸς σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἢ πολιτικὴ διορατικότητι καὶ ἢ σαφῆς στοχοθέτησι σὲ ἐπίπεδο ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἢ ἀποφασιστικότητι καὶ ἢ αὐξηση τῆς ἀποτρεπτικῆς ικανότητος τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων. Ἄντ' αὐτῶν βλέπουμε πράγματα ἀπαράδεκτα. Βλέπουμε τὴν κυβερνητικὴ ἐσωστρέφεια νὰ βλάπτει ἀκόμη καὶ τίς ἐξωτερικῆς σχέσεις τῆς χώρας (βλ. ματαίωσι ἐπισκέψεως τοῦ πρωθυπουργοῦ στὴν Κίνα), νὰ εἰσπράττουμε ὡς πολῖτες πολιτικὴ προχειρότητα, παλινωδίες, ἀναβλητικότητι, φαινόμενα σήψης τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῆς δημόσιας διοίκησης. Δὲν νομίζουμε ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι καὶ ἰθύνοντες ὅτι ἦρθε ὁ καιρὸς τοῦ «δὲν πάει ἄλλο»; Ὅτι μετὰ ἀστεῖα καὶ τίς γελοιοτήτες δὲν διοικεῖται χώρα σὲ κατάστασι σαφοῦς κρίσεως; Ὅτι γελοῖα «δόγματα» τοῦ τύπου «δὲν διεκδικοῦμε τίποτα, δὲν παραχωροῦμε τίποτα» μᾶς ὀδηγοῦν στὴν καταστροφῆ; Ἄς ξυπνήσει ἐπιτέλους ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας, ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς, ἢ κοινωνία, ὅλοι μας. Ἄς σταματήσουν οἱ χοροὶ καὶ τὰ γλέντια. Γιὰ νὰ μὴν καταλήξουμε ἀπὸ ζεῖμπέμικο νὰ χορεύουμε ὅλοι μαζί τὸν χορὸ τοῦ Ζαλόγγου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ἀφορᾷ τοὺς ἀναγνώστες τῆς «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» στὴν Κύπρου.

Ὅπως σᾶς εἶχαμε ἐνημερώσει ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος, ἀντιμετωπίζαμε τὸ ἀδικαιολόγητο πρόβλημα τῆς τιμῆς διάθεσις τοῦ περιοδικοῦ πρὸς 4,75 λίρες, παρ' ὅλο πού στοῦ ἐξώφυλλο γράφεται ἡ ἀξία τῶν 3 λιρῶν.

Κατόπιν ἐπιμονῆς μας καὶ μείωσις κατὰ 20% τῆς ἀκαθάριστης τιμῆς γιὰ τὴν Μεγαλόνησο, ἢ «ΕΛΛΟΠΙΑ» θὰ διατίθεται ἀπὸ τοὺς ἐφημεριδοπῶλες καὶ τὰ περίπτερα πρὸς 3 λίρες Κύπρου.

Παρακαλοῦμε νὰ μᾶς ἐνημερώσετε ἐάν σᾶς ζητήσουν ὑψηλότερη τιμὴ τῆς ἀναγραφόμενης.

Τά ἀποκαλυπτήρια Μνημείου Μεσσηνίων Μακεδονομάχων

Τοῦ Γ. Δ. Κούβελα*

Σέ ἀτμόσφαιρα συγκινητική καί μέ τή συμμετοχή μεγάλου πλήθους ἔγιναν στίς 6 Μαΐου στήν Καλαμάτα τά ἀποκαλυπτήρια τοῦ Μνημείου τῶν Μεσσηνίων Μακεδονομάχων. Τό Μνημεῖο στήθηκε στό πάρκο, ἀνατολικά τοῦ Διοικητηρίου (Νομαρχίας) Καλαμάτας. Οἱ ἐκδηλώσεις πού πραγματοποιήθηκαν ἦταν ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου καί τοῦ Νομάρχου κ. Δημ. Δράκου.

Μετά τό τρισάγιο, πού τέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος, ἀπηύθυναν χαιρετισμό: ὁ πρ. ὑπουργός Μακεδονίας-Θράκης κ. Μαγκριώτης ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, οἱ Νομάρχες Πέλλας, Καστοριάς καί Ἡμαθίας, ὁ Νομάρχης Μεσσηνίας, ὁ Δήμαρχος Γιαννιτσῶν, ὁ Δήμαρχος Καλαμάτας κ. Π. Κουμάντος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα Γιαννιτσῶν «Ὁ Γκόνος Πώτας», καί ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Βορειοελλαδιτῶν Μεσσηνίας κ. Μαν. Κοβέτης, ὁ ὁποῖος εἶχε τήν πρωτοβουλία γιά τήν ἀνέγερση τοῦ Μνημείου.

Μιλώντας ὁ Νομάρχης Καστοριάς κ. Γ. Καπαχτοῆς τόνισε μεταξύ ἄλλων ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς νότιας Ἑλλάδας ὑπάκουσαν στό προσκλητήριο τοῦ πολιτικοῦ καί διπλωμάτη Ἰωνα Δραγούμη, πού εἶχε πεῖ ὅτι «άν σώσουμε τή Μακεδονία, ὅλοι θά σωθοῦμε», κι ἔτσι ὑπῆρξε αὐτό τό ἀποτέλεσμα. Ἐξ ἄλλου, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα Γιαννιτσῶν κ. Διον. Κασάτης μίλησε γιά τή συμβολή τοῦ Μεσσηνιακοῦ λαοῦ στό Μακεδονικό Ἀγῶνα, ἐνῶ μέ ἰδιαίτερη συγκίνηση ἐναπόθεσε στό Μνημεῖο μικρό δοχεῖο μέ χῶμα ἀπό τή Μακεδονία.

Ἀκολούθησαν τά ἀποκαλυπτήρια τοῦ Μνημείου, τό ὁποῖο φιλοτέχνησε ὁ Μακεδόνας γλύπτης κ.

Εὐθύμιος Καλεβρᾶς. Στό τέλος ἔγινε προσκλητήριο νεκρῶν, οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται στούς 60, σύμφωνα μέ τήν ἕως τώρα ἔρευνα τοῦ ἱστορικοῦ κ. Χρ. Ρέππα. Ὅλα τά ὀνόματα εἶναι χαραγμένα πάνω στό μάρμαρο τοῦ Μνημείου. Ἀπό τοὺς κορυφαίους ἥρωες Μακεδονομάχους εἶναι ὁ ὑπολοχαγός Πεζικοῦ Σαράντης Ἀγαπηνός, γνωστός μέ τό ψευδώνυμο Καπετάν Τέλλος Ἄγρας, καί ὁ ἀνθυπολοχαγός Πεζικοῦ Μαρίνος Λυμπερόπουλος, γνωστός ὡς Καπετάν Κρόμπα.

Στά ἀποκαλυπτήρια παρευρέθησαν ἀκόμη: ὁ βουλευτής Πέλλας κ. Γ. Καρασιμάνης, ὁ βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. Νικ. Ρεγκούζας, οἱ Μεσσηνιοὶ βουλευτές, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἀπογόνων Μακεδονομάχων «Παῦλος Μελάς» κ. Παντ. Χατζηχαρίτης, ὁ πρόεδρος τῶν Μεσσηνίων Μακεδονίας-Θράκης κ. Φ. Σταυρόπουλος, ὁ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας καί Πολιτισμοῦ Γερμανίας αἰδ. π. Χαράλ. Στεφανόπουλος, Δήμαρχοι Μεσσηνιακῶν Πόλεων καί πλῆθος κόσμου.

Τό βράδυ στό Ἀμφιθέατρο τοῦ Δημοτικοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Καλαμάτας δόθηκε μουσικοχορευτική ἐκδήλωση. Παρουσιάστηκαν χοροὶ τῆς Μακεδονίας καί τῆς Θράκης ἀπό χορευτική ὁμάδα τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου Πενταπλατάνου Γιαννιτσῶν «Τό Πυλωρύγι» καί χοροὶ Μεσσηνίας - Πελοποννήσου ἀπό τό Λύκειο Ἑλληνίδων Καλαμάτας.

* Διευθυντής Σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ»

Τό μνημεῖο τῶν Μεσσηνίων Μακεδονομάχων στήν Καλαμάτα

Οι Μεσσήνιοι Μακεδονομάχοι είναι:

- Σαράντης Αγαπηνός (καπετάν Τέλλος Άγρας), Υπολοχαγός Πεζικού, Γαργαλιάνοι.
- Δημήτριος Ανδροβιτισανέας, Συνταγματάρχης Χωροφυλακής, Λαγκάδα Καρδαμύλης.
- Νικόλαος Βασιλάκης (καπετάν Μαλεβός), Ανθυπολοχαγός Πεζικού, Αλαγονία.
- Εμμανουήλ Βετσόγλου, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Νείλος Γιαννούκος, Ιερομόναχος, Κέντρο Αβίας.
- Νικόλαος Δαμηλάτης, ιδιώτης εθελοντής, Λαδά.
- Δημήτριος Δραγώνας, ιδιώτης εθελοντής, Βέργα.
- Νικόλαος Δαμιανέας, ιδιώτης εθελοντής, Σαϊδόνα.
- Ζήσης Δημουλιός, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Ηλίας Δικαίος, Αντισυνταγματάρχης, Μεγάλη Μαντίνεια
- Παναγιώτης Δικαίικος, Ανθυπομοίραρχος Χωροφυλακής, Καλαμάτα.
- Δημήτριος Κάκκαβος, Αντιστράτηγος, Φιλιατρά.
- Χαρίλαος Καμινέας, ιδιώτης εθελοντής, Γούρντσα Καρδαμύλης.
- Εμμανουήλ Καμπούρης, ιδιώτης εθελοντής, Προσήλιο.
- Γεώργιος Κανελλόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Κυπαρισσία.
- Πάνος Καπετανάκης, ιδιώτης εθελοντής, Μεγάλη Μαντίνεια.
- Παναγιώτης Καρβέλας, Υπολοχαγός Πεζικού, Καρβέλι.
- Αργύρης Καρτσώλης, ιδιώτης εθελοντής, Θουρία.
- Γρηγόριος Καψαλόπουλος, Ιερομόναχος.
- Φίλιππος Κιτρινιάρης, Συνταγματάρχης, Πετροβούνη Καρδαμύλης.
- Παναγιώτης Κομούτσος, ιδιώτης εθελοντής, Κυπαρισσία.
- Γρηγόρης Κουλάκος, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Στρατής Κομπιλίρης, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Γεώργιος Κορμάς, ιδιώτης εθελοντής, Αρσινόη.
- Παναγιώτης Κουκής, Επιλοχίας, Κάμπος Αβίας.
- Γεώργιος Κουκούτσος, ιδιώτης εθελοντής, Μάλτα Αβίας.
- Γεώργιος Κουμουνδουρέας, ιδιώτης εθελοντής, Λαγκάδα Καρδαμύλης.
- Δημήτρης Κουρέας, Ταγματάρχης Πεζικού, Μάλτα Αβίας.
- Γεώργιος Κουτρουβίδας, Συνταγματάρχης Χωροφυλακής, Νομιστή Καρδαμύλης.
- Ξενοφών Κωστέας, Συνταγματάρχης Πεζικού, Γουρνίτσα Καρδαμύλης.

- Αριστόδημος Κωστόπουλος, Λοχαγός Πεζικού, Οιχαλία.
- Αλέξανδρος Λυμπερόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Αριστοδήμιο.
- Μαρίνος Λυμπερόπουλος (καπετάν Κρόμπας), Ανθυπολοχαγός Πεζικού, Αριστοδήμιο.
- Ευάγγελος Μπαϊρακταρέας, Λοχαγός Μηχανικού, Καρδαμύλη.
- Νικόλαος Μπαξεβανάκης, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Τάσος Νικηφόρος, ιδιώτης εθελοντής, Θουρία.
- Κώστας Νικολακόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Χριστιάνοι Τριφυλλίας.
- Κώστας Νικολόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Γεώργιος Νταιφώτης, ιδιώτης εθελοντής, Κυπαρισσία.
- Νικόλαος Παπαδόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Εύα.
- Παναγιώτης Παπατζαντεάς, Υποστράτηγος Πυροβολικού, Κάλυβες Καρδαμύλης.
- Ανδρέας Πατσάλας ή Πετσάλης, ιδιώτης αγωνιστής, περιοχή Λεύκτρου.
- Αναστάσιος Ρουμελιώτης, Συνταγματάρχης Πεζικού, Καλαμάτα.
- Γεώργιος Ρουμελιώτης, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Γεώργιος Σκαρμήτσος, Επιλοχίας, Καλαμάτα.
- Γεώργιος Σκοπετέας, ιδιώτης εθελοντής, Εξωχώρι Καρδαμύλης.
- Σωτήριος Σκοπετέας, ιδιώτης εθελοντής, Εξωχώρι Καρδαμύλης.
- Δημήτρης Σπίνος, ιδιώτης εθελοντής, Σπερχογεία.
- Νικόλαος Σπυρόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Μεσσήνη.
- Πούλος Σταματέλος, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Σωκράτης Τσετσέκος, ιδιώτης εθελοντής, Άμμος.
- Ιωάννης Τσιλίκας, ιδιώτης εθελοντής, Σκάλα.
- Βασίλειος Τσιμπιδάρος (καπετάν Τσιμπιδας), Καλαμάτα.
- Γεώργιος Τσινάκης, ιδιώτης εθελοντής, Καλαμάτα.
- Αντώνης Τσίτουρας (καπετάν Ντούρας), Άρις.
- Γρηγόριος Φαληρέας (καπετάν Ζάκας), Καρδαμύλη.
- Αριστομένης Φίλος, ιδιώτης εθελοντής, Αग्रιλόβουνο.
- Γεώργιος Φραγκάκος (καπετάν Μαλέας), Γιαννιτσάνικα.
- Παναγιώτης Χαραλαμπίδης, ιδιώτης εθελοντής, Βαλύρα.
- Ιωάννης Χριστόπουλος, ιδιώτης εθελοντής, Λουτρό.

ΑΝΑΠΑΥΤΗΚΕ Ο ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

Ιδεολόγος μέχρι το τέλος

Του Αρίστου Μιχαηλίδη

«Ένα έχω να σας πω: Η Ένωση θα γίνει. Την υπέγραψε ο Θεός». Θα μπορούσε να είναι λόγια από το μακρινό παρελθόν, ξεχασμένες υποσχέσεις και όρκοι, που δεν έχουν πια νόημα ούτε στη σύγχρονη Κύπρο, ούτε στην ευρωπαϊκή Αθήνα. Αλλά είναι λόγια που ειπώθηκαν μόλις τον περασμένο Μάρτη από έναν άνθρωπο που το όνομά του είναι συνώνυμο με τους αγώνες του κυπριακού λαού για ένωση με την Ελλάδα. «Η Ένωση θα γίνει», είπε, και το ακροατήριό του ξεσηκώθηκε και χειροκροτούσε σαν να ξαναζούσε την περίοδο του 1955. Ήταν ο Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου, και μιλούσε σε εκδήλωση που έγινε προς τιμήν του στην Λευκωσία στις 27 Μαρτίου. Ήταν η τελευταία δημόσια εμφάνισή του και η τελευταία εκδήλωση από τις εκατοντάδες που έγιναν κατά καιρούς για να τιμηθεί. Το πρωί της περασμένης Πέμπτης ο φλογερός ιερέας άφησε την τελευταία του πνοή και έκλεισε με το θάνατό του μια από τις πιο σημαντικές σελίδες της κυπριακής ιστορίας. Σήμερα το πρωί η σορός του εκτίθεται σε λαϊκό προσκύνημα και το μεσημέρι θα κηδευτεί δημοσία δαπάνη στο χωριό του, την Αγία Βαρβάρα.

Ο Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου

Στην ΕΟΚΑ

«Ορκίζομαι εις το όνομα της Αγίας Τριάδος ότι θα αγωνισθώ και θα εργασθώ με όλες μου τις δυνάμεις για την απελευθέρωση της Κύπρου μας από το βρετανικό ζυγό και για την ένωσή της με τη μάνα Ελλάδα». Έτσι άρχιζε ο όρκος που έδιναν τα μέλη της ΕΟΚΑ μετά τη μύησή τους στην οργάνωση. Οι περισσότεροι από τους πρωταγωνιστές και τους ήρωες του κυπριακού αγώνα έδιναν τον όρκο γονατισμένοι μπροστά στον Παπασταύρο Παπαγαθαγγέλου. «Ήταν όλοι παιδιά μου», μας έλεγε συχνά και δεν μπορούσες να αμφιβάλλεις γι' αυτό όταν ξέρεις ότι ο αγώνας της ΕΟΚΑ στηρίχθηκε στους νέους που πέρασαν πρώτα για πολλά χρόνια από την κατήχηση του Παπασταύρου. Πολύ πριν από το 1955 ο Παπασταύρος είχε ιδρύσει τις χριστιανικές οργανώσεις, μέσα από τις οποίες άρχισε να εμπνέει τους νέους και να ξυπνά τα ιδανικά τους για την ελευθερία και την ένωση. Ο-

ταν αποφασίστηκε η έναρξη του αγώνα, ο Παπασταύρος είχε ήδη έτοιμα τα πρώτα μέλη της ΕΟΚΑ. Τους νέους, δηλαδή, που χωρίς να γνωρίζουν τι ετοιμάζε η ηγεσία, ήταν έτοιμοι να βγουν στα βουνά για τον ανταρτοπόλεμο. «Όσους κάλεσα για να μπουν στον αγώνα, δεν μου αρνήθηκε κανένας», μας αφηγήται ο Παπασταύρος σε ανύποπτο χρόνο. «Η πρώτη κουβέντα που τους έλεγα ήταν ότι ήρθε η ώρα να κάνουμε πράξη αυτά που τραγουδούμε κάθε μέρα: "Θα ενώσουμε την Κύπρο μας με την Ελλάδα μάνα μας. Είσαι πρόθυμος να προσφέρεις και τη ζωή σου αν χρειαστεί;". Η απάντηση όλων ήταν μονολεκτική: Ναι». Μια πλειάδα νέων, που έγραψαν χρυσές σελίδες στην ιστορία της Κύπρου, πέρασαν από τα χέρια του Παπασταύρου.

Ο Παπασταύρος ήταν ο ιερέας που τέλεσε το γάμο του θρύλου, υπαρχηγού της ΕΟΚΑ, Γρηγορίου Αυξεντίου τον Ιούνιο του 1955, όταν ήταν ήδη καταζητούμενος. Ο γάμος έγινε σ' ένα μοναστήρι στον κατεχόμενο σήμερα Καραβά της Κερύνειας με άκρα μυστικότητα, αφού και οι δύο, Αυξεντίου και Παπασταύρος, ήταν στο μάτι των Άγγλων.

Ο Παπασταύρος, όμως, τέλεσε και το γάμο του νυν προέδρου της Δημοκρατίας Γλαύκου Κληρίδη, ο οποίος έκανε τον εκκλησιαστικό του γάμο μόλις ανέλαβε την Προεδρία της Δημοκρατίας, ενώ μέχρι τότε ήταν παντρεμένος μόνο με πολιτικό γάμο.

Η εξορία

Τον Μάρτιο του 1956 ο Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου συνελήφθη από τους Άγγλους και εξορίστηκε στις Σευχέλλες, μαζί με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, τον Μητροπολίτη Κυρηνείας Κυπριανό και το δημοσιογράφο Πολύκαρπο Ιωαννίδη.

Εκεί κρατήθηκαν για 13 μήνες περίπου, και ενώ οι Άγγλοι ήλπιζαν ότι με την απομάκρυνσή τους ο αγώνας της ΕΟΚΑ θα μπορούσε να καμφθεί, είχαν αντίθετα αποτελέσματα. Οι αντάρτες ενισχύοντο ολοένα και περισσότερο, και οι αποικιοκράτες έχαναν τη μια μάχη μετά την άλλη. Το Πάσχα του 1957 αποφασίστηκε η απελευθέρωση των εξορίστων, αλλά δεν τους επιτράπηκε να επιστρέ-

Γνωστός πολύ πριν την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ, ο Παπασταύρος έγραψε ιστορία με τους πύρινους λόγους του. Γυρνούσε τις πόλεις και τα χωριά ξεσηκώνοντας τον κόσμο και προετοιμάζοντας τη νεολαία για τον απελευθερωτικό αγώνα.

ψουν στην Κύπρο. Έτσι, ελεύθεροι πια, δεν είχαν άλλη επιλογή από την παραμονή τους στην Αθήνα, απ' όπου ασφαλώς μπορούσαν να ενισχύουν τον αγώνα μαζί με όσους Ελλαδίτες (Πολιτεία και πολίτες) συμμετείχαν ενεργά σε όσα είχαν σχέση με τον κυπριακό αγώνα. Στην Αθήνα έφτασαν στις 17 Απριλίου 1957. Από το αεροδρόμιο μέχρι το ξενοδοχείο χιλιάδες Αθηναίοι τούς υποδέχτηκαν σαν ήρωες.

Διαφωνίες

Κατά την παραμονή τους στην Αθήνα, και ενώ η ηγετική τους θέση στον κυπριακό αγώνα είχε πια εδραιωθεί, άρχισαν να διακρίνονται τα πρώτα σύννεφα στις σχέσεις τους. Με διάφορους τρόπους οι τρεις (Παπασταύρος, Κηρυναίος και Ιωαννίδης) μένουν εκτός των διαφόρων επαφών και διαβουλεύσεων, και τον Ιούλιο του 1957 ο Μακάριος σε συνέντευξή του στην κυπριακή εφημερίδα «Ελευθερία» μίλησε για πρώτη φορά για ανεξαρτησία. «Επειδή δεν είναι τόσο εύκολο να καρποφορήσει ο αγώνας μας για την Ένωση, νομίζω ότι πρέπει να μελετήσουμε καλύτερα θέμα ανεξαρτησίας, θέμα αυτοκυβέρνησης, για να σταματήσει πια αυτό το κακό». Ακολούθησε η πρώτη σοβαρή σύγκρουση με το Μακάριο, η οποία ενισχύθηκε μετά την υπογραφή των συμφωνιών Ζυρίχης και την επιστροφή στην Κύπρο. Ο Παπασταύρος διαφώνησε με τη Ζυρίχη και απομακρύνθηκε ακόμα και από την εκκλησία όπου λειτουργούσε, στο κέντρο της Λευκωσίας. Αρ-

ετά χρόνια αργότερα, το 1973, ο Παπασταύρος κατηγορήθηκε ότι υποστήριξε τους τρεις μητροπολίτες που ζητούσαν καθαίρεση του Μακαρίου και τον καλούσαν να επιλέξει ένα από τα δύο: αρχιεπίσκοπος ή πρόεδρος. Ο Μακάριος καλώντας Μείζονα Σύνοδο καθαίρεσε τους τρεις Μητροπολίτες. Ο Παπασταύρος αποσύρθηκε οριστικά στο χωριό του, την Αγία Βαρβάρα.

Δημιουργία

Τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν γι' αυτόν χρόνια δημιουργίας. Έγραψε δέκα βιβλία, έγραψε στίχους και συνέθεσε δεκάδες τραγούδια, κυρίως για

Την 1η Ιουλίου 1957 ο δήμαρχος Αθηναίων Πausανίας Κατωτάς ανακηρύσσει τον Παπασταύρο επίτιμο δημότη Αθηναίων.

παιδιά, και αφιερώθηκε σε φιλανθρωπικό έργο, για το οποίο πολλοί τον τιμούν. Στο χωριό του καθημερινά, εδώ και δεκάδες χρόνια, τον επισκέπτονταν κατά δεκάδες οι άνθρωποι που ζητούσαν να τους φωτίσει σε οτιδήποτε τους απασχολούσε, αλλά και να τους παρηγορήσει για την τραγωδία της Κύπρου. Ο ίδιος, μέχρι την τελευταία στιγμή, δεν σταματούσε να μιλά για την ένωση με την μητέρα Ελλάδα. Ακόμα και στις «μοντέρνες» εποχές, που κάτι τέτοιο δεν θεωρείται απλώς ουτοπία αλλά επικίνδυνη τρέλα.

(Αναδημοσίευση από τον «ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», Λευκωσία 13/5/01)

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ **ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ**

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ
ΤΗΛ. 4907286, ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ "ΙΩΝ"

Βιβλία για κάθε Επιστήμη, Τέχνη - Επάγγελμα

<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Α ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Β' ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Γ'</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Δ'</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>
<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΩΝ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Α ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΩΝ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Β' ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΩΝ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Γ' ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΡΓΩΝ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Δ' ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>
<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΡΙ ΔΟΥΛΩΝ ΔΙΑΔΕΓΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΤΟΜΟΣ Β' ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑΤΑ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΘΑΓΕΤΟΙ ΠΕΛΑΣΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ</p> <p>ΠΕΛΑΓΙΚΑ ΤΑΛΑΝΤΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ 52.000 ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΛΑΓΙΚΑ ΜΕΤΡΑ & ΣΤΑΘΙΑ ΠΕΛΑΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ ΠΕΛΑΓΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΠΕΛΑΓΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΕΛΑΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΑΡΧΕΜΕΝΑ</p> <p>ΤΡΙΤΗ - ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>	<p>Γρηγόρης Ζώρζος ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ</p> <p>ΠΕΛΑΣΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ</p> <p>ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ</p> <p>ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ</p> <p>ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΕΛΛΗΝ"</p>

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Ι Ω Ν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΕΛΛΗΝ"

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΣΥΜΠΛΗΓΑΔΩΝ 7, 121 31 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ - ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ.: (01)57.71.908, 57.68.853, 57.42.686, 57.47.729 - FAX: (01) 57.51.438
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 85 (ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΟ «ΧΗΜΕΙΟ»)

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ 1941-1944

X. Τρικούπη 60 (4ος όροφος) 106 79 Αθήνα

Τηλ. 36 35 351 – 36 17 731

ΑΘΗΝΑ 5-7-2001

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

«ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΑΦΡΟΝΕΣ ΑΛΒΑΝΟΥΣ»

Το τελευταίο διάστημα η Ελλάδα γίνεται στόχος συνεχών και επιτεινόμενων απειλών εκ μέρους ιταμών ηγετίσκων του αποσταθεροποιητού των Βαλκανίων U.C.K. Εκφράζουν, λένε, την δυναμική καθίδρυση μιας μεγάλης Αλβανίας, στην επικράτεια της οποίας εντάσσουν και την Ελληνική περιοχή της Θεσπρωτίας, με το αυθαίρετο τοπωνύμιο Τσαμουριά. Και όχι μόνο. Κυκλοφορούν χάρτες της Αλβανίας στα όρια της οποίας περιλαμβάνουν την Ήπειρο μέχρι Πρεβέζης και τη Δυτική Μακεδονία μέχρι Φλωρίνης και Καστοριάς. Εκδίδουν βιβλία με ιστορικές ανακρίβειες, περιφρονητικά της αλήθειας, και ασκούν πιεστική προπαγάνδα που επηρεάζει αδαείς λαούς, τους οποίους και σκοτώνουν με την οργανωμένη, εκτεταμένη και ασύδοτη διακίνηση ναρκωτικών, από τα οποία αντλούν πακτωλό χρημάτων για τις εγκληματικές πράξεις τους.

Στις προκλήσεις αυτές η Ελληνική Κυβέρνηση τηρεί την επιβαλλόμενη αυτοσυγκράτηση και τοποθετείται με την πάγια δήλωση του εκπροσώπου της «έχουσιν γνώσιν οι φύλακες».

Επειδή ένα κυρίαρχο μέρος των φυλάκων αυτών είμαστε και εμείς, τα παιδιά και τα εγγόνια μας, και επειδή, κατά τη δική μας κρίση, η σιωπή και ανοχή των απειλών αυτών αποθρασύνει μίσθαρνα όργανα θalών και επικινδύνων σχεδιαστών αναδιάρθρωσης της Βαλκανικής, επί βλάβη της Πατρίδας μας, Εμείς, οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης, δηλώνουμε τα πιο κάτω:

Πρώτο: Δεν καταγράφει πουθενά η Ιστορία αυτόχρονη παρουσία Αλβανών στην Ελλάδα απ' αρχαιοτάτων. Αντίθετα, καταγράφει πολυάνθρωπη γηγενή παρουσία Ελλήνων στην Αλβανία, με απόλυτη μάλιστα κυριαρχία στη Βόρεια Ήπειρο. Κάποια σποραδικά Αλβανικά λύματα εγκαθέτων νομάδων του Αλή Πασά, πολιορκητών του ηρωϊκού Σουλίου και εξολοθρευτών του ελληνικού στοιχείου κατά την Τουρκοκρατία, ξέμειναν στη Θεσπρωτία με την ονομασία Τουρκαλβανοί Τσάμηδες. Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών του '22 οι Τσάμηδες παρέμειναν στη Θεσπρωτία επειδή δήλωσαν ότι είναι Έλληνες και δεν επιθυμούν τον επαναπατρισμό τους. Ήσαν μόνον 18.000, ασχολούμενοι με τη γεωργία, σε πλούσια χωράφια, που διένειμε ο Αλή Πασάς σ' αυτούς.

Η μεγαλοψυχία των Ελλήνων ανέχθηκε την παραμονή τους εκεί, για να προσθέσει έτσι αφελώς ταλαιπωρία στο Έθνος από τη στάση και δράση του αγνώμονος αυτού στοιχείου.

Έτσι, κατά την Ιταλική επίθεση της 28ης Οκτωβρίου 1940, οι Τουρκαλβανοί συνεργάστηκαν με τον φασισμό, προδίδοντας θέσεις και κινήσεις του Ελληνικού Στρατού στον εχθρό.

Κατά την κατοχή '41-'44 τάχθηκαν ανεπιφύλακτα με τα κατοχικά Στρατεύματα και, ντυμένοι με

Ιταλικές και Γερμανικές στολές, εξοπλίσθηκαν και εξαπολύθηκαν κατά των Ηπειρωτών με εξανδραποδισμούς, σφαγιασμούς και τουφεκισμούς Ελλήνων της περιοχής. Οι ωμότητες των πράξεών τους βασανίζουν έκτοτε τη μνήμη των Θεσπρωτών. Για τα εγκλήματα αυτά δεν τιμωρήθηκαν. Φοβούμενοι την λογοδοσία απεχώρησαν θεληματικά υπό την κάλυψη του υποχωρούντος προς Αλβανία Γερμανικού Στρατού, για να ενταχθούν σχεδόν αμέσως υπό τον Δικτάτορα Εμβέρ Χόντζα, με εντολές του οποίου διέπραξαν και άλλα εγκλήματα σε βάρος Βορειοηπειρωτών καθόλο το διάστημα του Κομμουνισμού.

Δεύτερο: Κραυγές για δικαιώματα μπορεί να βγάζει ο οιοσδήποτε και μπορεί ίσως να εντυπωσιάζει όσους αγνοούν την Ιστορία ή υποτιμούν και περιφρονούν τον περήφανο Ελληνικό λαό. Δεν μπορεί όμως να απειλεί και να περιφρονεί τη σοφή γνώση ότι η στάση του αυτή μπορεί να στραφεί «μπούμεραγκ» κατά του ιδίου.

Τρίτο: Η μεγαλοψυχία των Ελλήνων έδωσε ψωμί, οικονομική ανάταση και ένταξη στον πολιτισμό σε εκατοντάδες χιλιάδες Αλβανούς, ανεχόμενη εν μέρει τα εγκληματικά, αρπαχτικά και βίαια ένστικτα μιας μερίδας εξ αυτών.

Τέταρτο: Θα είναι παράδοξο να βεβαιωθούν τα ακολουθώντας γνωμικά των δύο λαών. Ελληνικό: «Μεγίστη των εν ανθρώποις νόσων πασών η αγνωμοσύνη». Αλβανικό: «Λαγός την φτέρη έσειε, κακό της κεφαλής του».

Πέμπτο: Προς τους ιταμούς δηλωσίες απαντούμε: «Επιδιώκετε ανωμαλία; Επιζητείτε τον πόλεμο; Επιθυμείτε την καταστροφή της Αλβανικής οικονομίας και την βλάβη των συμφερόντων των εργαζομένων στον τόπο μας συμπατριωτών σας; Δική σας η επιλογή. Δική μας είναι η τιμωρία του θράσους. Εδώ είμαστε και σας περιμένουμε».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Γ.Ν. ΚΑΡΟΥΣΟΣ
Αντιστράτηγος ε.α.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ:

Πρόεδρον της Δημοκρατίας
Πρωθυπουργόν
Βουλή των Ελλήνων
Υπουργείο Εθν. Αμύνης
Υπουργείο Εξωτερικών
Υπουργείο Δημ. Τάξεως
Αμερικανική Πρεσβεία
Γραφεία Ευρωπαϊκής Ένωσης
Νομάρχες Ηπείρου και Δυτ. Μακεδονίας
Άπαντα Μ.Μ.Ε. και Τύπον
Ενώσεις - μέλη Συνομοσπονδίας
ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΩΡΗΣΕΩΝ

Μέσα στην γενικώτερη πολιτική και κομματική αναταραχή των τελευταίων εβδομάδων ίσως περνά σε δεύτερη μοίρα, ενώ θα έπρεπε να τονίζεται συνεχώς και εντόνως, η πλήρης κατάρρευση μιας συγκεκριμένης φιλοσοφίας στην Έξωτερική Πολιτική της χώρας μας. Πρόκειται για την λογική των υποχωρήσεων, του ένδοτισμού, του έξευμενισμού των αντιπάλων, της υποτιμώσεως των προκλήσεων, και της αναξιοπρεπούς προσηλώσεως στα κελεύσματα των πάσης φύσεως ισχυρών. Η συγκεκριμένη αυτή φιλοσοφία, που βρέθηκε στο αποκορύφωμά της κατά τα τελευταία 5 χρόνια, όχι απλώς οδηγήθηκε σε αδιέξοδο, αλλά έχει βλάψει σοβαρά τα έθνηκά μας συμφέροντα. Άς επισημάνουμε τις κυριότερες αποτυχίες της:

1) **ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ:** Η πολιτική των υποχωρήσεων προσπάθησε να μας πείσει ότι ο τουρκικός έπекτατισμός θα μετατραπεί σε «έλληνοτουρκική φιλία» μόλις υπογραφοῦν μερικές τουριστικές και εμπορικές συμφωνίες και μόλις μεταβούν μερικοί Έλληνες καλλιτέχνες στην Τουρκία. Παράλληλα η τακτική υποχώρηση που σήμανε η Ελληνική Κυβέρνηση μετά τα Ύψια τον Ιανουάριο του 1996 συνεχίστηκε με την αναγνώριση στην Τουρκία ζωτικών συμφερόντων στο Αιγαίο (Μαδρίτη, Ιούλιος 1997), την πρόθυμη ελληνική σύμπραξη για την ευρωπαϊκή πορεία της Άγκυρας μέχρι και του σημείου να παρακαλούμε τους Ευρωπαίους να συγχωρήσουν την γείτονα για τα «λευκά κελιά». Η ανταμοιβή μας ήλθε με την συνέχιση των προκλήσεων και των διεκδικήσεων, όπως αυτές αποκρυσταλλώνονται στην «Λευκή Βίβλο 2000-2001» των Τουρκικών Ένόπλων Δυνάμεων». Εκεί βλέπουμε ότι η Τουρκία:

α) Αμφισβητεί με απειλή πολέμου το δικαίωμα της Ελλάδος να επέκτεινε τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια. β) Αμφισβητεί το διεθνώς αναγνωρισμένο δικαίωμα των ελληνικών νήσων να έχουν ύφαλοκρηπίδα. γ) Διατυπώνει απαίτηση για αποστρατιωτικοποίηση των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου. δ) Τονίζει ότι μεταξύ των δύο χωρών δεν υφίσταται σύμβαση ή όποια να καθορίζει τα θαλάσσια σύνορα. ε) Κατηγορεί την Αθήνα για κακή χρήση της ευθύνης που της έχει αναθέσει ο αρμόδιος διεθνής Όργανισμός για τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας στο Αιγαίο, στ) Ζητεί να τεθεί υπό διαπραγμάτευση το θέμα της κυριότητας των γεωγραφικών σχηματισμών (νήσων, νησίδων, βραχονησίδων) που κατά την Άγκυρα δέν εδόθησαν στην Ελλάδα με συμβάσεις. Ίδου, λοιπόν, τα κατορθώματα της «έκσυγχρονιστικής Έξωτερικής Πολιτικής». Απεθράσυνε την Τουρκία ακόμη περισσότερο.

2) **ΚΥΠΡΙΑΚΟ:** Επί χρόνια ακούμε τους οπαδούς των υποχωρήσεων να μας μιλούν για την λύση

Του Κωνσταντίνου Χολέβα*

διά της εντάξεως της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ παράλληλα υπονομεύουν το Δόγμα του Ένιαίου Αμυντικού Χώρου Ελλάδος - Κύπρου. Τελικά μετά την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους, οι Ευρωπαίοι δυσκόλεψαν τα πράγματα για την ένταξη της Κύπρου, αναφέροντας στην παράγραφο 8 του τελικού ανακοινωθέντος ότι κάθε υποψήφια χώρα θα κριθί με την αρχή της «διαφορετικότητας». Τούτο μορρεί να σημαίνει ότι η όποιαδήποτε χώρα-μέλος μορρεί να εμποδίσει την Κυπριακή ένταξη θέτοντας ως όρο την λύση του πολιτικού προβλήματος, όπως ονομάζεται πλέον η κατοχή του Άττιλα. Το δε χειρότερο αποτέλεσμα της πολιτικής των υποχωρήσεων είναι ότι ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, ο Κόφι Ανάν, μπροστά στην έμμομη του Ντενκιάς και στις ελληνικές παλινωδίες, άρχισε να προωθεί επίσημως το σχέδιο της Διχοτομώσεως διά της Συνομοσπονδίας. Ακριβώς αυτό που ζητά η Άγκυρα με στόχο την παγίωση δύο κρατών. Και επί πλέον ο κ. Τζέμ Ιπεκτιό, προνομακός συνομιλητής του κ. Γ.Α. Παπανδρέου, μας απειλεί -σε συγχωρδια με τους Τούρκους Στρατηγούς- ότι η τυχόν ένταξη της Έλευθέρας Κύπρου στην Ε.Ε. θα προκαλέσει θερμό έπεισόδιο!

3) **ΑΛΒΑΝΙΑ:** Μέχρι τον Οκτώβριο του 2000 η «έκσυγχρονιστική πολιτική» προς την Αλβανία διεκήρυττε ότι πρέπει να διαλυθί η πολιτική οργάνωση ΟΜΟΝΟΙΑ των Βορειοηπειρωτών και να ένταχθί ο Έλληνισμός της Αλβανίας στα μεγάλα αλβανικά κόμματα και δή στο Σοσιαλιστικό. Μετά τα έκτροπα των αλβανικών Αρχών κατά τις τοπικές εκλογές στην Χειμάρα και άλλου, ταρακουνήθηκαν οι αρμόδιοι και απέφασαν να ενισχύσουν την συνεργασία ΟΜΟΝΟΙΑΣ - ΚΕΑΔ. Όμως τα όλεθρια αποτελέσματα των υποχωρήσεων είναι εμφανή. Οι Αλβανοί διατηρούν τις μειονοτικές ζώνες που θέσπισε το Κομμουνιστικό καθεστώς, τα Έλληνικά σχολεία είναι υπό διαγμόν, οι περιουσίες των Βορειοηπειρωτών κινδυνεύουν από κατασκευασμένες δικαστικές αποφάσεις και η προπαγάνδα περί Τσαμουριάς (Θεσπρωτίας) ακούγεται και από επίσημα χείλη. (Ακούσαμε σχετική νύξη από τον άρχηγό των Σοσιαλιστών Φάτος Νάνο σε συνέντευξή του προς την ΕΤ-3 στις 22-6-2001).

Χαρακτηριστικά της άγνοιας και της άστοχίας των επίσημων ελληνικών χειρισμών είναι και τα εξής: α) Ενώ η Ελλάς είναι σημαντικός οικονομικός και πολιτικός υποστηρικτής της αναπτύξεως της Αλβανίας, τα Τίρανα εξέδιώξαν την Ελληνική Στρατιωτική Δύναμη και ταυτοχρόνως παρεχώρησαν ειδικές διευκολύνσεις στο Τουρκικό Ναυτικό. β) Ενώ

* Πολιτικός Επιστήμων

Ο Georgos και ο Τζέμ καμώνονται εξωτερική πολιτική (Ζωγραφικός πίνακας του Γ. Κόρδη - Ζεϊμπέκικος χορός).

οί Βλαχόφωνοι Έλληνες της Αλβανίας διακηρύσσουν με πολλούς τρόπους την ελληνικότητά τους, σέ έκδοση για τις Έλληνοαλβανικές σχέσεις του ΕΛΙΑΜΕΠ, πού χρηματοδοτείται από κρατικά κονδύλια, αναφέρονται οί Βλάχοι ως εθνότητα ξεχωριστή από τους Έλληνες! Η έκσυγχρονιστική διπλωματία δέν τά πάει καλά μέ την ιστορική γνώση κι έτσι δίνει άφορμές για άνακινήσεις άνυπάρκτων μειονοτικών ζητημάτων εις βάρος της χώρας μας.

4) ΣΚΟΠΙΑ: Η κατάσταση διαλύσεως πού επικρατεί στην γειτονική μας πολυεθνική χώρα άποδεικνύει άκόμη περισσότερο την άποτυχία της ένδοτικης πολιτικής έναντι του άλυτρωτισμού και των παλληκαρισμών των ψευτομακεδόνων. Έάν μόν διαλυθούν τά Σκόπια ως κράτος, τότε καλώς δέν ύποχωρήσαμε στό θέμα του όνόματος, παρά την αντίθετη άποψη των ένδοτικών. Διότι τότε ή Ιστορία θά γράφει για την γενιά μας ότι «παρέδωσαν τό όνομα και τόν πολιτισμό της Μακεδονίας σέ ένα κράτος πού μετά από λίγο διαλύθηκε». Έάν πάλι τό κράτος αυτό κατορθώσει νά επιδιώσει, τούτο θά γίνει μέ πολύ μεγάλες ύποχωρήσεις των Σλάβων προς την έξεγερμένη αλβανική κοινότητα, άρα τότε ό αλαβικής καταγωγής πληθυσμός θά στραφή για προστασία προς την Βουλγαρία, ή όποία και έπίσημως έχει εκδηλώσει τέτοιες διαθέσεις. Έπομένως μία ένδεχόμενη ύποχώρηση της Ελλάδος ως προς τό θέμα του όνόματος θά δώσει «έτοιμη στό πιάτο» την ειςκαιρία στον Βουλγαρικό μεγαλοϊδεατισμό νά επαναφέρει τό Μακεδονικό ζή-

τημα στις ρίζες του, πού ή ίδια ή Βουλγαρία είχε δημιουργήσει στά τέλη του 19ου αιώνας.

Όσο δέ για την πολιτική πού έφάρμοσε ή «έκσυγχρονιστική» διπλωματία από την Ένδιάμεση Συμφωνία του 1995 και έξης, αυτή βασίσθηκε στην έντονη οικονομική και πολιτική ένίσχυση προς την κυβερνώσα «μακεδονίζουσα» όλιγαρχία. Η έλπίδα για πολιτικά κέρδη της Ελλάδος άπεδείχθη φρούδη. Τό ζήτημα της άνυπάρκτης μακεδονικής μειονότητας τίθεται έπίσημως σέ κάθε έπίσκεψη κυβερνητικών στελεχών έξ Ελλάδος, ή ταλαίπωρη ελληνική μειονότητα δέν άναγνωρίζεται, ένώ στό Διαδίκτυο τά Κρατικά Αρχεία των Σκοπίων προβάλλουν ως δική τους την λάρνακα του Φιλίππου μέ τόν Ήλιο της Βεργίνας και προπαγανδίζουν περί της «Μακεδονίας του Αιγαίου», δηλαδή της Βορείου Ελλάδος.

5) ΗΠΑ - ΕΥΡΩΠΗ: Η Έξωτερική Πολιτική των τελευταίων έτών βασίσθηκε στην άπλή αρχή: «Άκολουθούμε αυτό πού θέλει ή Αμερική». Όμως δρέθηκαν σέ διαρκή σύγχυση, διότι στις ΗΠΑ υπάρχουν πολλά κέντρα άποφάσεων και διαφορετικές ή άποτόμως μεταβαλλόμενες άπόψεις για τό ίδιο θέμα, μέ άποτέλεσμα οί άντιγράφωντες κατά τρόπο άβουλο νά μñ γνωρίζουν ποιά είναι έπακριδώς τά κελεύσματα πού πρέπει νά σεβασθούν. Τώρα μάλιστα πού ή νέα Κυβέρνηση Μπους - Πάουελ διαφοροποιείται σέ όρισμένα σημεία (π.χ. παρεμβάσεις Αμερικανικού Στρατού στό Βαλκάνια) από την όλέθρια δυάδα Κλίντον - Όμπραϊτ, οί έν Ελλάδα άντιγραφείς τά έχουν τελείως χαμένα. Και ένα επί πλέον δυσάρεστο φαινόμενο είναι ότι κατά τά τελευταία χρόνια έταυσε νά παίξει σοβαρό πολιτικό ρόλο ή Έλληνική Όμογένεια στις ΗΠΑ έλλείψει σωστού συντονισμού από την Αθήνα.

Στόν χώρο της Ευρωπαϊκής Ένώσεως ή πολιτική των ύποχωρήσεων άρκέσθηκε νά ψελλίζει τά περί όμοσπονδιακού όράματος και άπέσχε τελείως από τόν κρισιμάτατο και πλούσιο σέ άντιθέσεις διάλογο πού διεξάγεται πανευρωπαϊκώς για τό μέλλον της Ευρώπης. Οί σχεδιαστές της Ευρωπαϊκής μας πολιτικής πίστευσαν άφελώς ότι στό όνομα της παγκοσμιοποίησης όλοι οί λαοί είναι διατεθειμένοι νά εγκαταλείψουν την ιερή άξία του Έθνους και την έννοια του εθνικού συμφέροντος. Γι' αυτό μένουν καθημερινώς άναυδοί άκούγοντας άπόψεις σαν και αυτές του Ζάκ Ντελόρ και του Λιονέλλ Ζοσπέν, Γάλλων έπιφανών σοσιαλιστών, οί όποιοι τονίζουν ότι τά Έθνη δέν πεθαίνουν και ότι πρώτα είναι Γάλλοι και μετά Ευρωπαίοι!

Θά μπορούσαμε και άλλα σημεία νά προσθέσουμε, όπως επί παραδείγματι την άνυπαρξία πολιτικής στις έλληνοαραβικές σχέσεις, μέ άποτέλεσμα νά άλωνίζει ή Τουρκία στις Ισλαμικές Διασκέψεις. Τό σούσιωδες, όμως, έρώτημα είναι: Τώρα πού καταρρέει υπό τό βάρος των άποτυχιών της ή πολιτική της άβουλίας και των ύποχωρήσεων είμαστε έτοιμοι νά ακολουθήσουμε μία πιό δυναμική και άξιοπρεπή Έξωτερική Πολιτική; Άραγε τά παθήματα έγιναν μαθήματα;

Μια μαύρη επέτειος: 1949-2001

Πενήντα δύο χρόνια από τότε που ο Στάλιν εξόρισε τους αδελφούς μας Ελληνοποντίους στις στέπες της Σιβηρίας και του Καζακστάν, για να τους εξοντώσει

Η ζωή και ενός μόνον Ελληνοποντίου μπορεί να ξεσηκώσει το ενδιαφέρον κάθε Έλληνα, αν όχι για τίποτε άλλο, για να τον κάνει να σκεφτεί: πρώτα απ' όλα για τη δική του ζωή κι ύστερα για τη στάση του κι ίσως τη συμπεριφορά του απέναντι στους αδελφούς μας Ελληνοποντίους, αυτούς που –κατά παραδοχή ακόμα κι αυτών που αμφισβήτησαν την καθαρότητα της ελληνικής συνέχειας μετά την Παλιγγενεσία– δεν ήρθαν σε επιμειξία ούτε με άλλους Έλληνες!

Οι Ελληνοπόντιοι από την Γεωργία και τα νότια παράλια μέρη της Ρωσίας βρέθηκαν χωρίς τη θέλησή τους, και χωρίς να μπορούν να αντισταθούν, στη Σιβηρία και στο Καζακστάν, μετά την ανεπιμενημένη μέχρι τις μέρες μας, αλλά σίγουρα με κίνητρα γενοκτόνου, απόφαση του Στάλιν να τους εξορίσει, εξαπατώντας τους πως τάχα θα πραγματοποιούνταν ο προαιώνιος πόθος τους να πάνε στην Ελλάδα! Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες φορτώθηκαν ως αιχμάλωτοι πολέμου και ρίχτηκαν στις έρημες στέπες για να πεθάνουν, χωρίς την πρόνοια να τους εξασφαλιστούν ακόμα και τα πιο στοιχειώδη: ψωμί-στέγη-απασχόληση. Αν αυτό δεν είναι γενοκτονία, τί είναι; Ποιός θα απαντήσει, αλήθεια;

Δυστυχώς, το ελληνικό κράτος, υπεύθυνο και για την εξασθένηση του Ελληνικού Έθνους, δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ για την τύχη των Ελλήνων της Σοβιετικής Ένωσης, όπως το ίδιο κάνει σήμερα ακόμα και για τους

Ελληνοποντίους, που ήρθαν κάτω από τις γνωστές συνθήκες για μόνιμη εγκατάσταση, εκτός βεβαίως από το κοροϊδευτικό ενδιαφέρον που επιδεικνύει η εκάστοτε εξουσία κατά τις προεκλογικές περιόδους...

Πώς και γιατί εξορίστηκαν οι Ελληνοπόντιοι στη Σιβηρία και το Καζακστάν; Η πιο αληθινή απάντηση είναι: «Επειδή ήταν Έλληνες». Αναλυτικότερα: Επειδή και μέσα στο άγονο τοπίο του «υπαρκτού σοσιαλισμού» οι Έλληνες κατόρθωσαν να προκόψουν, να προωθηθούν και να εγκατασταθούν στα καλύτερα παραλιακά μέρη, να χτίσουν σπίτια, να μορφωθούν, να αναδειχθούν, να... προκαλέσουν! Είχαν σπίτια, χωράφια, ζώα, οικονομική επιφάνεια, και οι κομπλεξικοί με τους «δαιμόνιους Έλληνες» τα έβαλαν στο μάτι και τα πήραν με το «έτσι θέλω», σαν... ξανθοί οσμανλήδες.

Το «άδειασμα» των Ελληνοποντίων στους τόπους εξορίας τους, όπως τουλάχιστον το περιγράφουν οι ίδιοι, είναι υπεράνω πάσης περιγραφής. Ήταν χειμώνας και τους έβαλαν σε μαντριά! Τα μωρά

και οι υπερήλικες δεν άντεξαν το κρύο και τις στερήσεις και πέθαναν. Παρά λίγο να γράψω... γλίτωσαν! Οι άλλοι έβαλαν τα δυνατά τους και πάλεψαν με τα στοιχεία της φύσης ως υπεράνθρωποι. Πάλεψαν και με τους εαυτούς τους, που τους έπληξε η φρικώδης κτηνωδία των σταλινικών και η απελπισία μπροστά στην ανεξήγητη λογικά καταδίκη τους σε θάνατο, και σε πείσμα της προδιαγεγραμμένης μοίρας τους επέζησαν! Έφτιαξαν, όχι από το μηδέν, αλλά από το μείον μηδέν, ξανά τη ζωή τους, κι όταν κέρδισαν το δικαίωμα στην ύπαρξη –κι αυτό έμοιαζε με θαύμα που λυγίζει ακόμα και το δήμεο–, κέρδισαν και το θαυμασμό των γηγενών, παρότι αλλόθρησκων.

Στη Σιβηρία, όπου ο Στάλιν έστειλε τους πε-

ALEXANDER ASHLA

Τα Μαριουπολίτικα

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ, ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΙ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΑΖΟΦΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ»

ρισσότερους πλούσιους Έλληνες, ίσως για... περισσότερη εκδίκηση, η επιβίωση ήταν αδύνατη. Το 80%, ίσως και παραπάνω, χάθηκαν, ξεχασμένοι από όλους.

Η εξορία των Ελληνοποντίων στη Σιβηρία και το Καζακστάν τα πρώτα τρία χρόνια είχε περιορισμούς αντάξιους ενός σταλινικού καθεστώτος. Τιμωρούνταν, θαρρείς, η δυνατή κράση των Ελλήνων. Έμοιαζε να μην τους συγχωρεί το σταλινικό καθεστώς την ως εκ θαύματος διατήρησή τους στη ζωή! Οι Έλληνες ήταν εξόριστοι και ξεκομμένοι, αλλά και υπό περιορισμόν! Δεν τους επιτρεπόταν να μεταβούν από το ένα χωριό στο άλλο. Έπρεπε να δίνουν παρών, να δίνουν αναφορά για κάθε κίνησή τους, κι ακόμα δεν τους επιτρεπόταν να έχουν δεσμό με τους γηγενείς.

Το σταλινικό καθεστώς και ευρύτερα το σοβιετικό δεν μπορούσε να έχει διαφορετική μοίρα από αυτή της κατάρρευσης και της χρεωκοπίας. Βάρυναν επάνω του αμέτρητα εγκλήματα και αμαρτίες. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι έφταιξαν σε τίποτα οι λαοί, είτε χριστιανοί, είτε μουσουλμάνοι, είτε άθεοι υποχρεωτικά. Οι λαοί που αποτέλεσαν, χωρίς να το διαλέξουν ή να ερωτηθούν έστω, τη Σοβιετική

Ένωση, ως ανατολικοί λαοί, ήταν σχεδόν όλοι πολύ καλοί και με χαρίσματα, που δεν συναντάς στη βάρβαρη - αποικιοκρατική Δύση.

Κακό ήταν το καθεστώς, κι αυτό είναι μια ΠΕΛΩΡΙΑ ενοχή που μοιράζεται στους εμπνευστές του και στους διαχειριστές του. Το σύστημα πλήρωσαν οι αδελφοί μας Έλληνες, τους οποίους -όπως είναι ιστορικά αποδεδειγμένο- καλοδέχτηκαν οι Τσάροι και τους έδωσαν προνόμια, τα οποία σε όλες τις περιπτώσεις έπιασαν τόπο και δικαίωσαν το σκοπό της παραχώρησής τους.

Συνέβησαν τόσα πράγματα στην τσαρική και την κομμουνιστική Ρωσία που επηρέαζαν τη ζωή περίπου ενός εκατομμυρίου Ελλήνων, και η χώρα μας, χώρα των... διανοουμένων, των ποιητών, των καλλιτεχνών, των ευαίσθητων σε άλλα και άλλα αριστερών, αγρόν ηγόραζε! Σε επιβεβαίωση της γνωστής ρήσης: «Σιγά, η πατρίδα κοιμάται»...

Όμως, τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε για τη μαύρη επέτειο μας υποχρεώνουν να επανέλθουμε, και θα το κάνουμε με άλλες δύο ή τρεις συνεργασίες μας.

Γαβριήλ Θ. Λαμφιδής

Ανακοίνωση τῆς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτισης

Γιά μιὰ ἀκόμη φορά, οἱ φόβοι μας σχετικά μέ τούς περιδοήτους «Τσάμηδες» ἐπαληθεύθηκαν.

Συγκεκριμένα, στήν ἰστοσελίδα τοῦ Τουρκικοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ἀναφέρεται μεταξύ τῶν ἄλλων ὅτι καλοῦνται ὅλοι ὅσοι «στηρίζουν τήν ὑπεροχή τοῦ νόμου καί τή σύγχρονη ἀξία τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων νά στηρίξουν τίς ἀλβανικές ὀργανώσεις τῶν Τσάμηδων σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο». Εἰδικώτερα, οἱ ὀργανώσεις αὐτές ζητοῦν «τήν ἀναγνώριση τῆς ἐξόντωσης 4.000 Ἀλβανῶν (Τσάμηδων) ἀπό τήν Ελλάδα, τήν ἀναγνώριση τῶν δικαιωμάτων τῶν 150.000 πού ἐκδιώχθηκαν δίαυα ἀπό τά πατρογονικά τους ἐδάφη καί τῶν 10.000 πού ἐξακολουθοῦν νά ζοῦν στήν Ελλάδα»· «ἀποκατάσταση τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀλβανικῆς μειονότητας στήν Ελλάδα καί τήν ἀναγνώριση τῆς γενοκτονίας τῶν Τσάμηδων Ἀλβανῶν» καταβολή ἀποζημιώσεων «γιά τίς περιουσίες τῶν Τσάμηδων ἀπό τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση» χορήγηση τῆς ἑλληνικῆς ὑπηκοότητας «στούς Τσάμηδες, ἡ ὁποία τοῖς εἶχε παράνομα ἀφαιρεθεῖ» καί, τέλος, χορήγηση ἄδειας «γιά τή σύσταση μιᾶς ἀνεξάρτητης Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθόδοξων Ἀλβανῶν» στήν Ελλάδα!!!

Ἀπό αὐτά φαίνεται ξεκάθαρα τό τί ἐπιδιώκει ἡ Ἀλβανία καί ἡ Τουρκία, πού τήν πατρονάει. Ὁ ἀλβανικός ἀνταρτωτισμός καί μεγαλοϊδεατισμός ἔλλοχεύει. Καί γι' αὐτό, ἀκριβῶς, δέν ἐπιτρέπεται ὁ ἐφησυχασμός. Οἱ ἐχθροί τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Βορείου Ἡπείρου ὄχι μόνον δέν ἡσυχάζουν, ἀλλά συνεχῶς σχεδιάζουν πῶς θά πλήξουν τόν Ἑλληνισμό.

Ἐμεῖς ἐπισημαίνουμε τόν κίνδυνο, ὁ ὁποῖος τώρα πιά εἶναι ὁρατός καί γι' αὐτούς ἀκόμη πού ἐθελότηφλοῦσαν μέχρι σήμερα. Ἀπευθύνουμε ἀγωνιώδη ἔκκληση πρὸς τοῦς ἀρμοδίους τῆς Χώρας μας νά λάβουν τά ἐνδεικνυόμενα μέτρα προτοῦ νά εἶναι ἀργά. Φρονοῦμε δέ ὅτι οἱ διαβεβαιώσεις τόσον τῆς Ἀλβανίας, ὅσον καί τῆς Τουρκίας ὅτι -κατά τό δή λεγόμενον- «δέν τρέχει τίποτε», καί ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι διαδόσεις καί μόνον, μᾶλλον πρέπει νά ἐντείνουν τήν ἐγρήγορή μας. Ἡ ἀναταραχή στά Βαλκάνια καί οἱ ἀνακατατάξεις πού ἔγιναν, δέν ἀφήνουν περιθώρια γιά ἐφησυχασμό ἢ ἀμέλεια. Σήμερα, περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά, προέχει ἡ προάσπιση τῶν ἐθνικῶν μας δικαιωμάτων καί ἡ σωτηρία τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Μήπως θα φθάσουμε στη δικαίωση της γενοκτονίας;

ΑΠΟΦΕΥΓΩ συστηματικά να εκφράζω γνώμη σε περιπτώσεις ιστορικών σφαλμάτων ή διαστροφικής ερμηνείας ιστορικών γεγονότων αφότου η Ιστορία υπεβιβάσθη στο επίπεδο της στατιστικής και των δημοσκοπήσεων και έγινε μια «επιστήμη» διά της οποίας αποδεικνύεις παν ό,τι θέλεις ν' αποδείξεις! Αν παραβαίνω την αρχή μου αυτή, είναι διότι στο τελευταίο άρθρο της επικούρου καθηγήτριας της Διπλωματικής Ιστορίας κ. Λένας Διβάνη ορισμένα «λάθη» δημιουργούν σ' ένα Μικρασιάτη την αγωνία και την απορία: Μήπως θα φθάσουμε στη δικαίωση και νομιμοποίηση της γενοκτονίας των Ελλήνων και Αρμενίων της Μ. Ασίας;

Μερικά από τα –κατά τη γνώμη μου τουλάχιστον– λάθη της συγγραφέως είναι και τα εξής:

Πρώτον: Γράφει: «Το 1915 περί τους 500 χιλιάδες Έλληνες μετεκινήθησαν στο εσωτερικό... διά λόγους ασφαλείας» κ.λπ. έτσι ο πρώτος μεγάλος διωγμός του '15 υποβαθμίζεται σε απλή «μετακίνηση» και μάλιστα δικαιολογημένη! Κι ως επρόκειτο αποδεδειγμένα για την εφαρμογή του πρώτου στην ιστορία οργανωμένου σχεδίου γενοκτονίας, που είχε καταστρωθεί από τη γερμανική αποστολή υπό τη Σάνδερς Φον Λίμαν Λασσά –και η εφαρμογή του είχε ανατεθεί στους Ταλάατ και Νουρεντίν–, τη μετέπειτα Νέρωνα της Σμύρνης. Για τον διωγμό αυτόν υπάρχουν επίσημα στοιχεία, ντοκουμέντα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, βάσει των οποίων άλλωστε το διασυμμαχικό συμβούλιο απεφάσισε την αποστολή συμμαχικών στρατευμάτων στη Μ. Ασία. (Σημ.: Τα ντοκουμέντα αυτά είναι στη διάθεση της συγγραφέως).

Δεύτερον: Γράφει: «Οι πληθυσμοί αυτοί επέστρεψαν... Η οργή τους ήταν φυσικό να ξεσπάσει... Έγιναν έκτροπα, για τα οποία ειδική διασυμμαχική επιτροπή έριξε βάρη στην ελληνική πλευρά...». Δυστυχώς, εδώ υπάρχει πλήρης σύγχυση και διαστροφή, διότι:

1. Ελάχιστοι επέστρεψαν στους τόπους τους. Οι «εκποπισθέντες», στη συντριπτική πλειοψηφία τους, άφησαν τα κόκαλά τους στη μαρτυρική πορεία προς τη σημερινή Συρία. (Σημ.: Επίσημες τουρκικές μαρτυρίες στη διάθεση της συγγραφέως).

2. Εκείνοι που επέστρεψαν ήταν 400.000-450.000 Έλληνες, που είχαν καταφύγει στη Μυτιλήνη κυρίως και σ' άλλα νησιά του Αιγαίου. Και δεν υπάρχει ούτε μια καταγγελία περί εκτρόπων εκ μέρους τους. Το αντίθετο είναι η αλήθεια. Συγκλονισμένοι έμαθαν ότι οι γυναίκες τους είχαν πουληθεί στα σκλαβοπάζαρα.

[Ζωρ Αλλώ: «Η κατάπτωσης του Ελληνισμού». «Οι Ελληνίδες πουλήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα του Ικονίου και του Μπαλούκ Εσέρ για 10 παράδες μόνον. Με το ευτελές αυτό αντίτιμον οι Τούρκοι τακτοποιούσαν την συνείδησί τους προς το Κοράνι, που τους

απαγορεύει να έχουν φιλενάδες παντρεμένες γυναίκες, εκτός αν τις αγοράσουν για σκλάβες. Αλλά κι όσες γλύτωσαν από τα σκλαβοπάζαρα, δεν είχαν καλύτερη τύχη. Οι Ελληνίδες του Γενί Σεχίρ κλείσθηκαν με τη βία στα χαμαιτυπεία, όπου οι μεθυσμένοι στρατιώται του Σουλτάνου γλεντούσαν με τα κάλλη τους».

Και ο Ανρύ Μπαρμπύς στην «Ζουρνάλ» της 9ης 1916 προσθέτει: «Σ' όλες τις πόλεις της Μικράς Ασίας ιδρύθηκαν, μετά τους διωγμούς του 1914 και 1915, απέραντα σκλαβοπάζαρα. Παντρεμένες γυναίκες, νεαρά κορίτσια με την συστολή της παρθενικότητάς τους και μικρά παιδιά ακόμη, περίμεναν καρτερικά τις ορδές των Κούρδων ή τους Τσέτες, πού μετά από κάθε επιδρομή περνούσαν από τα σκλαβοπάζαρα για ν' αρπάξουν τα λάφυρά τους»].

3. Η ειδική διασυμμαχική επιτροπή έριξε πράγματι τα βάρη στην ελληνική πλευρά, αλλά για το επεισόδιο της 2ας Μαΐου 1919, όταν, κατά την παρέλαση των ευζώνων του 1/38 στη Σμύρνη, οι Ιταλοί άνοιξαν τις ποινικές φυλακές και Τούρκοι κατάδικοί όρμησαν κατά του πανηγυρίζοντος πλήθους κι έσφαξαν γυναικόπαιδα, μ' αποτέλεσμα ν' απαντήσουν οι Τσολιάδες.

4. Υπήρξαν, πράγματι, περιπτώσεις σκληρών αντιποίνων εκ μέρους του Ελληνικού στρατού, όπως μετά τις θηριωδίες των Σωκίων και του Αϊδινίου. Γιατί δεν περιγράφει και τα επεισόδια εκείνα; Μήπως γιατί θα έπρεπε ν' αναφερθεί και η αιτία;

Προσοχή: Μια υποβάθμιση του διωγμού του '15 σε «εκτόπιση» θα δικαίωνε αναδρομικά και τον Χίτλερ, που, όταν οι στρατηγοί του θέλησαν να του επισημάνουν τις αντιδράσεις που θα προκαλούσε στην παγκόσμια Κοινή Γνώμη η «τελική λύση», δηλ. η εξόντωση των Εβραίων, απάντησε: «... Και ποιος θυμάται σήμερα τη γενοκτονία των Αρμενίων και των Ελλήνων;».

Τρίτον: Γράφει: «Ο εθνικισμός των Βαλκανικών Λαών...».

Δεν επρόκειτο περί «εθνικισμού» –άρα καταδικαστέου–, αλλά περί εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων των Βαλκανικών Λαών, όπως... των Λίβυων, των Αλγερινών, των Κουβανών, των Μάο-Μάο! Υποβάθμιση του εθνικοαπελευθερωτικού χαρακτήρα τους σε «εθνικιστική» εκδήλωση θα έδινε θεωρητική θεμελίωση στον ανιστόρητο και χυδαίο ισχυρισμό του Οζάλ, ότι όλοι οι Λαοί της Βαλκανικής, περιλαμβανομένης και της Ελλάδος, προήλθαν από τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Δηλαδή... ούτε Έλληνες, ούτε Βούλγαροι, ούτε Αλβανοί υπήρχαν προ του Μωάμεθ!

Τέταρον: Γράφει: «Δεν μπορούμε, ωστόσο, να ερμηνεύσουμε την αύξηση του εκστρατευτικού σώματος από 90.000 σε 200.000 μετά την ήττα του Βενιζέλου». Λάθος. Η Μεγάλη Στρατιά αριθμούσε

μέχρι το '20 πάνω από 200.000 άνδρες. Μετά τις εκλογές, που κερδήθηκαν με το σύνθημα «απολυτήρια στους φαντάρους μας», μειώθηκε σε 90.000, για ν' αυξηθεί και πάλι σε 200.000 όταν απεφάσισαν την μοιραία εκστρατεία του Σαγγαρίου. Μετά τον Σαγγάριο, η Στρατιά ουσιαστικά διελύθη. (...)

(Του Γιάννη Καψή από τα «ΝΕΑ» της 15/10/1997)

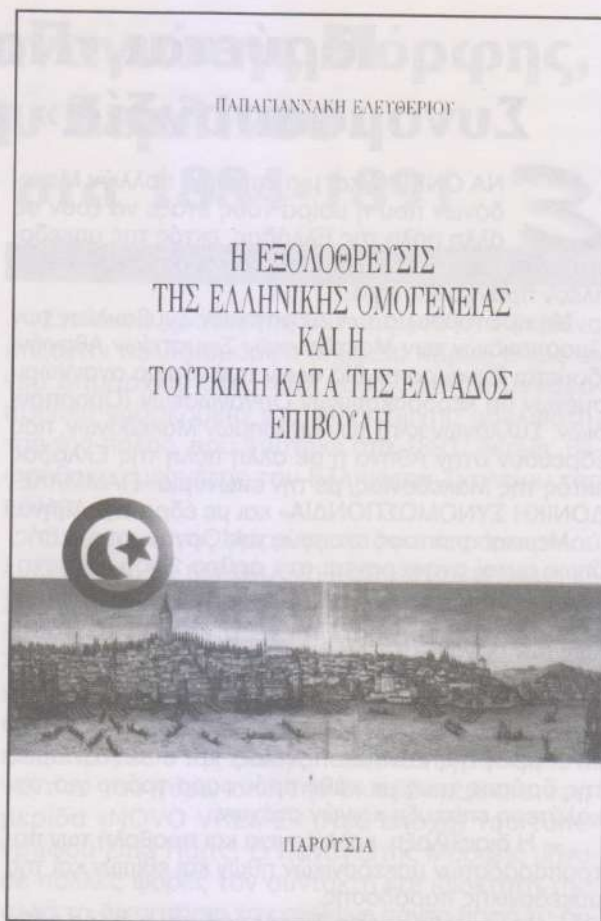
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΑΝΙΣΤΟΡΗΤΟΙ

Είναι πράγματι έντυπωσιακό τό πόσον έχει επηρεάσει ή επίσημη πολιτική της κυβέρνησης περί Ελληνοτουρκικής προσέγγισης ακόμη και φορείς και πρόσωπα που υποτίθεται ότι θα έπρεπε να «αφυλάνε τις Θερμοπύλες» σχετικά με ευαίσθητα ιστορικά-εθνικά μας θέματα. Αναφερόμαστε στις απόψεις των ιστορικών του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (Κ.Μ.Σ.) Σταύρου Άνεσιδή, Ματούλας Κουρουπού, Ιωάννας Πετροπούλου, οι όποιοι μέσα από τις στήλες της εφημερίδας «Μικρασιατική Ήχώ» αποφαίνονται για τό θέμα της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μ. Ασίας από τους Τούρκους: «... στηριγμένοι στην πείρα μας ως ιστορικοί-έρευνητές του Κ.Μ.Σ. (...) πιστεύουμε ότι οι κατά τόπους και κατά περίπτωση διωγμοί, σφαγές, εκτελέσεις και βιαιοτητες που διαπράχθηκαν σέ συνθήκες πολέμου και ένιοτε έκτεταμένα, μέ άποκορύφωμα την περίπτωση των Ποντιών, δέν νομιμοποιούν την χρήση του όρου γενοκτονία σέ επιστημονικό επίπεδο. Γενοκτονία, λέξη άνύπαρκτη πριν τό 1944 σέ όλες τις γλώσσες, είναι κατά τά λεξικά ή συστηματική και προγραμματισμένη έξολόθρευση μιās όλόκληρης εθνότητας».

Παρά την επίκληση της επιστημονικής τους ιδιότητας οι τρεις άνωτέρω ιστορικοί μάλλον δέν πείθουν, και αφήνουν νά φανεί και ή προκατάληψη τους και ή μεροληπτικότητά τους.

Κατ' αρχάς γι' αυτούς ή Άρμενική Γενοκτονία μάλλον πρέπει νά όνομασθεί διαφορετικά, γιατί έλαβε χώρα πριν τό 1944. Ως ιστορικοί θα έπρεπε νά γνωρίζουν ότι ό όρος «γενοκτονία» άποδίδεται σέ καθαρά ιστορικά γεγονότα θάσει στοιχείων και έρευνας, όποτε οι λεξικογραφικές έρμηνείες περιττεύουν. Αυτό που προέχει είναι ό νομικός όρισμός του θέματος.

Σύμφωνα μέ τή σύμβαση που υιοθέτησε ή Γενική Συνέλευση των Ήνωμένων Έθνών τό 1948, γενοκτονία είναι «ή έσκεμμένη προσπάθεια καταστροφής, εν όλω ή εν μέρει, μιās εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας ως τέτοιας». Στή σύμβαση περιγράφονται και τά μέσα μέ τά όποια διαπράττεται τό έγκλημα της γενοκτονίας. Έξετάζοντας τήν Ιστορία των Ελλήνων στο Όθωμανικό

κράτος μεταξύ 1912-1923 διαπιστώνουμε άβίαστα ότι χρησιμοποιήθηκαν εις βάρος τους όλα τά μέσα που περιγράφει ή Σύμβαση.

Άπ' όλα τά άνωτέρω μπορεί ό καθένας νά δγάλει άβίαστα τά συμπεράσματά του. Αυτό που προξενεί περαιτέρω έντύπωση είναι ότι τό ίδιο τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών μέχρι τώρα δέν άντέδρασε στις δήθεν επιστημονικές απόψεις των τριών συνεργατών του. Στήν δέ εφημερίδα «Μικρασιατική Ήχώ» αναφέρονται επίσης παρόμοιες δηλώσεις του άντιπροέδρου της Έστίας Νέας Σμύρνης κ. Άχιλλέα Άργυρόπουλου. Φαίνεται ότι ή κυβερνητική πολιτική στά Έλληνοτουρκικά έχει πολύ μεγαλύτερη δύναμη πειθούς από ό,τι ίσως θά περιμέναμε. Φαίνεται επίσης ότι τό μόνο που μπορούμε νά κάνουμε είναι νά παραπέμφουμε τους άνωτέρω φορείς και τά πρόσωπα που τους υπηρετούν στις εργασίες Τούρκων ιστορικών και έρευνητών σάν τους Τανέρ Άκτσάμ και Συνάτ Παρλάρ, που γράφουν για τή γενοκτονία του Έλληνισμού στην Μ. Άσία.

Βασίλης Βαβουράκης

Ιδρύεται «Παμμακεδονική Συνομοσπονδία» με έδρα την Αθήνα

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ και μια επιθυμία πολλών Μακεδόνων που η μοίρα τούς έταξε να ζουν σε άλλη πόλη της Ελλάδας, εκτός της μακεδονικής γης, παίρνει σήμερα σάρκα και οστά και γίνεται πλέον πραγματικότητα.

Με πρωτοβουλία των Διοικητικών Συμβουλίων των Ομοσπονδιών των Μακεδονικών Σωματείων Αθηνών, ιδρύεται Συνομοσπονδία όλων των νόμιμα αναγνωρισμένων μη κερδοσκοπικών Οργανώσεων (Ομοσπονδιών, Συλλόγων κλπ) των απόδημων Μακεδόνων, που εδρεύουν στην Αθήνα ή σε άλλη πόλη της Ελλάδας εκτός της Μακεδονίας, με την επωνυμία «ΠΑΜΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ» και με έδρα την Αθήνα.

Μερικοί από τους σκοπούς της Οργάνωσης αυτής, όπως αυτοί αναφέρονται στο άρθρο 2 του καταστατικού, είναι:

— Η ενιαία εμφάνιση και η κοινή εκπροσώπηση όλων των οργανώσεων (Ομοσπονδιών, Συλλόγων κλπ) των απόδημων Μακεδόνων της Ελλάδας.

— Η επαφή, υποβοήθηση, στήριξη, σύμπνοια και συνεργασία όλων των Μακεδονικών Οργανώσεων που είναι μέλη της Συνομοσπονδίας, και ο συντονισμός της δράσης τους με κάθε πρόσφορο τρόπο για την καλύτερη επίτευξη κοινών στόχων.

— Η διαφύλαξη, καλλιέργεια και προβολή των πατροπαράδοτων μακεδονικών ηθών και εθίμων και της μακεδονικής παράδοσης.

— **Η με κάθε τρόπο διατήρηση και η προς κάθε κατεύθυνση διακήρυξη της ελληνικότητας της Μακεδονίας και της ιστορικής συνέχειας των Μακεδόνων ως αναπόσπαστου και σημαντικού τμήματος του Ελληνισμού.**

— Η μελέτη και η συμβολή στην ανάπτυξη της Μακεδονίας και στην επίλυση των οικονομικών, τεχνικών, πολιτιστικών, οικολογικών και άλλων προβλημάτων που αφορούν γενικά την περιοχή της Μακεδονίας ή και μέρος αυτής.

— Η καλλιέργεια και η ανάπτυξη των δεσμών μεταξύ των απανταχού της γης Μακεδόνων και η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των απόδημων Μακεδόνων σε όλη την υφήλιο.

Για την ίδρυση της τριτοβάθμιας αυτής οργάνωσης συνεργάστηκαν, επί τέσσερα περίπου χρόνια, Μα-

κεδόνες που έχουν τα οριζόμενα από το νόμο προσόντα και που είναι νόμιμοι περίπου εκπρόσωποι δευτεροβάθμιων Οργανώσεων - Μακεδονικών Ομοσπονδιών.

Χρειάστηκαν επίπονες προσπάθειες και πάμπολλες συνεδριάσεις για να συνταχθεί το καταστατικό της ΠΑΜΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ.

Ακολούθησε η έγκρισή του από τις Γενικές Συνελεύσεις των Ομοσπονδιών (στις οποίες μετέχουν Αντιπρόσωποι των πρωτοβάθμιων Οργανώσεων), και στη συνέχεια, αφού ψηφίστηκε, εγκρίθηκε και υπογράφηκε νόμιμα, κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Αθηνών για την αναγνώριση της Συνομοσπονδίας.

Το πρακτικό ίδρύσεως υπέγραψαν νόμιμοι εκπρόσωποι και μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των ιδρυτικών μελών, με την ακόλουθη, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα ή νομό, σειρά:

1. Θεοχάρης Ιωάννου Κυριακίδης, Αντιπρόεδρος της Συνομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων Αθηνών.

2. Έλζα Γουμπέρη, Ταμίας της Ομοσπονδίας Δυτικομακεδονικών Σωματείων Αθηνών.

3. Ελένη Γιαννακοπούλου-Παύλου, Πρόεδρος και νόμιμος εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κεντρικής Μακεδονίας Αττικής.

4. Κωνσταντίνος Κούλης, Γενικός Γραμματέας της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κεντρικής Μακεδονίας Αττικής.

5. Νικόλαος Αθανασιάδης, Μέλος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κεντρικής Μακεδονίας Αττικής.

6. Λέλα Παπανδρέου, από την Ομοσπονδία Συλλόγων Κεντρικής Μακεδονίας Αττικής.

7. Γεώργιος Κωνσταντινίδης, Πρόεδρος και νόμιμος εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Σερραϊκών Συλλόγων Αττικής.

8. Νικόλαος Ελμάς, Πρόεδρος και νόμιμος εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Δραμινών Αθηνών.

9. Πέτρος Μαρκόπουλος, Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας Συλλόγων Δραμινών Αθηνών.

(Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΗΧΩ» της Δράμας, 8/6/2001)

Γιασασίν Γιωργάκη εφέντη...

Τουρκικά εύσημα στην εξωτερική μας πολιτική

Σχόλιο του ΝΤV για τον Γ. Παπανδρέου:

**«Ούτε Τούρκος διπλωμάτης
δεν θα υποστήριζε τόσο καλά
τις τουρκικές απόψεις»!**

Για την υποστήριξη που παρείχε στο τουρκικό καθεστώς ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Παπανδρέου κατά την συζήτηση στην Ε.Ε. για τις συνθήκες των τουρκικών φυλακών, το τουρκικό κανάλι ΝΤV έκανε το εξής σχόλιο: «Ούτε Τούρκος διπλωμάτης δεν θα υποστήριζε τόσο καλά τις τουρκικές απόψεις»! Για το

ίδιο θέμα η «Μιλλιέτ» του εθνικοσοσιαλιστή Αμπντί Ιπεκταί (που στην μνήμη του έχει στηθεί ένα βραβείο της ντροπής) δεν πρωτοτύπησε. Τιτοφόρησε το άρθρο της με το «Bravo Yorgos». Όπως δηλαδή είχε κάνει και η «Χουριέτ» σε ανάλογη περίπτωση.

Όταν ένας υπουργός μας δέχεται τα θερμά συγχαρητήρια του τουρκικού κατεστημένου, θα πρέπει να αναρωτηθεί κανείς πού έχει κάνει λάθος.

(Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «Ο ΧΡΟΝΟΣ» της Κομοτηνής, 7/6/2001).

Ο Κατραντσιώτης Παναγιώτης Μόρφης, Δήμαρχος του Ζεμλίνου του Βελιγραδίου στα 1884-1891

Του Στέφανου Τρύφωνα*

Η οικογένεια Μόρφη καταγόταν από την Κατράνιτσα (Πύργοι) της Εορδαίας και είχε εγκατασταθεί κατά το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα στο Ζεμλίνο (Ζέμουν του Βελιγραδίου), που ανήκε τότε στην Αυστροουγγαρία...

Ο Παύλος Μόρφης αγαπούσε τα βιβλία, και έτσι τον συναντάμε στα 1845 να εγγράφεται ως συνδρομητής για τρία σώματα της «Χαραγωγίας» των Γ. Κυρίδη - Ευθ. Αβραμοβίκη.

Τον Μάιο του 1848 αποτέλεσε μέλος τριμελούς επίσημης αντιπροσωπείας του Δήμου του Ζεμλίνου, η οποία εκλέχθηκε για να μεταβεί στην Βιέννη, την πρωτεύουσα της Αυστρίας, και να διαβεβαιώσει την κυβέρνηση για την πίστη και αφοσίωσή τους στον Αυτοκράτορα των Αψβούργων σε σχέση με το επαναστατικό κίνημα των Ούγγρων.

Στα 1847 γεννήθηκε ο γιος του Παύλου Μόρφης και κατοπινός δήμαρχος του Ζεμλίνου Παναγιώτης, ο οποίος στην διάρκεια του Σερβοτουρκικού πολέμου του 1876-1878 εργαζόταν στην μεγάλη ελληνική εμπορική οικογένεια των ΠΑΡΑΝΟΣ, η οποία εφοδίαζε τον Σερβικό Στρατό με τρόφιμα.

Ο Παναγιώτης Μόρφης, ως εκπρόσωπός της με τους Σέρβους μαχητές της ελευθερίας, γνωρίστηκε με τον Σέρβο συνταγματάρχη ΔΙΟΚΟ VLASKOVIC, ο οποίος τον εκτίμησε και του έδωσε για σύζυγό του την κόρη του Μαρία, γεγονός που αύξησε περισσότερο την κοινωνική του θέση στην Σερβική ιεραρχία της κατεχόμενης πόλης του Ζεμλίνου (Ζέμουν).

Στα 1862 εξελέγη μέλος του Δημοτικού συμβουλίου του Ζεμλίνου, και όταν στις 21/7/1884 ο τότε δήμαρχος Stevan Markonic υπέβαλε την παραίτησή του, αντικαταστάθηκε από τον Κατραντσιώτη Παναγιώτη Μόρφη.

Ο νέος δήμαρχος στα οκτώ χρόνια της θητείας του έκανε σωρεία έργων, συμβάλλοντας στην πρόοδο της γραφικής και με δυτικοευρωπαϊκή πολεοδομία και αρχιτεκτονικό ρυθμό ιστορικής πόλης.

Φρόντισε να επισκευασθούν αρκετοί παλιοί δρόμοι· βελτίωσε το σύστημα ύδρευσης της πόλης με το άνοιγμα νέων πηγαδιών· κατασκεύασε το φαντασμαγορικό και εξαιρετικό πάρκο του Ζέμουν, που σώζεται ακόμη και σήμερα, καθώς και την ειδική αποβάθρα στον Δούναβη ποταμό.

Ακόμη, κατάφερε να περιέλθει στον Δήμο του Ζεμλίνου ένας τεράστιος χώρος από 504 σχεδόν εκτάρια, που έβλεπε προς τον Σάββα ποταμό.

* Κοινωνιολόγος Παντείου

Στα οκτώ χρόνια της θητείας του στο Ζεμλίνο κτίζονται πολλά όμορφα δημόσια κτίρια, όπως το νέο Δημαρχείο στα 1887 καθώς και το μεγαλοπρεπές νοσοκομείο της φιλόπτωχης αδελφότητας της πόλης, που χτίστηκε στα 1891. Ακόμη, θεωρήθηκε ευεργέτης του Ελληνικού Σχολείου της πόλης.

Ο Παναγιώτης Μόρφης, απόφοιτος πρακτικού λυκείου και με πολύχρονη πείρα στο εμπόριο, είχε αυταρχικό χαρακτήρα και ο τρόπος που διοικούσε το Ζέμουν ήταν καθαρά συγκεντρωτικός. Χωρίς σοβαρά νομικά ερείσματα έθεσε στην εποπτεία του το ταμείο των Σερβικών εκκλησιαστικών σχολείων, προκαλώντας θύελλα αντιδράσεων τοπικών φορέων της πόλης, που συσπειρώθηκαν εναντίον του γύρω από την δισεβδομαδιαία εφημερίδα «NOVO VREME» (Νέα εποχή) του τυπογράφου Σίμα Πάιτς. Ο Παναγιώτης Μόρφης μήνυσε πολλές φορές τον συντάκτη και ιδιοκτήτη της, αλλά το Δικαστήριο τον αθώωνε πάντα παρά το δυσφημιστικό χαρακτήρα των εναντίον του κειμένων.

Ο Κατραντσιώτης δήμαρχος είχε θερμό οπαδό του τον Ούγγρο ISOPRRON, ο οποίος τον υποστήριξε με την εφημερίδα του «SEMLINER WO CHAPNLABT», όμως οι πολιτικοί του αντίπαλοι είχαν υποσκάψει το κύρος του και είχαν καταφέρει να τον εξοστρακίσουν. Στις εκλογές του 1893 απέτυχε να επανεκλεγεί δήμαρχος του Ζεμλίνου, ενώ άφησε την τελευταία του πνοή στις 25 Μαΐου του 1901, πριν δηλαδή από εκατό χρόνια, στο Ζέμουν. Τιμώντας επάξια σ' αυτό την γενέτειρά του, όπως οι αδελφοί Καραμάτα και Χρήστου Σολλάρης, ο Πέτρος Ίτσκος και τόσο άλλοι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ: «Οι Έλληνες πάροικοι του Ζεμλίνου, 18-19ος αιώνας», και «Πνευματικοί άντρες της Μακεδονίας κατά την Τουρκοκρατία».

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ: «Πραγματεία περί Μακεδονίας. Μελέτες και άρθρα για την πνευματική κίνηση και ζωή της νεώτερης Μακεδονίας».

(Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ» της Κοζάνης, 1/6/2001)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΨΥΡΟΥΚΗ

Επιμέλεια: Θ. Μπινιχάκης

Υπάρχουν κάποιοι συνάνθρωποι δίπλα μας των οποίων η πορεία στο διάβα της ζωής υπήρξε γόνιμη προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, έντιμοι ιδεολόγοι και πιστοί θιασώτες στις αρχές και τις πεποιθήσεις τους σ' όλη τους τη ζωή.

Ένας απ' αυτούς είναι ο ιστορικός διανοητής Νίκος Ψυρούκης.

Γεννήθηκε στην Ίσμαηλία της Αιγύπτου το 1926. Ο πατέρας του Μιχάλης Ψυρούκης, από τό Αϊθαλί (Κυδωνίες) της Μικράς Ασίας κατετάγη έθελοντής στον ελληνικό στρατό και έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς Πολέμους, στη μάχη του Κιλκίς, του Μπιζανίου, στην Βόρειο Ήπειρο και άλλου. Έφτασε στον βαθμό του έπιλοχία και πολέμησε κατά των Άγγλο-γάλλων, όντας βενιζελικός, τό 1915, θεωρώντας επέμβαση στα έσωτερικά της χώρας την έπιβολή της πολιτικής τους στην Ελλάδα.

Ακολουθώντας έλαβε μέρος στην έκστρατεία της Ουκρανίας, συνειδητοποιώντας τό πραγματικό πρόσωπο της τσαρκικής εξουσίας και των συμμάχων της.

Συμμετείχε στην Μικρασιατική έκστρατεία, και λίγο πριν την καταστροφή μεταφέρθηκε στην Αίγυπτο, με άλλους φαντάρους, άρρωστος με βαριάς μορφής μαλάρια.

Αποθεραπευθείς εκεί δημιούργησε οικογένεια και απέκτησε τέσσερα παιδιά.

Ο Νίκος Ψυρούκης πήγε στο ελληνικό δημοτικό σχολείο στην Ίσμαηλία και συνέχισε στην Άμπέτειο Σχολή του Καΐρου.

Η στάση ζωής και η δράση του πατέρα του, η καρτερικότητα και λιτότητα της μητέρας του, η συναναστροφή με Έλληνες και Αιγύπτιους πατριώτες στο Κάιρο και η συμπεριφορά των Ευρωπαίων αποικιοκρατών στην Αίγυπτο έπηρεάζουν αποφασιστικά τον χαρακτήρα και τον ψυχισμό του νεαρού τότε Νίκου Ψυρούκη.

Τό 1944, όποτε τελείωσε τό σχολείο, έκανε διάφορες εργασίες για βιοπορισμό κι είχε ενεργό πολιτική δραστηριότητα (μέλος της Αντifaσιστικής Πρωτοπορείας) με στόχο την εκδίωξη των βρετανικών στρατευμάτων από την Αίγυπτο.

Η δράση του είχε ως αποτέλεσμα νά κατηγορηθεί ως έπαναστάτης από τις δυνάμεις κατοχής και με έντολή της όργάνωσης «Α.Π.» έφυγε στη Γαλλία και άργότερα στην Τσεχοσλοβακία. Στο πανεπιστήμιο της Πράγας, με ύποτροφία, σπούδασε Ίστορία και τελείωσε τό 1956 την διπλωματική του εργασία με θέμα την Μικρασιατική Καταστροφή.

Τελειώνοντας τις σπουδές του επέστρεψε στην Αίγυπτο. Εργάστηκε ως δημοσιογράφος στην ήμερήσια έφημερίδα της ελληνικής κοινότητας, τον «Πά-

ροικο», και συνεργάστηκε με τό κίνημα της «Ασιατοαφρικανικής Άλληλεγγύης», στους κόλπους της οποίας γνώρισε και συνδέθηκε με έπαναστάτες του «Τρίτου Κόσμου». Εκεί γνώρισε, τό 1960, και τον Τσέ Γκεβάρα.

Τό 1961 ήλθε στην Ελλάδα με την σύζυγό του Ρενέ και τά δύο τους κοριτσάκια. Εργάστηκε στα έντυπα «Ναυτεργατική - Ναυτεμπορική», «Σύγχρονα Θέματα», και μονιμοποιήθηκε στην «Ίστορική Έπιθεώρηση» του Κομνηνού Πυρομάγλου. Όπου πήγαινε για εργασία συναντούσε έμπόδια, από την Άσφάλεια ως άριστερός και από την Ε.Δ.Α. ως αίρετικός. Συγχρόνως συνέχιζε την πολιτική και συγγραφική του δραστηριότητα. Τό 1963 υπήρξε συνιδρυτής της Κίνησης «Φίλων Νέων Χωρών» (Φ.Ν.Χ.), μιας κίνησης με όργανωτική δομή όριζόντια, και του περιοδικού «ΑΝΤΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΗΣ» (1963-1967). Σκοπός τους ήταν η ενίσχυση του άγώνα για αυτοδιάθεση-ένωση της Κύπρου και η συμπάρασταση στα έθνικά άπελευθερωτικά κινήματα του «Τρίτου Κόσμου».

Τό πραξικόπημα του 1967 τον έξόρισε, μαζί με τη γυναίκα του, στα Γιούρα, με συνέπεια τά δύο τους παιδιά νά φιλοξενοούνται από φιλικές οικογένειες. Τους έδιωξαν μετά από ένα χρόνο από την έξορία, με περιοριστικούς όρους. Άρρωστος, χωρίς νά του έπιτρέπεται νά φύγει στο έξωτερικό αλλά ούτε και νά εργασθεί.

ΑΥΤΟΝ φιλοξενούμε στις στήλες της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ», τον άκάματο άγωνιστή της έλευθερίας των λαών, τον άφυπνιστή συνειδήσεων, τον ιστορικό και στοχαστή Νίκο Ψυρούκη.

Έχει γράψει 27 βιβλία (τόν προσεχή Όκτώβριο κυκλοφορεί τό νέο του με τίτλο **Καπιταλισμός: από την γενική κρίση στη σήψη**), πλήθος δημοσιευμάτων, μελέτες και άρθρα σε διάφορα έντυπα, μεταξύ των οποίων πολλά καταχωρίστηκαν σε προηγούμενα τεύχη της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ».

Έργα του (χωρίς χρονολογική σειρά):

1. Η Μικρασιατική Καταστροφή
2. Ο Επίκουρος και η εποχή μας
3. Ο Φασισμός και η 4η Αύγουστος
4. Οι Ταξικοί Άγώνες στην εποχή του Καπιταλισμού (Α' Τόμος)
5. Οι Ταξικοί Άγώνες στην εποχή του Καπιταλισμού (Β' Τόμος)
6. Τό Κυπριακό Δράμα (1958-1968)
7. Τό Νεοελληνικό Παροικιακό Φαινόμενο
8. Άραβικός κόσμος και Έλληνισμός
9. Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος
10. Η Διαμάχη στο Αιγαίο

11. Η Ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ και ο άλλος δρόμος
12. Η Νεοελληνική Εξωτερική Πολιτική
13. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Η Αύγή (Α' Τόμος)
14. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Η Αύγή (Β' Τόμος)
15. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Το Μεσουράνιο (Γ' Τόμος)
16. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Το Μεσουράνιο (Δ' Τόμος)
17. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Η Δύση (Ε' Τόμος)
18. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Η Δύση (ΣΤ' Τόμος)
19. Ιστορία της Αποικιοκρατίας, Νεοαποικιομός
20. Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας (1940-1967) Α' Τόμος
21. Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας (1940-1967) Β' Τόμος
22. Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας (1940-1967) Γ' Τόμος
23. Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας (1967-1974) Δ' Τόμος
24. Ιστορικός Χώρος και Ελλάδα
25. Ο Άνοιχτος Φάκελος της Κύπρου (1974-1984)
26. Κύπρος, Η θαλασσοκράτειρα
27. Υπό έκδοση (Οκτώβριος 2001): Καπιταλισμός: από τη γενική κρίση στη σήψη

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιά είναι η σχέση της άλματώδους ανάπτυξης των επιστημών και των τεχνικών εφαρμογών τους με την υλική και πνευματική ευημερία της ανθρωπότητας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν μιλάμε για τη σύγχρονη άλματώδη ανάπτυξη των επιστημών και των τεχνικών εφαρμογών τους θά πρέπει πρωταρχικά να εντοπίσουμε τά γενεσιουργά αίτια του φαινομένου. Και τά αίτια πρέπει ν' αναζητηθούν στη νομοτέλεια του ιστορικού γίγνεσθαι. Ο Κάντ είχε θέσει τό ερώτημα αν ο ρόλος του ανθρώπου είναι ή αδιάκοπη πορεία προς τό καλύτερο ή όχι. Ο Κάντ με την τοποθέτησή του αυτή απομακρύνει τόν αντικειμενικό κόσμο από τή σφαίρα της επιστήμης και τόν τοποθετεί στη σφαίρα της βούλησης, της πίστης και της ελπίδας. Έτσι, όμως, ή απάντηση στο ερώτημά σας θά ήταν: Η βούληση και ή πίστη έφεραν και τή σημερινή έκρηξη στις επιστήμες και στις εφαρμογές τους για τό καλύτερο;

Έδώ έχουμε νά παρατηρήσουμε ότι τίθεται τό ερώτημα γιατί οι επιστήμες και οι τεχνικές εφαρμογές τους περίμεναν χιλιετηρίδες για νά σημειώσουν τήν τόσο ραγδαία πρόοδο; Άπουσίαζε μήπως ή βούληση του ανθρώπου; Δέν είχε πίστη και δέν διακατεχόταν από έλπίδα για τό καλύτερο; Γιατί δέν υπήρξε ή κίνηση πού παρουσιάζουν στις ήμερες μας; Η επιστημονική άποψη, κατά τή γνώμη μας, είναι

ότι τήν απάντηση μās τή δίνει ή γνώση και ή μελέτη του καθολικού νόμου της αντίφασης, δηλαδή της κίνησης τόσο στη φύση, όσο και στην ανθρώπινη κοινωνία. Πρέπει κανείς νά μελετήσει όλη τήν κίνηση στην ανθρώπινη εξέλιξη (σύγκρουση ύψωτικής και έπιστρεπτικής κίνησης). Στην εξελικτική αυτή διαδικασία ή ανθρωπότητα γνώρισε, ίσαμε σήμερα, διάφορους οικονομικο-κοινωνικούς σχηματισμούς (κοινωνικά καθεστώτα, όπως λέμε). Και οι αλλαγές αυτές δέν συντελέστηκαν χρονικά ταυτόχρονα σ' όλο τόν κόσμο. Παράδειγμα: Όταν άνοιξε τό δουλοκτητικό σύστημα στην Ελλάδα (5ος π.Χ. αιώνας), στην Κίνα επικρατούσε ή φεουδαλική επανάσταση.

Μετά τήν επικράτηση της φεουδαλικής άντεπανάστασης στην Ανατολική Ευρώπη (στο Βυζάντιο με τήν όθωμανική κατάκτηση), και τήν ανάπτυξη των έμπορευματοοικονομικών ανταλλαγών στη Δυτική Ευρώπη (χάρι στις σταυροφορίες, πού προηγήθηκαν), έμφανίστηκαν τά **άσθη** (τά BOURG και ή γνωστή νέα τάξη, ή μπουρζουαζία). Άρχισαν ν' αναπτύσσονται οι κεφαλαιοκρατικές σχέσεις, τις οποίες έδραίωναν οι αποικιοκρατικές κατακτήσεις (τις ονομάζουν «γεωγραφικές ανακαλύψεις») και ή φυσική κλειστή οικονομία έσθηνε. Τό Δυτικό Ημισφαίριο λεηλατήθηκε και οι λαότητες του **έξολοθρεύτηκαν**. Τό ίδιο βάμβαρη και άγρια ήταν ή εμφάνιση των αποικιοκρατών στην Άφρική (με τήν επιβολή του δουλεμπορίου) και στην Ασία (κυρίως στις Ινδίες, αλλά και άλλου).

Τό χρονικό διάστημα 16ος-18ος αιώνας είναι γνωστό ως στάδιο της έμποροκρατίας. Οι έμποροι (συνήθως και πειρατές) λεηλατούσαν τόν πλούτο των

λαών. Όμως τέτοιο εμπόριο δεν ήταν δυνατό να κρατήσει επ' άπειρο, δηλαδή ο ένας να παίρνει και ο άλλος να μη δίνει τίποτα. Η απαίτηση για μεγάλη παραγωγή είναι εκείνη που έφερε **τή βιομηχανική επανάσταση** (τέλη 18ου αιώνα). **Πρωτοπόροι στις ανακαλύψεις και εφευρέσεις ήταν μαστόροι.** Αυτοί άνοιξαν και το δρόμο στην αδιάκοπη πρόοδο των επιστημών. Όμως τί σήμαινε η βιομηχανική επανάσταση; Αντικατάσταση των ανθρώπινων χεριών και της ανθρώπινης δεξιοτεχνίας από τις μηχανές. Και με ποιά κίνητρο; Την εμπέδωση της παγκόσμιας άποικιοκρατικής καπιταλιστικής αγοράς, του διεθνούς άποικιοκρατικού-καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας, και τή διασφάλιση του καπιταλιστικού κέρδους και του άποικιοκρατικού υπερκέρδους. (Φτηνά άποικιακά προϊόντα - ακριβά βιομηχανικά προϊόντα).

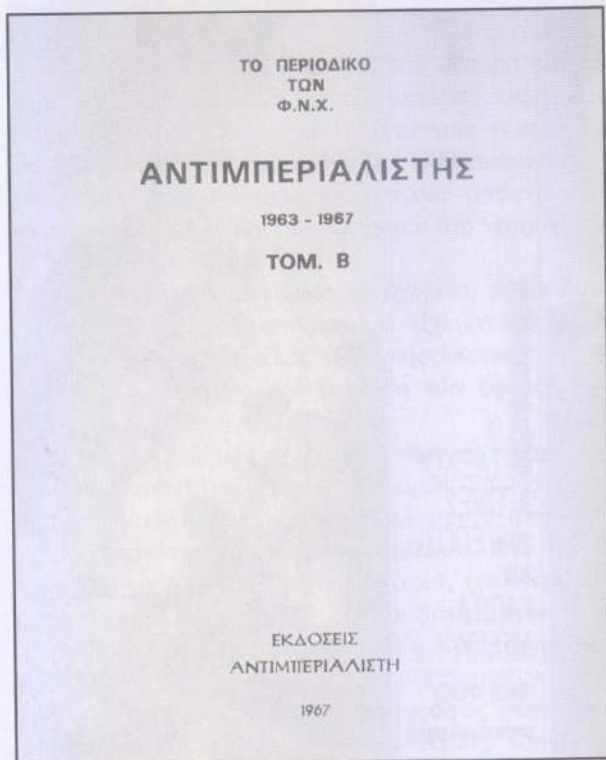
Έτσι εδραιώθηκε και ή διχοτόμηση τής εργατικής δύναμης σε ακριβή άποικιοκρατική εργατική δύναμη και σε φτηνή άποικιοκρατούμενη εργατική δύναμη. Μ' αυτόν τόν τρόπο θεμελιώθηκε και ή καταπίεση έθνους από έθνος και ή διχοτόμησή τους σε «άνεπτυγμένα» και σε «υπανάπτυκτα» έθνη, σε καπιταλιστική μητρόπολη και σε καπιταλιστική περιφέρεια.

Στή διάρκεια τής έμποροκρατίας εμφανίστηκε και ή πληθυσμιακή έκρηξη. Η χωροθέτηση του πληθυσμού κυρίως συγκεντρωνόταν στην Ασία και στην Ευρώπη. Στις αρχές του 1600 μ.Χ. ή Ευρώπη αριθμούσε γύρω στα 80 εκατομμύρια ψυχές και στα 1800 πλησίαζε τά 200 εκατομμύρια. Η Ασία είχε περίπου 250 εκατομμύρια και έφτασε τά 670 εκατομμύρια. Η Βόρειος Αμερική, πάντα στο ίδιο χρονικό διάστημα, από 5 εκατομμύρια έφτασε μόλις τά 15 εκατομμύρια. Αντίθετα, χάρη στο δουλεμπόριο, για δυό και

πάνω αιώνες, ή Αφρική παρέμεινε στάσιμη. Είχε και δεν είχε 100 εκατομμύρια (με βάση τά ευρωπαϊκά δεδομένα θά έπρεπε να είχε φτάσει πάνω από 250 εκατομμύρια). Τότε, από τά άστη δημιουργήθηκαν οι πρώτες μεγάλες καπιταλιστικές πόλεις στην Ευρώπη. Και τότε ήταν που άρχισαν και οι πολιτικές επαναστάσεις των άστών (τό 1609 στην Όλλανδία, τό 1640-1660 στην Άγγλία κ.λπ.) Άρχισαν να εγκαθιδρύονται οι μεγάλες άποικιοκρατικές αυτοκρατορίες και παράλληλα άρχισαν και οι πρώτοι μεγάλοι **λιμοί** στις χώρες τής περιφέρειας (κι άς μ'ήν ξεχνάμε ότι έως και τις αρχές του 18ου αιώνα ή πιο πολιτισμικά κ.λπ. ανεπτυγμένη χώρα του κόσμου ήταν ή Κίνα). Αυτές, σε γενικές γραμμές, υπήρξαν οι συνθήκες που επέτρεψαν να ξεπεταχτεί ή βιομηχανική επανάσταση και από τότε να αναπτύσσονται συνεχώς οι επιστήμες και οι τεχνικές εφαρμογές τους.

Ποιός αντικειμενικά χρεώνεται και για τά θετικά και για τ' άρνητικά αυτής τής εξέλιξης; Ασφαλώς ούτε οι επιστήμες, ούτε οι τεχνικές. Τά αντικειμενικά αίτια πρέπει να τά αναζητήσουμε στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, στο κίνητρο τής καπιταλιστικής παραγωγής: **τό κέρδος και τό άποικιοκρατικό υπερκέρδος** (τά έμπορεύματα τής μητρόπολης πωλούνται πάνω από τήν άξία τους και τής περιφέρειας κάτω από τήν άξία τους -άνισες ανταλλαγές). Και τό κακό μεγάλωσε μετά τή βιομηχανική επανάσταση και τήν έπιβολή του καπιταλιστικού τρόπου εφαρμογής των επιστημονικών-τεχνικών ανακαλύψεων, δηλαδή έτσι που να αυγατίζουν τό καπιταλιστικό κέρδος και τό άποικιοκρατικό υπερκέρδος, και δεν είναι τυχαίο ότι πάντα τόν πρώτο λόγο τόν είχε **ή πολεμική καπιταλιστική τεχνολογία** (ή τεχνολογία είναι ο ταξικός τρόπος εφαρμογής των επιστημών και των τεχνικών τους).

Μελετώντας κανείς, από τά τέλη του 18ου αιώνα, τή νομοτελειική εξέλιξη του άποικιοκρατικού καπιταλισμού, θά μπορέσει να κατανοήσει με πλήρη διαύγεια γιατί φτάσαμε σήμερα στο στάδιο τής σήψης του συστήματος -εκεί που φτάσαμε- **στην έντροπία και στην άλληλουχία του χάους** τής καπιταλιστικής κοινωνίας σ' όλα τά σημεία του πλανήτη μας. Φτάσαμε να πετάμε στο διάστημα, φτάσαμε μέσα σε δευτερόλεπτα να μπορούμε να επικοινωνούμε με τόν συνάνθρωπό μας που ζει εκατομμύρια χιλιόμετρα πιο μακριά από μ'ας. Μά φτάσαμε και να θάβουμε και να πετούμε τά άγροτικά μας προϊόντα. Μά ήδη γνωρίσαμε δυό παγκοσμίους πολέμους, γνωρίζουμε συνεχείς περιφερειακούς πολέμους σ' όλη τή Γη ίσαμε σήμερα, λιμούς, δεκάδες εκατομμύρια θανάτους από τήν πείνα, μόλυνση τής ατμόσφαιρας παντού, διάδοση παντού των ναρκωτικών, ξεθεμελίωση κάθε άξιας (διαχρονικής), πλήρη άλλοτρίωση και άτομικοποίηση των ανθρώπων και θλιβερή **μοναξιά** (άνθρωποι που συγκατοικούν στην ίδια πολυκατοικία για χρόνια, δεν ξέρουν ο ένας τόν άλλο, μά και δεν ανταλλάξαν έστω και τυπικά μιά καλημέρα!). Τό κέρδος του κεφαλαίου έδωσε τή θέση του στο κυνηγητό του μέγιστου κέρδους,

γεγονός που σημαίνει ότι ο **αμοραλισμός, η ληστεία, το έγκλημα** αποτελούν πιά τις «ἀρετές» του συστήματος.

Νομίζω ότι μ' αυτά που σ'ας λέω καλύπτω και τη δεύτερη ερώτησή σας για τα αίτια των σημερινών πολέμων που διεξάγονται σ' όλη τη Γη (τουλάχιστον 50 τόν αριθμό). Τέλος, θά ήθελα να προσθέσω ότι σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Ίουνιου 2001 κάθε άνθρωπος πληρώνει 134 δολάρια τό χρόνο για τους εξοπλισμούς (τουλάχιστο 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι δέν έχουν ετήσιο εισόδημα που νά φτάνει τά 134 δολάρια).

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχουν ένδειξεις για τή δημιουργία ενός νέου κοινωνικού συστήματος, καλύτερου από αυτό που ζούμε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτή τή στιγμή **όχι**. Η εξελικτική διαδικασία τής κοινωνίας διέπεται από τόν καθολικό νόμο τής αντίφασης. Η ερώτησή σας είναι αν υπάρχουν ένδειξεις ότι ή επαναστατική κίνηση υπερέχει, αυτή τή στιγμή, τής αντιεπαναστατικής, αν ή ύψωτική κίνηση υπερέχει τής παρακμιακής. Δυστυχώς τέτοιες ένδειξεις δέν υπάρχουν. Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων, παρά τό γεγονός ότι είναι έμποτισμένη από τόν καπιταλιστικό τρόπο ζωής, παρά τό γεγονός ότι «λαχταράει» όλα τά έμπορεύματα τής άχρηστης κατανάλωσης (άκόμα και οι πληθείοι τής περιφέρειας), ζει μέσα στό φόβο, τήν άβεβαιότητα, τήν άγριότητα και τό καθημερινό έγκλημα. Θέλει ν' απαλλαγεί. Μά άκόμα απέχει από τή συνειδητοποίηση τής αναγκαιότητας νά ένισχύσει και νά ένδυναμώσει τήν επαναστατική κίνηση (μιά συνειδητοποίηση που έμφράζεται με τήν πολιτική τής απόρριψης του συστήματος). "Όλα θά εξαρτηθούν από τήν εξελικτική διαδικασία τής σύγκρουσης, τής πάλης, τής επαναστατικής και τής αντιεπαναστατικής πορείας. Τά κοινωνικά καθεστάτα δέ δημιουργούνται στά σχεδιαστήρια, στά μελετητήρια των «σοφών» δίκαιων ανθρώπων, μά από τήν τύχη που έχει ή πάλη ανάμεσα στην επανάσταση και στην άντεπανάσταση. Η συνειδητή έπιστημονική γνώση σίγουρα παίζει τό ρόλο τής, μά έξακολουθεί νά είναι δευτερεύων παράγοντας. Ο άνθρωπος άκόμα ζει τήν προϊστορία του. Άκόμα θαδίζει τυφλά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η παρακμή του θεσμού τής οικογένειας με τί θά μπορούσε ν' αντικατασταθεί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η ερώτηση σας άποδεικνύει ότι ζούμε μια εποχή πλήρους κοινωνικής άποσύνθεσης και διάλυσης (άποδόμησης). Η ανθρώπινη είναι ιστορικό φαινόμενο, άρα εξελίσσεται. Τό ίδιο ισχύει και για τήν οικογένεια, μά από τις άρχαιότερες ομάδες με άμεση προσωπική σύνδεση. Η οικογένεια είναι ή πιο σταθερή κοινωνική ομάδα τής συνύπαρξης και συμβίωσης. Ταυτόχρονα, όμως, είναι και ή πιο σημαντική ομάδα για τήν κοινωνικοποίηση των ατόμων και για τή διαμόρφωση τής προσωπικότητάς τους. Η οικογένεια διαφέρει από κοινωνικό σε κοινωνικό καθεστάτ, μά κι από τάξη σε τάξη. "Όμως, παρ' όλα αυτά, δέν παύει νά είναι ή πιο σημαντική κοινωνική ομάδα άμεσης προσωπικής σύνδεσης και

ο ρόλος τής νά είναι από τούς σημαντικότερους για τή λειτουργία τής κοινωνίας. Η άποσύνθεση, σήμερα, τής οικογένειας, τό ξαναλέμε, άποτελεί μαρτυρία του σαπίσματος τής κοινωνίας του σύγχρονου καπιταλισμού και δέν μπορεί παρά νά συνελάγεται τρομερές συνέπειες για τό μέλλον των ανθρώπων: **Θά είναι άκόμα πιο άπάνθρωπο και έφιαλτικό**. Η οικογένεια μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού δέν μπορεί ν' αντικατασταθεί. Μονάχα μέσα στα πλαίσια ενός νέου αντικαπιταλιστικού κόσμου μπορεί νά γεννηθεί μια νέα, υγιής οικογένεια.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιός θά είναι ο τύπος τής εκπαίδευσης, τής εργασίας και των κοινωνικών παροχών τά προσεχή χρόνια;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δέν υπάρχει καμιά άμφιβολία ότι ή εκπαίδευση και ή εργασία άκολουθούν τήν καπιταλιστική όργάνωση και τήν καπιταλιστική τεχνολογία. Η εργασία έχει γίνει σύνθετη, περίπλοκη, μά και ψυχρά τεχνοκρατική και άψυχη. Άπουσιάζει τό πνεύμα και ή δημιουργικότητα. Από τό 1900 έως και τό 1960 στις χώρες τής μητρόπολης είχαν είκοσαπλασιαστεί οι απόφοιτοι άνωτάτων έπιστημονικών ιδρυμάτων και σχεδόν δεκαπλασιαστεί οι απόφοιτοι τής μέσης εκπαίδευσης. Και τήν ίδια πορεία έχουμε και στα χρόνια 1960-2000. Από τό 1950 τις ίδιες τάσεις βλέπουμε και στις χώρες τής περιφέρειας. Μά ή εκπαίδευση και ή εργασία ρομποτοποιούνται. Η παιδεία, σχεδόν σ' όλες τις χώρες (έκτός από τις άγγλοσαξωνικές), είναι δωρεάν. Άλλά παράγει κουτορνήθια, όπως έλεγε ο Μάνος Χατζηδάκης. Τώρα, όσον άφορτά στις κοινωνικές παροχές, αυτές θά έξακολουθήσουν νά έχουν πτωτική

ΝΙΚΟΥ ΨΥΡΟΥΚΗ

Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΟΚ
ΚΑΙ Ο ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Β' έκδοση, συμπληρωμένη

Επικαιρότητα

τάση (στις ΗΠΑ ή πτώση τά τελευταία είκοσι χρόνια είναι 1% και πάνω). Άλλά θά πρέπει νά δει κανείς και τί είδους είναι αυτές οι κοινωνικές παροχές. Τείνουν στην αποχαύνωση και στον εκμαυλισμό. Λογικό είναι σέ μία κοινωνία τής σήψης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιό θά είναι τό μέλλον τών μικρών λαών και εθνών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μέ τόν όρο λαός έννοούμε τόν πληθυσμό μιας χώρας, εκτός, φυσικά, από τά μέλη τής ήγεμονικής καπιταλιστικής τάξης. Τό έθνος αποτελεί άλλη ιστορική κατηγορία. Ένας λαός μπορεί νά έμπεριέχει ένα και περισσότερα έθνη. Τό έθνος είναι όμοιογενές. Μέσα στις σημερινές συνθήκες, έτσι όπως τις αναφέραμε πιο πάνω, όπου ή καταπίεση έθνους από έθνος είναι γενικευμένη και όπου ό γκλωμπάλισμός, ή κοσμοπολίτικη-άποεθνικοποιημένη και έθνοκτόνα ταυτόχρονα παγκόσμια όλιγαρχία του κεφαλαίου, μέ μέσο τά καπιταλιστικά κράτη, κτυπάει αλύπητα τά έθνη για νά τ' αποκόψει από τις ρίζες τους - από τήν τρισδιάστατη ύπόστασή τους - και νά τά μετατρέψει σέ άτομα πού έρχονται από τό πουθενά και θαδίζουν τυφλά στο πουθενά, όλα μπορεί νά τά περιμένει κανείς. Ίδιαίτερα επικίνδυνη είναι ή κατάσταση στα πληθυσμακά μικρά έθνη, γιατί μπορούνε ακόμα και μέ μία γενοκτονία ν' αφανιστούν. Στόν τόπο μας, τελευταία, πέρα από τους γκλωμπάλιστές ιδεολόγους (τους λεγόμενους παγκοσμιοποιημένους προπαγανδιστές τής μαύρης άντεπανάστασης) παρατηρούμε και ένα ρεύμα παραδοσιαρχίας τών ανθρώπων, πού νομίζουν ότι σώζουν τήν έθνική τους ταυτότητα μέ τή θεοποίηση του παρελθόντος. Άλλά άλλο είναι ή παραδοχή ως συστατικό τής τρισδιάστατης ένότητας παρελθόντος - παρόντος - μέλλοντος, και άλλο ή θεοποίηση του παρελθόντος, πού οδηγεί στο άδιέξοδο. Γιατί κανένα έθνος δέν επιδιώνει μονάχα μέ τό παρελθόν.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχει δυνατότητα οι λαοί τής Βαλκανικής νά οδηγηθούν σέ κάποια μορφή πολιτειακής ένωσης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θά προτιμούσα τόν όρο Χερσονήσος του Αΐμου. Βαλκάνια τήν όνόμασαν οι γερμανοί ιμπεριαλιστές στις αρχές του αιώνα μας από τήν τουρκική λέξη «Βαλκάν», δηλαδή όρεινός όγκος. Προς τό παρόν, τό μεγάλο σχέδιο του Ρήγα Φεραίου έχει μπροστά του καιρό νά περιμένει. Όσο θά υπάρχει τό «Ανατολικό Ζήτημα» και όσο τά κράτη τής Χερσονήσου του Αΐμου θά ζούν κάτω από τό καθεστώς τής ξένης κηδεμονίας και ύποτέλειας, θά αποτελούν έστία έντάσεων και πολεμικών συγκρούσεων. Άλλωστε τό ζούμε. Τά πάντα και εδώ θά εξαρτηθούν από τήν τύχη τής μάχης ανάμεσα στην άντεπαναστατική και στην επαναστατική κίνηση.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η Κίνα θά παίξει παγκόσμιο ρόλο στο έγγύς μέλλον;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μά ή Κίνα, μέ τή μεγάλη νίκη τής άντιιμπεριαλιστικής επανάστασης του λαού της στα 1949 και μέ τήν απώθηση τής σέ βάρος της επιδρομής τό 1950 (πόλεμος τής Κορέας), έχει δώ-

σει πολλά στο σκλάβο κόσμο τής Άνατολής και γενικότερα στους λαούς τής περιφέρειας. Τώρα είναι μία καπιταλιστική υπερδύναμη. Όπως, λοιπόν, και νά έχουν τά πράγματα, είτε ξανανάψει ή επαναστατική φλόγα στην Κίνα είτε όχι, ό ρόλος της θά είναι αποφασιστικός για τήν τύχη τής ανθρωπότητας. Η «ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ» είναι πιά μύθος.

Πρέπει νά κατανοήσουμε ότι ή «ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ» σήμερα είναι ό χωροφύλακας του άποεθνικοποιημένου-έθνοκτόνου πιά παγκοσμίου κεφαλαίου, τής γνωστής μας όλοκλήρωσης (ή παγκοσμιοποίησής) του. Η όλοκλήρωση δέν είναι τίποτα άλλο παρά ένα μωσαϊκό από έτερογενείς και σφοδρα άνταγωνιστικές δυνάμεις του σάπιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος. Μά ή όλοκλήρωση έμπεριέχει και τήν αντίθεσή της, τήν άποσύμψυξη (άποδόμηση, ως πούμε). Γιατί πέρα από τήν ίδια τή φύση τής όλοκλήρωσης, τήν αντιφατική (τό σαράκι της), ουσιαστικό ρόλο παίζει ή παρατεταμένη πάλη τών καταπιεσμένων ανθρώπων για τή χειραφέτησή τους, μά και ό άδιάκοπος άγώνας τών έθνών για τήν κατάκτηση τής ανεξάρτητης εξέλιξέως τους. Νά γιατί ό παγκόσμιος χωροφύλακας τελικά είναι μύθος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η παγκόσμια μόλυνση, λόγω τής έντατικής εκμετάλλευσης του πλούτου τής Γης από τους γκλωμπάλιστές-ιμπεριαλιστές, θά επιταχύνει τις παγκόσμιες εξέλιξεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ήδη από τό 1860 ό Κ. Μάρξ σημείωνε ότι τά κεφαλαιοκρατικά έθνη μπροστά στο κνηνητό του κέρδους εκφυλίζουν τόν άνθρωπο και δέν θά διατάσουν ν' αφανίσουν και τήν ανθρωπότητα (Κεφάλαιο, τόμ. Α'). Ήδη στην Αθήνα τό τοξικό νέφος άντικαταστάθηκε από τήν καρκινογόνο όμίχλη. Τό θρονοφάναξαν πολλοί έπιστήμονές μας αυτές τις ήμέρες. Είδατε νά ξεσηκωθεί ό κόσμος; Μακάρι νά είχαμε τέτοιες άντιδράσεις. Δυστυχώς, είμαστε άλλοτριωμένοι, είμαστε παθητικοποιημένοι, είμαστε εκμαυλισμένοι από τό κνηνητό του μέγιστου κέρδους. Όπως δέν άντιδρούμε για τό ξεπούλημα ακόμα και τής έθνικής μας ταυτότητας, έτσι δέν συλλογιόμαστε τί σημαίνει ή καρκινογόνος όμίχλη τής Αθήνας. Αυτό είναι παγκόσμιο φαινόμενο και τά λεγόμενα οικολογικά κινήματα θέλουν τόν σύγχρονο καπιταλισμό, μά χωρίς μόλυνση. Γι' αυτό και ματαπονούν. Άν δέν αποκτήσει ύπεροχή ή επαναστατική κίνηση, μήν περιμένετε θετικές εξέλιξεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Οι συνειδητοποιημένοι πολίτες σ' όλες τις χώρες του κόσμου μέ ποιό τρόπο μπορούν ν' αποτρέψουν τήν καταστροφή τής Γης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μέ τό νά πάψουν νά αισθάνονται πολίτες τών άποεθνικοποιημένων κρατών τους και νά μήν ταυτίζονται μ' αυτά, αλλά νά γίνουν συνειδητοί άνθρωποι-επαναστάτες-πατριώτες. Τ' αποτελέσματα μιας τέτοιας μεταβολής, όμως, θά φανούν στο μέλλον.

Σας εύχαριστώ για τήν επίσκεψη και για τήν ευγένειά σας νά δημοσιεύσετε στο περιοδικό σας μερικές από τις απόψεις πού οās εξέφρασα.

ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ

Του Γρηγόρη Γκιζέλη*

Στο διάστημα μεταξύ 31ης Αυγούστου και 7ης Σεπτεμβρίου θα λάβει χώρα στη Νότια Αφρική το Τρίτο Παγκόσμιο Συνέδριο με αντικείμενο το ρατσισμό, τις ρατσιστικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη μισαλλοδοξία. Στο Συνέδριο αυτό θα γίνει μια αποτίμηση της κατάστασης μετά τα προηγούμενα δύο Παγκόσμια Συνέδρια (1978 και 1983) και θα προταθούν μέτρα για βελτίωσή της, δεδομένου ότι η εκτίμηση των αποτελεσμάτων από τα μέχρι τούδε δεδομένα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι κυβερνήσεις δεν έχουν λάβει δραστικά μέτρα για εξάλειψη του φαινομένου των δυσμενών διακρίσεων εναντίον ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και σε μερικές περιπτώσεις σε πλειονότητες, που όμως δεν ελέγχουν την εξουσία.

Παρόλον όμως ότι οι δραστηριότητες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν πολλαπλασιαστεί, καθώς επίσης η επιστημονική βιβλιογραφία και τα συνέδρια με αυτό το αντικείμενο, την όλη προσπάθεια διακρίνει μονομέρεια και ως προς τη φιλοσοφία της προσέγγισης και ως προς τη μεθοδολογία.

Αντικειμενικός σκοπός αυτού του άρθρου είναι να εντοπιστούν τα εννοιολογικά προβλήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποτελεσματικής αντιμετώπισης των παραβιάσεών τους, τα οποία φαίνεται ότι αγνοούν όσοι προσεγγίζουν το θέμα μόνον από τη νομική σκοπιά του. Πιο ειδικά, η μέχρι τώρα αντιμετώπιση χαρακτηρίζεται από κρατικές πολιτικές που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα ως ένα εκπαιδευτικό ζήτημα, ως θέμα ελέγχου και τιμωρίας των απλών ανθρώπων που εκφράζουν ρατσιστική συμπεριφορά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Η βασική αδυναμία τους να κατανοήσουν αυτά τα προβλήματα οφείλεται στο γεγονός ότι έχουν παγιδευτεί σε μια φιλοσοφία που αφενός μεν εκφράζει τον εθνοκεντρισμό της Δύσης, αφετέρου δε την ιδεολογία όσων έχουν τη δύναμη να διαμορφώνουν το περιεχόμενο των διεθνών κανόνων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σ' αυτό το πλαίσιο κινούνται και διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις, άμεσα ενδιαφερομένων, αφού οι μέχρι τώρα πολιτικές τους επηρεάζουν άμεσα. Όμως η προσέγγιση και αυτών ακολουθεί τη νομική μεθοδολογία με έμφαση στην ψήφιση νόμων εναντίον της μισαλλοδοξίας, την τιμωρία των ατόμων που εκφράζουν ρατσιστική συμπεριφορά και τη διεκδίκηση αποζημιώ-

σεων. Το πιο σημαντικό είναι ότι έμφαση δίνεται στα δικαιώματα του ατόμου, έστω και αν αναφορά γίνεται στην ομάδα. Σ' αυτό υπάρχει σκοπιμότητα, όπως αποδεικνύομε πιο κάτω, η οποία εξυπηρετεί τις δυνάμεις εκείνες που διαμορφώνουν την παγκόσμια πολιτική.

Ως γνωστόν, στην οργάνωση της αρχαίας ελληνικής πόλης οφείλεται η αναγνώριση δικαιωμάτων ισότιμης πρόσβασης στις κοινωνικές πηγές σε πολίτες που όμως ανήκαν σε μια μειονότητα βασισμένη στο *jus sanguinis*. Στην περίοδο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας τα δικαιώματα επεκτάθηκαν σ' όσους ζούσαν εντός των γεωγραφικών ορίων της αυτοκρατορίας, κατ' εφαρμογήν της αρχής του *jus soli*. Στους νεότερους χρόνους οι μεγάλες γεωγραφικές μετακινήσεις των λαών οδήγησαν στη διεύρυνση του περιεχομένου των δικαιωμάτων, για να περιληφθούν και τα κοινωνικά.

Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, με πρωτοβουλία του προέδρου των ΗΠΑ Woodrow Wilson, δόθηκε έμφαση στην προστασία των συλλογικών δικαιωμάτων, ιδίως των μειονοτήτων και μάλιστα των εθνικών.

Ο Αμερικανός Πρόεδρος ήταν υποστηρικτής του γνωστού ως συστήματος του Jim Crow, που δεχόταν τον φυλετικό διαχωρισμό στις ΗΠΑ. Στο πνεύμα αυτής της ιδεολογίας συνέβαλε κατά τη Συνθήκη των Βερσαλλιών στην υποστήριξη των εθνικών μειονοτήτων, τις οποίες προσπάθησε να απελευθερώσει και προστατεύσει από τις παλιές Αυτοκρατορίες της Ευρώπης.

Η πολιτική αυτή άλλαξε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στις 10 Δεκεμβρίου 1948 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ψήφισε την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία δίνει έμφαση στο άτομο-πολίτη και όχι στις συλλογικές οντότητες. Η Διακήρυξη είναι ένας καταστατικός χάρτης αρχών που ακόμη και σήμερα κατηγορείται για πολιτισμικό ιμπεριαλισμό και για αποτυχία να ενσωματώσει τις αξίες της μη δυτικής πολιτικής κουλτούρας. Μάλιστα οι οπαδοί του πολιτισμικού σχετικισμού ισχυρίζονται ότι τα δικαιώματα που προβάλλονται στη Διακήρυξη δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε κοινωνίες όπου τα συμφέροντα της ομάδας υπερτερούν των συμφερόντων των ατόμων. Τόσον η Διακήρυξη όσον και οι συμπληρώνουσες αυ-

* Διευθυντής του Κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών

την Διεθνείς Συμφωνίες για την προστασία i) των Ανθρωπίνων και Πολιτικών Δικαιωμάτων (1966) και ii) των Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτισμικών Δικαιωμάτων (1966) περιορίζονται στο άτομο μόνο. Άλλες Διεθνείς Συμφωνίες και Συμβάσεις, οι περισσότερες μεταγενέστερες, καλύπτουν και τα συλλογικά δικαιώματα, ενώ ελάχιστες τα δικαιώματα ιθαγενών και πρωτογόνων λαών, όπως οι Ινδιάνοι της Αμερικής, οι αμφορίτινες της Αυστραλίας κτλ., που ανέρχονται σε 300.000.000 περίπου. Δείγμα ότι οι διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαμορφώνονται με βάση τις δυτικές αξίες.

Παρόλον ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί έπειτα από τις πιέσεις των οπαδών του πολιτισμικού σχετικισμού και των εκπροσώπων των χωρών και των λαών των οποίων οι πολιτισμικές αξίες δεν εκφράζονται επαρκώς στις διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες, υπάρχουν ακόμη δυτικοί νομικοί που εξακολουθούν να βλέπουν τα πράγματα μέσα από τις διόπτρες του εθνοκεντρισμού της Δύσης και υποστηρίζουν ότι μέσα από τα ατομικά προστατεύονται και τα συλλογικά δικαιώματα. Το πόσον κοντόφθαλμη είναι αυτή η άποψη, αν δεν διατυπώνεται σκόπιμα για να αποφεύγεται η κριτική εναντίον των κρατών της Δύσης, ιδίως των Μεγάλων, οι οποίοι παραβιάζουν τα συλλογικά δικαιώματα διαφόρων ομάδων που αποτελούν μέρος του πληθυσμού τους, φαίνεται και από μια απλή ανάγνωση του άρθρου 26 της Χάρτας του ΟΗΕ, το οποίο αναφέρεται στην παιδεία. Ο καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Το άρθρο 26 καλύπτει την εθνική πλειονότητα ενός κράτους, το οποίο υποχρεώνεται να παρέχει το δικαίωμα αυτό σε μια εθνική ή πολιτισμική μειονότητα. Δεν καλύπτει όμως την τελευταία όταν μέσα από το περιεχόμενο αυτής της παιδείας επιδιώκεται η αλλοίωση της εθνικής και πολιτισμικής της ταυτότητας. Κλασικό παράδειγμα της περίπτωσης αυτής είναι η Αλβανία, η οποία επί εποχής Χότζα - Αλία παρείχε στα παιδιά της ελληνικής μειονότητας, όπως προέβλεπε όχι μόνον το Πρωτόκολλο της Κερκύρας αλλά και το Διεθνές Δικαστήριο Χάγης, μαθήματα ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού. Το περιεχόμενο όμως των μαθημάτων δεν απέβλεπε στη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών της ελληνικής μειονότητας αλλά στην αλβανοποίησή τους. Εντούτοις οι πολλές καταδικές της Αλβανίας από την Επιτροπή των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ και η αναγραφή της χώρας αυτής στον Μαύρο Κατάλογο δεν οφείλονται στη συγκεκριμένη παραβίαση αλλά σε μια άλλη, στην απαγόρευση του δικαιώματος του «θρησκευέσθαι» (άρθρο 18 της Διακήρυξης).

Ουδείς θα μπορούσε να κατηγορήσει τις ΗΠΑ ότι παραβιάζουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση των Αφροαμερικανών ή των μελών των άλλων εθνικών και θρησκευτικών ομάδων, αφού παρέχουν σ' αυτούς τη δυνατότητα της εκπαίδευσης. Το περιεχόμενο όμως της παρεχόμενης παιδείας εκφράζει το πνεύμα, την ιστορία και τις πολιτισμικές αξίες της πλειονότητας, την οποία αποτελούν οι λευκοί Αγγλοσάξονες προτεστάντες, γνωστοί στις ΗΠΑ ως WASP. Η Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων δεν καλύπτει περιπτώσεις όπως το γεγονός της πα-

ραβίασης του δικαιώματος των μελών αυτών των ομάδων να λαμβάνουν παιδεία που θα συμβάλει και ενισχύει την εθνική και πολιτισμική τους ταυτότητα.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με την εφαρμογή της πολυπολιτισμικής παιδείας, που άρχισε στις ΗΠΑ να εφαρμόζεται περί το τέλος της δεκαετίας του 1960, όταν οι πάγοι του ψυχρού πολέμου είχαν σπάσει, αλλά έγινε λέξη της μόδας στη δεκαετία του 1990. Ο «πολυπολιτισμός» στην πραγματικότητα είναι ένα φιλολογικό και κοινωνικό κίνημα που αποδεικνύεται ότι εξυπηρετεί περισσότερο προμηθευτές εκπαιδευτικών κειμένων παρά τα ίδια τα μέλη των εθνικών και θρησκευτικών ομάδων. Όπως έχει υποστηριχθεί, «ο πολυπολιτισμός είναι καλή επιχείρηση, ενώ η πολιτισμική διαφοροποίηση είναι καλή πολιτική». Πώς θα μπορούσε η πολυπολιτισμική εκπαίδευση να εξυπηρετεί πραγματικά τα συμφέροντα των μειονοτήτων τονίζοντας τις ιδιαιτερότητες της ταυτότητάς τους σε περιοχές όπως π.χ. το Fairfax Country, προάστιο της Ουάσιγκτον, όταν στα σχολεία υπάρχουν μαθητές από 150 χώρες, ή στην περιοχή του Σικάγου, όπου στο σύνολο των σχολείων ομιλούνται 104 γλώσσες από τους μαθητές; Εξάλλου, όπως η έρευνα έχει αποδείξει, για να ενσωματωθούν οι μαθητές που προέρχονται από διαφορετικές εθνικές ομάδες στο κοινωνικό σύνολο που έχει διαμορφωθεί και κυριαρχείται από την εθνική και θρησκευτική πλειονότητα των WASP, και για να επιβιώσουν κοινωνικά και επαγγελματικά, δεν μπορούν να εκτεθούν εξίσου με επιτυχία σε δύο εκπαιδευτικά συστήματα διαφορετικής κοσμοθεωρίας. Γι' αυτό οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάσκουν την ανοχή των μαθητών τους σε επιφανειακές πολιτισμικές διαφορές μόνο. Στην πραγματικότητα ακολουθείται η προσέγγιση γνωστή ως «tortilla» (είδος μεξικανικής ομελέτας), δηλαδή η ανοχή των πολιτισμικών διαφορών μέσα από φεστιβάλ εθνικής κληρονομιάς, εθνικών φαγητών και πολιτισμικών πανηγύρεων. Γενικά η πολυπολιτισμική παιδεία δεν προωθεί τα πραγματικά δικαιώματα λαών και ομάδων που ζουν ως πολίτες μιας πολυεθνικής χώρας. Ως πολιτική κατευνασμού, κατά τον Αμερικανό ανθρωπολόγο J. Anthony Paredes, «ο πολυπολιτισμός είναι το όπιο των λαών».

Η Αμερικανική Ανθρωπολογική Εταιρεία από την εποχή της δεκαετίας του 1930 ασχολείται με το θέμα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, δεχόμενη ότι οι ανθρωπίνες φυλές μοιράζονται πολλά χαρακτηριστικά και είναι αδύνατον να εντοπιστούν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Γενετικά υπάρχουν μεγαλύτερες διαφορές ανάμεσα σε άτομα που ανήκουν στην ίδια φυλή παρά σε άτομα που ανήκουν σε δύο διαφορετικές φυλές. Με βάση τις αρχές αυτές και το γεγονός ότι σε πολλές ανθρωπίνες κοινωνίες η κοινωνική μονάδα δεν είναι το άτομο αλλά η οικογένεια, το χωριό, η γενιά, η κάστα, ακόμη και η τάξη, το 1947 η Αμερικανική Ανθρωπολογική Εταιρεία υπέβαλε υπόμνημα στην Επιτροπή που συνέτασσε τη Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, στο οποίο εξέφραζε την αντίρρησή της για την οικουμενικότητα της προτεινόμενης Διακήρυξης. Το τί είναι καλό και τί κακό διαφέρει από μια κοινωνία σε μια άλλη. Η Αμερικανική Αν-

θρωπολογική Εταιρεία, με βάση αυτές τις θέσεις, υποστηρίζει επίσης ότι η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων πρέπει να προσφέρεται εξίσου τόσο στα άτομα όσο και τις ομάδες, ενώ πρέπει να προστατεύονται οι βάσεις και αρχές της ανθρώπινης ενότητας και διαφοροποίησης.

Οι υποστηρικτές της οικουμενικότητας των ανθρώπινων δικαιωμάτων εξέφρασαν την αντίρρηση τους στη θέση ότι τα μέλη που ανήκουν σε ένα πολιτισμικό σύστημα δεν μπορούν να κρίνουν τις αξίες άλλων πολιτισμικών συστημάτων, επειδή η αποδοχή της υποσκάπτει τη βάση της διεθνούς κοινότητας και της «ανθρώπινης οικογένειας».

Σύγκλιση των απόψεων αυτών επιτεύχθηκε το 1993 στην Vienna Declaration and Programme of Action at the World Conference on Human Rights, όπου έγινε αρχή ενσωμάτωσης του πολιτισμικού συστήματος (culture) στην οικουμενικότητα των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Στο Συνέδριο αυτό δεν αμφισβητήθηκε φανερά η οικουμενικότητα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ενώ απορρίφθηκε ο πολιτισμικός σχετικισμός. Όμως όλοι, ιδίως οι μη Ευρωπαίοι και κυρίως οι Ασιάτες, υποστήριξαν τις ιδιαιτερότητες και τις διαφορετικές ιστορικές, πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις. Αυτή τη θέση τους πέρασαν στο άρθρο 5 της Διακήρυξης.

Η σύγκλιση αυτή επηρέασε και την επιστημονική κοινότητα, που στην έρευνά της άρχισε να εξετάζει το ρόλο των πολιτισμικών, οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών διαφορών στην εφαρμογή των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρώπινων δικαιωμάτων. Αυτή η νέα επιστημονική προσέγγιση πλησιάζει περισσότερο και το πρόβλημα των δυνατοτήτων που έχει η Διεθνής Κοινότητα να εφαρμόζει τους διεθνείς κανόνες προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων ή και τις περιπτώσεις εφαρμογής που σε πολλές περιπτώσεις ανατρέπουν την αρχή της ισονομίας. Οι δυνατότητες εφαρμογής του διεθνούς δικαίου είναι γενικά περιορισμένες, όπως διδάσκει η πρακτική.

Χαρακτηριστικό της πολιτικής για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων είναι η επιλεκτική χρησιμοποίηση των διεθνών συμβάσεων ως μέσου άσκησης πολιτικής προς ίδιον όφελος εκ μέρους των Μεγάλων Δυνάμεων, η οποία αναιρεί την ίδια την υπόσταση των διεθνών κανόνων. Η εθνοκάθαρση των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου από τους Σέρβους δημιούργησε μια νέα παγκόσμια πολιτική πρακτική, που επιτρέπει την κατάλυση της εθνικής κυριαρχίας ενός κράτους με την επέμβαση ξένων δυνάμεων για να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των μειονοτικών ομάδων όταν βάνουσα καταπατούνται από την πλειονότητα. Παρόμοια όμως πολιτική δεν εφαρμόστηκε π.χ. στην Αφρική, στην οποία τα θύματα της εθνοκάθαρσης ήταν απείρως περισσότερα.

Οι παραβιάσεις των κανόνων προστασίας των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων από Μεγάλες Δυνάμεις δεν επισύρουν κυρώσεις, (π.χ. Ρωσία και Τσετσένοι, Κίνα μετά το επεισόδιο στην πλατεία Τιανανμέν, Βρετανία σχετικά με το πρόβλημα της Βόρειας Ιρλανδίας, ΗΠΑ σχετικά με το πρόβλημα της θανατικής ποινής, για να αναφέρομε λίγα αλλά χαρακτηριστικά παραδείγματα). Ίσως δέχονται μόνον φραστικές επιθέσεις από άλλες δυνάμεις.

Το πιο σημαντικό όμως πρόβλημα το δημιουργεί το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης των αγορών, με την οποία επηρεάζονται τομείς που ευρίσκονται εντός του ιδεολογικού πλαισίου της Δύσης. Εφαρμογή των διεθνών κανόνων προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων μπορεί να επιβάλει μόνον ένα ισχυρό δημοκρατικό κράτος. Εξασθένησή του προς όφελος των υπερεθνικών επιχειρήσεων θα μειώσει τις δυνατότητες προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων όπου και σε όποιες περιπτώσεις αυτά καταστρατηγούνται. Κυρίαρχος κανόνας των διεθνών εταιρειών είναι το μέγιστο δυνατό κέρδος για τους μετόχους. Επομένως η εκμετάλλευση των παιδιών, των γυναικών, ο περιορισμός του δικαιώματος της εργασίας, η χρησιμοποίηση στρατιωτικών και αστυνομικών δυνάμεων προς καταστολή απεργιών, η καταστροφή του περιβάλλοντος κτλ., εφόσον αντιστρατεύονται τον βασικό τους κανόνα, θα επιβάλλονται χωρίς να υπάρχει δυνατότητα προστασίας. Μια τέτοια προοπτική θα ανατρέψει το σύστημα των διεθνών συμβάσεων και κανόνων προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ατομικών και συλλογικών, το οποίο εν πάση περιπτώσει μέχρι σήμερα έχει αποδειχτεί αδύνατο στην εφαρμογή του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Campbell, Patricia J., Kathleen Mahoney-Norris, (eds.), *Democratization and the Protection of Human Rights: Challenges and Contradiction*, Praeger Publishers, Westport, C.T., 2000.
- Goodwin-Gill, Guy S., Stefan Talmon, Foreword by Sir Robert Jennings, *The Reality of International Law Essays in Honour of Ian Brownlie*, Clarendon Press, Oxford, 1999.
- Hammel, E. A., "Meeting the Minotaur", *Anthropology Newsletter*, vol. 35 (4), 1994, 48.
- Hollinger, David A., *Beyond Multiculturalism: Postethnic AMERICA*, Basic Books, New York, 1995.
- Magnarella, Paul, J., "Human Rights of Indigenous Peoples in International Law", *Anthropology News*, vol. 41 (4), 35-36.
- Morsink, Johannes, *The University Declaration of Human Rights: Drafting, Origins & Intent*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2000.
- Paredes, J. Anthony, "Multiculturalism with an Attitude", *Anthropology Newsletter*, vol. 37 (5), 1996, 56, 54.
- Pollis Adamantia, Peter Schwab, (eds.), *Human Rights: New Perspectives, New Realities*, Lynne Rienner, Boulder, CO, 2000.
- Thomas Risse, Steve C. Ropp, Kathryn Sikkink, (eds.), *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change*, Cambridge University Press, New York, 1999.
- Ρούκουνας, Εμμανουήλ, *Διεθνής Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, ΕΣΤΙΑ, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*, Αθήνα, 1995.
- Schoenberger, Karl, *Levi's Children: Coming to Terms with Human Rights in the Global Marketplace*, Atlantic Monthly Press, New York, 2000.
- Soguk, Nevzat, *States and Strangers: Refugees and Displacements of Statecraft*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1999.
- Symonides, Janusz, (ed.), *Human Rights: New Dimensions and Challengers, Manual on Human Rights*: Ashgate and UNESCO, Aldershot, England, Brookfield, USA, 1998.

ΣΚΟΠΙΑ: ΤΟ ΤΙΤΟΪΚΟ ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ

Του Στέφανου Σωτηρίου*

Για την καλύτερη ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού της «Ελλοπίας» σχετικά με τα γεγονότα που συμβαίνουν στα βόρεια σύνορά μας, τους άμεσους ή έμμεσους κινδύνους για την Ελλάδα, και τον τρόπο με τον οποίο η εξωτερική πολιτική της Ελλάδας πολιτεύεται στην περιοχή, θεωρήσαμε ωφέλιμο να συντάξουμε ένα κείμενο, υπό τύπον ερωτηματολογίου, που θα δίνει σαφείς και κατανοητές απαντήσεις σε όλα τα σχετικά ερωτήματα.

Ελπίζουμε ότι οι δέκα ερωταπαντήσεις που ακολουθούν, καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα του τμήματος του αλβανικού και μακεδονικού προβλήματος, που διαδραματίζεται στην π.Γ.Δ.Μ. Και λέμε μακεδονικού και όχι σκοπιανικού, διότι όλοι μας τουλάχιστον εκπλαγήκαμε αυτές τις μέρες με το αθεράπευτο ανθελληνικό μένος των Σκοπιανών, τόσο με πολιτικές πράξεις, δημοσιεύματα και διαδηλώσεις, όσο και με το επίσημο εθνικό πρόγραμμα της Ακαδημίας Επιστημών των Σκοπιανών, που διακηρύσσουν ότι έφτασε η ώρα να δοθούν οι νομοί Καστοριάς, Φλώρινας και Πέλλας στην π.Γ.Δ.Μ., και για να λυθεί το δικό τους πρόβλημα και για να εγκατασταθεί η σταθερότητα και η ειρήνη στην περιοχή.

10 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ π.Γ.Δ.Μ.

1) Πώς βρέθηκαν οι Αλβανοί στην π.Γ.Δ.Μ.;

Είναι αυτόχθονες, μιας και η πόλη «Άρβανον - Αρβανιτόπολις», στην οποία οφείλουν και το εθνικό τους όνομα, βρίσκεται στο Gornji solji της π.Γ.Δ.Μ. Και το άλλο εθνικό όνομα των Αλβανών επίσης, το «Σκυπετάροι», κατάγεται από τη λέξη Σκυπ, που είναι τα Σκόπια.

2) Από πότε αρχίζουν οι Αλβανοί να διεκδικούν δικαιώματα;

Από το 1912, όταν στις 10/11 οι αλβανικές δυνάμεις απελευθερώνουν την πόλη των Σκοπίων α-

πό τους Τούρκους και την ανακηρύσσουν ως εθνική τους πρωτεύουσα και πρώτο ελεύθερο αλβανικό έδαφος σε ολόκληρη την αλβανική ιστορία. Στις 23/11/ (13 μέρες μετά) μπήκε ο σερβικός στρατός στα Σκόπια και έδωσε τους Αλβανούς. Ως γνωστόν, η πόλη των Σκοπίων ήταν μέχρι το 1912 πρωτεύουσα του Βίλαετιού του Κοσσυφοπεδίου και όχι Μακεδονία.

3) Πόσοι Αλβανοί κατοικούν στην π.Γ.Δ.Μ.;

Άγνωστο ακριβώς. Στην απογραφή του 1991, τελευταία στην ενιαία Γιουγκοσλαβία, που είναι και η πλέον αξιόπιστη, βρέθηκαν να μετρούν 427.000 άτομα, με ρυθμό γεννητικότητας 18% (τον δεύτερο στον κόσμο μετά την Ινδία) και με 6 παιδιά ανά οικογένεια. Στην απογραφή των εθνοτήτων που έγινε το 1994, οι Αλβανοί βρέθηκαν να μετρούν 242.500 άτομα, διακόσιες χιλιάδες λιγότερα δηλαδή από την απογραφή του 1991!

Κάνοντας την πράξη της αφαίρεσης από τα 2.268.996, του συνόλου των Αλβανών που μετρήθηκαν στην Γιουγκοσλαβία το 1991, των 1.787.742, που ζούσαν στη Σερβία (Κόσοβο κυρίως) και στο Μαυροβούνιο, βρίσκουμε ότι από το 1991 ως το 1994 κατοικούσαν 481.245 Αλβανοί στην π.Γ.Δ.Μ.

Μέσα στην πόλη των Σκοπίων ο μουσουλμανικός πληθυσμός υπερτερεί του χριστιανικού και κατοικεί σε αμιγείς συνοικίες στην δυτική πλευρά του Αξιού ποταμού.

Δεδομένου του ρυθμού ανάπτυξης, 18%, το 2000 οι Αλβανοί θα έπρεπε να μετρούν 866.245 άτομα, εάν εκτός από την ψηλή γεννητικότητα δεν υπήρχε και ψηλή βρεφική-παιδική θνησιμότητα. Έτσι, οι Αλβανοί υπολογίζονται σε 700.000 περίπου άτομα. Το σύνολο των μουσουλμάνων, που παρουσιάζουν έντονη τάση αλβανοποίησης, είναι 1.000.000 έναντι 1.319.940 χριστιανών, κυρίως βουλγαρόφωνων (Σκοπιανών) και λίγων σερβόφωνων, ελληνόφωνων και βλαχόφωνων Ελλήνων.

* Ιστορικός

4) Καταπιέζονταν οι Αλβανοί στην π.Γ.Δ.Μ.;

Ναι. Ήδη από το 1986 η βουλή της τότε Σ.Δ.Μ. ψήφισε νόμο με τον οποίο απαγόρευε στους Αλβανούς να βαφτίζουν τα παιδιά τους και τα χωριά τους με αλβανικά ονόματα (διότι γκρεμίζουν την ενότητα και την αδερφοσύνη των λαών της Σ.Ο.Δ.Γ.). Επέβαλε κυρώσεις και αντικίνητρα για την γεννητικότητα, διατάσσοντας το κάθε τρίτο παιδί των Αλβανών να πληρώνει δίδακτρα στο σχολείο, επέβαλε το αναγκαστικό γκρέμισμα των μαντρότοιχων σε όλα τα αλβανικά σπίτια κλπ.

Απαντώντας σε επικρίσεις για τα μέτρα η υπουργός εσωτερικών της Σ.Δ.Μ. κα Βάσκα Ντουγκάνοβα είπε: «Δεν είναι δυνατό να συνυπάρχει ασιατική γεννητικότητα και ευρωπαϊκό βιοτικό επίπεδο».

5) Ποιος είναι ο στόχος των Αλβανών στην σημερινή εξέγερση;

Οι Αλβανοί δεν επιδιώκουν την κατάληψη εδαφών, διότι εκ των πραγμάτων έχουν τεράστιες περιοχές εθνικά καθαρές, τις οποίες και «ντε φάκτο» ελέγχουν. Στόχος τους είναι το μήνυμα και η προειδοποίηση πως η περίοδος χάριτος για παραχώρηση δικαιωμάτων έληξε και ότι στο εξής δικαιώματα σημαίνουν ομόσπονδο κράτος με την ονομασία «Ιλλυρίδα». Έχουν άλλωστε τον ισχυρότατο παράγοντα «γεννητικότητα» στο πλευρό τους, που κάνει πολλούς Σκοπιανούς να σκέφτονται ότι είναι καλύτερα να δώσουν ομόσπονδο κράτος και να «μαντρώσουν» στο εκεί έδαφος τους Αλβανούς, παρά να τους αφήσουν να καταλάβουν όλη τη χώρα στην επόμενη 20ετία με τις γεννήσεις τους.

6) Σε ποια σύνορα θα ιδρυθεί η Ιλλυρίδα;

Υπάρχουν δύο σχεδιασμοί. Η μικρή Ιλλυρίδα, όπως φαίνεται στο χάρτη, όπου οι Αλβανοί έχουν την απόλυτη πλειονότητα (απόλυτη σημαίνει 51% και άνω, εδώ όμως οι Αλβανοί έχουν 90%-100% πλειονότητα), και η μεγάλη Ιλλυρίδα, που επεκτείνεται σε ευθεία γραμμή νότια της πόλης των Σκοπίων μέχρι και το Μοναστήρι, όπου οι Αλβανοί αποτελούν επίσης πλειονότητα έναντι των άλλων εθνοτήτων.

7. Συμφέρει την Ελλάδα η ομοσπονδιοποίηση της π.Γ.Δ.Μ.;

Εν πρώτοις, ναι. Διότι αφαιρεί από τους Σκοπιανούς την δικαιολογία ότι «δεν μπορούν να υποχωρήσουν σχετικά με το συνταγματικό τους όνομα, διότι, αν επιχειρήσουν να αλλάξουν το σύνταγμα, θα απαιτήσουν δικαιώματα και οι Αλβανοί». Τώρα το σύνταγμα φαίνεται ότι ανοίγει εκ των πραγμάτων και θα φανούν οι προθέσεις των Σκοπίων, για τις οποίες κανένας γνώστης της περιοχής δεν αμ-

φέβαλλε ότι ήταν απλά ένα «δούλεμα» της Ελλάδας. Είναι πάντως δύσκολο να παραμείνει το «Δημοκρατία της Μακεδονίας» ως όνομα μιας ομοσπονδίας, αφού θα συμμετέχουν ισότιμα και οι Αλβανοί στις συνομιλίες για το όνομα, και η ακατανόητη αντιαλβανική στάση της Ελλάδας στη σύραξη μπορεί να περιπλέξει το θέμα.

8) Συμπίπτουν τα συμφέροντα των μεγάλων με τα ελληνικά;

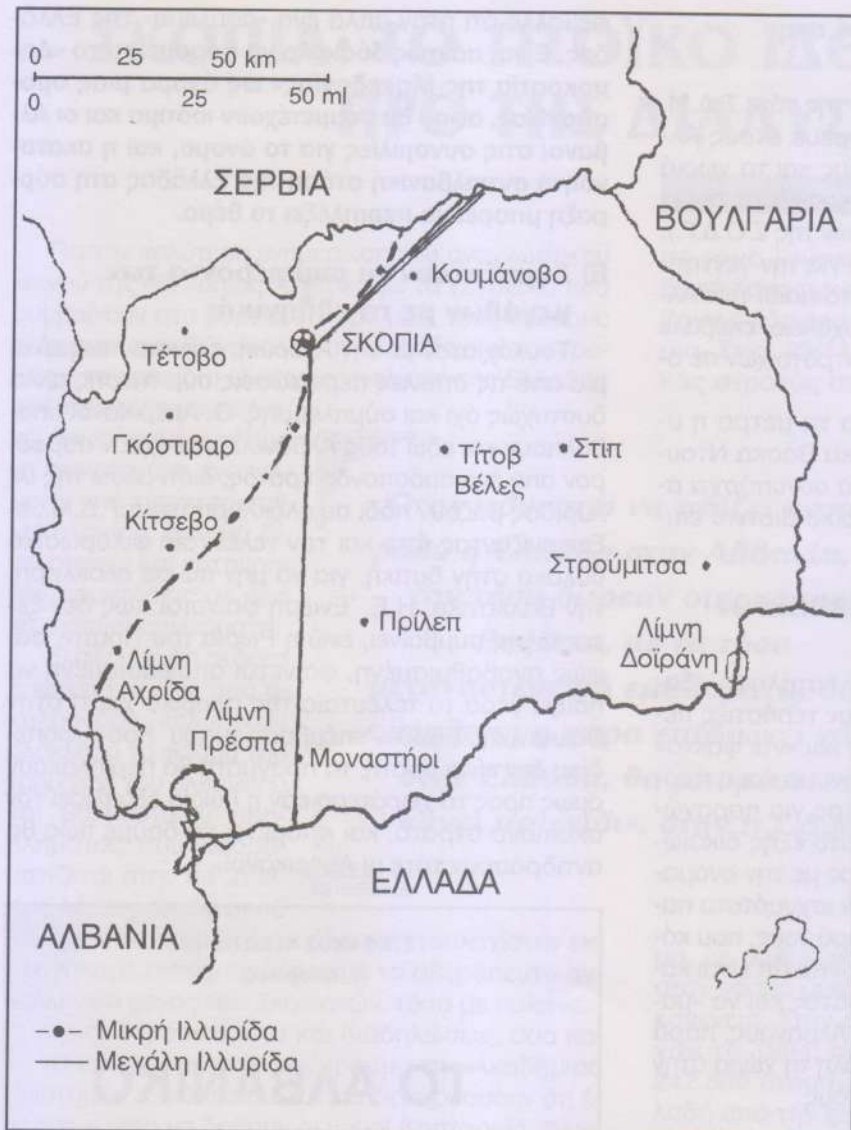
Τουλάχιστον με την Αμερική, φαίνεται πως είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις σύμπτωσης αλλά δυστυχώς όχι και σύμπτωσης. Οι Αμερικανοί υποθάλπουν και εδώ τους Αλβανούς και έχουν συμφέρον από ένα ομόσπονδο κράτος, διότι μέσω της Ιλλυρίδος βάζουν πόδι σε ολόκληρη την π.Γ.Δ.Μ., εξαφανίζοντας έτσι και τον τελευταίο φιλορωσικό θύλακα στην δυτική, για να μην πω σε ολόκληρη, την Βαλκανική. Η Ε. Ένωση φαίνεται πως δεν ξέρει τι της συμβαίνει, ενώ η Ρωσία του Πούτιν, σαφώς αναβαθμισμένη, φαίνεται αποφασισμένη να παίξει γερά το τελευταίο της σλαβικό χαρτί στην Βαλκανική. Έξωθεν επέμβαση τύπου Κοσσυφοπέδιου δεν είναι ορατή, τα πράγματα θα περιπλακούν όμως προς το χειρότερο εάν η Ρωσία εξοπλίσει τον σκοπιανό στρατό, και απομένει να δούμε πώς θα αντιδράσουν τότε οι Αμερικανοί.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΣΩΤΗΡΙΟΥ
Ιστορικός

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΛΑΣΓΟΣ
ΑΘΗΝΑ 2000

έχουν αποκατασταθεί όταν αλλάζουν τις επιγραφές των αγιογραφιών στους ναούς από τα ελληνικά στα «αρχαία μακεδονικά» και ανατινάζουν με δυναμίτη τον ναό του Αγ. Δημητρίου στο Μοναστήρι και τα αγάλματα των Βλάχων ευεργετών στην Ρέσνα και οι μόνοι που αντιδρούν και εμφανίζονται ως συνήγοροι των Ελλήνων είναι οι Αλβανοί δικηγόροι και ο αλβανικός τύπος της π.Γ.Δ.Μ., μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι θα επηρεάσει την πολιτική αυτής της χώρας το ψαράδικο του Μήτσου απ' τη Χαλκιδική, το τσαγκάρικο του Γιάννη και το μπακάλικο του Νώντα, που κατά τ' άλλα δεσποζουν στο κέντρο των Σκοπίων;

Διείσδυση γίνεται μόνο σε σταθερά και καλόπιστα καθεστώτα, και σχέσεις γίνονται με υπαρκτά και όχι ψεύτικα και θνησιγενή έθνη (Μακεδονικό), μονόπλευρα και σε βάρος των Αλβανών, που βιολογικά σε 20 χρόνια θα αποτελούν την πλειονότητα και της π.Γ.Δ.Μ. και της Βαλκανικής ολόκληρης, με 11.000.000 πληθυσμό.

10) Θα αργήσει να ειρηνεύσει η περιοχή;

Είναι σαφές πώς ναί. Ωστόσο οι Αλβανοί κερδίσουν την Ιλλυρίδα. Οι Σκοπιανοί δεν διαθέτουν στρατό, νεολαία, πείρα στο ν' αντιμετωπίσουν αντάρτικο. Και με γενική επιστράτευση ακόμη, έχουν πολύ μικρότερη νεολαία να στρατολογήσουν από τους Αλβανούς.

Τις τελευταίες μέρες ακούμε και άλλες, αφελείς και λίαν επικίνδυνες προτάσεις, περί αποστολής δυνάμεων για αποπλισμό των Αλβανών. Για την ιστορία και μόνο αναφέρουμε ότι το 1945 η κυβέρνηση Τίτο έκανε την περίφημη «περισυλλογή οπλισμού» και μάζεψε τα όπλα από τον πόλεμο και το αντάρτικο. Όλοι τα παρέδωσαν εκτός από τους Αλβανούς. Το καθεστώς Τίτο προέβη σε χιλιάδες συλλήψεις Αλβανών, εξορίες στα ξερονήσια, βασανιστήρια και 100 εκτελέσεις. Όμως, όχι όπλο, ούτε καν σφαίρα δεν κατάφερε να αποσπάσει από τους Αλβανούς!!!

Αυτά για τους ερασιτέχνες που μας κυβερνούν και θα στείλουν Έλληνες στρατιώτες να αφοπλίσουν τον U.C.K.

9) Η περίφημη «ελληνική οικονομική διείσδυση» τι θ' απογίνει;

Όταν ένα κράτος (όπως η Ελλάδα) προσπαθεί να προσπεράσει τις αδυναμίες που έχει, για να επιλύσει τα σοβαρότατα εξωτερικά του ζητήματα, τότε το ρίχνει στην «οικονομική διείσδυση». Διείσδυση σε ποιον όμως και με τι όρους; Όταν αδυνατεί να παίξει κάποιο ρόλο η Ελλάδα στην Αλβανία, με την τόση δωρεάν οικονομική βοήθεια, με τα τόσα μεταναστευτικά εμβάσματα, όπου ολόκληρη η χώρα επιβιώνει χάρις στην Ελλάδα, με τους τόσους ομογενείς (5 ελληνικής καταγωγής υπουργοί στην τωρινή κυβέρνηση των Τιράνων), θα μπορέσει να «κάνει παιχνίδι» στην π.Γ.Δ.Μ., η οποία ακόμα και στην παρούσα δραματική κατάσταση εξωθεί τους πολίτες της να διαδηλώνουν με χάρτες που διεκδικούν την Μακεδονία ως την Λάρισα, λες και οι Ουτσεκάδες είναι Έλληνες; Όταν όσοι είχαν δηλώσει Έλληνες στην απογραφή του 1994 απολύθηκαν από τις δουλειές τους, φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν και μέχρι σήμερα δεν

ΕΥΡΩΑΤΛΑΝΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Του Γιώργου Βοσκόπουλου*

Η προοπτική ανάδειξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε έναν ισότιμο συνομιλητή και εταίρο της μοναδικής υπερδύναμης φαίνεται να απομακρύνεται τουλάχιστον όσον αφορά το μεσοπρόθεσμο μέλλον. Η Ευρωπαϊκή Ένωση περνά μία από τις σημαντικότερες κρίσεις της όσον αφορά το θεσμικό και ιδεολογικό¹ πλαίσιο μετεξέλιξής της. Η παρατεταμένη επιλογή των συνεχών συμβιβασμών ακόμα και σε θέματα ήσσονος σημασίας και η έλλειψη ενός σταθερού πλαισίου το οποίο να επιτρέπει την διαμόρφωση συνθηκών πολιτικής ένωσης, δεν επιτρέπει τη «διάχυση» των κοινών πολιτικών όπως αυτές εφαρμόζονται στο οικονομικό πεδίο. Η επιλογή της ολοκλήρωσης/ενοποίησης προκύπτει από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΕΕ, η οποία ενέχει χαρακτηριστικά διακυβερνητικής μορφής αλλά και ορισμένα υπερεθνικά στοιχεία.

Η προοπτική και ο απώτερος στόχος των φεβτεραλιστών (υποστηρικτών της ομοσπονδιακής δομής) για δημιουργία ενός ομοσπονδιακού μορφώματος το οποίο θα δρά αυτόνομα στο διεθνές

πολιτικό γίγνεσθαι, απομακρύνεται όχι μόνο γιατί απαιτεί την ουσιαστική θεσμική μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν όψει της διεύρυνσης, αλλά κυρίως γιατί οι εταίροι συνεχίζουν να δρούν κατά κύριο λόγο με γνώμονα εθνικά κριτήρια² και όχι κοινούς μακροστρατηγικούς στόχους και οράματα. Η πρόταση της Ιταλίας το 1999 για την θεσμοθέτηση μίας νέας έδρας στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ³, την οποία θα καταλάμβανε η ΕΕ, παρά τη στήριξη που έλαβε από τον κ. Σολάνα, δεν έτυχε της αποδοχής της Γαλλίας και Βρετανίας, δύο χωρών-μελών της ΕΕ τα οποία κατέχουν θέσεις στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Το Λονδίνο και το Παρίσι εθεώρησαν ότι μία τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε είτε να τους στερήσει τις έδρες τους στο ΣΑ είτε να υποβαθμίσει την αξία τους ως μέλη του. Οι εθνικές προτεραιότητες εκ νέου ανέδειξαν την έλλειψη ιδεολογικού υπόβαθρου της ΕΕ και τονίζουν ότι, αντίθετα απ' ό,τι υποστηρίζουν οι ακραίοι γκλομπαλιστές, το έθνος-κράτος εξακολουθεί να παραμένει η σημαντικότερη μονάδα του διεθνούς πολιτικού στίβου. Η διατυπωθείσα πρόταση για συμμετοχή της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ εξεφράσθη σε μία εποχή κατά την οποία γινόταν αποδεκτό ότι εν καιρώ θα απαιτείτο να προσαρμοστεί το Συμβούλιο Ασφαλείας στα νέα δεδομένα του πεδίου διακρατικών σχέσεων, ωστόσο ο πραγματισμός τον οποίο επιβάλλει η Ρεαλιστική προσέγγιση των διακρατικών σχέσεων δεν άφησε περιθώρια για ιδεαλιστικές υπερβάσεις. Η ομιλία του κ. Σολάνα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Νοέμβριο του 1999, με την οποία υποστήριξε ότι «σύμμαχοι όπως οι ΗΠΑ θα επιδείξουν περισσότερο συνεργατικό πνεύμα έναντι της ΕΕ αν η Ευρώπη αποκτήσει επιχειρησιακές δυνατότητες»⁴, δεν απεδείχθη αρκετά πειστική. Η στήριξη των ηθικών αξιών για τις οποίες είχε ομιλήσει ο κ. Σολάνα δεν ήταν δυνατή όχι μόνο διότι δεν υπήρχε κοινή αποδοχή επί του προσδιορισμού των⁵, αλλά κυρίως γιατί οι εν λόγω αρχές αποτελούν κυρίως παγκοσμιοποιημένες μορφές του «αμερικανικού ονείρου». Διαφαίνεται ότι η Ευρώπη αδυνατεί να παραγάγει ένα ευρωπαϊκό πολιτικό, πολιτισμικό, κοινωνικό και οικονομικό πρότυπο το οποίο να εκφράζει μία ευρωπαϊκή κουλτούρα με πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά, που να σέβεται τις εθνικές ιδιαιτερότητες και να οικοδομείται επί των κοινωνικοοικονομικών δεδομένων της γηραιάς ηπείρου. Αντ' αυτού η Ευρώπη «εξαμερικανίζεται» αντιγράφοντας το συγγνώ νεοφιλελεύθερο κακέκτυπο των ΗΠΑ, επιδιώκει να αναμορφώσει το κοινωνικό κράτος ισοπεδώνοντας

ΗΛΙΑΣ Ι. ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

**ΑΠΟΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

ΣΤΟΝ ΨΥΧΡΟ ΠΟΛΕΜΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

* Συγγραφέας - Διδάκτωρ Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Exeter

τα δικαιώματα των εργαζομένων, και δεν προτείνει τη δική της λύση στα παγκοσμιοποιημένα προβλήματα. Η Ευρώπη έπεται των ΗΠΑ, μετατρέπεται σε ουραγό και δεν ηγείται ούτε καν στο φυσικό της χώρο, ενώ γίνεται ο αποδέκτης «λύσεων» και πρακτικών οι οποίες εφαρμόζονται σε διαφορετικούς γεωγραφικούς χώρους, που χαρακτηρίζονται από ανόμοιες κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες. Οι ΗΠΑ παραμένουν διαχρονικά η *eminentia grise* της γηραιάς ηπείρου, εξάγουν τα πρότυπα και οράματά των και διαμορφώνουν τους ευρωπαϊκούς στόχους με βάση το βαθμό συμβατότητας με αυτούς της Ουάσινγκτον. Οι αξίες στις οποίες υπάρχει ασυμβατότητα μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ δεν μπορούν να συνοψιστούν με την προκρούστεια μέθοδο στην ένσταση των ευρωπαίων για την θανατική ποινή που επιβάλλεται στις ΗΠΑ⁶. Στη μεταψυχροπολεμική εποχή η αμερικανική πολιτική χαρακτηρίζεται από μονομέρεια και έναν ηγεμονικό δογματισμό⁷, ο οποίος δεν επιτρέπει την ελικρινή και επί ίσοις όροις προσέγγιση με τους ευρωπαϊκούς συμμάχους των. Ειδικά στη Βαλκανική χερσόνησο η αμερικανική πλευρά αδυναμεί ή δεν επιθυμεί να κατανοήσει την πολιτική πραγματικότητα των Βαλκανίων και υιοθετεί μία πολιτική, απουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία στηρίζει την αρχή δημιουργίας πολυεθνικών κρατών. Η αμερικανική Βαλκανική πολιτική δεν δύναται να κατανοήσει ότι η εν λόγω αρχή «είναι μη εφαρμόσιμη στα Βαλκάνια, όπου έθνη τα οποία ζούσαν στον ίδιο γεωγραφικό χώρο επί αιώνες εξαναγκάστηκαν να ζουν μαζί [σε έναν νέο κοινωνικό σχηματισμό], σε νεόφυτες κρατικές οντότητες, ως αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων στις οποίες τα εν λόγω έθνη δεν συμμετείχαν»⁸.

Οι στόχοι οι οποίοι τίθενται από τους ευρωπαίους εταίρους, κατά κανόνα βασίζονται σε έναν μιναλιστικό προσανατολισμό. Η νέα πραγματικότητα στην ΕΕ παραπέμπει όχι στη δημιουργία ενός φεντεραλιστικού πρότυπου, το οποίο πιθανότατα δεν θα γινόταν αποδεκτό από την πλειοψηφία των ευρωπαϊκών λαών, αλλά σε μία Ευρώπη πολλών ταχυτήτων και άνισων ικανοτήτων, μία Ευρώπη η οποία φαίνεται διχασμένη όσον αφορά τους στόχους και το όραμα. Τελικώς το ευρωπαϊκό ιδεώδες δεν έχει μία ενιαία μορφή, ενώ καταγράφονται διαφορετικές απόψεις για το τί εστί Ευρώπη και πώς οφείλει να διαμορφωθεί η διαδικασία και το θεσμικό πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ειδικά σε μία διευρυμένη ΕΕ. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές ελίτ, κυρίως αυτές των ισχυροτέρων χωρών, οραματίζονται μία Ευρώπη με κριτήρια εθνικά και εθνικές προτεραιότητες. Εν τέλει το όραμα μπορεί να έχει διαφορετικές, ακόμα και μη συμβατές μεταξύ τους, μορφές. Επιπλέον, η απουσία ηγετικών φυσιογνωμιών με οράματα στον ευρωπαϊκό χώρο αποτελεί ένα σημαντικό μειονέκτημα για τον ιδεολογικό προσανατολισμό της ΕΕ. Το σημείο το οποίο αποτελεί ίσως το σημαντικότερο κέρδος για τους ευρωπαϊκούς λαούς είναι η μετατροπή της κεντρικής Ευρώπης σε μία ζώνη ειρήνης και σταθερότητας, γε-

γονός το οποίο εξοστρακίζει την πιθανότητα ενός ενδοευρωπαϊκού πολέμου. Διαφαίνεται ότι η φιλοσοφία του Χέλμουτ Κόλ, η οποία υποστήριζε ότι η υπόθεση της «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτελεί στην πραγματικότητα ζήτημα επιλογής μεταξύ πολέμου και ειρήνης στον εικοστό πρώτο αιώνα»⁹, αποτελεί πυξίδα των διακρατικών σχέσεων στο ευρωπαϊκό πεδίο.

Η ασάφεια στον μεταψυχροπολεμικό ιδεολογικό προσανατολισμό και τη θεσμική μορφή της ΕΕ είχε ήδη διαφανεί από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, όταν εκτιμήθηκε από αμερικανούς αναλυτές ότι πλέον «φαίνεται ακόμα λιγότερο πιθανόν η ΕΕ να εξελιχθεί σε πιθανό αντίπαλο των ΗΠΑ»¹⁰. Θα μπορούσε εύλογα να αναρωτηθεί κανείς αν η στρατηγική αυτοτέλεια και πολιτική ενοποίηση και ολοκλήρωση της Ευρώπης υποχρεωτικά ισοδυναμεί με σύγκρουση με τις ΗΠΑ. Η απάντηση την οποία οφείλει να δώσει ο θεραπεύων τις διεθνείς σχέσεις με βάση επιστημολογικά κριτήρια απέχει πολύ από το να περιοριστεί ανάμεσα σε ένα ναι ή ένα όχι. Ωστόσο, σε μία εποχή κατά την οποία ο αμερικανικός ηγεμονισμός φαίνεται να επιδιώκει να διαμορφώσει νόρμες απόλυτης κυριαρχίας στο διεθνές πολιτικό γίγνεσθαι, η Ευρώπη επιβάλλεται να διαφοροποιηθεί σε θεμελιώδεις τομείς άσκησης πολιτικής, οι οποίοι επιγραμματικά μπορούν να συνοψιστούν στους εξής τομείς:

Πρώτον, στα περιβαλλοντικά ζητήματα (η αμερικανική πλευρά εξακολουθεί να μην υιοθετεί τις αποφάσεις στο Κιότο¹¹), τα οποία αποτελούν κοινά ζητήματα και απαιτούν συλλογική δράση.

Δεύτερον, τα ζητήματα πανευρωπαϊκής ασφάλειας, τα οποία αναπόφευκτα περνούν μέσα από την αναβάθμιση του ρόλου της Ρωσίας και την σταδιακή ενσωμάτωσή της στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Μία δημοκρατική και πλουραλιστική Ρωσία δύναται να προσφέρει σημαντικά στο πεδίο της διαμόρφωσης συνθηκών για την προώθηση ενός πανευρωπαϊκού μοντέλλου ασφάλειας. Η μεταψυχροπολεμική στρατηγική της περικύκλωσης και απομόνωσης της Μόσχας σε ένα περιβάλλον εχθρικό από χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ υλοποιήθηκε με την συμμετοχή της Τσεχίας, της Ουγγαρίας και της Πολωνίας στην Ατλαντική Συμμαχία, χώρες οι οποίες είχαν υποστεί στο παρελθόν τις ακρότητες του σοβιετικού μοντέλλου διακυβέρνησης¹². Δεν νοείται ευρωπαϊκή ασφάλεια όταν η Μόσχα βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος, απομονωμένη, οικονομικά παρακμάζουσα και απειλούμενη από το αμερικανικό σχέδιο αντιπυραυλικής προστασίας, το οποίο επιχειρείται να υλοποιηθεί εκ του ασφαλούς λόγω της οικονομικής αδυναμίας της Μόσχας να παρακολουθήσει τις αμυντικές δαπάνες της Ουάσινγκτον. Η θέση της μεταψυχροπολεμικής Ρωσίας απαιτείται να προσδιορίζεται στο επίκεντρο της προσπάθειας για ευρωπαϊκή ενοποίηση και προσέγγιση. Το πλαίσιο εντός του οποίου καθορίζει η Δύση τις σχέσεις της με τη Μόσχα δύναται να συνοψισθεί στα λόγια του Peter Schmidt, ο οποίος είχε δηλώσει ότι «όσο η Ρωσία δεν επιλέγει την στρα-

τηγική της αντιπαράθεσης με τη Δύση και το ΝΑΤΟ και συνεχίζει να επιδεικνύει αυτοπεριορισμό, θα είναι δυνατόν να ευρεθεί κάποια μορφή ισορροπία ανάμεσα στα συγκρουόμενα συμφέροντα μεταξύ Δύσης και Μόσχας»¹³. Πρακτικά αναμένεται από τη Μόσχα να αποδεχθεί ένα ρόλο παθητικό, ένα ρόλο ο οποίος θέτει τη Ρωσία στο περιθώριο των στρατηγικών και γεωπολιτικών εξελίξεων και ουσιαστικά την καθιστά εν δυνάμει πιθανή απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Το ρητορικό ερώτημα το οποίο ετέθη στο εξώφυλλο του TIME στις 18 Ιουνίου εστιαζόταν στο αν οι ευρωπαίοι σύμμαχοι των ΗΠΑ θα έχουν το θάρρος να αντιμετωπίσουν τον αμερικανό πρόεδρο¹⁴. Η επιλογή της Ουάσινγκτον να προχωρήσει (αν τελικά αυτό συμβεί, το οποίο είναι και το πιθανότερο) στη δημιουργία αντιπυραυλικής ομπρέλλας θα πρέπει να αναλυθεί με βάση τις εκτιμήσεις της Ουάσινγκτον περί απειλών. Η αμερικανική ηγεσία αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό τη Ρωσία και την Κίνα και ανησυχεί με την πιθανότητα απόκτησης πυρηνικών από χώρες ή ομάδες οι οποίες διάκινται εχθρικά έναντι των ΗΠΑ. Από τη μεριά της η ΕΕ φαίνεται αγκυλωμένη από το πλαίσιο διατλαντικών σχέσεων, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα στη διαμόρφωση μίας ευρωπαϊκής ταυτότητας ασφάλειας. Τα τεκταινόμενα στα μεταψυχροπολεμικά Βαλκάνια οδήγησαν τις χώρες-μέλη της ΕΕ να τονίσουν την ανάγκη δημιουργίας αμυντικών και επιχειρησιακών δυνατοτήτων στην Κολωνία (1999) και στο Ελνσίνκι (1999), χωρίς ωστόσο να μπορούν να ευρεθούν οι απαραίτητοι πόροι αλλά και το ακριβές θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα καθορίζει τη δρά-

ση του ευρωπαϊκού στρατού. Μέχρι σήμερα η ΕΕ δεν φαίνεται να διαθέτει μία επεξεργασμένη στρατηγική για τη ζώνη αστάθειας των Βαλκανίων, με αποτέλεσμα να μην διατυπώνονται ευρωπαϊκές προτάσεις για αμιγώς ευρωπαϊκά προβλήματα, όπως αυτό των Βαλκανίων. Η δημιουργία ευρωπαϊκού στρατού καλείται να ξεπεράσει τον σκόπελο του διπλασιασμού/duplication¹⁵ και της διακριτικής μεταχείρισης/discrimination, προβλήματα τα οποία χρησιμοποιούνται από τους Ατλαντιστές και την Ουάσινγκτον ως επιχειρήματα υπέρ της θεσμικής περιθωριοποίησης του ευρωπαϊκού στρατού. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται να ανασχεθεί η προσπάθεια να δοθεί στην ΕΕ μία διάσταση αμυντικής αυτοτέλειας και συνεπώς αυτόνομης στρατηγικής δράσης στη γηραιά ήπειρο.

Η πρόσφατη επίσκεψη Μπους στην Ευρώπη αποτελεί ένδειξη ότι οι ΗΠΑ επιθυμούν να προχωρήσουν στη δημιουργία αντιπυραυλικής ομπρέλλας με τη συναίνεση των ευρωπαϊκών συμμάχων τους, αυτό το οποίο ωστόσο δεν είναι σίγουρο είναι το αν λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τις ενστάσεις των ευρωπαίων. Μέχρι σήμερα η αμερικανική πρακτική υπαγορεύει τη στήριξη μονομερών αμερικανικών στόχων, οι οποίοι όχι μόνο καταδεικνύουν την αδυναμία της Ευρώπης να ορθώσει πολιτικά και στρατηγικά το ανάστημά της, αλλά και αποδεικνύουν την ικανότητα της Ουάσινγκτον να επιβάλλει τις στρατηγικές επιλογές της. Ως μία τέτοια μπορεί να χαρακτηριστεί η προώθηση με κάθε μέσο, πριν ακόμα και από τον εκδημοκρατισμό της, της τουρκικής υποψηφιότητας στην ΕΕ, η οποία, σε συνδυασμό με την τουρκική εμμονή να συμμετέχει η Αγκυρα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τη δράση του υπό δημιουργία ευρωπαϊκού στρατού, έχει οδηγήσει την Ευρώπη σε αδιέξοδο, ενώ έχει αναβιβάσει την Αγκυρα, l'enfant gate του ΝΑΤΟ και χώρα μη μέλος της ΕΕ, σε ρυθμιστή των διεργασιών για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού στρατού. Είναι περισσότερο από εμφανές, ακόμα και για τον λιγότερο καταρτισμένο αναλυτή, το ποιον ευνοεί η εν λόγω εξέλιξη. Η Αγκυρα αποπειράται να λειτουργήσει ως ένας Δούρειος Ιππος, ο οποίος θα προκαλέσει αγκυλώσεις και δυσλειτουργίες στην προσπάθεια της Ευρώπης να απογαλακτισθεί στρατιωτικά από τις ΗΠΑ, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι απαιτείται και να αποστασιοποιηθεί και να δρά αυτόνομα όταν εκτιμά ότι διακυβεύονται αμιγώς ευρωπαϊκά συμφέροντα.

Σημειολογικά διαφαίνεται ότι οι ΗΠΑ δεν επιθυμούν την αυτονομία των ευρωπαίων στο στρατιωτικό πεδίο¹⁶, καθώς αυτό μπορεί να απειλήσει τον αμερικανικό ηγεμονικό ρόλο εντός της ατλαντικής συμμαχίας. Ο ηγεμονικός ρόλος τον οποίο επιθυμεί να διαδραματίσει η Ουάσινγκτον έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής εντός και εκτός Ευρώπης, όπως επισημαίνει και η άποψη που εκφράζει το περιοδικό TIME, σύμφωνα με το οποίο «είναι δύσκολο να φέρει στο μυαλό του κανείς μία άλλη χρονική στιγμή κατά την οποία ο κόσμος αισθάνθηκε τόσο ενοχλημένος από τον τρόπο που α-

Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Ευρωατλαντικές Σχέσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Βιβλιοθήκη Διεθνών Σχέσεων και Εξωτερικής Πολιτικής 3

σκεείται η αμερικανική εξωτερική πολιτική από ό,τι σήμερα»¹⁷. Ο αρθρογράφος συμπεραίνει ότι η αμερικανική πλευρά ενδεχομένως έχει εκτιμήσει ότι οι ευρωπαίοι είτε δεν έχουν το απαιτούμενο θάρρος να αντιμετωπίσουν τους αμερικανούς είτε ότι απλά υποκρίνονται. Τον ίδιο προβληματισμό εκφράζει και ο William Wallace στο Foreign Affairs, αναφερόμενος στο «πεπρωμένο των ΗΠΑ» να ηγηθούν της παγκόσμιας τάξης, το οποίο θεωρεί ως ένα μύθο. Αυτό επιβάλλει στην Ουάσινγκτον να υποστηρίξει ότι η ευρωπαϊκή ταυτότητα ασφάλειας οφείλει να είναι «διακριτή από αυτή της Ατλαντικής Συμμαχίας, ωστόσο όχι ξεχωριστή», και συνεπώς όχι αυτόνομη. Ο επιθυμητός στόχος από πλευράς ΕΕ είναι η διαμόρφωση μίας εξισορροπημένης σχέσης με τις ΗΠΑ, γεγονός το οποίο αφενός θα αναβαθμίσει το ρόλο της Ευρώπης στο διεθνή πολιτικό στίβο και θα στηρίξει μεταξύ άλλων και πολιτικά το ευρώ¹⁸, αφ'ετέρου θα ανασχέσει τις ενίοτε αποσταθεροποιητικές πολιτικοστρατηγικές επιλογές της Ουάσινγκτον στην Ευρώπη και ειδικότερα στα Βαλκάνια.

Σημειώσεις

- 1 Για μία ενδελεχή ανάλυση, βλ. George Voskopoulos, «Greece, Common Foreign and Security Policy and the European Union, Interaction Within and Between a Zone of Peace and a Zone of Turmoil As an Explanatory Factor», PhD Thesis, Exeter University, Centre for European Studies, 2000.
- 2 Βλ. για παράδειγμα την Διακυβερνητική της Νίκαιας και την παρ' ολίγο αποτυχία να ευρευθεί η χρυσή τομή και να επιτευχθεί σύγκλιση απόψεων. Βλ. Γ. Βοσκόπουλος, «Η Διακυβερνητική Διάσκεψη της Νίκαιας», ΕΛΜΟΠΙΑ, τχ. 52.
- 3 Βλ. Independent News, 18/1/1999, «European Union Seeks Seat on Security Council», by Stephen Castle.
- 4 Ibid
- 5 Για τη δυσκολία προσδιορισμού κοινών αξιών όπως αυτές προκύπτουν από τις πολιτισμικές, πολιτικές, οικονομικές και στρατηγικές ασυμβατότητες μεταξύ των χωρών-μελών της ΕΕ αλλά και με γνώμονα το γεωπολιτικό χώρο στον οποίο ανήκουν (ζώνη ειρήνης, ζώνη αστάθειας), βλ. George Voskopoulos, «Greece, Common Foreign and Security Policy and the European Union, Interaction Within and Between a Zone of Peace and a Zone of Turmoil», PhD Thesis, ό.π.
- 6 Αυτό ήταν το μοναδικό παράδειγμα μη συμβατών αξιών το οποίο χρησιμοποίησε ο Javier Solana απαντώντας στην ερώτηση αν θεωρεί ότι η Ευρώπη αυτοπροσδιορίζεται, όσον αφορά τις αξίες, διαφορετικά από τις ΗΠΑ. Βλ. TIME, June 18, συνέντευξη Solana, σελ. 31.
- 7 Χαρακτηριστική είναι η κριτική την οποία άσκησε στον τρόπο διαμόρφωσης της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής ο Henry Kissinger στο έργο του Does America Need a Foreign Policy? Toward a Diplomacy for the 21st Century, New York, Simon & Schuster, 2001.
- 8 Ibid. Βλ. ακόμα Michael Mandelbaum, «The Conscience of a Conservative: The Dangers of Dogmatism in U.S. Foreign Policy, Foreign Affairs, July/August 2001.
- 9 βλ. Houston Chronicle, 30/5/1997.
- 10 βλ. Houston Chronicle, 20/6/1997, «After European Union Summit, there's talk of EU midlife crisis».
- 11 Ο κ. Σολάνα εξέφρασε ασαφώς την ελπίδα ότι οι ΗΠΑ θα αναλάβουν τις ευθύνες τους στο πεδίο της περιβαλλοντικής ασφάλειας. Βλ. TIME, June 18, «We have to do it together», συνέντευξη του Javier Solana, σελ. 31.

- 12 Για μία συνολική προσέγγιση, βλ. Peter Calvocoressi, World Politics 1945-2000, Longman, 2001, ειδικά το πρώτο μέρος.
- 13 Βλ. «ESDI: Separable but not Separate», NATO Review, vol. 48, Spring-Summer 2000.
- 14 Βλ. TIME, June 18, 2001.
- 15 Σε ορισμένες περιπτώσεις όπως αυτή των αερομεταφορών/air transport, του εναέριου ανεφοδιασμού/inflight refuelling, του επιθετικού ηλεκτρονικού πολέμου/Offensive Electronic Warfare, ο διπλασιασμός θα αποβεί υπέρ και της ΕΕ και των επιχειρησιακών δυνατοτήτων της Ατλαντικής Συμμαχίας. Βλ. Francois Heisbourg, «European defence takes a leap forward», NATO Review, vol. 48, n.1, Spring-Summer 2000.
- 16 Μία τέτοια εξέλιξη έχει να κάνει, inter alia, και με τη σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ ευρωπαϊκών και αμερικανικών αμυντικών βιομηχανιών αλλά και με τον ηγετικό ρόλο της Ατλαντικής Συμμαχίας στο πεδίο των εξοπλισμών των συμμάχων, όπως αυτός διαμορφώθηκε με το Armaments Review, το οποίο αρχικά κατετέθη το 1997 και επικυρώθηκε τον Δεκέμβριο του 1999. Βλ. Diego A. Ruiz Palmer, «The Armaments Review: NATO's evolving role in equipping alliance forces», NATO Review, vol. 48, n.1, Spring-Summer 2000.
- 17 Βλ. «In Defence of Hegemony», TIME, June 18, σελ. 34.
- 18 Η ανάγκη για συνεργασία και αποδοχή από τις ΗΠΑ του ρόλου της ΕΕ και τα νέα δεδομένα που προέκυψαν με το ευρώ αναλύθηκαν εκτενώς από τον C. Fred Bergsten με το άρθρο του «America and Europe: Clash of the Titans?» στο Foreign Affairs, March/April 1999, vol. 78, n.2.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ «ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 και Άναστασσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728

Τά προβαλλόμενα και διαφημιζόμενα βιβλία στο παρόν περιοδικό διατίθενται από τό κατάστημά μας ή αποστέλλονται ταχυδρομικώς στην τιμή του έκδοτικού οίκου.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΘΡΙΑΜΒΟΥΣ ΧΡΕΩΚΟΠΗΜΕΝΟΙ

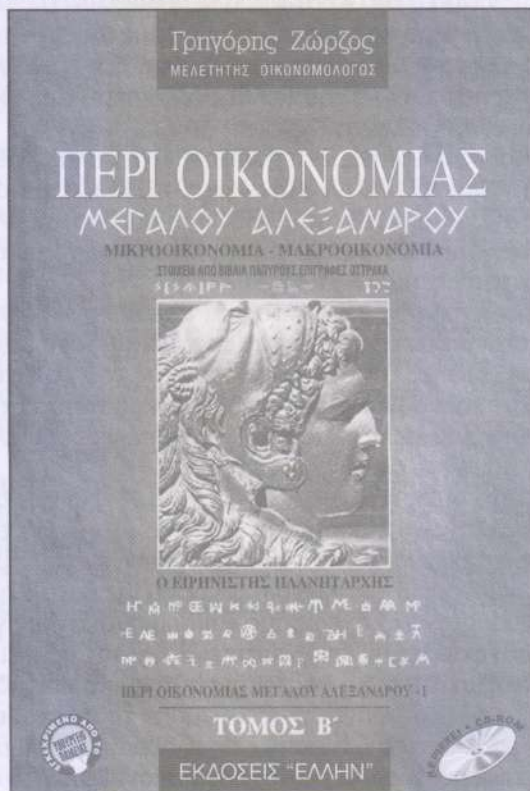
Η εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου είναι γνωστή σε όλους μας. Αυτό που δεν είναι γνωστό είναι το έργο των διαγεγραμμένων από το ιστορικό γίνεσθαι αρχαιοελλήνων οικονομολόγων, αυτών των αφανών ηρώων, οι οποίοι βήμα-βήμα, με επίγνωση της κοσμικής οικονομικής σκέψης, έκαναν αυτό που σήμερα δεν μπορεί να εκφραστεί με κανένα οικονομικό μοντέλο ή υπόδειγμα.

Το αρχικό στράτευμα του Μεγαλέξανδρου αριθμούσε πενήντα περίπου χιλιάδες άνδρες (50.000), από τους οποίους σαράντα τρεις χιλιάδες ήταν οι πεζοί, έξη χιλιάδες ήταν οι ιππείς, και χίλιοι οι έφιπποι ανιχνευτές.

Τον στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου των 50.000 ακολουθούσαν άλλοι 50.000 διαφόρων ειδικοτήτων, φτάνοντας τους 100.000 ανθρώπους στην ξηρά, ενώ υπήρχαν και 50.000 πεζοναύτες στην θάλασσα.

Συνολικά λοιπόν 150.000 άνθρωποι έλαβαν μέρος στην εκστρατεία, οι οποίοι ουδέποτε μετατράπηκαν σε μπουλούκι.

Οι οικονομολόγοι της εποχής, ένα βαθύτατα χρεωκοπημένο Κράτος, έτοιμο να καταρρεύσει, το έκαναν μια αυτοκρατορία που κατέγραψε τον μεγαλύτερο πολιτιστικό θρίαμβο στον πλανήτη.

Του Γρηγόρη Ζώρζου*

Και όμως οι νεοβάρβαροι πλανητικοί πλαστογράφοι διέγραψαν αυτούς τους αφανείς Έλληνες ήρωες, και δυστυχώς σήμερα Έλληνες οικονομολόγοι τους ξεχνούν και θυμούνται απίθανους, που χρίστηκαν ακόμη και νομπελίστες.

Ως οικονομολόγοι, σύμβουλοι επενδύσεων ή/και υπουργοί Οικονομικών αναφέρονται διάφοροι, όπως οι Άρπαλος, Κλεομένης ο Ναύκρατης, Κοίρανος ο Βεροιαίος, Μένης ο Πελλαιός, Νικίας, Μίθρης, Νεμίας και εκατοντάδες άλλοι σε όλο τον τότε κλασικό κόσμο, που ακολούθησαν ή όχι την εκστρατεία.

Για να καταλάβουμε το μέγεθος του οικονομικού ανοίγματος, θα πρέπει να γνωρίζουμε τις νομισματικές ισοδυναμίες. Η Δραχμή ονομαζόταν και Ολκή και χωριζόταν σε έξη οβολούς.

Η Δραχμή χωριζόταν ακόμη σε δεκαοχτώ κεράτια, σε τρία γράμματα, σε σαρανταοκτώ χάλκους ή σε εβδομηνταδύο σιτάρια.

Το νόμισμα Γράμμα χωριζόταν σε δύο οβολούς, ακόμη σε έξη κεράτια ή σε δεκαέξι χάλκους ή σε εικοσιτέσσερα κεράτια.

Το νόμισμα Οβολός χωριζόταν σε τρία κεράτια ή σε οκτώ χάλκους. Το κεράτιο χωριζόταν σε τέσσερα σιτάρια.

Η αττική μνα, όπως και η αιγύπτια μνα, χωριζόταν σε δεκαέξι σταθμούς, ενώ η ρωμαϊκή μνα σε έντεκα σταθμούς.

Η λίτρα είχε δώδεκα σταθμούς. Η ουγκιά είχε οκτώ δραχμές.

Ένας οβολός ισοδυναμούσε με οκτώ χάλκους.

Επίσης, ένας οβολός ισοδυναμούσε με τρία κεράτια.

Ο Φίλιππος αντί για θησαυρούς άφησε στον Μεγαλέξανδρο για κληρονομιά ΧΡΗΝ! Συγκεκριμένα, οι θησαυροί του μακεδονικού κράτους ήταν 60 τάλαντα (δηλαδή 360.000 δραχμές) και το χρέος που είχε ήταν 500 τάλαντα (3.000.000 δραχμές), άρα το τελικό έλλειμμα έφθανε τα 440 τάλαντα (2.640.000 δραχμές), ένα πραγματικά τρομακτικό ποσό για την εποχή εκείνη.

Δάνεια	Ποσόν
Φιλίππου	500
Τοκοχρεωλύσια δανείων (α')	800
Ελλήσποντος τοκ/σια (β')	200
Σύνολο	1.500

* Μελετητής - Οικονομολόγος

Και όταν ρώτησε τον Μεγαλέξανδρο ο Περδίκας «Πού πας με τόσα χρέη και για τον εαυτό σου τι αφήνεις», αυτός του απάντησε «Τις ελπίδες»...

Ο Μεγαλέξανδρος κατά τα δύο πρώτα χρόνια της βασιλείας του υποχρεώθηκε να πάρει και δεύτερο δάνειο ύψους 800 ταλάντων (4.800.000 δραχμές), για να εξοφλήσει τα τοκοχρεωλύσια των παιλαίων δανείων και για να εδραιώσει την κυριαρχία του.

Όταν ο Μεγαλέξανδρος διέβη τον Ελλήσποντο, αναγκάστηκε να πάρει για έξοδα κίνησης άλλα 200 τάλαντα (1.200.000 δραχμές) δάνειο.

Η ανάλυση των πρώτων χρεών (1.300 ταλάντων) γίνεται από τον Αρριανό, Ινδική Ζ,9.

Το ίδιο διαβάζουμε και στον Κούρτιο Χ,2,24: «Hoc cultu nitentes vos accerpi et D talenta aeris alieni, cum omnis regia supellex haud amplius quam LX talenta esset, tantorum mox operum fundamenta: quibus tamen absit invidia imperium maximae terrarum partis improsui), καθώς και στον Αισχίνη, Γ, 163.

Και για τα υπόλοιπα χρέη, 200 τάλαντα, η ανάλυση γίνεται από τον φιλόσοφο Ονησίκριτο στο Fragmenta 2 και στον Πλούταρχο, XV Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής, Α,4.

Τα ΔΑΝΕΙΑ², όταν άρχισε η εκστρατεία του Μεγαλέξανδρου, έφταναν το αστρονομικό για εκείνη την εποχή ποσό ύψους 1.500 ταλάντων (9.000.000 δραχμές ή 27.000.000 νομίσματα γράμματα).

Το παθητικό του Μεγαλέξανδρου λοιπόν ήταν, σύμφωνα με τον Αριστόβουλο, 70 τάλαντα και τον Δουρή σε αντίστοιχο κόστος 30 ημερών τροφής των στρατιωτών (Περί της Αλεξάνδρου Τύχης λόγος Α,ΙΙΙ,2 και Πλούταρχος 342,4). Το ίδιο αναφέρεται και στον Πλούταρχο, Αλέξανδρος 15.2.5.

Γνώριζε λοιπόν ο Μεγαλέξανδρος και ο πρώτος υπουργός των Οικονομικών του, ο Άρπαλος Μαχαίτας, ότι μέσα σε τριάντα ημέρες το αργότερο θα εξαντλήσει το απόθεμα του θησαυροφυλακίου, και αν δεν υπήρχαν έσοδα, θα υπήρχε εξέγερση των στρατιωτών και πιθανόν τερματισμός της εκστρατείας.

Και όμως με σωστό οικονομικοτεχνικό προγραμματισμό η εκστρατεία άρχισε, και μέσα στις πρώτες 30 ημέρες είχε και τα πρώτα πραγματικά έσοδα, μέσα δε σε 12 χρόνια και σε πορεία 18.000 χιλιομέτρων κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα οικονομικό άθλο.

Λόγω του βραχυχρόνιου των αρχαίων δανείων, μείωσε τις οφειλές του σε δάνεια κατά 1.260 τάλαντα αμέσως μετά τις πρώτες αψιμαχίες.

Τα έσοδα της εκστρατείας σε χρυσό μεταφέρθηκαν από την Περσέπολη με 5.000 γκαμήλες και 20.000 μουλάρια, σύμφωνα με τους Διόδωρο, XVII 71,13 και Πλούταρχο, Αλέξανδρος 37,45.

Στα Σούσα βρήκε 40.000 τάλαντα (Πλούταρχος, Αλέξανδρος 36,1).

Το σύνολο των θησαυρών της Ασίας το 331 π.Χ. συγκεντρώθηκε στην Ακρόπολη στα Εκβάτανα, όπου έφθασε τελικά τα 180.000 τάλαντα (1.080.000.000 δραχμές).

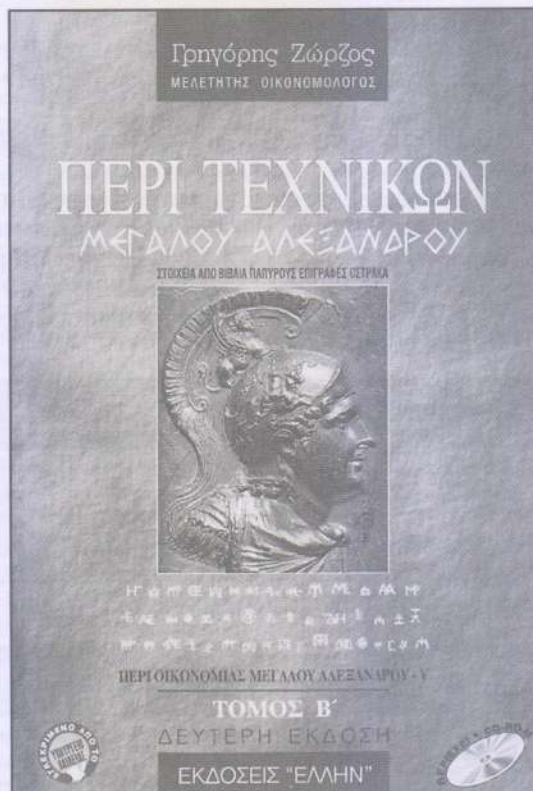
Μετά τον θάνατο του Δαρείου το 330 π.Χ., το ποσό αυτό έφτασε τα 206.000 τάλαντα, δηλαδή 1.236.000.000 δραχμές, σύμφωνα με τον Αρριανό, Γ,16, τον Πλούταρχο, Αλέξανδρος 37,4 και 31, και τον Διόδωρο στο XVII 66,1. Το ίδιο διαβάζουμε και στα Γεωγραφικά του Στράβωνα, XV 3,9.

Και γίνεται το οικονομικό μέγεθος κατανοητό αν συγκριθεί με το μεγαλύτερο ακαθάριστο εθνικό προϊόν (ΑΕΠ) του Κράτους των Αθηνών, που μόλις και μετά βίας έφτασε κατά τον χρυσό αιώνα του Περικλή τα 9.700 τάλαντα (58,2 εκατ. δρχ.), ενώ κατά τις παραμονές του πελοποννησιακού πολέμου ήταν 6.000 τάλαντα (36 εκατ. δρχ.)

Και να σκεφτούμε ότι οι ελεύθεροι πολίτες ΔΕΝ πλήρωναν ΦΟΡΟΥΣ στην Αρχαία Ελλάδα (Δημοσθένης, Περί Στεφάνου VIII), ενώ οι μέτοικοι πλήρωναν φόρο μόνον ένα τριώβολο, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, 4.44.461.14.

Ίσως ο Μεγαλέξανδρος να είχε καταφέρει περισσότερο αν είχε μεγαλύτερα χρέη (!), γιατί κατάφερε μαζί με τους οικονομολόγους του να κατακτήσει και να μεταβιβάσει το Ελληνικό πνεύμα της Ελευθερίας, με πόλεμο ή και χωρίς πόλεμο, σε πλήθος λαών και φυλών.

Αυτό όμως που αναδεικνύει το μεγαλείο των αρχαιοελλήνων οικονομολόγων είναι ότι, παρά την τραγική οικονομική θέση που βρίσκονταν τα Δημόσια οικονομικά του Μεγαλέξανδρου, με κατάλληλο οικονομικοτεχνικό σχεδιασμό και δημιουργώντας για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας ένα αναπτυξιακό σχέδιο σε μακροοικονομικό επίπεδο, ουσιαστικά όχι μόνο αποδέσμευσαν το οικονομικό σύστημα από τα δάνεια και τις δεσμεύσεις που αυτά επιφέρουν, αλλά ταυτόχρονα απογείωσαν το οι-

οικονομικό σύστημα με ρυθμούς ανάπτυξης που εδώ και 25 αιώνες δεν έχουν ξαναυπάρξει.

Ο οικονομοτεχνικός σχεδιασμός ήταν τέτοιος που μέσα σε 12 χρόνια, όσο κράτησε το φαινόμενο της ανάπτυξης και η εκστρατεία, δημιουργήθηκαν τόσα μεγάλα τεχνικά έργα σε όλο τον κόσμο όσα δεν μπόρεσαν να κατασκευάσουν τα επόμενα 1.000 και πλέον χρόνια. Και η χρηματοδότηση όλων των μικρών και μεγάλων έργων της εποχής σε πλανητικό επίπεδο έγινε με ίδιους πόρους και με τρόπους που μέχρι σήμερα είναι ακόμη στο στάδιο της οικονομικής θεωρίας ή ακόμη και ουτοπίας.

Από την επανάσταση του 1821 μέχρι σήμερα ποιος «Έλληνας»... «If-υπουργός» των Οικονομικών προσπάθησε κάτι αντίστοιχο, και ποιος είχε την δύναμη να πει ή να πιστέψει ότι ακόμη και καταχρεωμένοι εμείς οι Έλληνες μπορούμε να θριαμβεύσουμε; Εσείς γνωρίζετε κανένα; Εγώ όχι...

Δανειστές των οποίων τα δάνεια δυστυχώς ποτέ δεν ήλθαν στην χώρα μας. Δάνεια που πληρώνουν τοκοχρεωλύσια άλλων τοκοχρεωλυσίων κλπ δανειοληστών, από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους μέχρι και την... Δευτέρα Παρουσία!

Και συνήθως κυνηγιούνται πάντα ως φοροφυγάδες κάτι φουκαράκια που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα, όπως έλεγε και ο Διογένης. (Οι μεγάλοι κλέφτες έπιασαν τον μικρό).

Όλοι οι απλοί Έλληνες αναβιώνουμε τα λόγια του Αριστοφάνη στις **Νεφέλες** (1320): «... με τιμπάνε τα έξοδα και τα χρέη ... άναψε το λυχνάρι και φέρε το τεφτέρι να δω τι χρωστάω και να λογαριάσω τους τόκους», και εν τω μεταξύ οι τόκοι γεννούν τόκους κάνοντας όλη την Ελλάδα κάτι σαν την φωλιά του κούκου.

Με κραυγαλέα ψευδοχρέη, που σήμερα ξεπερνούν τα σαράντα τρις δραχμές (40.000.000.000.000), μήπως ήρθε η ώρα... να ξαναεμφανιστούν... οι πάντα ΝΕΟΙ αρχαιοέλληνες οικονομολόγοι, για να ξεκινήσουν... με την λάμψη στα μάτια;

Θα θυμίσουμε και πάλι στους κρατούντες τα λόγια του Θεογένη, τον 5ο αιώνα π.Χ.: «Μήπως η μάχη του ακομμάτιστου και αδογματίστου έντιμου οικονομολόγου και επιχειρηματία δεν έχει την ίδια βαρύτητα για την πόλη με εκείνη ενός στρατηγού, που αποκρούει ξένες επιθέσεις;

Μήπως η οικονομική αδυναμία μίας πόλης δεν οδηγεί πολλές φορές σε έμμεση υποδούλωση των κατοίκων της σε ισχυρούς γείτονες, έστω και αν γύρω της έχουν υψωθεί ισχυρά τείχη και τρομεροί προμαχώνες;».

Να γιατί ό,τι έχει σχέση με τις οικονομικές έρευνες στην αρχαία Ελλάδα έχει σκόπιμα διαγραφεί από τα ιστορικά δρώμενα και δυστυχώς και από τα σημερινά βιβλία ακόμη και στην χώρα μας.

Εμείς όμως θα επιμένουμε για πάντα ΕΛΛΗΝΙΚΑ... και όπως πάντα, και Ο ΝΟΩΝ... ΝΟΕΙΤΩ!

Σημειώσεις

1. Είναι σημαντικό να σκεφτούμε μερικά πράγματα που, ενώ είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την όλη περίοδο από τον Φίλιππο μέχρι και τον Μεγαλέξανδρο, δεν υπάρχουν, ή έχουν σκόπιμα διαγραφεί από το ιστορικό γίνεσθαι για ευνόητους λόγους:

A) Συγκεκριμένα, υπάρχει η αναφορά ότι ο Φίλιππος είχε χρέος 500 ταλάντων (3.000.000 δρχ.), ποσό που δείχνει και την πλήρη εξάρτηση του κράτους του Φιλίππου από τον ΑΓΝΩΣΤΟ δανειστή του. Ποιος ήταν άραγε αυτός ο δανειστής; Ποιοι ήταν οι όροι της σύμβασης; Ποιες οι δεσμεύσεις και οι υποχρεώσεις σε περίπτωση μη αποπληρωμής; Μήπως από τη Φοινίκη (υπενθυμίζουμε ότι η λέξη Φοινίκας σημαίνει έμπορος, τοκογλύφος ή Εβραίος) ήρθαν τα κεφάλαια; Το μυστικό θα αποκαλυφθεί όταν γίνουν γνωστά τα οικονομικά στοιχεία της εποχής σε μεγαλύτερη έκταση. Πάντως, οι μόνοι που είχαν πιστωτικά ιδρύματα και Τράπεζες ήταν οι Έλληνες, και οι μόνοι που έκαναν τοκογλυφία οι Φοινίκες.

B) Όλες οι ιστορικές αναφορές κάνουν σαφέστατη δήλωση ότι ο Μεγαλέξανδρος «υποχρεώθηκε» να λάβει δεύτερο δάνειο, ύψους 800 ταλάντων, για την αποπληρωμή των τοκοχρεωλυσίων του δανείου των 500 ταλάντων. Στο σημείο αυτό υπάρχουν δύο καθοριστικά πράγματα που πρέπει να διερευνηθούν:

Το πρώτο είναι ότι ο δανειστής με κάποιο τρόπο «υποχρέωσε» τον Μεγαλέξανδρο να λάβει δάνειο για να πληρώσει το προηγούμενο δάνειο, που είχε πάρει ο Φίλιππος. Πώς τον υποχρέωσε; Τί μέτρα έλαβε ώστε ο Μεγαλέξανδρος να μην έχει άλλη επιλογή παρά να πάρει νέο δάνειο; Γιατί ο Μεγαλέξανδρος δεν μπόρεσε να αντιδράσει;

Το δεύτερο σημείο είναι ότι τα τοκοχρεωλύσια ήταν πολύ περισσότερα του κεφαλαίου του δανείου (500 τάλαντα το δάνειο και 800 τάλαντα τα τοκοχρεωλύσια). Δηλαδή μέσα σε διάστημα δύο χρόνων από τον θάνατο του Φιλίππου το δάνειο έγινε 500+800=1.300 τάλαντα. Δηλαδή τόκος 260% την διετία, ή 130% τόκος ετησίως, ή 10,84% τον μήνα! Μόνο στην σύγχρονη Ελλάδα με τα πανωτόκια υπάρχει τέτοια τοκογλυφία σε εκτεταμένη κλίμακα. Μήπως ο υπερδανεισμός της χώρας μας είναι και μια ένδειξη ότι σύντομα έρχεται κάποια αντίστοιχη εξέλιξη με αυτήν της εκστρατείας του Μεγαλέξανδρου;

Γ) Και το σημαντικό στοιχείο είναι ότι τα έξοδα κίνησης για να αρχίσει η εκστρατεία ήταν μόλις 200 τάλαντα (1.200.000 δρχ.) μαζί με τα τοκοχρεωλύσια! Συνεπώς, ενώ στην αρχή υπήρξε σαφέστατη τοκογλυφία στον Μεγαλέξανδρο, στην συνέχεια ο τόκος ήταν ασήμαντος, πράγμα που δηλώνει ότι είτε άλλαξε η συμπεριφορά του δανειοδότη, είτε απλά υπήρξε διαφορετικός. Μάλλον το δεύτερο θα πρέπει να ίσχυσε, μια και ποτέ ένας Φοινίκας δεν χάνει ή δεν μειώνει τους τόκους ή την εξάρτηση που επιδιώκει από το θύμα (δανειζόμενο).

Ο συγγραφέας, πάντως, διερευνά το θέμα και πιστεύει ότι θα έχει περισσότερα στοιχεία στο μέλλον.

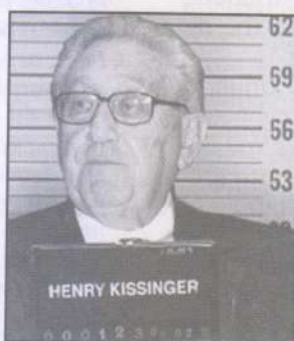
2. Βλέπε περισσότερες πληροφορίες στο βιβλίο «ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ».

ΣΤΟΝ ΠΡΟΘΑΛΑΜΟ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ Ο HENRY KISSINGER ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

Έάν δέν είναι ΑΥΤΟΣ ΕΝΟΧΟΣ γιά έγκλήματα πολέμου, τότε δέν είναι κανένας

Η άτιμωρησία του μᾶς φέρνει πίκρα· βρωμάει από μακρυνά

Στό όνομα τών άναριθμητων θυμάτων, γνωστών και άγνωστων, είναι ώρα γιά δικαιοσύνη

Οί ΗΠΑ είναι πατρίδα ενός άτομου πού ό φάκελός του γιά έγκλήματα πολέμου συγκρίνεται μέ τούς χειρότερους δικτάτορες τής πρόσφατης Ίστορίας.

Παρακαλώ σηκωθείτε, πρώην Υπουργέ και Σύμβουλε Έθνικῆς Άσφαλείας, Henry A. Kissinger.

Επιμέλεια Θ. Μπινιχάκης

(...) Όπως ό Christopher Hitchens άποδεικνύει σ' αυτό τό καυστικό βιβλίο, ή Δύση δέν χρειάζεται νά ψάξει μακρυνά γιά νά βρει τούς κατάλληλους ύποψηφίους γιά τό έδώλιο.

Ζυγίζοντας τά περιστατικά μέ δικαστική επιμέλεια και ξεδιπλώνοντας τήν ύπόθεσή του μέ σχολαστική άνάλυση τών γραπτών στοιχείων (του φακέλου), ό Hitchens λαμβάνει τόν λόγο σάν νά προωθει ένα δικαστήριο. Έξετάζει μέ τήν σειρά τήν άνάμειξη του Kissinger στόν πόλεμο τής Ίνδοκίνας, τίς μαζικές δολοφονίες στό Σαντιάγκο και τήν Λευκωσία, και τήν γενοκτονία στό Άνατολικό Τιμόρ.

Άντλει μαρτυρίες (άπό πρώτο χέρι) άξιόπιστες, άνέκδοτα έγγραφα και σέ ευρύ πεδίο άπό ύλικό πού διατίθεται άπό τήν έλευθερία τής πληροφόρησης, και εκφράζει συγκλονιστικές κατηγορίες γιά έναν άνθρωπο του όποιου ή φιλοδοξία και ή σκληρότητα είχαν ως άποτέλεσμα τίς δολοφονίες πολιτών και γενικώς τίς σφαγές χωρίς διακρίσεις.

Τό άποκαλυπτικό βιβλίο THE TRIAL OF HENRY KISSINGER, πού κυκλοφόρησε τόν περασμένο μήνα (Μάιο) στίς ΗΠΑ και τήν Βρετανία, τό έγραψε ό καθηγητής Έλευθέρων Σπουδών του New School τής Νέας Ύορκης και βραβευμένος συγγραφέας Christopher Hitchens. Έκδόθηκε άπό τόν γνωστό γιά τίς ποιοτικές εκδόσεις του οίκου VERSO.

Δανειζόμενοι άπό τό Διαδίκτυο (και άπό τό βιβλίο) κάποια άποσπάσματα άπό τόν φάκελο Kissinger, τά παραθέτουμε γιά τήν καλύτερη πληροφόρηση τών άναγνωστών τής «ΕΛΛΟΠΙΑΣ».

Στόν δεύτερο τόμο τής τριλογίας τών άπομνημονευμάτων του, πού έχει τόν τίτλο «Τά χρόνια τής άναταραχής», ό Henry Kissinger βρήκε τό θέμα τής καταστολής τής Κύπρου τό 1974 τόσο δύσκολο ώστε άποφάσισε νά αναβάλει τήν μελέτη του: «...Θά πρέπει νά άφήσω γιά κάποια άλλη περίπτωση τό έπαισόδιο στήν Κύπρο, διότι αυτό εκτείνεται στήν προεδρία του Ford και ή κληρονομιά του ύπάρχει μέχρι σήμερα άλυτη».

Και συνεχίζει ό Hitchens: «Ό Kissinger ήταν πλήρως άκατάλληλος και άνίκανος ... διότι, εάν είχε όποιαδήποτε γνώση τών γεγονότων πού περιγράφει, τότε είναι ένοχος συνεργίας σέ μία δολοφονική άπόπειρα εναντίον ενός ξένου άρχηγού κράτους, σέ ένα φασιστικό, στρατιωτικό χτύπημα (πραξικόπημα), σέ μία σοβαρή παραβίαση του άμερικανικού νόμου (νόμος περί ξένης βοήθειας, ό όποιος έμποδίζει τήν χρήση άμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας και ύλικών γιά μη άμυντικούς σκοπούς, σέ δύο εισβολές οι όποιες χλεύασαν τούς διεθνείς νόμους, και στή δολοφονία και στέρωση περιουσίας πολλών χιλιάδων άμάχων πολιτών. (...)

Άπό τόν φάκελο και τίς άναμνήσεις του Kissinger, όπως επίσης άπό τόν φάκελο τής μεταγενέστερης επίσημης έρευνας, είναι άρκετά εύκολο ν'

ἀποδείξουμε ότι ήταν γνώστης από πριν του σχεδίου ἀνατροπής και δολοφονίας του Μακαρίου.

Το παραδέχεται, τονίζοντας ότι ο Έλληνας δικτάτορας Δημήτριος Ιωαννίδης, άρχηγός της μυστικής άστυνομίας, ήταν άποφασισμένος να δημιουργήσει στην Κύπρο ένα πραξικόπημα και να φέρει τό νησί υπό την κυριαρχία της Αθήνας. (...)

Τόν Μάιο του 1974, δύο μήνες πριν τό πραξικόπημα στην Λευκωσία, πού άργότερα ο Kissinger ισχυρίστηκε ότι ήταν μία έκπληξη, παρέλαβε ένα υπόμνημα από τόν Thomas Boyatt, τόν επικεφαλής των γραφείων του State Department στην Κύπρο. Ο Boyatt είχε συγκεντρώσει όλους τούς σέ μεγάλη ποσότητα και πειστικούς λόγους, γιά να γίνει πιστευτό ότι ήταν επικείμενη μία ελληνική χουντική επίθεση εναντίον της Κύπρου και του Μακαρίου. Έπιπλέον θεώρησε ότι μέ τήν άπουσία διαδήματος της Αμερικνης στην Αθήνα πού να προειδοποιεί τούς δικτάτορες να σταματήσουν, θα μπορούσε να ύποτεθεί ότι οι ΗΠΑ άδιαφοροϋσαν. Καί πρόσθεσε κάτι πού ήταν γνωστό σέ όλους, ότι ένα τέτοιο πραξικόπημα, εάν συνεχίζοταν, θα προκαλοϋσε χωρίς άμφιβολία μία τουρκική εισβολή. (...)

Περίπου τήν ίδια χρονική περίοδο ο Kissinger έλαβε ένα τηλεφώνημα απ' τόν Γερουσιαστή J. William Fulbright, πρόεδρο της Έπιτροπής της Γερουσίας γιά τίς Έξωτερικές Σχέσεις.

Ο Γερουσιαστής Fulbright είχε ενημερωθεί σχετικά γιά τό επικείμενο πραξικόπημα και είπε στον Kissinger ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα στο να άποτρέψουν τό οργανωμένο Έλληνικό σχέδιο. (...)

Όμως τά γεγονότα συνεχίζονταν μέ γοργούς ρυθμούς. Τήν 1/7/1974, 3 άνώτεροι άξιωματοϋχοι του Έλληνικού ύπουργείου Έξωτερικών, όλοι τους γνωστοί γιά τίς λογικές άπόψεις τους πάνω στο Κυπριακό ζήτημα, ύπέβαλαν δημόσια τίς παραιτήσεις τους. Στίς 3 Ιουλίου ο πρόεδρος Μακάριος έκανε δημοσίως μία ανακοίνωση στην ελληνική χούντα, πού τήν κατηγοροϋσε άμεσα γιά τήν ξένη ανάμειξη και άνατροπή: "Γιά να είμαι άπολύτως σαφής, πιστεύω ότι τά στελέχη του στρατιωτικού καθεστώτος της Ελλάδος ύποστηρίζουν και καθοδηγοϋν τίς δραστηριότητες των τρομοκρατών της ΕΟΚΑ-Β ... Περισσότερες από μία φορές έχω νιώσει έτσι, και σέ όρισμένες περιπτώσεις έχω αισθανθεί ένα άόρατο χέρι να εκτείνεται από τήν Αθήνα και να προσπαθεί να έξοντώσει τήν ανθρώπινη μου ύπόσταση".

Ο Kissinger συνέχισε να στηρίζει ένθερμα τήν Τουρκία σ' όλο τό χρονικό διάστημα πού είχε επίσημως τήν έξουσία στα χέρια του. Παρ' όλο πού είχε διεξαγάγει δύο ώμές εισβολές σ' ένα άπροστάτευτο νησί και είχε καταλάβει περίπου τό 40% του κυπριακού έδάφους, ο Kissinger κατέβαλε πολλές προσπάθειες να προστατέψει τήν Άγκυρα από όποιαδήποτε αντίμετρα του Κογκρέσσου γι' αυτή τήν ξεκάθαρη παραβίαση του διεθνούς νόμου και τήν παράνομη χρησιμοποίηση άμερι-

κανικών όπλων γιά επιθετικούς σκοπούς. Έκανε τόν έαυτό του συνεργό σ' ένα σχέδιο πολιτικής δολοφονίας τό όποιο, όταν άπέτυχε, όδήγησε στον θάνατο χιλιάδες άοπλους πολίτες, στον βίαιο ξεριζωμό περίπου 200.000 προσφύγων και στη δημιουργία ενός άδικου και άσταθούς άκρωτηριασμού της Κύπρου, πού άποτελεί μία σοβαρή άτελή τής ειρήνης στην περιοχή γιά 27 χρόνια.

Οί προσπάθειές του να διατηρήσει σφραγισμένα τά άρχεία είναι ένδεικτικές. "Όταν οι σχετικοί φάκελοι άνοιχθούν, θα διαμορφώσουν ένα μακρού κατάλογο κατηγοριών.

Στίς 2/10/1974 ο Kissinger ήγήθηκε της άμερικανικής άντιπροσωπίας σέ συνάντηση μέ αντίστοιχη κινεζική, υπό τόν ύφυπουργό Έξωτερικών της Λαϊκής Δημοκρατίας στην Νέα Υόρκη.

Στόν ισχυρισμό των Κινέζων ότι είχε βοηθήσει στην άνατροπή του Μακαρίου ο Kissinger τό άρνήθηκε προσθέτοντας κάτι άπίστευτο: "Γνωρίζουμε ότι οι Σοβιετικοί είπαν στους Τούρκους να εισβάλουν".

Και παρακάτω ο συγγραφέας στο βιβλίο του σημειώνει: «Ένας καλός ψεύτης θα πρέπει να έχει καλή μνήμη» ο Kissinger είναι ένας καταπληκτικός ψεύτης μέ μία άξισημείωτη μνήμη».

Και ο Christopher Hitchens καταλήγει: «Μόνο ένα έθνος σέ βαθιά ψυχική και ψυχολογική άναστάτωση θα μπορούσε να τιμā έναν άνδρα μέ τόσο αίμα στα χέρια του όπως ο Kissinger».

Στίς επόμενες σελίδες ακολουθεί συνολική παρουσίαση του βιβλίου από έπιστημονικό συνεργάτη μας, πού φανερώνει τό μέγεθος της προμελετημένης συμμετοχής του Henry Kissinger σέ εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας (κατά τόν διεθνή και άμερικανικό νόμο).

Εμείς, ως έκδοτική ομάδα του περιοδικού «ΕΛΛΟΠΙΑ» και ως Έλληνες, εύχαριστοϋμε θερμά τόν θαρραλέο συγγραφέα, έρευνητή και διδάκτορα Christopher Hitchens και τόν έκδοτικό οίκο VER-SO γιά τήν ποιοτική τους έκδοση και τήν προσφορά τους στις πανανθρώπινες άξίες.

"Όσοι εκ των άγγλομαθών συνεργατών, συνδρομητών και άναγνωστών της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» επιθυμούν να προμηθευτούν τό βιβλίο μπορούν να τηλεφωνήσουν ή να γράψουν στην ταχ. διεύθυνση του περιοδικού ώστε να γίνει συνολική παραγγελία.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΝΗΜΗ	
1959	ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΖΥΡΙΧΗΣ / ΛΟΝΔΙΝΟΥ
15/7/1974	ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ
20/7/1974	ΑΤΤΙΛΑΣ 1
14/8/1974	ΑΤΤΙΛΑΣ 2
(ΟΙ ΠΡΟΔΟΤΕΣ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ)	

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ HENRY KISSINGER

Cristopher Hitchens,
The Trial of Henry Kissinger
 Verso, London – New York, 2001

Τού Στάθη Διαβάτη

Ο συγγραφέας του παραπάνω βιβλίου έχει δημοσιεύσει άλλα δεκαπέντε βιβλία επί θεμάτων διεθνούς ενδιαφέροντος¹. Στην νέα του μελέτη ανατέμνει την ανάμιξη των Ηνωμένων Πολιτειών, υπό την προεδρία του Ρίτσαρντ Νίξον και του Τζέραλντ Φόρντ, σε μία σειρά κρίσεων και πολέμων. Πρωταγωνιστής από πλευράς ΗΠΑ ήταν ο Χένρυ Κίσιγκερ υπό την διπλή ιδιότητα του προϊσταμένου του Έθνικου Συμβουλίου Ασφαλείας (1969-1975) και του υπουργού Έξωτερικών (Σεπτέμβριος 1973 - Ιανουάριος 1977). Ειδικότερα, υπό την πρώτη ιδιότητα προήδρευε επιτροπής που κατηύθυνε την δράση της μυστικής υπηρεσίας (CIA) σε ξένες χώρες. Ο Νίξον με τα προγράμματά του και ο Φόρντ με την άπειρία του άφηναν

πλήρη πρωτοβουλία, σχεδόν παντοδυναμία, στον Κίσιγκερ σε θέματα εξωτερικής πολιτικής².

Η μέθοδος του Κίσιγκερ ήταν να χρησιμοποιεί τους δύο μηχανισμούς που είχε στη διάθεσή του, δηλαδή τον επίσημο, διπλωματικό, του υπουργού, και τον μυστικό και «διαψεύσιμο», της CIA, για τους σκοπούς του, αλλά χωρίς οι διπλωματικοί του υφιστάμενοι να είναι ενήμεροι για τις ενέργειες των μυστικών πρακτόρων. Έτσι, ο υπουργός ήταν σε θέση να διαψεύδει ή να προσποιείται άγνοια για τό τι κατεργάζονται οι μυστικοί πράκτορες.

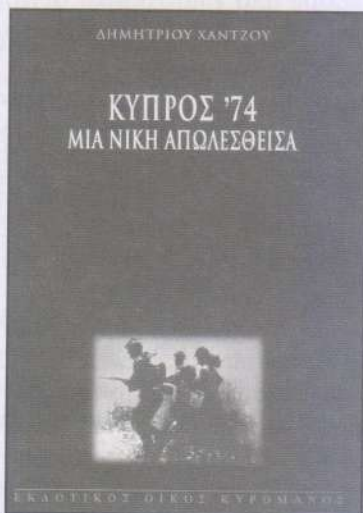
Ο Χίτσενς αποκαλύπτει τις προσωπικές ευθύνες του Κίσιγκερ για τις αμερικανικές ενέργειες στο σύνολό τους και τις συνέπειές τους για ολόκληρους πληθυσμούς ξένων χωρών και για την έκβαση διεθνών συγκρούσεων.

Κύπρος

Ο ίδιος ο Κίσιγκερ είχε γράψει ότι «τό θεωρούσε ως δεδομένο ότι η επόμενη κρίση μεταξύ των δύο κοινοτήτων της Κύπρου θα προκαλούσε τουρκική επέμβαση». Μήνες πριν τα γεγονότα του 1974, διάφορα υπηρεσιακά και άλλα υπομνήματα προειδοποιούσαν τον Κίσιγκερ για τα σχέδια της Χούντας του Ιωαννίδη και τα πιθανά επακόλουθα. Μεταξύ εκείνων που προσπαθούσαν να προλάβουν τέτοιες εξελίξεις ήταν και ο πρόεδρος της Επιτροπής Έξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας, Γουίλιαμ Φούλμπραϊτ (Fulbright), ο οποίος, εκτός άλλων πηγών, ενημερώνετο για την κατάσταση στην Ελλάδα και από έναν δημοσιογράφο που διέμενε τότε στην Αμερική, ονόματι Ηλία Δημητρακόπουλο. Στις έρευνές του ο Χίτσενς σκόνησε πάνω σε στοιχεία που μαρτυρούν ότι επίσημοι Αμερικανοί και κύκλοι της Χούντας των Αθηνών ήταν σε επαφή για το πώς θα «φίμωναν» τον Έλληνα δημοσιογράφο³.

Στην πράξη, ο Κίσιγκερ ακολούθησε μία παρελκυστική πολιτική αδρανείας, ενώ διά της CIA ενεθάρρυνε την Χούντα στην Αθήνα. Αυτή η πολιτική, τόσο στην διπλωματική όσο και στην μυστική της έκφανση, ευνουσία τελικά την ειλημμένη απόφαση να διχοτομηθεί το νησί⁴. Και όταν πραγματοποιήθηκε τό κίνημα της Χούντας στην Κύπρο και ακολούθησε η τουρκική εισβολή, ο Κίσιγκερ απέριψε κάθε πρωτοβουλία των Βρετανών για την από κοινού αντιμετώπιση της εισβολής και της προσφυ-

ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΤΟ ΘΕΡΟΣ ΤΟΥ 1974, εκεί στην Κύπρο, απώλεσαμε μία ευκαιρία Νίκης, από υπαιτιότητα των πολιτικών ηγεσιών Ελλάδος και Κύπρου, οι οποίες με τις πολιτικά άσυγχώρητες και έθνικά έγκληματικές ενέργειές τους διέλυσαν την Έθνική Φρουρά τις παραμονές της εισβολής, και συνεπώς ευθύνονται για την απώλεια της Νίκης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
 ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ
 Προξένου Κορομηλά 42, 546 22 Θεσσαλονίκη,
 τηλέφωνο: 031/282427, τηλεομοίτυπο: 031/240331

Η θυσία του Σολωμού για την Έλευθερία

γοποίησης εκατοντάδων χιλιάδων Κυπρίων⁶. Ο συγγραφέας απορρίπτει τους ισχυρισμούς του Κίσειγκερ για την ενοχη πολιτική του στο Κυπριακό, ισχυρισμούς δηλαδή ότι δήθεν κατελήφθη εξαπίνης από τα γεγονότα και ότι επομένως δεν ευθύνεται για τα επακόλουθα⁷.

Χιλή

Τό 1970 ο Σαλβαδόρ Αγιέντε (Allende) και οι υποστηρικτά του κέρδισαν τις προεδρικές εκλογές στην Χιλή. Χωρίς να χάσει καιρό, ο Νίξον δίνει εντολή ότι ανάληψη του αξιώματος από τον Αγιέντε δεν πρέπει με κανένα τρόπο να πραγματοποιηθεί. Ήταν μία περίοδος όπου ο διορισμός του Κίσειγκερ ως υπουργού περνούσε από τη διαδικασία έγκρισης και επικυρώσεως από την Γερουσία. Μέ

Ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Christopher Hitchens είναι καθηγητής Έλευθέρων Σπουδών στο New School της Νέας Υόρκης. Του απονεμήθηκε το λογοτεχνικό βραβείο Lannan το 1992.

ένθουσιασμό ο Κίσειγκερ αναλαμβάνει να πραγματοποιήσει την εντολή του προέδρου του.

Ο Κίσειγκερ σχημάτισε επιτροπή παραγόντων, η οποία ήλθε σε επαφή με χιλιασούς στρατιωτικούς και άλλους πρόθυμους να εξουδετερώσουν τους νομιμόφρονες αξιωματικούς αφ' ενός, και αφ' ετέρου να ύπονομεύσουν την οικονομία του τόπου και να ξεγεύουν τμήματα του λαού. Έτσι προετοιμασμένο, με βορειοαμερικανική χρηματοδότηση, εξοπλισμό και καθοδήγηση, τό κίνημα έβριξε τον πρόεδρο Αγιέντε τον Σεπτέμβριο 1973 και εξαπέλυσε τρομοκρατία και εκτελέσεις. Τα εγκλήματα του καθεστώτος Πινοσέ (Pinochet) είναι πιά παγκοσμίως γνωστά και ο ρόλος του Κίσειγκερ αναλύεται και αποκαλύπτεται στο δεύτερο κεφάλαιο του διβλίου.

Ίνδοκίνα (Βιετνάμ, Καμπότζη, Λάος)

Μετά από πολύχρονο πόλεμο με τους Βιετκόγκ (τό αντιαποικιακό κίνημα του Βιετνάμ) ή Γαλλία αναγκάστηκε να αποσυρθεί τό 1953-54 από τις αποικίες της στην Ίνδοκίνα, αφήνοντας τό Βιετνάμ διηρημένο σε Βόρειο Βιετνάμ (κομμουνιστικό) και Νότιο (άντικομμουνιστικό). Τά δύο αυτά τμήματα συνέχισαν την σύγκρουση μεταξύ τους επιδιώκοντας τό καθένα την επικράτησή του σε όλκληρη την χώρα.

Στήν σύγκρουση επενέβη ή Αμερική επί προεδρίας Λύντον Τζόνσον και αποστέλλει τό 1962 τέσσερις χιλιάδες στρατιωτικών «συμβούλων» για ενίσχυση του Νοτίου Βιετνάμ. Έτσι, άρχισε ένας πόλεμος, πού κατέληξε τό 1975 με την ήττα των Νοτίων και των Αμερικανών.

Και όμως, πρós τό τέλος του 1968 είχε παρουσιασθεί ή ευκαιρία για διαπραγματεύσεις, με πρωτοβουλία τρίτων. Η προεδρία Τζόνσον πλησίαζε πρós τό τέλος της και σε λίγους μήνες θά ανέλάμβανε ο Νίξον. Ο Κίσειγκερ ήταν σύμβουλος επί έξωτερικών υποθέσεων. Οι Αμερικανοί, αντί διαπραγματεύσεων, προτίμησαν να επεκτείνουν τους καταστρεπτικούς βομβαρδισμούς και έξω από τό Βιετνάμ, στις γειτονικές χώρες Καμπότζη και Λάος, με τή δικαιολογία ότι απ' αυτές περνούσαν οι γραμμές ανεφοδιασμού των Βιετκόγκ. Έτσι, σαμποτάρισαν την δυνατότητα διαπραγματεύσεων.

Ο πόλεμος γενικεύτηκε, αλλά τελικά οι Βιετκόγκ εισήλθαν νικητές στην Σαϊγκόν στις 30 Απριλίου 1975.

Ποιοί ευθύνονται για την συνέχιση ενός πολέμου πού προκάλεσε άμέτρητα θύματα και καταστροφές στην περιοχή αλλά και μεγάλες απώλειες στις αμερικανικές δυνάμεις (τό ειδικό μνημείο στην Ουάσιγκτον φέρει χαραγμένα σχεδόν 60.000 όνόματα αμερικανών πεσόντων);

Τώρα, παρακαλώ, θυμήσου: αυτό είναι για τελετουργική χρήση μόνο.

Μπαγκλαντές

Στις εκλογές του Δεκεμβρίου, 1970 το κίνημα Awami, που έλιξητοῦσε την αυτόνομη του ανατολικού Πακιστάν, επικράτησε σ' αυτή την περιοχή (της γνωστής ως Βεγγάλης). Οι στρατοκράτες που κυβερνούσαν τό Πακιστάν, με βάση τό δυτικό τμήμα της χώρας⁷, αποφάσισαν νά ματαιώσουν τό κίνημα αυτόνομίας.

Οι άμερικανοί διπλωμάτες στην περιοχή έγκαιρας ενημέρωσαν τό ύπουργείο τους γιά τά σχέδια τών στρατιωτικῶν καί υπέγραψαν διαμαρτυρίες γιά τήν ύποστήριξη πού, υπό τήν κατεύθυνση του Κίσειγκερ, τους παρείχετο. Ο ύπουργός, εις άπάντησιν, άνακάλεσε τους διπλωμάτες πού διαμαρτυρήθηκαν, καί άργότερα ένήργησε ώστε νά ύποβίδιασθούν άντί νά προαχθούν!

Τόν Δεκέμβριο 1971 δυνάμεις του δυτικού Πακιστάν έθεταν τό ανατολικό τμήμα της χώρας υπό κατοχήν καί έξαπέλυσαν κύμα τρομοκρατίας, ιδίως έναντίον τών κατοίκων ινδοϋστικῆς θρησκείας αλλά καί έναντίον τών μωαμεθανών αυτόνομοστῶν. Έκατομμύρια προσφύγων κατέφυγαν στίς Ινδίες. Τότε ινδικές δυνάμεις έπενέβησαν, ενίκησαν τους Πακιστανούς καί επέτρεψαν στό κίνημα του Συνδέσμου Awami νά κηρύξει τήν ανεξαρτησία της χώρας με τόν τίτλο Μπαγκλαντές (Δεκέμβριος 1971).

Ο Κίσειγκερ υπερασπίσθηκε τήν πολιτική ύποστήριξη τών Πακιστανῶν στρατοκρατῶν έπιμένοντας ότι ήταν θέληση του Νίξον ή άμερικανική πολιτική νά αποκλίνει υπέρ του Πακιστάν.

Άνατολικό Τιμόρ

Τί σύμπτωση! Στις 7 Δεκεμβρίου 1975 ό πρόεδρος Τζέραλντ Φόρντ καί ό ύπουργός του Κίσειγκερ τελείωναν τήν επίσημη επίσκεψή τους στην πρωτεύουσα Τζακάρτα της Ινδονησίας καί τίς συνομιλίες με τους έπισήμους της χώρας καί επέβαιναν

στό άεροπλάνο τους γιά τήν έπιστροφή στην Άμερική μέσω Χαβάης. Τήν ίδια μέρα, ινδονησιακές δυνάμεις εισέβαλαν στό ανατολικό Τιμόρ, πού ήταν άκόμα στην δικαιοδοσία της Πορτογαλίας. Οι Ινδονησιοί κήρυξαν τήν χώρα ινδονησιακή έπαρχία καί, γιά έπιβεβαίωση, έπεδόθησαν στην τρομοκρατία του πληθυσμού, με κόστος τήν ζωή περίπου 200.000 κατοίκων⁸.

Ο Κίσειγκερ έπέμεινε ότι ή εισβολή στό ανατολικό Τιμόρ δέν συζητήθηκε με τήν κυβέρνηση της Τζακάρτας. Ο πρόεδρος Φόρντ όμως, μετά από μερικούς δισταγμούς, τό παραδέχθηκε!

Έπίλογος

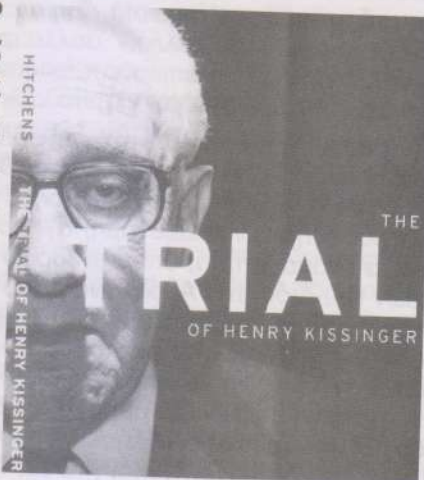
Αυτές είναι οι διεθνείς κρίσεις τίς όποίες ανατέμνει ό Χίτσερς στό νέο του βιβλίο, ειδικά από τήν άποψη τών άμερικανικῶν έπεμβάσεων έπί ύπουργίας Κίσειγκερ. Βέβαια, κυρίως υπεύθυνοι γιά τίς σχετικές καταστροφές ήταν σέ κάθε περίπτωση τοπικοί παράγοντες. Ο συγγραφέας καταλήγει στό συμπέρασμα ότι οι έπεμβάσεις καί μηχανορραφίες του άμερικανικού παράγοντος θά δικαιολογοῦσαν, τώ-

Σκίτσο του Παντελή Γκίκα

«Ο ελληνικός λαός είναι άτιθασος, και γι' αυτό πρέπει να τον πλήξουμε βαθιά στις πολιτιστικές του ρίζες. Τότε ίσως συνετισθεί. Έννοώ δηλαδή να πλήξουμε τη γλώσσα, τη θρησκεία, τα πνευματικά και ιστορικά του αποθέματα, ώστε να εξουδετερώσουμε κάθε δυνατότητά του να αναπτυχθεί, να διακριθεί, να επικρατήσει, για να μη μᾶς παρενοχλεί στα Βαλκάνια, να μη μᾶς παρενοχλεί στην ανατολική Μεσόγειο, στη Μέση Ανατολή, σε όλη αυτή τη νευραλγική περιοχή μεγάλης στρατηγικής σημασίας για μᾶς, για την πολιτική τῶν ΗΠΑ».

Henry Kissinger

ρα που θεσμοποιούνται διεθνή δικαστήρια για έγκλήματα πολέμου, την παραπομπή και του δραστήριου Χένρυ Κίσιγκερ σε δίκη.

Σημειώσεις

1. Δύο από τις μελέτες του Κρίστοφερ Χίτσενς αναφέρονται σε προβλήματα ελληνικού ενδιαφέροντος: *The Elgin Marbles: Should they be returned to Greece?* και *Hostage to History: Cyprus from the Ottomans to Kissinger*.
2. Για τὰ «προβλήματα» του Νίξον και την εξωτερική πολιτική του βλέπε παρατηρήσεις του Κίσιγκερ και παραπομπές στην *Έλλοπία*, τεύχος 51, σελ. 17 (2000).
3. Για την υπόθεση Δημητράκοπούλου ο συγγραφέας αφιερώνει το κεφάλαιο 9 (σελ. 108-119) και το παράρτημα II, σελ. 146-147 του βιβλίου του. Παράβαλε την υπόθεση με αυτήν του νομιμόφρονος χιλιανού στρατηγού René Schneider (σελ. 56-66 του ίδιου βιβλίου), που δολοφονήθηκε στις ΗΠΑ τον Οκτώβριο 1970.
4. Απαραίτητη πληροφόρηση που αποκαλύπτει τις μεταπτώσεις της αγγλικής και της αμερικανικής πολιτικής στο Κυπριακό παρέχεται στο βιβλίο των Brendam O' Malley και Ian Craig: *The Cyprus Conspiracy: America, Espionage and the Turkish Invasion* (I.B. Tauris Publishers, 1999). Συγκεκριμένα, η πολιτική των Αμερικανών εστράφη προς την διχοτόμηση της Κύπρου από τον Ιανουάριο 1964. Βλέπε παρουσίαση του ως άνω βιβλίου στην *Έλλοπία*, τεύχος 51 (2000), σελ. 12-17.
5. Για λεπτομέρειες περί της έμπισης του Κίσιγκερ να μεταιώσει τέτοιες πρωτοβουλίες βλέπε το βιβλίο των O' Malley και Craig (λεπτομέρειες στην προηγούμενη σημείωση).

6. Με μεγάλη καθυστέρηση, το ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο εξέδωσε στις 10 Μαΐου 2001 την απόφασή του επί προσφυγής της Κυπριακής Κυβέρνησης. Με πλειοψηφία 16 προς 1 (του Τούρκου μέλους) το Δικαστήριο κρίνει την Τουρκία ένοχο για «τεράστιες (massive) και συνεχιζόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που προαίτιπον από την εισβολή της το 1974 στην Βόρεια Κύπρο».

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απέρριψε κατηγορηματικά τον ισχυρισμό της Τουρκίας ότι όποιοδήποτε αίτιασες πρέπει να αποτείνονται όχι σε αυτήν αλλά στο καθεστώς του Ντενκτάς. Τό Δικαστήριο αποφάσισε ότι για ένεργειες του καθεστώτος στην Βόρεια Κύπρο υπεύθυνη είναι ή Τουρκία, καθώς τό καθεστώς εκείνο «διατηρείται χάρις στην τουρκική στρατιωτική και άλλου είδους ύποστηριξη».

Σημειωτέον ότι ο Ντενκτάς δήλωσε στις 14 Μαΐου ότι κάθε περαιτέρω διαπραγμάτευση για τό Κυπριακό καθίσταται (έν όψει της απόφάσεως του Δικαστηρίου) χωρίς νόημα. Ό Έτσεβίτ δήλωσε στις 18 Μαΐου ότι «ή πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου δέν μᾶς άφορᾶ καθόλου» και την ίδια μέρα ο ύπουργός του Τζέμι έπανελάβε στο τουρκικό κοινοβούλιο ότι ή Τουρκία δέν δέχεται είσοδή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι «δέν ύπάρχει όριο στα μέτρα που μπορούμε να πάρουμε γιά να τό ματαιώσουμε».

7. Ός γνωστόν, μετά την βρετανική αποχώρηση από τις Ίνδίες, τό Πακιστάν περιλάμβανε δύο τμήματα γεωγραφικώς χωρισμένα, με την παρεμβολή των Ινδιών, μεταξύ τους. Τό τμήμα ανατολικώς των Ινδιών είναι τό σημερινό Μπαγκλαντές.
8. Ό αριθμός θυμάτων άφορᾶ έναν πληθυσμό στο ανατολικό Τιμόρ περί τις 600.000. Η περιοχή αυτή παραμένει σήμερα υπό την Ινδονησία, αλλά με κάποια άυτονομία.

Ο Ελληνισμός της Ρουμανίας

Του Φάνη Μαλκίδη*

Εισαγωγή

Η παρουσία των Ελλήνων στη σημερινή Ρουμανία χρονολογείται από την αρχαιότητα. Οι Μιλήσιοι ίδρυσαν τον 7ο αιώνα π.Χ. στις εκβολές του ποταμού Ίστρου (σημερινού Δούναβη) την πρώτη αποικία, με το όνομα Ίστρια, όπου ανευρέθησαν ερείπια ναών του Διός, του Απόλλωνος, του Ποσειδώνος, του Ερμή, της Δήμητρας κι άλλων αρχαίων ελληνικών θεοτήτων. Οι Μιλήσιοι ίδρυσαν και την πόλη Τόμις, τη σημερινή Κωνσταντζα, όπου βρέθηκαν νομίσματα που απεικόνιζαν μορφές αρχαίων θεών. Τον 6ο π.Χ. αιώνα πάλι οι Μιλήσιοι ίδρυσαν την πόλη Κάλλατις, τη σημερινή Μανγκάλια, της οποίας οι κάτοικοι είχαν την κοινή πανελλήνια θρησκεία¹. Άλλες δύο σημαντικές αποικίες ήσαν η Αιγισσός, σημερινή Τούλτσα, και η Αξιούπολη, σημερινή Τσερναβόντα, που μαζί με τις προηγούμενες τρεις απετέλεσαν μια συμμαχία, το «Κοινόν των Ελλήνων», με έδρα την Τόμι.

Συνεχώς τα ελληνικά πλοία προσέγγιζαν τις παράκτιες πόλεις, και ως συνέπεια υπήρξε η εγκατάσταση Ελλήνων, καταρχήν σε μικρό αριθμό, αλλά μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως η ροή προς τα βόρεια άρχισε να μεγαλώνει κυρίως κατά τους τελευταίους τρεις αιώνες, όταν η Υψηλή Πύλη εγκαινίασε την τοποθέτηση Ελλήνων από το Φανάρι ως ηγεμόνων στη Μολδοβλαχία, η οποία τελούσε υπό καθεστώς ημιανεξαρτησίας απέναντι στο Οθωμανικό Κράτος².

Βυζάντιο

Στη διαμόρφωση του θρησκευτικού και πολιτικού βίου των ηγεμόνων³ κεντρικό ρόλο διαδραμάτισε η ίδρυση της Μητρόπολης Ουγγροβλαχίας το έτος 1359, όπου πρώτος Αρχιερέυς τοποθετήθηκε ο Έλληνας Υάκινθος Κριτόπουλος από τον ηγεμόνα της Βλαχίας Αλέξανδρο Μπασαράμπ. Το 1500 ο ηγεμόνας Ράντου ο Μέγας προσκάλεσε στη Βλαχία τον Έλληνα Μητροπολίτη Νήφωνα, για να αναδιοργανώσει τη βλάχικη Εκκλησία και να χειροτονήσει επισκόπους. Μεγάλη εισροή Ελλήνων κληρικών σημειώνεται και κατά την ηγεμονία του Νεάγκοε Μπασαράμπ στα 1514. Στη Μολδοβλαχία ιδρύθηκε από τον Ιάκωβο Βασιλικό, ο οποίος έγινε ηγεμόνας της Μολδαβίας (1561-1564), το πρώτο σχολείο στο οποίο η διδασκαλία γινόταν στην ελληνική και λατινική. Στα μέσα του 17ου αιώνα ιδρύθηκε σχολή στην Τυρκοβίτσε από τους Παΐσιο Λιγαρίδη και Ιγνάτιο Πετρίτση. Ο ηγεμόνας της Μολδαβίας Βασίλε Λούπου ίδρυσε το 1640 περίπου στο Ιάσιο την ελληνική Ακαδημία και διέταξε να γίνονται δεκτοί στα μοναστήρια Έλληνες μοναχοί, για να διδάσκουν τα τέκνα των βογιάρων την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1670 ο Έλληνας θεολόγος Μητροπολίτης Νύσσης Γερμανός Αιτω-

λός ή Λοκρός, μαθητής του μεγάλου φιλοσόφου Θεοφίλου Κορυδαλλέως (1574-1646) δίδαξε στο Βουκουρέστι για πρώτη φορά νεοαριστοτελισμό, κατά την ίδρυση της Ακαδημίας της πόλης αυτής, της οποίας η γλώσσα διδασκαλίας ήταν η κλασική ελληνική. Την Ακαδημία αυτή αναδιοργάνωσε μερικές δεκαετίες μετά, προσκεκλημένος από τον τότε ηγεμόνα της Βλαχίας, ο Έλληνας λόγιος και συγγραφέας Σεβαστός Κυμινίτης, στον οποίο ανετέθη και η διεύθυνση του εκεί σχολαρχείου, το οποίο μαζί με τις σχολές της Κωνσταντινουπόλεως αποτελούσαν τα δύο σημαντικότερα κέντρα ανώτερης παιδείας για τους ορθοδόξους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο Μητροπολίτης Νύσσης μετέφρασε την Αγία Γραφή στη ρουμανική γλώσσα το 1688, κατόπιν αναθέσεως από τον ηγεμόνα της Βλαχίας Σερμπάν Καντακουζηνό, ο οποίος ίδρυσε ελληνικά τυπογραφεία.

Η μεταβυζαντινή περίοδος

Η βυζαντινή κληρονομιά υπήρξε μεγάλη στη διοίκηση, νομοθεσία, θρησκεία, κοινωνία, πνευματική ζωή, γλώσσα και τέχνη. Τη βυζαντινή κληρονομιά πολλοί επιστήμονες την αναζητούσαν, κατά την τουρκική κατοχή, στη Μολδοβλαχία, ως χώρα εμποτισμένη από τη βυζαντινή παράδοση και στραμμένη προς τον Ελληνισμό με ομόδοξους ηγεμόνες, αλλά και λόγω δυσπιστίας προς τη Δύση⁴.

Οι Έλληνες είχαν στα χέρια τους την Εκκλησία, συμβάλλοντας μ' αυτόν τον τρόπο στην εδραίωση της Ορθοδοξίας, την εκπαίδευση, το εμπόριο, τα επαγγέλματα και κάθε άλλη δραστηριότητα η οποία θα ήταν φορέας πολιτισμού. Οι Έλληνες είναι οι κύριοι φορείς νέων ιδεών, νέων αναγκών, νέων εμπορευμάτων, και όντας κατά κύριο λόγο αστοί και αυτοί, απετέλεσαν την αστική τάξη της Ρουμανίας⁵.

Στις παραδουνάβιες, κυρίως, πόλεις Βράιλα, Γαλάτσι, Τουλτσέα, Σουλίνα και Κωνσταντζα, οι Έλληνες διακρίνονται μεταξύ όλων των κατοίκων των πόλεων αυτών, γιατί διατηρούσαν τα μεγαλύτερα ναυτιλιακά γραφεία, εμπορικά καταστήματα, ζυθεστιάτορια, ζαχαροπλαστεία, ξενοδοχεία, καθώς και εργοστάσια κεραμουργίας, αλευροποιίας, υποδημάτων, μεταλλουργίας, κ.ά. Στη Δοβρουτσά υπήρχαν το 1880 3200 Έλληνες έμποροι⁶.

Στα περίχωρα του Βουκουρεστίου ο Έλληνας Μαλάξας ανήγειρε μία από τις δύο μεγαλύτερες βιομηχανικές μονάδες που υπήρχαν προπολεμικά στη Ρουμανία και που παρήγαγε, μεταξύ των άλλων, ατμομηχανές για τους σιδηροδρόμους. Ακόμη, στα χέρια των Ελλήνων ήταν και το μεγαλύτερο εισαγωγικό κι εξαγωγικό εμπόριο, με εισαγωγή από την Ελλάδα κυρίως εσπεριδοειδών, ελαιολάδου και

* Δρ Κοινωνιολογίας

ελαιών, και με εξαγωγή ζώων και ξυλείας. Η κυριαρχία των Ελλήνων ήταν τόσο εμφανής, ώστε στις συναλλαγές είχε επιβληθεί η ελληνική γλώσσα⁷.

Τα πρώτα παγοθραυστικά στον Κάτω Δούναβη τα είχαν φέρει Έλληνες, όπου κυριαρχούσαν τα ελληνικά σλέπια με Κεφαλλήνιους κυρίως καπετάνιους και ναύτες. Κατά τη β' δεκαετία του 20ού αιώνα, από τους 88 πλοιάρχους - πλοηγούς ρουμολκών οι 73 ήταν Έλληνες⁸. Τα σλέπια έφθαναν στη Βιέννη, αφού προσήγγιζαν στα διάφορα λιμάνια της ρουμανοβουλγαρικής μεθορίου, της Γιουγκοσλαβίας και της Βουδαπέστης.

Κοινοτισμός

Η επαναστατική περίοδος

Οι σχέσεις μεταξύ των Ελλήνων και των γηγενών ήταν τόσο στενές, ώστε οδήγησαν σε πάρα πολλούς γάμους ανάμεσά τους, από τους οποίους γεννήθηκαν μεγάλες προσωπικότητες της Ρουμανίας: η μία ήταν ο Μιχαήλ ο Γενναίος, ηγεμόνας της Βλαχίας, που πρώτος ένωσε το 1600 τα ρουμανικά πριγκιπάτα και του οποίου η μητέρα ήταν Ελληνίδα, ονόματι Θεοδώρα, και η άλλη ήταν ο Νικολάε Γιόργκα, που με καύχημα έλεγε πως η καταγωγή του ανάγεται στη βυζαντινή οικογένεια Αρυροπούλου.

Ο Ελληνισμός της Ρουμανίας συνέβαλε ποικιλοτρόπως και στους απελευθερωτικούς αγώνες. Υπάρχει κατάλογος Φιλικών με ονόματα Ελλήνων από διάφορες παροικίες, όπως του Βουκουρεστίου, Ιασίου, Γαλατσίου, Ισμαηλίας κλπ., που έδειχναν ζωηρό ενδιαφέρον για τον επικείμενο αγώνα και βρισκόταν σε συνεχή επαφή με τους διοργανωτές και πρωταγωνιστές της Επανάστασης, όπως τους Ι. Φαρμάκη και Γεωργάκη Ολύμπιο. Όταν ο Αλ. Υψηλάντης παρέμεινε για λίγες μέρες στο Ιάσιο, στα τέλη Φεβρουαρίου 1821, συγκέντρωσε από τους εκεί ομογενείς χρήματα, άλογα, τροφές, όπλα, πολεμοφόδια, και στρατολόγησε εθελοντές. Είναι γνωστός ο ηρωισμός του Ιερού Λόχου, που συγκροτήθηκε στο Φοξάνι της Μολδαβίας από Έλληνες νέους, που θυσιάστηκαν σχεδόν όλοι, 500 τον αριθμό, στη μάχη του Δραγατσανίου στις 8 Ιουνίου 1821. Με εθελοντές όμως και εράνους οι κοινότητες έλαβαν μέρος και σε όλους τους άλλους εθνικούς αγώνες, δηλ. στο Μακεδονικό, στους Βαλκανικούς Πολέμους, στον Α' και Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και στη Μικρά Ασία. Προσέφεραν, επί πλέον, στέγη και τροφή στους πρόσφυγες, και κατέφθαναν από τα διάφορα μέτωπα στις παροικίες.

Ο ρόλος της Εκκλησίας

Αρχικό μέλημα των Ελλήνων μεταναστών, που συρρέουν από τον 18ο αιώνα, ήταν να οργανωθούν σε κοινότητες μόλις συγκέντρωναν έναν ικανό αριθμό ατόμων, και να ιδρύσουν εκκλησίες και σχολεία, που πάντα κρατούσαν καθοριστικό ρόλο⁹.

Έτσι, άρχισαν να οργανώνονται κοινότητες σε πολλές πόλεις, όπως Βουκουρέστι, Κωνσταντζα, Βράιλα, Γαλάτσι, Σουλίνα, Τούλτσα, Ισμαηλία, Πλο-

έστι, Μπρασόβ, Τυργκόβιστε, Ιάσιο, Πιάτρα Νεάμτς, Πράχοβα, Πιτέστι, Καλαράσι, Κραϊόβα, Οράντεα, Κλουζ, Καλαφάτ, Μανγκάλια, Τζιούρτζιου, Μπαζαρτζίκ και αλλού. Πολλές απ' αυτές αναγνωρίζονται ως νομικά πρόσωπα με πρωτόκολλα που υπογράφηκαν στις 19 Δεκεμβρίου 1900 και στις 11 Αυγούστου 1931, όπου αναφέρονται οι εκκλησίες, τα σχολεία και οι περιουσίες που τους ανήκουν. Όλα αυτά όμως δημεύθηκαν από το καθεστώς που επιβλήθηκε μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και δεν έχουν ακόμη αποδοθεί στις κατά τόπους κοινότητες, όπως συνέβη με τα περιουσιακά στοιχεία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Οι εκκλησίες αυτές και τα σχολεία κτίστηκαν από δωρεές των ομογενών. Η εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Βράιλας κτίστηκε στα τέλη του περασμένου αιώνα, το 1890 περίπου, και είναι η μεγαλύτερη των Βαλκανίων μετά την Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης. Είναι εκκλησία γοθτικού ρυθμού, και είχε πάρα πολλά πλούσια αναθήματα, ανεκτίμητες φορητές εικόνες, ιερά άμφια και βιβλία.

Η εκκλησία της Κωνσταντζας, της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, αποπερατώθηκε το 1868 και ήταν ο πρώτος χριστιανικός ναός που ανεγέρθη στην πόλη αυτή. Η πρώτη ρουμανική εκκλησία εγκαινιάστηκε 27 ολόκληρα χρόνια μετά, το 1895, γι' αυτό όλοι οι χριστιανοί εκκλησιάζονταν στην ελληνική. Στην ελληνική εκκλησία ετελέσθη η πρώτη επίσημη δοξολογία της απελευθέρωσης της Δοβρουτσάς, το 1878, στην οποία παρέστη και ο τότε βασιλιάς Κάρολος ο Α' μαζί με τον διάδοχο της Αυτοκρατορικής Ρωσίας. Και μέχρι το 1900 εκεί ετελούντο όλες οι επίσημες δοξολογίες της πόλης. Ο ρυθμός της είναι βασιλική και είναι τρίκλιτη.

Η εκκλησία του Βουκουρεστίου, του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, είναι ένα κομψότερημα ιωνικού ρυθμού και θυμίζει πολύ το Θησείο.

Στο Γαλάτσι υπάρχει η εκκλησία της Μεταμορφώσεως και στο Σουλίνα η εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

Σχολεία

Τα σημερινά σχολεία που υπάρχουν και που αντικατέστησαν προηγούμενα μικρότερα, κτίστηκαν άλλα τον περασμένο αιώνα (1867 στην Κωνσταντζα) και άλλα προπολεμικά (1928 στο Βουκουρέστι), αποτελούσαν δε ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των ελληνικών κοινοτήτων¹⁰. Τα τέσσερα από αυτά, του Βουκουρεστίου, της Κωνσταντζας, της Βράιλας και του Γαλατσίου, ήταν μεγάλων δυνατοτήτων. Συμπεριλάμβαναν νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο, και λειτουργούσαν σύμφωνα με το πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας, στην ελληνική γλώσσα, με τα βιβλία που επρομηθεύοντο κάθε χρόνο από την Ελλάδα και με Έλληνες δασκάλους και καθηγητές. Επί πλέον εδιδάσκοντο και τη ρουμανική γλώσσα, όπως κι άλλες ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά), καθώς και κάποιο όργανο (πιάνο, μανδολίνο, βιολί). Εκτός από αίθουσες διδασκαλίας υπήρχαν και

Ο Ελληνισμός στο κόσμο

δωμάτια για οικοτρόφους, στα οποία στεγάζονταν ελληνόπουλα από άλλες μικρότερες πόλεις που είχαν μόνο δημοτικό σχολείο. Για τον λόγο αυτό υπήρχαν σ' αυτά μαγειρεία και αίθουσες συσσιτίου. Ακόμη, τα σχολεία διέθεταν βιβλιοθήκη, αίθουσα με τα απαραίτητα εποπτικά μέσα διδασκαλίας, και ξεχωριστή μεγάλη αίθουσα με όργανα γυμναστικής, γιατί ο χειμώνας είναι βαρύς και μακρύς σ' αυτή τη χώρα, οπότε δεν ήταν δυνατό τα παιδιά να γυμνάζονται στο ύπαιθρο.

Τα σχολεία ήταν πάντοτε μικτά. Οι δαπάνες καλύπτονταν από τα δίδακτρα ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες του καθενός, οι δε άποροι, ελάχιστοι στον αριθμό, φοιτούσαν εντελώς δωρεάν. Το ταμείο συμπληρωνόταν από τα χρήματα που μάζευαν οι μαθητές κατά την παραμονή των Χριστουγέννων, όταν με την επίβλεψη των δασκάλων και των καθηγητών περιήρχοντο τα σπίτια των ομογενών ψάλλοντας τα κάλαντα. Ένα άλλο έσοδο ήταν οι εισπράξεις από τους χορούς που οργάνωναν μερικές φορές το χρόνο με διάφορες ευκαιρίες, όπως εθνικές γιορτές, κλείσιμο του μαθητικού έτους, καρναβάλια κλπ., στις μεγάλες αίθουσες τελετών που διέθεταν στα σχολεία ή στους ιδιόκτητους συλλόγους. Ακόμη, σημαντικά ποσά προήρχοντο από εράνους, από δωρεές ομογενών κι από ενοικιάσεις των ιδιόκτητων κτιρίων.

Σύλλογοι

Οι νεολαίες των μεγάλων κοινοτήτων ήταν οργανωμένες σε συλλόγους που είχαν διάφορα παραρτήματα, όπως αθλητικά, θεατρικά, φιλολογικά, μουσικά. Ο πιο αξιόλογος ήταν ο σύλλογος «Ελπής» της Κωνσταντζας, που συνεστήθη το 1890 και από το 1898 απέκτησε ιδιόκτητο κτίριο, που έχει μεγάλη αίθουσα τελετών με μεγάλους καθρέπτες, καλύπτοντας τους πλαϊνούς τοίχους, με εξώστη, βεστιάριο, κυλικείο και βιβλιοθήκη. Η αίθουσα ενοικιαζόταν για θεατρικές παραστάσεις, χορούς, γάμους κλπ. Στη σκηνή αυτή παρουσιάσθηκαν το 1902 η παλαιά μεγάλη τραγωδός Ευαγγελία Παρασκευοπούλου, το 1910 οι Θ. Ποφάντης, Αδ. Τα-

Το σπίτι του ανδριώτη εφοπλιστή Λεωνίδα Εμπειρικού στη Βράιλα (1987). Εδώ γεννήθηκε ο ποιητής Ανδρέας Εμπειρικός τον Σεπτέμβριο του 1901.

βουλάρης και Απέργης, το 1912 η Μαρίκα Κοτοπούλη, το 1914 ο θίασος Οπερέττας Παπαιωάννου, και λίγο πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ο Αττίκ. Στη σκηνή αυτή έδιναν τις παραστάσεις τους γνωστοί ρουμανικοί θίασοι, γιατί ήταν η μοναδική αίθουσα θεάτρου. Η ποδοσφαιρική ομάδα του συλλόγου κατέκτησε μία φορά και το πρωτάθλημα της Ρουμανίας. Το Μάρτιο του 1903 ανακηρύσσονται επίτιμα μέλη του ο Πρόεδρος του Φ.Σ. «Παρνασσός» Τιμολέων Αργυρόπουλος και οι καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών Γρηγόριος Μαρασλής, Σπυρίδων Λάμπρος, Π. Καρολίδης και Ν. Καψάλης, ο οποίος ήταν τότε πρύτανης. Στο Βουκουρέστι υπήρχε ο σύλλογος «Ορφεύς», με διάφορα παραρτήματα, που για σειρά ετών κέρδιζε το πρωτάθλημα επιτραπέζιου τένις της Ρουμανίας. Χρησιμοποιούσε την αίθουσα εντευκτηρίου και τελετών του σχολείου, που ήταν τετραώροφο κτίριο, καθώς και την τεράστια αυλή για προπονήσεις και αγώνες. Η αίθουσα τελετών εχρησιμοποιείτο και αυτή για γάμους και χορούς, και για μερικά χρόνια είχε ενοικιασθεί ως κινηματογράφος.

Παρόμοιες δραστηριότητες είχαν αναπτύξει και οι άλλοι σύλλογοι των ελληνικών κοινοτήτων που είχαν ιδρυθεί, όπως «Παρνασσός» και «Ακρόπολις» στη Βράιλα, «Ελληνική Λέσχη», που είχε τον μεγαλύτερο κινηματογράφο στο Γαλάτσι, «Ελέν» στο Σουλινά, με ιδιόκτητο θέατρο, κλπ. Εκτός όμως των ελληνικών συλλόγων, υπήρχαν και οι μικτοί ελληνορουμανικοί, με πιο γνωστό τη φιλολογική «Ελληνο-δακική Εταιρεία», που ιδρύθηκε στο Βουκουρέστι το 1811. Την πρωτοβουλία την είχε ο Μητροπολίτης Ουγγροβλαχίας Ιγνάτιος, και πρώτος Πρόεδρος ήταν ο Μπάνου (δηλ. Κυβερνήτης διοικητικής περιοχής) Γκριγκόρε Μπρυνκοβεάνου, μαθητής του Νεοφύτου Δούκα. Μέλη της Εταιρείας ήταν λόγιοι Έλληνες και Ρουμάνοι, και αντεπιστέλλονταν μεταξύ άλλων οι Αδαμάντιος Κοραής και Άνθιμος Γαζής. Κυκλοφόρησε για δέκα χρόνια το περιοδικό «Ερμής ο Λόγιος».

Τύπος

Από τα μέσα του περασμένου αιώνα και μέχρι την εγκαθίδρυση του κομμουνιστικού καθεστώτος εκδόθηκαν στη Ρουμανία περίπου 30 εφημερίδες, όπως αναφέρει ο ιατρός Δημοσθένης Γραμματικόπουλος, ιστορικός και ποιητής, στη μελέτη του για τον ελληνικό Τύπο στη Ρουμανία¹¹. Τούτο αποτελεί δείγμα της έντονης πνευματικής δράσης των ομογενών. Η πρώτη, με τον τίτλο «Ζέφυρος του Ίστρου», εξεδόθη στο Βουκουρέστι στις 30.8.1841 και κυκλοφόρησε περίπου επί ένα χρόνο. Μετά από λίγα χρόνια, τον Ιανουάριο του 1849, εκδόθηκε ο «Ελληνικός Μηνύτωρ της Βλαχίας». Το 1865 έκανε την εμφάνισή της στο Βουκουρέστι η «Ηρίς», που είχε τη μεγαλύτερη διάρκεια ζωής όλων των ελληνικών εφημερίδων της Ρουμανίας, και η οποία σταμάτησε να εκδίδεται το 1941. Άλλες σημαντικές εφημερίδες ήταν οι «Σύλλογοι», που κυκλοφόρησε το 1873 για μια εικοσαετία τουλάχιστον, η «Πατρίς», μεταξύ

1891-1906, και το «Έθνος», 1911-1943, όλες του Βουκουρεστίου. Η τελευταία, «Νέα Ελλάς», εκδόθηκε επίσης στην πρωτεύουσα μεταξύ 12.11.1944 και Σεπτεμβρίου του 1946.

Στη Βράιλα πρωτοκυκλοφόρησαν ο «Ερμής» το 1872, «Οι Λαοί της Ανατολής» το 1876, στο Γαλάτσι και στην Κωνσταντζα η «Θάλεια» το 1923 και η «Τόμις».

Στα σχολεία οι μαθητές με τη συμπαράσταση των καθηγητών, κυκλοφορούσαν μηνιαία, διμηνιαία ή τριμηνιαία περιοδικά με δικά τους κυρίως ποιήματα, διηγήματα, εκθέσεις, μελέτες, ανέκδοτα, κλπ.

Οικονομία και κοινωνία

Οι Έλληνες στη Ρουμανία αριθμούσαν περίπου τους 100.000 προπολεμικά. Αποτελούσαν εκλεκτά μέλη της κοινωνίας και ήταν ιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι, εκδότες τοπικών εφημερίδων, έμποροι, ναυτικοί, εφοπλιστές, που κυριαρχούσαν στο Δούναβη, βιομήχανοι, τραπεζίτες, συνθέτες, πρωταγωνιστές θεάτρου και κινηματογράφου, που πρωτοστάτησαν στη διαμόρφωση της μουσικής και θεατρικής κίνησης, ανώτατοι λειτουργοί, καθηγητές Πανεπιστημίου και ακαδημαϊκοί, δήμαρχοι, βουλευτές, υπουργοί και πρωθυπουργοί, όπως ο Απόστολος Αρσάκης, που πρώτος εισήγαγε το 1861 στη Μολδοβλαχία το νόμο της απαλλοτριώσεως των μεγάλων κτημάτων, δίδοντας γη στους ακτήμονες χωρικούς της Ρουμανίας, και ο Νικολάε Γιόργκα στη μεσοπόλεμη περίοδο 1931-1932. Πολλοί απ' αυτούς προσέφεραν δωρεές σε χρήμα, μεγάλα ιδρύματα, όπως νοσοκομεία, μουσεία, εκκλησίες και σχολεία (εκτός των κοινοτικών), μέγαλα πολιτιστικά τόσο στην Ελλάδα (Αρσάκειο, Ζάππειο κλπ.) όσο και στη Ρουμανία. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, το 1913, όταν μαζί με τον τότε πρωθυπουργό της Ρουμανίας Τάκε Ιονέσκου επισκέφθηκε τις παραδουνάβιες πόλεις, και στη Βράιλα τον υποδέχθηκαν πάνω από 200 ρυμουλκά¹², είπε πως ουδέποτε είδε στο λιμάνι του Πειραιά να κυματίζουν τόσες ελληνικές σημαίες.

Ο Καρλ Μαρξ είχε υπογραμμίσει σε άρθρο του¹³ για τη σημασία αυτής της περιοχής πως το στάρι της Ουγγαρίας, της Πολωνίας και της νότιας Ρωσίας περνά από το Γαλάτσι¹⁴. Οι Έλληνες δημιούργησαν στη Ρουμανία την αστική τάξη, κυριάρχησαν στο εμπόριο¹⁵, κατήργησαν τη δουλοπαροικία και θέσπισαν το πρώτο Σύνταγμα.

Αντί επιλόγου: Η νεότερη ελληνική κοινωνία στη Ρουμανία

Από τις αρχές του 20ού αιώνα είχαν αρχίσει τα πρώτα σημάδια κατάρρευσης των ελληνικών κοινοτήτων με την άνοδο της εγχώριας αστικής τάξης¹⁶ και η πορεία προς τον αφανισμό ενός μεγάλου μέρους του ελληνικού πληθυσμού ολοκληρώθηκε το 1947, όταν στην εξουσία εγκαθιδρύθηκε το κομμουνιστικό καθεστώς. Ακολούθησε ταχύτατη έξοδος των ομογενών προς την Ελλάδα, αφού η συνύπαρξη με το νέο ανελεύθερο καθεστώς κατέ-

στη αδύνατη. Οι περιουσίες αυτών αφαιρέθηκαν με διάφορους τρόπους, όπως εθνικοποιήσεις, δημεύσεις και αναγκαστικές δωρεές. Οι κοινότητες διελύθησαν και οι περιουσίες αυτών πέρασαν στην κατοχή του κράτους χωρίς να δοθεί καμία αποζημίωση. Από τους 100.000 Έλληνες το 1945, σήμερα ζουν περίπου 25.000 σε οικιτή οικονομική κατάσταση.

Μετά από μια μακράιωνη παρουσία της ελληνικής κοινότητας στη Ρουμανία σήμερα ο Ελληνισμός αντιμετωπίζει μια σειρά από προβλήματα, τα οποία ο Σύνδεσμος Ελλήνων Ρουμανίας γνωστοποίησε προς τις ελληνικές αρμόδιες υπηρεσίες. Τα σημαντικότερα είναι η ρύθμιση των περιουσιών, το θέμα των κοινωνικών ασφαλίσεων και συντάξεων, το θέμα της εκπαίδευσης και της ελεύθερης κοινοτικής δράσης. Παρ' όλα αυτά ο Ελληνισμός συνεχίζει να αποτελεί μια δυναμική ομάδα, αντάξια της ιστορικής διαδρομής, οικονομικής, κοινωνικής, πνευματικής και πολιτισμικής, της ελληνικής κοινότητας στο χώρο.

Σημειώσεις

1. Σεργκέεφ, Β. *Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας*. Αθήνα ΧΧ., σελ. 158.
2. Floresku, R. «The Phanoriotie regime in the Danubian Principalities», *Balkan studies* 9 (2), σελ. 313-314.
3. Για τις ηγεμονίες και ειδικά για την ελληνική κοινότητα στη Τρανσυλβανία βλ. Τσούρκα-Παπαστάθη, Δ. Ε. *Η ελληνική εμπορική κομπανία του Σιμπιού Τρανσυλβανίας, 1636-1848. Οργάνωση και δικαιο, Θεσσαλονίκη 1994*, σελ. 20 κ.ε.
4. Λεφτσένκο, Σ. *Ιστορία του Βυζαντίου*, Αθήνα 1976, σελ. 129.
5. Căncăci, O. *Companiile Grecesti din Transilvania si comerțul european in anii 1636-1746* (Οι ελληνικές κομπανίες της Τρανσυλβανίας και το ευρωπαϊκό εμπόριο στα χρόνια 1636-1746), Βουκουρέστι 1981.
6. Gioriceanu, G. *La roumanie economique*, Paris 1931, σελ. 151.
7. Άμαντος, Κ. «Οι Έλληνες εις την Ρουμανίαν προ του 1821», *Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών* 19 (1944), σελ. 413-434.
8. Φωκάς Σπυρίδων, *Οι Έλληνες εις την ποταμοτιλιάν του Κάτω Δουνάβειωσ*. Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 48.
9. Ψυρούκης, Ν. *Το νεοελληνικό παροικιακό φαινόμενο*. Αθήνα 1983, σελ. 140.
10. Chassiotis, G. *L' instruction publique chez les grecs*, Paris 1881.
11. Γραμματικόπουλος, Δ. «Ο ελληνικός Τύπος στη Ρουμανία», *Ηπειρωτική Εστία* 1975, σελ. 89.
12. Φωκάς, Σ. ό. π. σελ. 67.
13. *New York Daily Tribune* 12/4/1853.
14. Σχετικά με τη σημασία του λιμανιού του Γαλατσίου και το ρόλο των Ελλήνων βλ. Strong, F. *Greece as a kingdom*, London 1843, σελ. 125-126, όπου αναφέρεται ότι από το λιμάνι μεταφέρονταν το 1840 με ελληνικά πλοία εμπορεύματα αξίας 27,1 εκατομμυρίων δραχμών, που το κατέτασσε δεύτερο σε τάξη εμπορικό λιμάνι μετά την Κωνσταντινούπολη.
15. Emerit, M. «Les Paysans roumains depuis la traite d' Adrinople jusqu' a la liberation des terres (1829-1864)», *Etude d' histoire sociale*, Paris 1937 σελ. 468.
16. Τσοουκαλάς, Κ. *Εξάρτηση και αναπαραγωγή*, Αθήνα 1987, σελ. 324.

«ΑΛΛΕΣ ΦΩΝΕΣ» ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΠΑ:

ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΙΡΑΝ;

Της Srdja Trifkovic*

Πριν έναν αιώνα, η Οθωμανική Αυτοκρατορία, ο «Μεγάλος Ασθενής» του Βοσπόρου, απλωνόταν στα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική. Η επιβίωσή της, επί μακρόν είχε να κάνει με την αδυναμία των μεγάλων χριστιανικών δυνάμεων της Ευρώπης να συμφωνήσουν για το τι να πράξουν: έτσι, το «ανατολικό ζήτημα» διαιωνιζόταν στις διπλωματικές ατζέντες της Δύσης. Η Τουρκία του σήμερα επιστρέφει ως ένας βασικός παίκτης, φιλοδοξώντας να λειτουργήσει ως τοπική υπερδύναμη, εκμεταλλευόμενη το ότι αποτελεί βασικό πυλώνα της στρατηγικής των Η.Π.Α. στην ανατολική Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή αλλά και την κεντρική Ασία. Εάν διατηρηθούν οι σημερινοί δημογραφικοί ρυθμοί, ο πληθυσμός της Τουρκίας θα έχει φθάσει αυτόν της Ρωσίας σε περίπου 30 χρόνια. Η επιρροή της κινείται ανοδικά στα παλιά εδάφη της στη Βαλκανική, καθώς επίσης και στις χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. στην κεντρική Ασία.

Η Τουρκία προωθεί με ιδιαίτερα επιθετικό τρόπο την ευρωπαϊκή της υποψηφιότητα, αρνούμενη να προβεί σε παραχωρήσεις στην Κύπρο, όπου εισέβαλε το 1974. Έκτοτε κατέχει τμήμα της νήσου με 35.000 στρατιώτες και έχει πλημμυρίσει το βόρειο τμήμα με εποίκους από την ηπειρωτική Τουρκία. Ο αριθμός αυτών έχει ξεπεράσει τους 100.000, κάνοντας τους Τουρκοκύπριους μειοψηφία.

Η αμερικανική πολιτική στην περιοχή ήταν για δεκαετίες **τουρκόφιλη**. Παρ' ότι ο βρώμικος πόλεμος στο Κουρδιστάν συνεχιζόταν για όλα αυτά τα χρόνια, με σχεδόν 30.000 ανθρώπινα θύματα, το status της Τουρκίας, ως ευνοούμενου κράτους και μέλους του ΝΑΤΟ, ουδέποτε κινδύνευσε. Οι υποθέσεις εργασίας στην Ουάσιγκτον αναφέρονται συνεχώς στην αναγκαιότητα του κοσμικού-δυτικού προσανατολισμού της Άγκυρας.

Το 1979, η στρατηγική των Η.Π.Α. στη Μέση Ανατολή δέχθηκε ισχυρό πλήγμα με την πτώση του Σάχη στο Ιράν. Η κυβέρνηση Κάρτερ έριξε το βάρος της στο να περιοριστεί η περαιτέρω ριζοσπαστικοποίηση του ισλαμικού κινήματος. Τι θα γινόταν όμως σήμερα, εάν η ιστορία, επιβεβαιουμένη της νομοτέλειάς της, έφερνε μία όμοια κατάσταση στην Τουρκία, κόβοντας την πρόσβαση των Η.Π.Α. στα πλούσια κασπιανά πετρελαϊκά κοιτάσματα και φέρνοντας στην ίδια ισλαμική τροχιά τους νέους πελάτες της Αμερικής στην Πρίστινα, τα Τίρανα και το Σεράγιεβο; Μπορεί η Ουάσιγκτον να αποτρέψει ένα τέτοιο ενδεχόμενο; Και πώς θα μπορούσε να αντιμετωπίσει μια τέτοια εξέλιξη;

Το ελλείπες της αμερικανικής στρατηγικής προς διατήρηση της συνοχής της Τουρκίας διαφάνηκε τον Ιούνιο του 1997, όταν ο στρατός απαίτησε την παραίτηση του δημοκρατικά εκλεγμένου πρωθυπουργού Νεζμεττίν Ερμπακάν. Η κυβέρνηση Κλίντον χαιρέτισε τις εξελίξεις και τον φιλοδυτικό προ-

σανατολισμό των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, ικανοποιημένη από την ήττα των φονταμενταλιστών του Ισλάμ. Ομοίως είχαν αντιδράσει οι Η.Π.Α. όταν έλαβε χώρα στην Αλγερία στρατιωτικό κίνημα, διά του οποίου απετράπη η εγκαθίδρυση ισλαμικής κυβέρνησης κατόπιν της εκλογικής νίκης των φονταμενταλιστών ισλαμιστών.

Σε έγκυρες δημοκρατίες ο στρατός δεν συνθηρίζει βέβαια να αντικαθιστά κυβερνήσεις, όμως στην Ουάσιγκτον τέτοιες αρχές υποχωρούν μπροστά στο αν και πόσο είναι επιθυμητό ένα καθεστώς. Και στις σημερινές συνθήκες, ο τουρκικός στρατός εμφανίζεται ως αδιαμφισβήτητος εγγυητής της δυτικής πορείας της χώρας. Αν και στη Μέση Ανατολή κοσμικότητα και δημοκρατία δεν συμπίπτουν πάντα. Το Ιράκ και η Συρία παρέχουν ένα τέτοιο παράδειγμα.

Εάν επιθυμούμε μια σοβαρή συζήτηση πάνω στα μακροπρόθεσμα συμφέροντά μας στην ανατολική Μεσόγειο, **ας πάψουν κατά πρώτον οι πολιτικοί αναλυτές στην Ουάσιγκτον να ισχυρίζονται ότι η Τουρκία είναι χώρα δημοκρατική. Στην καλύτερη περίπτωση πρόκειται για μια ελεγχόμενη δημοκρατία, όπου δεν υπάρχει θεσμός που να είναι ανεξάρτητος από το κράτος.** Τα αρνητικά ρεκόρ σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση.

Είναι επίσης ώρα να παραδεχθούμε ότι ένας γνήσιος εκδημοκρατισμός της Τουρκίας θα σήμαινε την αμετάκλητη ισλαμοποίησή της. Πρόκειται για μια χώρα με βάση και ήθη ισλαμικά, ανεξάρτητα από την πολιτική δόμηση του συστήματος. Η Τουρκία κληρονόμησε την ισλαμική πρακτική από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, αν και ο κεμαλισμός την περιόρισε με την ίδρυση τουρκικού εθνικού κράτους το 1923. Η εγκαθίδρυση το 1945 πολυκομματικού πολιτικού συστήματος έδωσε στο πολιτικοποιημένο Ισλάμ την ευκαιρία να ανακάμψει. Διάφορα λαϊκά ισλαμικά κινήματα στις τρεις τελευταίες δεκαετίες παρήγαγαν μία ιδιότυπη τουρκο-ισλαμική σύνθεση, μία ισλαμική εκδοχή του έθνους, μία θεώρηση που θέλει την επανίδρυση του κράτους σε οθωμανική-ισλαμική βάση. Κοινός παρονομαστής αυτών των κινήσεων είναι η απόρριψη του δυτικού μοντέλου ζωής, των δυτικών αξιών και ιδεών. Η επιτυχία τους έγκειται στο ότι η μεγάλη πλειοψηφία των Τούρκων είναι σταθερά προσανατολισμένη στα μουσουλμανικά ήθη, στη μουσουλμανική κοσμοαντίληψη.

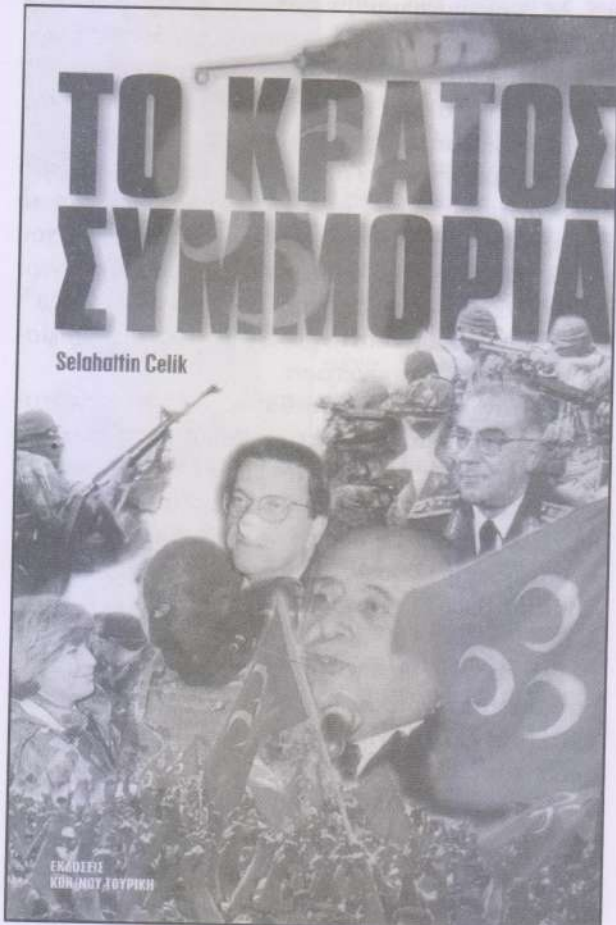
Οι δυναμικές που παρήχθησαν στο Ιράν είναι πιθανό να διαπιστωθούν και στην Τουρκία μέσα στην επόμενη δεκαετία. Ο παραλληλισμός αυτός προκαλεί ανατριχίλα. Στηριζόμενοι στις Η.Π.Α. τόσο ο Σάχης όσο και οι Τούρκοι στρατηγοί προώθησαν μια милитарιστική πολιτική πρακτική, ώστε να συ-

* THE ROCKFORD INSTITUTE FOR INTERNATIONAL AFFAIRS (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΡΟΚΦΟΡΝΤ, Η.Π.Α.)

γκεραστούν οι απαιτήσεις για εκσυγχρονισμό από τη μια, με τις ισχύουσες θρησκευτικές αντιστάσεις από την άλλη. Όμως η στρατοκρατία και η καταστολή δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του ισλαμισμού ως αντίπαλου δέους απέναντι στον επαναστατικό μαρξισμό, που εξαπλώθηκε στην Τουρκία τη δεκαετία του '70, χωρίς όμως να μπορέσει να διαδοθεί πέρα από τους φοιτητές και τα κατώτερα λαϊκά στρώματα.

Οι επιλογές στην εξωτερική πολιτική δεν είναι ξέχωρες από τις εσωτερικές εντάσεις. **Η στάση της Τουρκίας απέναντι στην Ελλάδα περιλαμβάνει πολεμικές απειλές, προς επιδίωξη εδαφικής αναθεώρησης.** Το ισχύον καθεστώς στο Αιγαίο έχει παγιωθεί εδώ και δεκαετίες. Από το 1974 όμως, και ακόμα πιο έντονα από το 1992, η Άγκυρα απαιτεί την αναθεώρησή του. Τον Ιανουάριο του 1996 οι δύο χώρες έφθασαν στα πρόθυρα πολέμου, όταν οι Τούρκοι **αμφισβήτησαν ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα επί των βραχονησίδων Ίμια.** Έξι μήνες αργότερα πρόβαλαν ενστάσεις πάνω στο ελληνικό νησί της Γαύδου, νότια της Κρήτης και 240 μίλια μακριά από την Τουρκία.

Ενώ οι Τούρκοι ασκούν πολιτική **καταπίεσης εντός και επεκτατισμού εκτός,** δεν παύουν να απαιτούν την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάτι που δεν είναι επιθυμητό στην τελευταία, όχι τόσο λόγω των παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου και των επιδόσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα, όσο για να αποτραπεί ένα μεταναστευτικό κύμα, που θα ανέβαζε ακόμα υψηλότερα τον αριθμό των Τούρκων

εργατών στη δυτική Ευρώπη, όπου ήδη ζουν σχεδόν 5 εκατομμύρια από αυτούς. **Με ή χωρίς ευρωπαϊκή προοπτική πάντως, η τουρκική οικονομία θα βρεθεί σύντομα στη δίνη σοβαρής κρίσης.** Για πολλούς στις Βρυξέλλες αυτό είναι αναμενόμενο. Ο Έρικ Ρουλλά, πρώην πρόεδρος της Γαλλίας στην Άγκυρα και εκ των πλέον εγκύρων αναλυτών για μεσανατολικά θέματα, είναι ένας διπλωμάτης που δεν κρύβει τα φιλοτουρκικά του αισθήματα. Σε άρθρο του το 1995 έγραφε ότι «... η αρρώστια κατατρώει καθημερινά την Τουρκία». Ο Ρουλλά συσχετίζει το κουρδικό με την άνοδο του ισλαμισμού.

Οι συνιστώσες της εξωτερικής πολιτικής στην Αμερική δεν έχουν εμβαθύνει με τρόπο αμερόληπτο στα ζητήματα αυτά. Τώρα, κάθε χρόνο που περνάει, **καθίσταται όλο και πιο αναγκαίο για τις Η.Π.Α. να αποβάλουν την απερίσκεπτη τουρκοφιλία τους,** που σε τελική ανάλυση αντίκειται στα ίδια μας τα συμφέροντα. Με τη δική μας οπτική, η Ουάσιγκτον θα όφειλε να χαράξει νέα πολιτική έναντι της Τουρκίας, κινούμενη πάνω στις κάτωθι κατευθύνσεις:

α) Να καταστεί σαφές στην Άγκυρα πως δεν μπορεί να θεωρεί την υποστήριξη των Η.Π.Α. δεδομένη και εγγυημένη· πως οι κατευθύνσεις στην αμερικανική εξωτερική πολιτική και η προώθηση των συμφερόντων μας απαιτούν ευελιξία, δημιουργικότητα και εναλλακτικές επιλογές.

β) Να τονιστεί—όσον αφορά την ελληνοτουρκική διαμάχη— ότι τα αμερικανικά συμφέροντα εξυπηρετούνται με σταθερότητα στο Αιγαίο και ακριβοδίκαια στάση από πλευράς μας.

γ) Να απαιτηθεί η αποχώρηση των τουρκικών δυνάμεων από τη βόρεια Κύπρο ως προϋπόθεση για μόνιμη πολιτική λύση που να επανενώνει το νησί πάνω σε αυτά που ίσχυαν πριν το 1974.

δ) Να υπάρξει ενθάρρυνση προς μια προώθηση του κουρδικού προβλήματος με πολιτικούς όρους, με σαφή εξήγηση προς την Τουρκία **ότι θα πάψει να ενισχύεται από τις Η.Π.Α. στρατιωτικά,** αφού το υλικό που της παρέχεται χρησιμοποιείται σε έναν πόλεμο που δεν τελειώνει ποτέ, ακόμη και εναντίον Κούρδων αμάχων.

ε) Να επανεξεταστεί η πολιτική στα Βαλκάνια, με σημείο αναφοράς την εγκαθίδρυση προϊσλαμικών καθεστώτων στη Βοσνία και στο Κόσσοβο, υπό την αιγίδα των Η.Π.Α. Μπορούμε να ρωτήσουμε τον εαυτό μας αν πράγματι θέλουμε να βρεθούμε στη δυσάρεστη θέση **να διαπιστώσουμε στο μέλλον τη χρησιμοποίηση-ενεργοποίηση αυτών των «πιονιών» από μια ισλαμική Τουρκία.**

στ) Προσέγγιση, σε βάθος χρόνου, με τη Ρωσία, η οποία θα μπορούσε να εγγυηθεί ασφαλή πρόσβαση στα κοιτάσματα πετρελαίου της Κασπίας, εάν και όταν ιρανοποιηθεί η Τουρκία.

Τίποτε από τα παραπάνω δεν είναι επιθυμητό στην τωρινή κυβέρνηση του Τζορτζ Μπους. Η ομάδα που χαράσσει και ασκεί την εξωτερική πολιτική συμπεριλαμβάνει εγνωσμένους λομππίστες αποδεδειγμένου φιλοτουρκισμού. Αν δεν ανοίξει όμως ένας διάλογος πάνω στο όλο ζήτημα, η Αμερική ας ετοιμάζεται να ξαναζήσει την «εμπειρία Ιράν».

(Μετάφραση: Στ. Καρκαλέτσης)

ΑΡΜΑΝΟΙ - ΒΛΑΧΟΙ

GUSTAV WEIGAND, *DIE AROMOUNEN*

Τόμοι I, II. Λειψία 1894, σσ. 383, καί 1895, σσ. 334.

Β' ΜΕΡΟΣ

Η ευεργετική προσφορά του Έλληνισμού απλώνεται σε όλους τους σλαβικούς λαούς. Έπειδή δε τους «Βουλγάρους» του Weigand μετονομάζει «Σέρβους»⁶⁵ ο Sr. Gorbenev, μιὰ δεύτερη όμολογία από διάσημο Σλάβο, τον Τσέχο καθηγητή των Πανεπιστημίων Πράγας και Χάρβαρντ František Dvornik, σε μετάφραση Π.Π. Χαράνη, διαφωτίζει επαρκέστερα: «Το Βυζάντιον διέπλεσε τις άπειθάρχητες φυλές των Σέρβων, Βουλγάρων, Ρώσων, Κροατών και τις διεμόρφωσε σε έθνη. Τους έδωσε την θρησκείαν του, τους θεσμούς και τις παραδόσεις του, και έδίδαξε τους άρχηγούς των πώς να κυβερνούν. Τω όντι, τους έδωσε την ουσία του πολιτισμού — την γραφήν και την φιλολογίαν»⁶⁶. Την κατακλείδα συμπληρώνει με Άνακοίνωση στο 1ο Διεθνές Συνέδριο Βαλκανικών και ΝΑ Ευρωπαϊκών Σπουδών της Σόφιας ο Ζακυθηνός, αναφερόμενος στις πρωτοβουλγαρικές επιγραφές και σε σπάνια επιγραφικά κείμενα, γραμμένα στην πρωτοβουλγαρική γλώσσα με γραφή ελληνική, «έχουν γραφή από Έλληνες, Έλληνες αυτόχθονες, πρόσφυγες ή αιχμαλώτους, Έλληνες έντοπίους...»⁶⁷.

ΠΡΟΣΗΛΥΤΟΙ ΣΤΟ ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ «ΡΟΥΜΑΝΙΚΟΤΗΤΑ» ΤΩΝ ΑΡΜΑΝΩΝ

Άν και από τὰ συμφραζόμενα φαίνεται ότι ο Weigand όνομάζει Τούρκους συλλήβδην τους μωαμεθανούς, έκδηλα αυτόχθονες εξισλαμισμένους, υπενθυμίζεται ή όμόθυμη των ειδικών τουρκολόγων έπιμονή άναγραφής του όρου «Τούρκοι» έντός εισαγωγικών, έπειδή, άκριβώς φυλετικά, δέν είναι τουρκικής καταγωγής. Κατά τον Έλβετο Eugène Pittard⁶⁸, όταν γράφουμε «τουρκος», να μη λησμονούμε ότι, υπ' αυτήν τή λέξη, βρίσκονται έντόπιοι βαλκανικοί πληθυσμοί εξισλαμισμένοι από ποικίλα αίτια, κατ' έξοχήν από οικονομικό συμφέρον... Ό δέ Όλλανδός Β.Ι. Slot⁶⁹ στον πρόλογο διτόμου συγγράμματός του οπεύδει στην προειδοποίηση ότι ή πλειονότητα των «Τούρκων», που θά συναντήσουν οι άναγνώστες, δέν είναι καθόλου Τούρκοι με σημασία φυλετική αλλά κατά τó μέγιστο μέρος Χρι-

Του Άχ. Γ. Λαζάρου*

μέσα του 15ου αιώνα ή λέξη «τουρκος» δέν είναι δυνατόν να έρμηνεύεται με έθνική έννοια»⁷⁰.

Γενικεύοντας τον άποχωρισμό από τον Έλληνισμό όλων των άλλογλώσσων, κατά περιπτώσεις δε πολυγλώσσων, του έλλαδικού χώρου, κυρίως του βορείου, π.χ. σλαβοφώνων, άρβανιτοφώνων, τουρκοφώνων, χωρίς στοιχειωδώς να διερωτάται και χωρίς να διερευνά μήτε ως ένδεχόμενο την ελληνική καταγωγή τους⁷¹, άν και διόλου δέν άρνείται την ελληνική συνείδησή τους, ο Weigand άμφισβητεί την ελληνικότητα και πληθυσμών — και όχι φυλών, όπως γράφει — μονογλώσσων, όμιλητών άποκλειστικά της ελληνικής γλώσσας, π.χ. Σαρακατσάνων, Κουπατσαράϊων..., άποκαλώντας τους έξελληνισμένους Άρμάνους, σε τελική δέ άνάλυση Ρουμάνους!⁷²

Όμως, άν οι Άρμάνοι άποδεικνύονται Έλληνες, τότε για κανένα δέν χωρούν άμφισβητήσεις. Πράγματι ή ρουμανικότητα των Άρμάνων είναι επίπλαστη, άπόρροια πολιτικών σκοπιμοτήτων, τις όποιες έχουν όμολογήσει διαπρεπείς Ρουμάνοι πολιτικοί, π.χ. Μ. Kogalniceanu⁷³, έπιστήμονες, π.χ. ο άκαδημαϊκός G. Bratianu⁷⁴, ύπηρεσιακοί παράγοντες, π.χ. D. Lazarescu-Lecanta⁷⁵. Έξ ίσου κατηγορηματικός είναι και ο Ιταλός Giovanni Amadori-Virgili⁷⁶, τον όποιο επικαλούμενος ο Ευάγγελος Άβέρωφ-Τσοίτσας άποφαίνεται: «Τό ζήτημα αυτό, ως τεχνητό δημιούργημα, άποτελεί ίσως κάτι τό μοναδικό και τό έκπληκτικό στη διεθνή ιστορία»⁷⁷. Η σύλληψή του και οι συνέπειές του όμολογούνται και από συνεργούς ή άδουλα όργανα, όπως G. Papacostea-Goga⁷⁸. Άλλά κατέρρευσαν παταγωδώς όλα τὰ έπιχειρήματα, που είχαν κατασκευάσει.

Για τον άποκλεισμό πιθανής ελληνικής καταγωγής των Άρμάνων διατυπώθηκαν σαν άλήθειες τὰ όγκωδέστερα ψεύδη, μεταξύ των όποιών και τὰ έξής: 1) Η κτηνοτροφία ήταν άγνωστη στους άρχαίους Έλληνες. 2) Τό αρμανικό ιδίωμα ταυτίζεται με τή ρουμανική γλώσσα. 3) Η κάθοδος των Άρμάνων από βορρά, Δούναβι-Δακία μαρτυρείται ιστορικά.

Ός προς τό πρώτο άποστοματική άποβαίνει ή άπειρίονση κτηνοτροφικών σηκνών στην άσπίδα του Άχιλλέως, φιλοτεχνημένη από τον Όμηρο στην Ίλιάδα του⁷⁹. Ό δέ καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουδαπέστης Matias Gyóni τονίζει τὰ ακόλουθα:

* Τό έργο αυτό έπιση-

* Η Παναγιωτίνα Άθηνών τ' *Chronó de cours à la*

«Από την όμηρική περίοδο, η κτηνοτροφία αίγο-προβάτων αποτελούσε σημαντικό κλάδο της ελληνικής οικονομικής ζωής»⁸⁰. Έξ άλλου ελληνική αγροτοποικιμική όρολογία ένυπάρχει και στη ρουμανική γλώσσα, όπως διαπιστώνει ο Ρουμάνος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης Eugène Lozovan⁸¹ άναδιφώντας σύγγραμμα του όνομαστού Γερμανού γλωσσολόγου G. Rohlf⁸², στο όποιο έρανίζεται άψευδεις μάρτυρες, ελληνικές λέξεις, κοινές στις κατωϊταλικές διαλέκτους και στη ρουμανική γλώσσα!

Ός πρὸς τὸ δεύτερο έγκριτότατοι Ρουμάνοι έπιστήμονες διαφωνοῦν ρητά. Ο άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Α. Procoronici⁸³ έπιμένει στην άνομοιότητα υπογραμμίζοντας την παρουσία στη ρουμανική γλώσσα πλήθους δομικών στοιχείων μη βαλκανικών. Ο άκαδημαϊκός Ν. Iorga⁸⁴ προβάλλει την άνυπαρξία στη ρουμανική γλώσσα μορφών γλωσσικών του άρμανικού ιδιώματος και ελληνικού λεξιλογίου. Ο άκαδημαϊκός και καθηγητής της γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου ΑΙ. Graur⁸⁵ φθάνει στον πλήρη διαχωρισμό. Κατά δέ τον Lozovan⁸⁶ ή ρουμανική δέν είναι βαλκανική γλώσσα. Ημόνη, ή όποία διαφοροποιείται, είναι ή άκαδημαϊκός Matilda Caragiu-Marioteanu, γόνος ρουμανισάντων από τὸ Άργος Όρεστικό, με πρόσφατο δημοσίευμα έπιγραφόμενο Δωδεκάλογος τών Άρμάνων ή 12 άναμφισβήτητες άλήθειες, ιστο-

ρικές και σύγχρονες για τούς Άρμάνους και τη γλώσσα τους [Editura «SAMMARINA», CONSTANTA 1996]'. Ο τίτλος θά ήταν άκριβής ως έξης: Δώδεκα άσύστολα ψεύδη, που άποσκοποῦν στην προβολή τών Άρμάνων σαν ξένων πρὸς τόν Έλληνισμό, συγκεκαλυμμένα δέ σαν Ρουμάνων, όπως άλλως τε με δεύτερη γραφή της⁸⁸ διαδίδει μέσω Παρακοινοτικών Κέντρων, στα όποια έχει προσφέρει τις «καλές» υπηρεσίες της και ή Ζωή Παπαζήση-Παπαθεοδώρου⁸⁹. Δηλαδή έπαναφέρει σέ πανευρωπαϊκό -και όχι μόνον- έπίπεδο την υπεραϊωνόδια ρουμανική προπαγάνδα πρὸς τέρψη της ψυχής του Weigand.

Άλλά πέρα του ελληνικού λεξιλογίου, ειδικής σπουδαιότητας τομέων,

Φορσιά Βλάχας

κτηνοτροφικού, κοινωνικού κλπ., π.χ. saragésco (σαλαγῶ)⁹⁰, bana (βανά)⁹¹, στο άρμανικό ιδίωμα διαφυλάσσονται διαχρονικά άδιάσειστα άποδεικτικά της ελληνικότητας τών Άρμάνων, άρχαιοελληνικά συντακτικά-δομικά στοιχεία⁹², συνάμα δέ έξαιρετικά ένδιαφέροντα φωνολογικά⁹³.

Ός πρὸς τὸ τρίτο πάλι άκραιφνεῖς Ρουμάνοι άποδυναμώνουν ένα πολύκροτο ψευδαποδεικτικό, βασισμένο σέ παρερμηνεία χωρίου του Βυζαντινού χρονογράφου Κεκαυμένου⁹⁴. Ήδη ή μοναδική, όπως άναφέρεται, πηγή, στην όποία ένκρινέστατα γίνεται λόγος για κάθοδο Δακῶν, χαρακτηρίζεται από μὲν τόν καθηγητή τών Πανεπιστημίων Βουκουρεστίου και Bochum Cicerone Poghirc «άρεκτά άναληθής»⁹⁵, κατά δέ τόν βυζαντινολόγο Petre Nasturel «άληθινά σκοτεινή»⁹⁶.

Πολύ ένωρίτερα, άλλοι διακεκριμένοι έπιστήμονες της Ρουμανίας ύποστηρίζουν την άυτοχθονία τών Άρμάνων, όπως οι Α. D. Xenopol, V. Pârvan, T. Parahagi, R. Vulpe, A. Procoronici, άκόμη δέ και ό άλλοτε κύριος ύποστηρικτής της θεωρίας περι κάθοδου Th. Capidan. Συντάσσονται δέ και άλλων χωρών, π.χ. οι R. Pinon, Wace και Thompson, L. Niederle, Fr. Taillea, T. Vukanović, M. Sivignon, A. Failler κ.ά. Τὸ πλέον έντυπωσιακό άφορά στην παραδοχή άνόδου πέρα του Δουνάβειος και από έπιστήμονες της Ρουμανίας, π.χ. Ovid Densusianu, T. Parahagi, N. Roman, A. Sacerdoteanu, I. Siadbei, Ch. Cotosman, P. David, C. C. Giurescu, C. Daicovicu - H. Daicovicu κ.ά. Επίσης και άλλων χωρών, π.χ. Edouard Bourciez, Paul Garde⁹⁷ κ.ά.

Η άναγνώριση έκλατινίσεως Έλλήνων, ό μεθερμηνευόμενος γενέσεως Έλλήνων Βλάχων, από Ρουμάνους⁹⁸ έπιστήμονες ολοκληρώνεται με την άκριβή και όρθή έρμηνεία της μαρτυρίας του Βυζαντινού χρονογράφου Ιωάννου Λυδοῦ, ό όποιος σέ συγγραφή του καταγράφει την έθνολογική και γλωσσολογική κατάσταση τών χρόνων του, 6ου αιώνα, στη Βαλκανική, την όποία όνομάζει Εύρώπη. Σαφέστατα έπισημαίνει τόσο έκλατινίση όσο και δημογραφική ύπεροχή τών Έλλήνων⁹⁹. Κατ' αντίθεση πρὸς τούς προμνημονευόμενους Ρουμάνους, καθώς και άλλους, π.χ. Ι. I. Russu¹⁰⁰, ή Matilda Caragiu-Marioteanu ούτε νύξη κάνει για τόν Ιωάννη Λυδό.

Επί πλέον, χάση σέ ρουμανική έπιστημονική συμβολή έπαληθεύεται ή Βυζαντινή μαρτυρία λατινοφωνίας Έλλήνων. Ο άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Radu Vulpe στα βορειότερα της χερσονήσου έντοπίζει Έλληνες λατινοφώνους, τών όποιων και έξηγει την προσφυγή στη λατινική γλώσσα: «Οί Έλληνες τών πόλεων του Εύξεινού Πόντου είχαν κατά τη ρωμαϊκή έποχή τόσες δραστηριότητες στο έσωτερικό της Δοβρουτσάς και πέρα του Δουνάβειος όσες και στο παρελθόν. Άκριδῶς αυτοί είναι εκείνοι, που οικονομικά έπω-

φελούνται τὰ μέγιστα τῆς ἐγγυημένης ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ κράτος τάξεως στὶς περιοχὲς αὐτές. Τὰ ρωμαϊκὰ τεχνικὰ ἔργα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Δοδρουτοῦσ κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος κατασκευάζονται ἀπὸ Ἕλληνες. Μόνο πού θγαίνοντας ἀπὸ τὰ τείχη τῶν πόλεων τους μὲ ὁποιαδήποτε ἐπαγγελματικὴ ιδιότητα εἴτε ἐντόπιοι εἴτε ἐπήλυδες ἀπὸ μακρύτερα, οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ ὁμιλήσουν στὴ λατινικὴ, τὴ μόνη ἀντιληπτὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν χωρικῶν»¹⁰¹. Αὐτὰ δημοσιεύονται τὸ 1974 στὸ Βουκουρέστι, ἀλλὰ ἡ ἀκαδημαϊκὸς Μ. Caragiu δὲν πῆρε εἴδηση.

Ἄλλος ἐπίσης Ρουμάνος ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου G. Bratianu κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου γράφει: «Ἡ Μακεδονία καὶ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν νοτιῶν περιοχῶν τῆς χερσονήσου εἶχαν γίνῃ διγλωσσοί. Ἐδῶ ἡ λατινικὴ ἦταν ὁμιλουμένη καὶ γραφομένη ὅσο καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα»¹⁰². Ὁμως, ἐπειδὴ ἡ ἀκαδημαϊκὸς Caragiu τοὺς Μακεδόνες διαχωρίζει ἐθνικὰ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, ὑπενθυμίζεται ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ τοῦ Roghirc¹⁰³, ἐγκριμένη ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λένινγκραντ-Ἀγίας Πετρούπολεως, μὲ θέμα τὴν ἀρχαία μακεδονικὴ διάλεκτο, τὴν ὁποία ἀποδεικνύει ἑλληνικὴ, συνακόλουθα δὲ καὶ τοὺς χρῆστες τῆς Ἕλληνες, ἐπιρρεάζοντας καὶ τὸν Βούλγαρο ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Σόφιας VI. Georgiev¹⁰⁴ κ.ά., πλὴν τῆς Μακεδόνισσας, ἐξ Ἄργους Ὀρεστικοῦ. Σημειωτέον ὅτι ἄλλη Βλάχα Μακεδόνισσα, καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Σκοπίων, ἡ Fanoula Parazoglou, διαβάζοντας τὸ 1977 τὴ διδακτορικὴ διατριβὴ μου σπεύδει μὲ ἄπταιστα ἑλληνικὰ στὴν ἐπομένη ἀπάντησι: «Ἡ διατριβὴ σας μοῦ ἔκανε ἐντύπωση ἐξαιρετικὰ σοβαρῆς, θεμελιώδους καὶ ἀληθινὰ ἐπιστημονικῆς μελέτης... Τὰ γλωσσολογικὰ ἐπιχειρήματα μὲ τὰ ὁποῖα ὑποστηρίζετε τὴν γνώμην σας γιὰ τὴν ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν Βλάχων μοῦ φαίνονται πειστικὰ»¹⁰⁵.

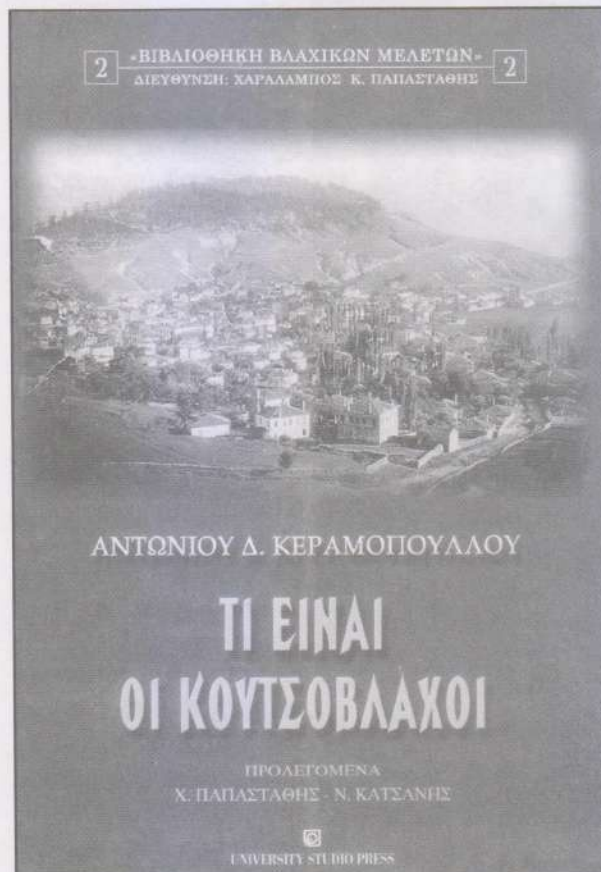
ΓΡΑΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΛΑΧΟΙ: ΜΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΤΕΚΝΑ

Ἐκλατίνισι Ἑλλήνων τῆς Θεσσαλίας συμπεραίνεται ἀπὸ τὴν ἐνδελεχὴ καὶ ἐνδεδειγμένη μελέτη τῶν λατινικῶν ἐπιγραφῶν, τὴν ὁποία ἔφερε σὲ αἶσιο πέρασ ὁμάδα ἐιδικῶν ἐπιστημόνων μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γάλλο καθηγητὴ τοῦ 2ου Πανεπιστημίου τῆς Λυὼν Br. Helly¹⁰⁶.

Φυσικὰ δὲν ἀπονοιάζουν καὶ Ἕλληνες ἐπιστήμονες. Πρωτίστως ἀναφέρεται στοὺς Βλάχους-Ἀρμάνους ὁ Θεσσαλὸς καὶ ἀκριδέστερος Λαρισιαῖος Κωνσταντῖνος Μ. Κοΐμας, ὁ πρῶτος Νεοέλληνας ἱστορικός, διδάκτωρ δύο γερμανικῶν πανεπιστημίων καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῶν Ἀκαδημιῶν Μονάχου καὶ Βερολίνου. Στὸν

12ο τόμο τοῦ συγγράμματός του *Ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων* (Βιέννη 1832, 531) συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Βλάχοι εἶναι «Ἕλληνες τὸ γένος». Κρίνει δὲ ἀπαραίτητη καὶ τὴν ἐπομένη πολύτιμη προσθήκη: «Συμπεριφέρονται ἀδελφικῶς μὲ τοὺς Γραικοὺς ὡς Γραικοὶ καὶ δὲν δείχνουν οὔτ' ἐκεῖνοι οὔτε οὔτοι καμμίαν ἐθνικὴν διαφορὰν πρὸς ἀλλήλους, καθὼς τῶ ὄντι εἶναι ἀμφότεροι οἱ λαοὶ μᾶς πατρίδος τέκνα, καὶ τῶν αὐτῶν προγόνων ἀπόγονοι». Κατὰ δὲ τὴν καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων Ἐλευθερία Ἰ. Νικολαΐδου, «Τὴ θέση αὐτή, πού διατύπωσε πρῶτος ὁ Κων. Κοΐμας..., ὑποστηρίζει σθεναρὰ καὶ ὁ Ἄπ. Ε. Βακαλόπουλος, *Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ*, τ. 1, Θεσσαλονίκη 1974, 6 ἔκδ., σ. 35 κέ. καὶ ἐπαναθεβαιώνει μὲ σοβαρὰ ἐπιχειρήματα ὁ Λαζάρου, *Ἡ Ἀρωμουνική*, ὅπ. σ. 91-114, καὶ ἡ Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, *Συμβολὴ στὴν ἔρευνα γιὰ τὴν ἐθνολογικὴ κατάστασι τῆς Μακεδονίας πρὶν ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους*, *Δωδώνη*, τεύχ. Α', τ. 20 (1991), σ. 351»¹⁰⁷.

Στὴν ἑλληνικότητά τους πιστεύουν καὶ ἐπιφανέστεροι Ἀρμάνοι, διδάσκαλοι τοῦ Γένους καὶ λόγιοι. Ἐπιλέγονται τιμητικὰ δύο Μετοσοβίτες. Πρῶτα ὁ Νικόλαος Τσαρτζούλης «ὑπεστήριξε ὅτι οἱ συμπατριῶτες του ἦταν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων»¹⁰⁸. Ὁ δὲ Τριαντάφυλλος Μπάρτας, ἐγκατεστημένος στὴ Ρουμανία, συγγράφει καὶ ἐκδίδει στὸ Βουκουρέστι τὸ 1878, κατὰ τὴν ἔξαρση τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, βιβλίον, στὸ ὁποῖο ἐπαναλαμβάνει τὴν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΧΡΗΣΤΟΥ

ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ

ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

έλληνική καταγωγή τῶν Βλάχων-Αρμάνων. Προσδιορίζοντας τις περιοχές, στις οποίες ἤδη εἶχε κηρύξει ὁ ἅγιος Κοσμάς, διευκρινίζει: «ἐν ταῖς κατοικουμέναις ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, Ἑλλήνων τὴν φυλὴν Βλάχων, ὡς εἶπομεν, τῆς Ἑλλάδος»¹⁰⁹.

Ὁ Weigand προσποιεῖται ἄγνοια τόσο τοῦ Κούμα, ἂν καὶ δρᾷ στὴ Γερμανία καὶ στὴν Αὐστρία, ἰδιαίτερα στὴ Βιέννη, ὅσο καὶ τοῦ Μπάρτα. Παράλληλα κατὰ τις ἐπισκέψεις του στὰ Βλαχοχώρια ἀποφεύγει μνεῖα τοπικῶν προσωπικοτήτων, οἱ ὁποῖες διέλαμπαν στὸ ἑλληνικὸ στερέωμα καὶ γιὰ τις ὁποῖες σεμνύνονται οἱ συμπατριῶτες τους. Μὲ μιὰ διαχρονικὴ τομὴ ὡς τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἔρχονται στὴν ἐπιφάνεια ἐπιφανεῖς Βλάχοι, ἑλληνικῆς καταγωγῆς: Γάιος καὶ Σεκοῦνδος, οἱ πρῶτοι λατινόφωνοι, ὡς Ρωμαῖοι πολῖτες, χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης¹¹⁰. Ἐλευθέριος, ἐπίσκοπος Ρώμης· Πάτερνος, ἐπίσκοπος Τόμων· Γούλφιλας, ἐπίσκοπος Γότθων· Ἅγιος Νικήτας· Ἅγιος Δημήτριος· Διάδοχος, ἐπίσκοπος Φωτικῆς... Νεομάρτυρες: Νικόλαος ὁ ἐκ Μετούδου, Νικόδημος ὁ ἐξ Ἐλβασάν, Δημήτριος ὁ ἐκ Σαμαρίνης... Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχες: Ματθαῖος Β', Ἱερεμίας Β', Ἰωακείμ Γ'. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ἱερόθεος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ. Μητροπολίτες: Γρεβενῶν Γαβριὴλ Β', Νεόφυτος, Δημητριάδος Δωρόθεος Σχολάριος, Δρυῖνουπόλεως Δοσίθεος, Κίτρους Παρθένιος, Παροναξίας Ἱερόθεος.

Λαϊκοί: Γ. Ἀβέρωφ, Γ. Ἀρσάκης, Στέργιος Δούμπας, Εὐάγγελος καὶ Κωνσταντῖνος Ζάλπας, Χρ. Ζαλοκώστας, Γεώργιος καὶ Χρηστάκης Ζωγράφος, Θεόδωρος Καβαλλιώτης, Νικόλαος Κασομούλης, Κώστας Κρυστάλλης, Ἰ. Κωλέττης, Ἰωάννης Κωττούνιος, Σπυρίδων Λάμπρος, Γρ. Λιακατᾶς, Βασίλειος Λούπος, Ἀναστάσιος Μανάκης, Ἰωάννης Μπάγκας, Γεωργάκης Ὀλύμπιος, Ἰ. Πανταζίδης, Ἀναστ. Πηχεῶν, Ἀχ. Ποστολάκας, Δημ. Προκοπίου-Πάμπερις, Ἀλέξανδρος Σβῶλος, Σίμων καὶ Γεώργιος Σίνας, Κων. Σμολένσκης, Νικόλαος Σπαθάρης, Γεώργιος Σταύρου, Νικόλαος Στορνάρης, Μιχαὴλ Τοσίτσας, Γ. Τρίκουπας, πρόγονος τῶν Τρικουπιδων, Δημ. Ὑπατρος, Χριστόδουλος Χατζηπέτρος.

Ὅσους ἀναφέρει ὁ Weigand δὲν συνοδεύει μὲ προσήκουσες παρατηρήσεις σχετικὲς μὲ τις προσφορὲς τους γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἐθνικὴ ἀναγέννηση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου, τῆς οἰκονομίας, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν, συνλήθδην τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Βέβαια δὲν ἀντιπαρέρχεται τὸ γεγονός τῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως¹¹¹ τῶν Ἀρμάνων, μὲ ἀνεπαίσθητη ἐξάιρεση μερικῶν τοῦ Βερμίου ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιρροῆς, ὅπως γράφει, τοῦ Χαντζῆ Γκόγκα, ἐνδεχομένως προγόνου τοῦ Χατζηγάγου τῆς Βέροιας. Ἀλλὰ καὶ ὁ τελευταῖος, ἂν καὶ ρουμανίζων, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Κατοχῆς, πρὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κινδύνου, σύμφωνα μὲ πληροφορία ὑπεύθυνη καὶ ἐγκυρη τοῦ Ἀθ. Χρυσόχου¹¹², συμπαρατάχθηκε στὶς κρίσιμες γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ στιγμὲς μὲ τοὺς ὑπολοίπους Ἀρμάνους στὸ ἀρραγὲς ἐθνικῶ-ἑλληνικῶ μέτωπο ὑπερασπίσεως τῆς Μακεδονίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανεμφάνιση τῆς Ρουμανίας, τὸ 1948, ὡς προστάτριας τους, ἅπαντες οἱ Βεροιώτες ἀκυρώνουν ὀριστικὰ καὶ ὀλοκληρωτικὰ τις ἐπίσημες δεσμεύσεις τῆς Ἑλλάδος, παρεπόμενες τῆς Συνδιασκέψεως τοῦ Βουκουρεστίου¹¹³, 1913.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ WEIGAND

Οἱ ἀναρίθμητες παραλείψεις τοῦ Weigand καθιστοῦν γράμμα κενὸ τὴν προλογικὴ διακήρυξή του γιὰ ἀντικειμενικότητα, ὑποκριτικὲς δὲ τις συχνὲς μεμψιμοιρίες του ὅτι ἐκλαμβάνεται ἀπὸ ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους ὡς προπαγανδιστής. Διότι κατονομάζεται ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Σορδόννης Victor Bégard, ὁ ὁποῖος περιοδεύοντας στὸ Ἐλβασάν σχολιάζει καὶ τὸ πλατύτερο προπαγανδιστικὸ πανηγύρι ὡς ἐξῆς: «Περνοῦν καὶ ξαναπερνοῦν τόσο συχνὰ ἀπὸ δῶ οἱ Γερμανοὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας!»¹¹⁴. Ταυτόχρονα καταγγέλλεται καὶ ἀπὸ τὸν Κώστα Κρυστάλλη: «...ὁ ἐν Ἀθήναις Γερμανὸς κ. G. Weigand, καθηγητῆς ἐν Λειψία, περιηγηθεὶς τοὺς Βλάχους τῆς Πίνδου, ἀλλὰ μισθωτὸς τῆς Ρουμανικῆς προπαγάνδας...»¹¹⁵. Οἱ δὲ καταγγελίες

καταντούν κοινό μυστικό, όταν και ρουμανικές έγκυκλοπαίδειες¹¹⁶ γνωστοποιούν ότι τό... έπιστημονικό, όπως ο ίδιος διατείνεται (πρόφερε), προπαγανδιστικό έργο του συντελέστηκε με γενναίες έπιχορηγήσεις ρουμανικών κυβερνήσεων, προς τις οποίες εύλογα δέν εκφράζει στον πρόλογο, δημόσια, τις εύχαριστίες του, όπως πράττει για γερμανικά ιδρύματα, που ίσως συνέβαλαν και οικονομικά, αλλά όπωςδήποτε λελογισμένα, ώστε να μη έπαρκοϋν για ατέλειωτα μπαξίσια και... χαδιάρι!

Πάντως επάξια αποζημιώνεται δοθέντος ότι παραμένει προσηλωμένος στον αρχικό προγραμματισμό παρουσιάσεως των Αρμάνων σαν Ρουμάνων, οι οποίοι κατήλθαν τον 10ο αιώνα, αν και εν τώ μεταξύ στη Ρουμανία οι υπέρμαχοι και θιασώτες της θεωρίας περι καθόδου φυλλορροϋν. Διότι και μόνο τα λατινογενή τοπωνύμια του έλλαδικού χώρου τεκμηριώνουν την έντοπιότητα των Αρμάνων, όπως επιβεβαιώνει και ο καθηγητής Poghirc¹¹⁷. Γι' αυτό ο Weigand¹¹⁸ οδηγείται σε ανοιχτές διαφωνίες, ιδίως με τον ακαδημαϊκό Capidan, ο οποίος, αν και μαθητής του, δέν φειδεται της υπολήψεως του δασκάλου του. Αλλά και αυτός δέν είναι μετριопαθέστερος. Σύν τοις άλλοις γράφει: «Πριν οι κύριοι αυτοί απαλλαγϋν προκαταλήψεων, να μη σκέπτονται δι' ειλικρινείς έπιστημονικάς εργασίας»¹¹⁹.

Ασφαλώς η διαμάχη σε συνδυασμό με την πρόοδο της ρωμανολογίας και ευρύτερα της έθνολογίας, συνάμα δέ και της ηλικίας του συγγραφέα, έχει και αγαθά αποτελέσματα. Διότι ο Weigand κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου καταλήγει σε σωστότερα συμπεράσματα, όμολογουμένως πλέον αποδεκτά: «Συνήθως στην πολιτική κρίνουν από τη γλώσσα για την Έθνότητα. Η Έπιστήμη δέν πρέπει να ικανοποιείται με την άποψη αυτή, τη μητρική γλώσσα. Η γλώσσα είναι κάτι έξωτερικό και μεταβλητό και δέν πρέπει μόνη αυτή να λαμβάνεται ως βάση για την κρίση, αλλά και πνευματικές και σωματικές ιδιότητες και ήθη και έθιμα λαϊκά»¹²⁰. Τα δέ τελευταία, στην περίπτωση των Αρμάνων διαπιστώνονται έλληνικά από τους Wace και Thompson¹²¹ προς έκπληξη του N. Iorga¹²².

Ένδεδειγμένη θεώρηση της προκειμένης Βλαχολογικής συγγραφής του Weigand –παρά τις όποιες εσδήποτε αδυναμίες ή άβλεπίες– επιβάλλει την ανεπιφύλακτη εκτίμηση παρατηρήσεών του για τις άθλιες συνθήκες διαβιώσεως των υποδούλων στους Τούρκους λαών, για την έμμονη και των θρησκευτικά άλλοτριωμένων πληθυσμών στα πάτρια, στα όποια εγκρύπτεται και η χριστιανική πίστη, με προσκυνήματα σε όρθόδοξα μοναστήρια, με τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας από έξισλαμισμένους ή κοινώς άλλογλώσσους, έκολαδιασμένους ή έξαλδανισμένους, στον οικογενειακό ή κλειστό συντεχνιακό και γενικά στενότατο κύκλο. Ιδιαίτερη αξία έχουν οι

έπισημάνσεις του για τις λανθάνουσες πλουτοπαραγωγικές πηγές των χωρών που έπισκέπτεται, για τις έπιπτώσεις άπουσίας μέτρων προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Έποικοδομητικά και διαφωτιστικά άναδεικνύονται όσα άφιερώνει στους άποδήμους Αρμάνους, των όποιων πολλοί στην Άλλοδαπή καταλαμβάνουν ύψηλότατα αξιώματα ή άποκτούν άμύθητα πλούτη χωρίς να λημονϋν και τις μικρές πατρίδες τους, τα πανέμορφα Βλαχοχώρια. Θεοπίζουν δέ και το έμπνευσμένο «λάσσο», ένα διαρκές και διαφανές Ταμείο Άρωγής, ένα σοβαρό συντελεστή διασώσεως του Έλληνισμού στα σκοτεινότερα χρόνια της άφόρητης τουρκοκρατίας, η όποια στον βορειοελλαδικό χώρο διαρκεί ως το 1912.

Η σκιαγράφηση του «λάσσου»¹²³, που μόλις μνημονεύει ο Weigand, από τον Άναστάσιο Παλατίδη¹²⁴ ήδη το 1845, άποδίδει πιστότατα τον χαρακτήρα των Αρμάνων και συνιστά πρόσθετο και πανίσχυρο άποδεικτικό έλληνικότητάς τους. Διότι άποτελεί παράδοση άρχαιοελληνική, την Ένεργεσία¹²⁵, θέομο διαχρονικό προσιδιάζον ιδιαίτερα στους Αρμάνους, όπως μαρτυροϋν τα ποικιλώνυμα ιδρύματα της ελληνικής πρωτεύουσας¹²⁶, Άκαδημία Άθηνών, Έθνικόν Μετσόβιον Πολυτεχνείον, Έθνικόν Όφθαλμιατρείον, Έθνικόν Όδειον, Έθνικόν Άστεροσκοπείον, Έθνικόν Στάδιον..., Καθεδρικός Ναός των Άθηνών, που έκπληρώνει το Τάμα του Έθνους, ενώ η πρώτη μορφή του πραγματώνεται στην Αίγινα από τον Ι. Καποδίστρια στην αύλη του Όρφανοτροφείου.

Σημείωση της Σύνταξης

Στην συνολική έργασία περιλαμβάνονται 126 παραπομπές, οι όποιες για την οικονομία του χώρου δέν καταχωρίζονται.

Οι ενδιαφερόμενοι ιστορικοί, μελετητές, έρευνήτες, που χρειάζονται τις παραπομπές να έπικοινωνήσουν με την «ΕΛΛΟΠΙΑ» για να τους άποσταλοϋν ταχυδρομικώς σε φωτοτυπία από το χειρόγραφο του κ. Λαζάρου.

**ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΤΑ ΚΑΛΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ**

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ

Του Αντώνη Ξεπαπαδάκου*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Έσρος υπέρ πάντων Αγώνας της Έθνικης μας Παλιγγενεσίας προς τὰ τέλη τοῦ 1824 πνέει τὰ λοιθια, καί τὰ ὄνειρα καί οἱ ὄραματισμοί τοῦ σκλαβωμένου Γένους τείνουν νά ἐξανεμισθοῦν. Καί τοῦτο διότι:

Ο πολὺς Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος, ἀρχιγραμματεὺς τοῦ ὑπὸ τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη Ἐκτελεστικοῦ (δηλαδή τῆς Κυβερνήσεως), καταφέρει τὸν Πρόεδρο τοῦ Βουλευτικοῦ (δηλαδή τῆς Βουλῆς) Ἰω. Ὁρλάνδο νά φύγει γιὰ τὸ Λονδίνο ὡς Πρόεδρος τῆς δανειστικῆς Ἐπιτροπῆς, γιὰ νά ὑπογράψει τὸ συναφθέν ἀπὸ τὴν Ἀγγλία δάνειο, αὐτοδιοριζόμενος ὁ ἴδιος ὁ Μαυροκορδάτος Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ (τῆς Βουλῆς).

Τοῦ ζητεῖται νά παραδώσει, ὡς ὄφειλε, τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, πού ὁ ἴδιος τηροῦσε ἀρνεῖται, τὰ παίρνει μαζί του καί καταφεύγει στὴν Ὑδρα, ὅπου πείθει τοὺς ἀδελφούς Λάζαρο καί Πάωρη Κουντουριώτη «πῶς, ἂν τὸν ἀκούσουν, θέλει καταστήσει τὴν Ὑδρα δέσποινα ὅλης τῆς Ἑλλάδος». Καί ὅλες αὐτές οἱ συναμοσιές καί ἰντριγκες, παρὰ τῆς σαφεῖς πληροφορίας καί ἐπιβεβαιώσεως γιὰ τὴν ἐπικείμενη ἀπόβαση τοῦ Ἱμπραήμ πασᾶ στὰ Μοθωκόρωνα.

Τὰ πρῶτα χρήματα τοῦ δανείου κατασπαταλῶνται καί διασπαθίζονται γιὰ τὴν ἐξαγορά ὑπολήψεων καί συνειδήσεων, ἀναθερμαίνοντας τὰ ἦδη ὀξυμμένα πολιτικά πάθη καί μίση μετὰ τὴν ἐγκληματικὴ ἔναρξη τοῦ ἀδελφοκτόνου ἀλληλοσπαραγμοῦ, μὲ πρῶτο θῦμα τὸν πρωτογὸ τοῦ Γέρου τοῦ Μοριά στὸ Λιθοβουνό, ἔξω ἀπὸ τὴν Τριπολιτσά.

Καί ὅλα αὐτὰ γιὰ τὸν «λουφέ». Ὁ Ἰω. Γκούρας π.χ. τὸ ἐκ 3.000 ἑτερόνυμον στράτευμά του, γιὰ νά εἰσπράξει περισσότερα, στῆς μισθοδοτικῆς καταστάσεως τὸ ἀνεβάξει σὲ 12.000.

Ἔτσι, λοιπόν, μὲ τὸν Γεώργ. Κουντουριώτη ὡς νέο ἀλλὰ νόθο Πρωθυπουργό, γιατί δέν ἐξέλεγε ἀπὸ καμμιὰ Βουλὴ, μὲ τοὺς Ρουμελιώτες ὀπλαρχηγούς Καραϊσκάκη, Γκούρα, Μακρυγιάννη, Κίτσο Τζαβέλλα, Λ. Βέικο κ.ἄ., μὲ ἀρχιστράτηγο τὸν ναυτικὸ Κυρ. Σκούρη καί μὲ προστάγματα ἀκατανόητα γιὰ τοὺς στεριανούς, ὅπως «ὄρτσα πόντα» καί ἄλλα, καί μὲ τὸν Κολοκοτρώνη καί ὅλους σχεδόν τοὺς Πελοποννησίους πρωτοκαπεταναίους φυλακισμένους στὸν Προφήτη Ἡλία τῆς Ὑδρας μὲ δόλο, ἀποπειρῶνται νά ἀναχαιτίσουν τὸν Ἱμπραήμ στὸ Κρεμμύρι Πυλίας στῆς 26/4/1825, ὅπου εἰσπράττουν 500 νεκρούς καί πάνω ἀπὸ 200 λαβωμένους.

Μετὰ ἀπὸ 12 μέρες, στῆς 6/5/1825, ἀκολουθεῖ ἡ πολυεκατόμη στὴ Σφακτηρία, μὲ 800 ἀγωνιστές νεκρούς, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ ὑπουργὸς Πολέ-

μου Ἀναγνωσταρᾶς, ὁ Σανταρόζα, ὁ Τσαμαδὸς καί ἄλλοι ἐξέχοντες, καί 200 καί πλέον λαβωμένους.

Θέλοντας νά ξεπλύνει τῆς ἀπανωτῆς αὐτῆς ταπεινώσεως καί ντροπῆς, ὁ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν Παπαφλέσσας ὀδηγεῖται ἀπὸ τὸ ἀπόλεμο τῆς παρορμήσεώς του σὲ πραγματικὴ αὐτοκτονία στὸ Μανιάκι, μὲ 800 καί πλέον νεκρούς καί τραυματίες στῆς 20 Μαΐου 1826. Ἐνῶ ὁ Νενέκος συνεπικουρεῖ στὴν Ἀχαΐα καί Ἡλεία τὸν Ἱμπραήμ, μὲ 2.000 προσκυνημένους.

Μὲ τὴν κατακραυγὴ τοῦ κόσμου ἀποφυλακίζεται ὁ Κολοκοτρώνης καί συνάπτεται στὰ Τρίκορφα τῆς Τριπολιτσᾶς ἡ ἀμφίρορη μάχη, μὲ 600 ἀγωνιστῆς νεκρούς, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ὀπλαρχηγοί, καί 1.000 νεκρούς Τουρκοαιγυπτίους. Ἀλλὰ οἱ 600 στοὺς 3.000 συνολικά Ἕλληνες εἶναι πάρα πολλοί, ἐνῶ οἱ 1.000 στῆς 20.000 τοῦ Ἱμπραήμ εἶναι ἐλάχιστοι.

Ὁ Ἱμπραήμ, ἀφοῦ καίει, διαγομίζει, ἀτιμάζει καί γυρίζει τὴν ἀπάνω γῆ ἀπὸ κάτω, διαπεραιώνεται στὴ Στερεά, ὅπου ἔχομε τὴν Ἐξοδο τοῦ Μεσολογγίου, μὲ 1.800 ἀγωνιστῆς καί 2.000 ἀμάχους νεκρούς καί 6.000, κυρίως γυναικόπαιδα, αἰχμάλωτα, πού πωλήθηκαν στὰ σκλαβοπάζαρα τῆς Ἀνατολῆς.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ ΔΙΡΟΥ 22-26/6/1826

Ὁ Πουσοῦφ Πασᾶς κρατᾶ ἀκόμα γερά τὴν Πάτρα, ἡ Εὐβοία εἶναι τουρκοκρατημένη, ἡ Ρούμελη ἀποδυναμωμένη, ὁ Κιουταχῆς πολιορκεῖ στενά τὸ Μεσολόγγι, καί μερικά ἀπὸ τὰ Ρουμελιώτικα σώματα πού κατεβαίνουν πρὸς ὑποστήριξη τῶν Κυβερνητικῶν στὴν Πελοπόννησο, μὲ τὸν Κολοκοτρώνη, τοὺς ἀδελφούς Δεληγιανναίους καί ὅλους τοὺς ἄλλους κυριώτερους Πελοποννήσιους πρωτοκαπεταναίους στὴ φυλακὴ (στὴ χάψη), ὅπως πολὺ παραβολικά καί μὲ μεγάλη πικρία ὁμολογεῖ ὁ Μακρυγιάννης.

Καί σάν νά μὴν ἔφταναν ὅλα αὐτὰ τὰ δεινὰ, στῆς 10 μὲ 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1825 πραγματοποιεῖ ἀπόβαση στὰ Μοθωκόρωνα ὁ Ἱμπραήμ Πασᾶς, τελείως ἀνενόητος καί ἀτουφέκιστος, παρ' ὅτι ἡ Κυβέρνηση Κουντουριώτη ἔχει σπάνιες, σαφεῖς καί σημαντικῆς πληροφορίες γιὰ τῆς δυνάμεις καί τὰ πιθανὰ σημεῖα ἀποβάσεως στῆς ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου, καθὼς καί γιὰ τοὺς φοβεροὺς κινδύνους πού θά διατρέξη ἡ ἐπανάσταση ἀπὸ τὴν τρομερὴ αὐτὴ ἐπιδρομὴ.

* Ἱστορικός - Συγγραφέας, Πρόεδρος Συλλόγων «ΔΙΡΟΥ» καί «ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΑΤΑΠΑΣ»

Όπως είναι δέ στρατηγικά παραδεκτό, αν υπήρχε πρόνοια, με ελάχιστα οργανωμένο στρατεύμα θα μπορούσαν να χτυπηθούν αποφασιστικά οι πρώτες 5.000 των Τουρκοαιγυπτίων, που επί ημέρες ζαλισμένοι από τη θάλασσα περίμεναν αναποφάσιστοι στην παραλία της Μεθώνης την άφιξη του ίδιου του Ίμπραήμ και των υπολοίπων 27.000 πεζών, πυροβολητών, ναυτικών και ιππέων, που έρχόντουσαν με τόν φόβο ότι μπορεί να πάθουν την «νύλα» του Δράμαλη.

Είχε όμως και ο Ίμπραήμ τις θετικές πληροφορίες του για τόν εμφύλιο σπαραγμό των Ελλήνων, γι' αυτό και όταν είδε πώς τό πρώτο αποβατικό του σώμα έμεινε ανενόχλητο, έσπευσε να εκμεταλλευθή την κατάσταση και έπεδόθη άμέσως στο καταστροφικό του έργο.

Μετά την ήρωική έξοδο και φοβερή σφαγή του Μεσολογγίου τή νύχτα της 10ης Απριλίου 1826, ο Ίμπραήμ ξαναγυρίζει στο Μοριά, όπου συνεχίζει τό κόψιμο και κάψιμο των καρποφόρων δέντρων και τό εξολοθρευτικό και γενεοκτονικό έργο του. Γι' αυτό και ο Φωτάκος συμπληρώνει στά απομνημονεύματά του (σελ. 537):

«...Αφού δέ εφθάσαμεν εις Άγιον Φλώρον προς τόν δρόμον της Καλαμάτας, όπου θγαίνει κεφαλόβρυσον και έχει μεγάλα δένδρα και ίσκιο... Εκεί ηήραμε κρεμασμένα από τά δένδρα ως έξ παιδιά μικρά, θυζανάρικα, από πέντε έως έπτά μηνών τό καθένα, απαργανωμένα καθώς τά είχαν αι μάναις των. Είχαν δέ αποκάμει και δέν μπορούσαν νά κλάψουν. Είχαν περάσει τρεις ημέρας αφ' ότου διήλθον εκείθεν Τούρκοι Αράπηδες, οι όποιοι είχαν κνηγήσει τέσ μονάδες των, αι όποιαι, διά νά γλυτώσουν, εγκατέλειψαν τά παιδιά των. Οι δέ Αράπη-

δες Τούρκοι, παίρνοντας από κάτω τά παιδιά, τά έβαστοϋσαν εις τά χέρια και δείχνοντας αυτά εφώναζον τήν κάθε μάνα: "Μαριά, Μαριά, στάσου νά σου τό δώσω...". Ήθελαν μέ τούτο νά γελάσουν τήν μάνα μέ τήν ψυχολόνοια και νά τήν πιάσουν, διότι ένόμιζον ότι θά τήν κλονίση ό πόνος του παιδιου και θά σταθή...»

Και ο Φωτάκος στό σημείο αυτό διευκρινίζει:

«...Αυτοί τά είχαν κρεμάσει εις τά δέντρα, τό καθένα μέ τήν νιάκα του, όπου χάριν φιλανθρωπίας δέν τά έσκότωσαν. Τό θέαμα ήταν λυπηρόν. Είχαν τά χέρια των εις τό στόμα των και έδύζαναν τά δάκτυλά των. Τινά δέ από αυτά θυζαίνοντα έμαλάκωσαν τά δάκτυλά των, τά όποια εξεπέτωσαν, ώστε έρρεε τό αίμα των και τό έδύζαναν...».

Και ο Φωτάκος, συμπληρώνοντας τις περιγραφές του για τήν μάστιγα που έπληξε τότε Μοριά και Ρούμελη, σε άλλο μέρος των Απομνημονευμάτων του λέει (σελ. 560-561):

«...Ό δέ Ίμπραήμ μέ τά στρατεύματά του εκυνηγοϋσε τούς Έλληνας επάνω εις τά βουνά και εις τά δάση, αρπάζοντας τά πράγματα και τά ζώα των, αλλά και οι Έλληνες, κτυποϋντες τούς Τούρκους, τά έπαιρναν πάλι και εφευγαν.

Έφευγαν δέ και τά γυναικόπαιδα επάνω εις τά βουνά και εκρύπτοντο μέσα εις τά δάση και εις τά σπήλαια.

Καθ' όλην τήν Πελοπόννησον τίποτε άλλο δέν ήκουετο και δέν εφείνετο, παρά μόνον τουφεκιμοί και πυρκαϊά. Καπνοί δέ ύφουντο παντού. Και καθ' εκάστην ήμέραν εγίνοντο σκοτωμοί και αιχμαλωσία και άλλα ανήκουστα δυστηχήματα. Ό ουρανός της Πελοποννήσου εφείνετο ότι έχαμήλωσεν. Όλοι δέ αι ειδήσεις ήσαν φόβος και απελπισία. Όσους τότε επεριπάτει εις Πελοπόννησον, τίποτε άλλο δέν έδλεπεν, ει μή πτώματα άταφα Τούρκων και Έλλήνων, πολλά ζώα ψόφια, ως και άλλα διάφορα πράγματα σκορπισμένα εδω κι εκεί.

Δυσωδία δέ μεγάλη και θρόμα άφόρητος εβγαίνεν από τά άταφα και σηπωμένα πτώματα των ανθρώπων και των ζώων...

Μόνον εις τούς βράχους και τά κορυφάς των άγρίων τόπων και των βουνών υπήρχον πνοές ανθρώπων...

Κανείς δέν δύναται νά περιγράψη τά τραγικά συμβάντα, τά όποια από τόπον εις τόπον εγίνοντο. Αι γυναίκες, καταδιωκόμεναι από τούς Τούρκους, έλεφταν από τούς αποτόμους βράχους και απέθνησκον, τά δέ παιδιά των, τά μικρά, έννιγον αι ίδιαι εις τούς ποταμούς, διά νά μή φωνάζουν κλαίοντα, αλλά και τούς πετεινούς άκόμα εσφαζαν διά νά μή λαλοϋν και ακούουν οι Τούρκοι.

Έχάθησαν τά γόνιμα αυγά και οι σπόροι. Έπάνω δέ εις αυτούς τούς τόπους τό ένα τραγικώτερον του άλλου εγίνετο και οϋτε όμοίαζαν μεταξύ των τά γινόμενα.

«Όλοι οί άνθρωποι ήτον άλαφιασμένοι και κατατρομαγμένοι. Έτρεχαν άνω κάτω, έδω κι εκεί, και έπλανώντο μέσα εις τά δάση και τά βαθείά ρέματα. Έτρομάζαν δέ νά αναγνωρισθοϋν μεταξύ των άν ήταν Τουρκοί ή Έλληνες. Τούς εφαινετο οπι όλος ό τόπος ήτο χάος και ήθελε νά τοϋς καταπιη. Όμοιοις ήτο ό φόβος των ήμέραν και νύκτα, και καμμίαν άνάπαιναν δέν ειχαν άνθρωποι και ζωα, και έκινούντο παντοϋ και πάντοτε και ποϋ έπιγαιναν δέν καταλάβαιναν και δέν εγνώριζαν...».

Αναφέραμε αυτά τά τρία συγκλονιστικά περιστατικά, πού μέ τόση παραστατικότητα και πειθώ περιγράφει ό ύπασπιστής του Κολοκοτρώνη Φωτάκος, για νά ειδοϋμε ποιά ήταν ή πρό της μάχης του Διρου κατάσταση της Έπαναστάσεως και νά βεβαιωθοϋμε πειστικώτερα μέσα από πόσα οικογενειακά και όμαδικά δράματα και εθνικές τραγωδίες ξαναγεννήθηκε ή «άπ' τά κόκκαλα θγαλμένη» ελληνική Λευτεριά, και για νά φανη μεγαλειωδέστερη ή συμβολή της Μάνης στον τιτάριο αυτόν άγώνα ζωής ή θανάτου.

Οί διδλικές αυτές σκηνές ήταν, όπως ειδαμε, σύνηθες φαινόμενο επί Τουρκοκρατίας και καθημερινό δυστύχημα των επαναστατημένων Έλλήνων κατά την έπιδρομή των όρδων του Ίμπραήμ.

Η Μάνη γλύτωσε αυτή την συμφορά και ταπεινώση χάρις εις την έντονη φιλοπατρία και τό ιερό πείσμα των κατοίκων της νά ζοϋν άνυπότακτοι και ελεύθεροι. Και ήταν και καταφύγιο των κατατρεγμένων.

Τήν εποχή αυτή κορυφώνεται τό τουρκοπροσκύνημα στο Μοριά μέ 2.000 τουρκοπροσκυνημένους του Νενέκου στην Άχαΐα και την Ήλεία. Πά τό τρομερό αυτό γεγονός μάς μιλά ό ίδιος ό Γέρος του Μοριά, πού μόλις έχει άποφυλακισθη και προσπαθει νά σώση ό,τι είναι μπορετό:

«...Μόνον εις τόν καιρόν του προσκυνήματος εφοδήθηκα για την Πατρίδα, όχι άλλη φορά. Οϋτε εις τές αρχές της Έπαναστάσεως, οϋτε εις τόν καιρόν του Δράμαλη, όπου ήρθε μέ 30.000 στρατεύματα έκλεκτό, οϋτε ποτέ άλλοτε. Μόνον εις τό προσκύνημα εφοδήθηκα. Η Ρούμελη ήτον όλη προσκυνημένη, ή Αθήνα πεσμένη, τά Ρουμελιώτικα στρατεύματα διαλυμένα.

Μόνον ή Πελοπόννησος (μέρος -ή Μάνη) ήταν μινεμένη, μέ τά δύο νησιά, Ύδρα και Σπέτσες...

Αυτό τό καλοκαίρι έχάλασα είκοσι ρίξιμα (πάκα) χασι εις γράμματα και διαταγάς... Είχα εξ Γραμματικούς και έγγραφαν ήμέραν και νύκτα και δέν επρόφθαιναν...».

Η ίδια θλιβερή κατάσταση παρετηρείτο και στη θάλασσα. Τά πλοία ήταν δεμένα στην Ύδρα και στις Σπέτσες χωρίς πληρώματα και έπισκευαστικές εργασίες, μέ πανιά ρακένδυτα και ξάρτια οπασμένα. Και τά θρυλικά πυρπολικά ήταν παραμελημένα τελείως και άνευ πολεμικής ικανότητας.

Αυτή ήταν δυστυχώς ή κατάντια του Ίερού Άγώνος του Εικοσιένα, ύστερα από την άλληλοφωγαμάρα και την βαρβαρική έπιδρομή της τουρκοαιγυπτιακής λαίλαπος.

Μέσα όμως στη μεγάλη αυτή απόγνωση, τόν όλεθρο και την άνείπωτη συμφορά πού πλήττει Μοριά και Ρούμελη, ύπάρχει κάτι τό άνεπαίσθητο και άσήμαντο, αλλά πολύ δυνατό και έλπιδοφόρο για την τύχη της Ελλάδος και την μοίρα του Γένους γενικώτερα.

Η Θεία Πρόνοια έχει διαφυλάξει άθικτη και άλώδητη μά άκραία κόχη της Έλληνικής γης. Μιά άξεψυχη σπίθα. Μιά άνυπότακτη έπαλη. Την σκληροτραχήλη και άδούλωτη Μάνη, προς την όποία ό Ίμπραήμ στέλνει μέ πολλήν άναιδειαν, χαϊρέκακην έπαρση και άμετρη κομπορημοσύνη τελεσίγραφο: Νά παραδοθη άμαχητί, άλλως θά την περάση όλη από τό σπαθί του και δέν θ' άφήση «μήτε ίχνος όσπιτίου...».

Και ό Γεωργάκης Μαυρομιχάλης, πού κρατά τό ξερότειχο της Βέργας, στο ίταμό αυτό τελεσίγραφο άπαντά σαν άλλος Λεωνίδα:

«...Σέ περιμένουμε μέ όσας διαθέτεις δυνάμεις... Οί κάτοικοι της Μάνης γράφομε και σε περιμένουμε...».

ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ,
Άρχηγός Σπαρτιατών

Ο Ίμπραήμ φρενιάζει από τη λύσσα του. Και τό πρωί της 22ας Ιουνίου του 1826 αρχίζει ό τιτάριος, ό υπέρτατος άγώνας των Μανιατών για νά σώσουν τά ιερά τους χώματα. Χρησιμοποιεί 15.000 περίπου δυνάμεις από στεριά και θάλασσα. Βομβαρδίζει μέ τό στόλο του τίς θέσεις των άμυνομένων και έξαπολύει κατά κύματα τά γιουρούσια 8.000 πεζών και ίππέων κατά των 2.400 περίπου κυρίας Μανιατών.

Η μάχη κρατά όλη την ήμέρα. Ο Ίμπραήμ ρίχνει όλο και πιό ξεκούραστα σώματα στον άγώνα, αλλά τά άτσάλινα στήθη των υπερασπιστών πυργώνουν τό ξερότειχο αυτό μετερίζι και ύψώνουν μεσούρανα την τιμή, την άνδρεία και την δόξα της Μάνης.

Η Μάνη έξαυλώνεται, τρανέει και έξυψώνεται ακόμα περισσότερο και μεγιστοποιεί στο έπακρον την περιάλλητη φήμη, την άπαράμλλη πολεμική της Άρετή και φωτοστέφανη Δόξα της. Πατί ή Μάνη **όλόμονη**, σαν άλλος Διγενής Ακρίτας, κονταροχτυπήθηκε άνελέητα. Πάλεψε ύπερ τίς δυνάμεις της και νίκησε τόν άήττητον. Κατετρόπωσε στο άπονενομένο αυτό πάλεμα τόν Χάροντα και, μέσα στην γενική άπογοήτευση και θολή εθνική άπελπισία, έθανυματούργησε.

8 μέ 10 γιουρούσια την ήμέρα, μέ άμέτρητη καβαλαρία και πολλά κανόνια από στεριά και θάλασσα έκανε ό Ίμπραήμ τό τριήμερο 22, 23 και 24 Ιουνίου, μά ή Βέργα δέ λύγισε και δέν πατήθηκε. Πατί πίσω από αυτό τό ξερότειχο ειχαν στήσει τα-

μπούρι **άπαρτο** με τὰ ἀτσάλινα στήθη τους οἱ ἀρειμάνιοι Μανιάτες, πού τό ὑπερασπίζαν καί τό διαφέντευαν σάν ἀληθινοί ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν, «*τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι*».

Ἡ ἴδια πανωλεθρία περίμενε τόν ἐπιρμημένο σερασκέρη καί στό δεύτερο μέτωπο πού ἀνοίξε στρατηγικώτατα στήν καρδιά τῆς Μάνης, στό ΔΙΡΟ, ὅπου οἱ γυναῖκες μέ τὰ δρεπάνια τοῦ θερισμοῦ, μέ πέτρες, μέ ξύλα, μέ τὰ δόντια καί τὰ νύχια ἀκόμα, ξέσχισαν καί θέρισαν στήν κυριολεξία τίς δυνάμεις του.

Οἱ τρομερές σκηνές ἀφθαρτου ἠρωισμοῦ πού λαμβάνουν χώρα στά λουριά τοῦ Διροῦ καί σ' ὅλη τήν γύρω περιοχή εἶναι ἀπίστευτου ἱστορικοῦ καί ἐθνικοῦ μεγαλείου.

Μερικά ἀπό τὰ ἐχθρικά πλοῖα πού εἶναι στό Διρό πᾶνε στό διπλανό ὄρμο γιά νά χτυπήσουν τό παλάτι τῶν Μαυρομχαλαίων, στό Λιμένι. Οἱ εὐστοχες βολές τοῦ 18ετοῦς κανονιέρη Λουκά Λουκέα, ἀπό τόν Λάκκο Οἰτύλου, τὰ πιασγουρίζουν στό Διρό.

Οἱ πρὸς Ἀερόπολη, Πύργο καί Χαριά ἐπιδραμιώντες Τουρκοαιγύπτιοι ἐπίασαν μερικούς γέροντες καί γερόντισσες νά κοιμούνται σ' ἀλώνια, ὅπου ἐφύλαγαν τίς θημωνιές τους, καί τοὺς κατέσφαξαν. Πά τό γεγονός αὐτό πρέπει νά διενκρινίσουμε ὅτι ὁ Ἰμπραήμ μέ τό διμέτωπο πόλεμο κατά τῆς Μάνης ἐπέδωκε καί τό μεγάλο ὑπέρ αὐτοῦ πλεονέκτημα τοῦ αἰφνιδιασμοῦ. Γι' αὐτό καί ἀπετίδασε τίς δυνάμεις του τήν νύχτα τῆς 22ας πρὸς τήν 23η Ἰουνίου στό Διρό, ὥστε, μόλις πῆρε νά φωτίζη, νά ἔχη περιζώση τὰ γύρω χωριά.

Ὁ πρωτοσύγκελλος Ρηγανάκος, ὅμως, πού λειτουργοῦσε στό Διρό, καί ὁ παπα-Πουλάκος στόν Ἅγιο Νίκωνα τῆς Χαριάς, πρωτοβάρεσαν τίς καμπάνες, καί ἀπό αὐτούς πῆραν τό φοβερό μήνυμα καί ὅλα τὰ ἄλλα χωριά τῆς Μάνης.

Τήν εἰκόνα τοῦ παμμανιατικῆς αὐτοῦ συναγεροῦ μᾶς τήν δίνει ἐναργέστερα ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀμβρόσιος Φραντζῆς, ὁ ὁποῖος λέγει μεταξύ ἄλλων στά Ἀπομνημονεύματά του (Τόμος Β', σελ. 449):

«... Οἱ Μανιάται ἔκρουσαν τοὺς κώδωνας τῶν Ἐκκλησιῶν των καί ὅλοι οἱ συναχθέντες Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες καί παῖδες ἔδραμον κατά τό Διρόν... γράφοντες πρὸς τοὺς ἐν Ἀλμυρῶ ἀμυνομένους, νά μὴ ταραχθῶσιν ποσῶς... μηδέ ν' ἀφήσωσι τήν θέσιν των... καθ' ὅτι οἱ ἀποδιωσθέντες ἐχθροί... θέλουν ἀπολαύσει τήν ἀντιμωσθίαν των... παρά τῶν αὐτόσε...».

Καί ἡ ἀλάθητη λαϊκή Μοῦσα μᾶς διεφύλαξε ἀπόφρον τόν μεγάλο καί ἀνεπανάληπτον θρύλο τῶν γυναικῶν τῆς Μάνης, πού, ἀντί νά στήσουν ἕνα καινούργιο Ζάλογγο, ἔκαναν κάτι τό πρωτόγνωρο, ἀδιανόητο, ἀφάνταστο, ἠρωικό, ἐπικό καί μεγαλειώδες: «...Οἱ γυναῖκες ἐν τῷ ἅμα, κάμανε μεγάλο θάμα. Ἀνασκομπώνουν τίς ποδιές καί δάνουν πέτρες στοργηγυλές.

Καύκαλα ἀνοίγουνε πολλά ἢ σκορποῦνε τὰ μυαλά καί ἀρπάζουν τὰ τραπάνια καί τοὺς κόβουν τὰ κεφάλια...».

Ἄλλο πάλι περιστατικό ἀναφέρει ὅτι ἡ κόρη τοῦ γερο-Βοζίκη, ἡ Πανωραία (Πανώρια), πηγαίνοντας στό χωράφι μέ ψωμί καί βλέποντας δύο Τουρκοαιγύπτιους νά προσπαθοῦν νά δέσουν τόν καταληφθέντα ἐξαπίνης γέροντα πατέρα της, ἀπέκοψε τόν λάρυγγα τοῦ ἐνός μέ τό δρεπάνι, καί μέ τήν βοήθεια τοῦ πατέρα της ἐξέκαμε καί τόν ἄλλον.

Ἐνῶ ἡ γυναῖκα τοῦ Γεωργούλια Γερακαράκου, μέ τόν μικρό γιό της, ὀνόματι Καταιδαρδά, πού πήγαινε λίγο ψωμί καί τυρί στόν ἄντρα της, πού πολεμοῦσε στή Βέργα νησιτικός τρία μερόνυχτα, μπλέχτηκε στόν πόλεμο μαζί μέ τίς ἄλλες γυναῖκες στό Λαγκάδι τῆς Χαριάς, κοντά στά Ξελαπαδιάνικα, κι ἐνῶ τό παιδί της πολεμοῦσε μέ τό ὄπλο, ἐκεῖνη κυνηγοῦσε τοὺς Τούρκους μέ τίς πέτρες. Κι ὅταν τό παιδί της χτυπήθηκε θανάσιμα, πῆρε τό ὄπλο του καί κλείνοντας τὰ ματάκια του, τοῦ εἶπε:

«... Κοιμήσου, παιδάκι μου... κοιμήσου. Πῆρα ἐγὼ τή θέση σου...».

Κάτι παρόμοιο ἔκανε καί ἡ Θερασέρη στό Φλομοκότρωνα τῆς Χαριάς. Πηγαίνοντας ψωμί καί νερό στοὺς πολεμιστές, βρήκε τό παιδί της σκοτωμένο στό ταμπόρι του. Οἱ ἄλλοι δέν τό εἶχαν καταλάβει. Δέν εἶπε μιλιὰ σέ κανέναν. Ἐπῆξε τόν πόνο της, ἔκανε πέτρα τήν καρδιά. Πῆρε τό καριοφίλι τοῦ παιδιοῦ της καί, τουφεκῶντας ἀδιάκοπα τοὺς ἐχθρούς, γύριζε κάθε τόσο καί ἔδλεπε τό παιδί της καί τοῦ ἔλεγε:

«... Κοιμήσου... ξεκουράσου, παιδάκι μου. Εἶμαι ἐγὼ στή θέση σου...».

Οἱ ὄπλαρχηγοί τῆς Βέργας, σ' ἕνα ἀπό τὰ πολλά ἀνακοινωθέντα πού ἐκδίδουν καί γιά τίς δύο αὐτές δίδυμες μάχες, λένε μέ ὑπερηφάνεια γιά τίς γυναῖκες τους πρὸς τήν Κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ:

«...Τί τὰ θέλετε, κύριοι...

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, αἱ γυναῖκες τῶν Σπαρτιατῶν ἔδειξαν περισσοτέραν γενναϊότητα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας των...

Αὐταὶ μετὰ τῶν γερόντων ἐδίωξαν τόν ἐχθρόν ἀπὸ τὴν Τζήμοβα (Ἀερόπολη) καί ἐπεκράτησαν ἕως ὅτου ἔφθασαν καί οἱ ἄνδρες των, μετὰ τῶν ὁποίων ἔκαμαν τοῦτον τόν **μέγαν ὄλεθρον** εἰς τόν ἐχθρόν. Μόλις πού διεσώθησαν 400 ἀπὸ τοὺς 2.000 καί πλέον ἀποδιωσθέντας ἐχθροὺς, οἱ δέ λοιποὶ ἐχάθησαν...

Διότι οἱ Σπαρτιάται ἔκαμον καί ἄλλον ἕνα περιέργον εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν. Δηλαδή, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἐπηδοῦσαν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νά σωθοῦν, ἀπηδοῦσαν καί αὐτοὶ συγχρόνως σύροντές τους ἀπὸ τὰ μαλλιά εἰς τὴν ξηρὰν διὰ νά τοὺς ἀφοπλίσουν πρῶτα καί ὕστερις νά τοὺς δώσουν τοῦ Διαδόλου...

26 Ἰουνίου 1826

Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τοῦ Ἀλμυροῦ
ΟΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΙ ΤΗΣ ΒΕΡΓΑΣ.

Στιγμιότυπο από την γιγαντομαχία των Ήρωϊδων του Διού κατά των όρδων του Ίμπραήμ πασά (22-26/6/1826). Πίνακας 100×60 εκ. του ζωγράφου Σπ. Διακουμάκου.

Καί σέ ἄλλο ἀνακοινωθέν τους οἱ ὀπλαρχηγοί τῆς Βέργας καταλήγουν:

«Τό δέ παράδοξον ὄλων εἶναι ὁπού μιά ἡρώϊσσα γυναίκα Σπαρτιάτισσα, πηδήσασα εἰς τήν θάλασσαν, ἄρπαξεν ἕναν Ἀλβανό, κολυμβῶντα διά νά σωθῆ, ἀπό τόν ὁποῖον ἐζητοῦσε ἰκανοποίηση ἀπό τοὺς καρπούς (τίς θημωνιές) πού τῆς ἔκασαν...».

Μιά πολύ σοφή λαϊκή μας ἔκφραση λέει πώς, ὅσοι ὀρκίστηκαν στό θάνατο, βάδισαν πρὸς τήν Δόξα καί τήν ζωή.

Αὐτή ἡ φράση βρῆκε τήν ὀλοκλήρωση, ἐνσάρκωση καί τελειότητά της στή Μάνη. Γιατί χάρις στό πείσμα, τήν ἀποφασιστικότητα καί γενναιότητα τῶν γυναικῶν της, ὁ ἐπιδρομέας ὑπέστη πρωτοφανή πανωλεθρία καί ἐτράπη εἰς φυγήν.

Ὁ ἀκαδημαϊκός Διον. Κόκκινος (Τόμος Β', σελ. 424), ἀναφερόμενος στή Μάχη τοῦ Διού καί ἰδιαιτέρως στίς ἡρωίδες τῆς Μάνης, τοὺς ἀφιερώνει τὰ ἀκόλουθα λυρικά λόγια:

«...Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ἡ δραματική καί ἡρωική πραγματικότης ὑπερέβη τὰς συλλήψεις τῶν θρύλων κατὰ τόν Ἱερὸν Ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας μας. Ὅλα ὅσα ἀναφέρονται διὰ τὰς γυναῖκας τῆς Μάνης, πού ἔτρεξαν εἰς τήν μάχην καί ἐκρατοῦσαν ἀντί ὀπλων δρεπάνια, ρόπαλα καί πέτρας, ξεπερνοῦν τήν φαντασίαν. Εἶναι ἀσύλληπτου πολεμικοῦ μεγαλείου. Ἡ Μάνη μᾶς ἔδωσε νέας Ἀμαζόνους...».

Καί ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀμβρόσιος Φραντζῆς κλείνει τήν ἀναφορά του στίς μάχες τοῦ Διού καί τῆς Βέργας λέγοντας (τόμος Β', σελ. 449):

«...Ἐπιστρέψας δέ ὁ Ίμπραήμ εἰς τὰ Μεσοσηνακὰ φρούρια μετὰ πολλῆς κατασχύνης... ἐκινδύνευσε νά καταστῆ φρενήρης. Οἱ δέ περὶ αὐτόν τόν ἐπαρηγόρουν ὑπισχνούμενοι ὅτι εἰς ἄλλην... ἐκστρατείαν θέλουν καταστρέψαι ὀλοσχερῶς τοὺς Μανιάτας καί τήν Μάνην...».

Ἀλλά ἡ ἴδια πανωλεθρία ἀνέμενε τόν Ίμπραήμ μετὰ δύο μῆνες καί στόν Πολυάραβο, ὅπου συντριβή, καταντροπιάστηκε καί ἔφυγε τρομαγμένος, γιατί κινδύνευσε νά συλληφθῆ ὁ ἴδιος αἰχμάλωτος τῶν Μανιατῶν.

Ἡ σημασία λοιπόν τῆς τριπλῆς περιθρύλητης Νίκης τῶν Μανιατῶν καί Μανιατισσῶν στή Βέργα, στό Διό καί στόν Πολυάραβο ἦταν ἀνέλπιστη, ἐθνική καί μέγιστη. Γιατί γιά πρώτη φορά τὰ Ἑλληνικά καί κατὰ κυριολεξία μόνο τὰ Μανιάτικα ἄρματα ἐταπεινώσαν τόν Ίμπραήμ τόσο πολύ, ὅσο ἀκριδῶς ὑψώσαν τή φήμη, τό γόητρο καί τήν Δόξα τῆς Μάνης. Καί μάλιστα, ἡ ταπείνωση γιά τόν Τουρκοαγύπτιο σατράπη εἶναι ἀκόμα μεγαλύτερη, γιατί στή μάχη τοῦ Διού νικήθηκε ἀπό ἄοπλες γυναῖκες.

Ἀπό ἐδῶ ἐδράζεται καί τό μεγάλο παράπονο καί ἡ ἀδόστακτη πίκρα τῆς Μάνης. Γιατί ἡ ἐθνική μας ἱστορία καί παράδοση δέν ἔχουν δυστυχῶς μέχρι σήμερα φωτίσει ὅλα τὰ γεγονότα μέ ὄση τοὺς ἀνήκει ἱστορική λάμψη καί ἀλήθεια. Καί πολλά ἀπό αὐτὰ παραποιῶνται ἢ διαστρέφονται, καί ἄλλοτε πάλι ἡ προσοχή τῶν Πανελλήνων μετατοπίζεται σέ ἄλλα περιστατικά ἢ συμβάντα καθόλου ὠφέλιμα γιά τό Ἔθνος καί ἀρνητικά γιά τήν ἐθνική μας διαπαιδαγώγηση, ἰδεολογική μας ἀνάσταση καί δεοντολογική μας θωράκιση.

Μέ ἄλλα λόγια, ὁ ἀφθαρτος αὐτός ἡρωισμός, ἡ ἐθελοθυσία καί ἀπαράμιλλη ἀνδρεία τῶν γυναικῶν τῆς Μάνης δέν ἔχει γίνει συνείδησις «ἱεροῦ χρέους» ἀπό τήν Ἑλληνική Πολιτεία. Κανένας ταγός μας ἢ ἄλλος ἰσχυρόγνωμος ἐπίσημος δέν ἔχει ἐντυπωσιασθῆ ἀπό τό ἀφθαρτο πατριωτικό μεγαλεῖο τους, καί ἡ μνήμη τους δέν ἔχει τύχει μέχρι στιγμῆς τῆς ὀφειλομένης ἐθνικῆς καί ἱστορικῆς δικαιώσεως.

Τό ἐπίσημο κράτος ἐξακολουθεῖ νά τίς ἀγνοῆ, μὴ ἐμπνεόμενο ἀπό τόν τρισμέγιστο θρύλο τους, καί κανένας Πανεπιστημιακός Διδάσκαλος δέν ἐμελέτησε στά σοβαρά τίς γιγαντομαχίες Βέργας, Διού καί Πολυαράβου, πού, ἂν δέν τίς παραδέχεται ὡς ἀσύγκριτες καί ἀνώτερες ὄλων τῶν ἄλλων τοῦ Ἱεροῦ μας Ἀγῶνος, εἶναι τουλάχιστον ἰσάξιες τῶν μαχῶν τοῦ Βαλτεταίου, τῆς Γραβιάς, τῶν Βασιλικῶν καί τῶν Δερβενακίων. Γιατί κατὰ τίς μάχες αὐτές κατανικήθηκε τρεῖς φορές ὁ ἀήττητος Ίμπραήμ καί ἔχασε τὰ δύο τρίτα τοῦ στρατοῦ του σέ νεκρούς καί τραυματίες. Καί ἐπὶ πλέον, χωρὶς τίς νίκες αὐτές τῶν Σπαρτιατικῶν ἀρμάτων, εἶναι ἀπόλυτα βεβαιωμένο ὅτι δέν θά εἶχαμε τό

Ναυαρίνο, γιατί άπλούστατα ή Έπανάσταση θά είχε οήση.

Ιδιαίτερα μάλιστα στίς γυναίκες τής Μάνης ή Πατρίδα όφείλει όχι μόνο κάτι τό σημαντικώτατο και υπέροχο γιά τήν έλευθερίαν τής, αλλά και κάτι τό άνεπανάληπτο και μεγαλειώδες γιά τήν ύπαρξή τής και τήν πανένδοξη Ιστορία τής.

Άλλά γιά τήν περίπωση τών γυναικών τής Μάνης ταιριάζει τό μεγάλο παράπονο και ό άκράτητος άφορισμός ενός άλλου άδικημένου τραγικού ήρωος, τού ήρωικού και πάνσοφου Παλαμίδη, ό όποιος ζώντας ό ίδιος και πεθαίνοντας από τήν άχαριστία και άγνωμοσύνη τών κρατουμένων τής έποχής του, άνέκραξε μέ ιερή αγανάκτηση:

«Ώ, τλήμων Άρετά, λόγους άρ' ήσθα, έγώ δέ σέ ως έργον ήσκουν» (Ώ, ταλαίπωρη Άρετή, λόγια μόνο είσαι, έγώ όμως πίστεψα σέ σένα και μέ έργα σέ υπηρέτησα...).

Ώ, Ιερές Σκιές... Μείνετε στό τρισμέγιστο ύψος σας. Ό,τι μεγαλειώδες έπράξατε, τό κατορθώσατε γιατί υπερπιστέψατε στού Χριστού τήν Πίστη τήν Άγία και στίς Πατρίδος τήν Έλευθερία...

Συνεχίστε νά σελαγίζετε (φωτίζετε) από τά δυσθεώρητα ύψη τού άπλησιάστου θεϊκού σας Πανθέου και παραβλέψτε τόν ήθικοπνευματικοπατριωτικό μας ξεπεσμό. Μπορεί νά ξαναβρούμε και νά ξαναπάροουμε τήν έθνική μας πορεία.

Τό επίδάλλουν και τό προμηνύουν τά δυσοίωνα σημεία τών καιρών και τό αξιώνει και επίτάσσει ή Ιστορία. Τίς κοσμογονικές και έθνωφελείς αυτές υποθήκες μās τίς άποθησαύρισε ό λόγιος, άγωνιστής και δικαστής Γεώργιος Τερτσέτης, ό όποιος έπισημαίνει, προειδοποιεί και μās άφορίζει γιά τήν μή επίτέλεση τού έθνικού μας χρέους, λέγοντας:

«... Οί φατρίες τής Μάνης έτυχε νά είναι έχθρευμένες πριν από τόν άγώνα. Έλαμψεν ή όμόνοια, και τά Μανιάτικα άρματα σάθηκαν σωτήρια και άρίστευσαν παντού είς τόν Ιερόν μας Άγώνα...

Άς μήν παραπονούμεθα λοιπόν από τόν έναν ή τόν άλλο. Από έμάς πρέπει άπ' άρχής και τέλους νά παραπονούμεθα. Άν ήμαστε καθώς πρέπει νά είμαστε, οί άποθαμένοι μας θά ανασταίνονταν από τούς τάφους των διά νά μās βοηθήσουν. Τά μάρμαρα τών προγόνων θά έβγαζαν φωνήν μεγάλην υπέρ Έλλάδος, και τά άγάλματα πού στολίζουν τά Μουσεία τού κόσμου θά έξωντάνευαν γενόμενα κή-

Μανιατοπούλες μέ κορυφαία τήν γυμνάστρια Σοφία Π. Σούμπαση χορεύουν τό σταυρωτό πολεμικό χορό τών ήρωίδων δρεπανοφόρων Μανιατισσών στην πλατεία τού πρώην Δήμου Διρού.

ρυκες τής πατρώας Γής.

Ό Περικλής, μάρμαρο τού Πεντελικού, θά έπαιρνε άέρα ζωής και θά έφανερώνετο είς τά Κοινοβούλια τής Ευρώπης, διά νά ρητορεύσει τά δίκαια τής Έλλάδος, νά μειτεύσει δι' έμάς. Ό Δημοσθένης, ό Πλάτων, ό Άριστοτέλης, ό Όμηρος, ό Σωκράτης, ό Μεγαλέξανδρος, όλοι οί έξοχοι άνδρες τού άρχαίου

κόσμου, θά έχύνοντο ως άστραπή φωτός και θείου πνεύματος, διά νά κάνουν Φιέλληνες όλους τούς Λαούς τής Γής...

Άν έχομε συγγένεια μέ τούς παλαιούς μας προγόνους, έμείς πρώτοι πρέπει νά τό ξερωμε...

Η μελέτη και χρήσιμη σπουδή τής Έλληνικής Ιστορίας έπροξένησε και προξενεί μεγάλην ώφέλειαν και δόξαν είς πολλά Ξένα Έθνη. Πόσο μάλλον πρέπει νά σπουδάζομε και μελετούμεν έμείς τά ένδοξα και γενναία κατορθώματα τών μεγάλων μας προγόνων, φαινόμενοι ισάξιοι εκείνων και συνεχιστές τής πατροπαράδοτης έθνικής μας κληρονομίας, έρμηνεύοντες τούς αυτούς ρόλους επί τής σκηνής τής έθνικής μας ταυτότητας και ζωής...».

Ο ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΩΝ ΘΡΥΛΙΚΩΝ ΗΡΩΪΔΩΝ ΤΟΥ ΔΙΡΟΥ

Μιά γυναίκα κορκοντήρα
τούς φωνάζει άπ' τόν άντήρα.
Τουρκοί Τουρκοί δέν ντρεπόστε
μέ γυναίκες νά μαλώστε.
Οί άντρες μας δέν είναι δώ
πολεμοῦσι στ' Άλμυρό...
Και οί γυναίκες έν τῷ άμα
κάμανε μεγάλο θάμα.
Άνασκουμπώνουν τέσ ποδιές
και δάνουν πέτρες στρογγυλές
καύκαλα ανοίγουνε πολλά
ή σκορποῦνε τά μυαλά
και άρπάζουν τά τραπάνια
και τούς παίρνουν τά κεφάλια.
Κι είπε ό κόσμος π' άκουσε
τί γίνηκε στή Μάνη.
Πώς όποιος τήν Πατρίδα του,
τή Λευτεριά του χάνει,
τήν ξαναπαίρνει άν τήν ποθεί
μ' ένα σγουριό τραπάνι...

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

Του Γιώργου Αχ. Παπαδημητρίου*

Συμπληρώνονται τόν Ιούλιο εκατόν εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τὴν ἐνσωμάτωση τῆς Θεσσαλίας καὶ μικροῦ τμήματος τῆς Νοτίου Ἡπείρου στὸν ἐθνικὸ κορμό. Ὅπως περιγράφεται τὸ γεγονός –συνδυασμένο πάντα μὲ τὸ μεγίστης σημασίας γιὰ τὸν ἑλληνισμὸ Συνέδριο τοῦ Βερολίνου– δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι τὰ τμήματα τῆς ἐθνικῆς μας γῆς μᾶς ἀπεδόθησαν κατὰ τὸ Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (Ιούλιος 1878). Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια εἶναι ὅτι στὸ Συνέδριο **ἐκφράσθηκε μόνον ἡ εὐχή** γιὰ τὴν νέα διευθέτηση τῶν ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων. Ἦταν τρόπον τινὰ ἓνα «πλατωνικὸ» δῶρο πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πού γιὰ νὰ «φτάσει στὰ χέρια» τῆς θὰ χρειαθοῦν σκληροὶ διπλωματικοὶ ἀγῶνες, ἐμπλοκὴ τῶν Μ.Δ. (Αὐστρία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Ἰταλία καὶ Γερμανία) μὲ ἀλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, μὲ ἀύξομιούμενο κατὰ καιροῦς ἐνδιαφέρον ἀλλὰ καὶ ἐμμονὴ τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς νὰ φθάσει ἐν ἀνάγκῃ καὶ σὲ νέο ἑλληνοτουρκικὸ πόλεμο μέχρις ὅτου ἱκανοποιηθοῦν τὰ «ἀποφασισθέντα» στὸ Συνέδριο.

Πά τὴν κατανόηση τῶν ὄσων θὰ ἀκολουθήσουν ἀπαιτεῖται μιὰ διαδρομὴ, σὲ ἰσχνές γραμμές, πρὸς τὸ **Συνέδριο τοῦ Βερολίνου**. Κατὰ τὸν 19ο αἰώνα, μὲ τὸν σχηματισμὸ τῶν μικρῶν ἐθνικῶν κρατῶν, οἱ Μ.Δ. πιέζαν τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία (Ο.Α.) γιὰ τὴν παροχὴ Συνταγματικῆς ἰσοτιμίας στοὺς χριστιανικοὺς πληθυσμούς τῆς. Ἄλλωστε, μὲ τὴν Συνθήκη τοῦ Κιουταϊούκ Καϊναρτζή (1774), ἡ Ρωσία εἶχε ἀναλάβει ὑπὸ τὴν προστασία τῆς τοὺς Ὀρθοδόξους τῆς Ο.Α. Τελικὰ οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξέδωσαν τὸ Σύνταγμα τοῦ 1876, πού παρεῖχε ἰσοτιμία, ἰσοπολιτεία κλπ σὲ ὅλους τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1877 ὁ Σουλτάνος τὸ ἔθεσε στὸ ψυγεῖο. Τότε ἡ Ρωσία ἀπέβλησε μὲ πόλεμο τὸν Σουλτάνο. Οἱ λοιπές Μ.Δ. προσπάθησαν νὰ τηρήσουν οὐδετερότητα, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία ἐφοδεῖτο ὅτι μιὰ νίκη τῶν Ρώσων σ' ἓνα ρωσοτουρκικὸ πόλεμο θὰ ἔφερε τὴν Ρωσία ρυθμιστὴ τῶν βαλκανικῶν δρώμενων. Ὅπως καὶ ἐγινε γιὰ λίγο διάστημα. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1877 κηρύσσεται ρωσοτουρκικὸς πόλεμος. Μετὰ ἀπὸ διακυμάνσεις καὶ στασιμότητες οἱ Ρῶσοι προελαύνουν πρὸς νότο καὶ ἀπειλοῦν πλέον τὴν Κωνσταντινούπολη. Οἱ Τούρκοι ζητοῦν ἀνακωχὴ (Ἀνακωχὴ Ἀδριανουπόλεως, Ἰαν. 1878) καὶ στίς 3/3/1878 ὑπογράφεται ἡ **Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου**.

Γυρίζοντας στὴν Ἑλλάδα, θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι τίς παραμονές τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου ὑπῆρχε πολεμικὸς ἀναδρασμὸς καὶ οἱ περισσότεροι πίστευαν ὅτι μὲ τὴν δεδαία νίκη τῆς Ὀρθοδόξου

Ρωσίας θὰ ἐρχόταν ἡ ὥρα τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἐθνικῶν πόθων μας. Ἐν τούτοις, ὅταν κηρύχθηκε ὁ πόλεμος, ἡ Κυβέρνηση ἦταν διστακτικὴ στὸ νὰ ἀναλάβει τίς εὐθύνες ἐνός πολέμου ἐφ' ὅσον ἡ χώρα δὲν ἦταν ἐπαρκῶς προετοιμασμένη. Καὶ ἡ Κυβέρνηση Κουμουνδούρου ἔπεσε.

Θὰ σχηματισθεῖ Οἰκουμενικὴ Κυβέρνηση ὑπὸ τὸν γηραιὸ ναύαρχο Κων. Κανάρη καὶ ΥΠΕΞ τὸν Χ. Τρικούπη. Τότε ὁ Τρικούπης ἀνακοίνωσε στίς Μ.Δ. ὅτι ἡ Ἑλλάδα θὰ ἐμπλεκόταν σὲ πόλεμο κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐκτός ἐάν ἐλάμβανε διαβεβαίωση ὅτι μετὰ τὸν ρωσοτουρκικὸ πόλεμο θὰ ἱκανοποιούντο τὰ αἰτήματα τῶν ὑποδούλων τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἡπείρου καὶ Κρήτης. Οἱ Μ.Δ. στὸν ὄρο τοῦ Τρικούπη ἀπάντησαν ἀρνητικὰ μὴδὲ τῆς Ρωσίας ἐξαιρουμένης, ἡ ὁποία ἔδλεπε μόνον τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάσταση τῶν Βουλγάρων.

Ἐν τῷ μεταξύ πεθαίνει ὁ Κ. Κανάρης καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1878 ἐπανερχεται ὁ Ἄλ. Κουμουνδούρος. Οἱ λαϊκὲς ἐξεγέρσεις γιὰ τὴν ἐξοδο στὸν πόλεμο ἐπιτείνονται καὶ ἀντιμετωπίσθηκαν μὲ τὰ ὄπλα. Τελικὰ ἡ Βουλὴ, σὲ δύο μυστικὲς συνεδριάσεις (17-18/1/1878), ἐπικύρωσε τὴν κυβερνητικὴ ἀπόφαση γιὰ εἴσοδο ἑλληνικῶν στρατευμάτων στὴ Θεσσαλία γιὰ τὴν διήθεν προστασία τοῦ Θεσσαλικοῦ ἑλληνισμοῦ. Χωρὶς ὅμως νὰ κηρύξει πόλεμο κατὰ τῆς Τουρκίας!

Στίς 21/1/1878 ὁ στρατηγὸς Σκαρλάτος Σούτσος περνοῦσε τὴν μεθόριο, ἐνῶ εἶχαν ξεσπάσει τοπικὲς ἐπαναστάσεις στίς ὑπόδουλες περιοχές. Ἀλλὰ ἦταν ἀργά! Μία... βλάβη στὸν ἀσύρματό μας τῆς Σύρου ἐγινε ἀφορμὴ νὰ μὴν εἰδοποιηθεῖ ἐγκαίρως ἡ Κυβέρνηση γιὰ τὴν Ἀνακωχὴ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ νὰ διασυρθεῖ διεθνῶς, σπεύδουσα ταχύτατα νὰ ἀνακαλέσει τὰ στρατεύματα, πού εἶχαν ἦδη φθάσει στὸ Δομοκὸ. Πέραν δὲ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐφοδεῖτο πλέον καὶ ἀντίποινα τῶν Τούρκων.

Ἡ προμνησθεῖσα Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐπέζησε μόνον ἓνα τρίμηνο, ἐπειδὴ ἦταν μιὰ «πρόκληση» πρὸς τίς λοιπές Μ.Δ., διότι μὲ τὴν δημιουργία, βασικά, τῆς Μεγάλης Βουλγαρίας, οὐσιαστικὰ τὰ Βαλκάνια περιήρχοντο ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸ τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία, ἀποκτώντας καὶ τίς περιοχές τοῦ Καυκάσου, τῆς Ἀρμενίας, καθὼς καὶ σημαντικὰ φρούρια, καθίστατο πολὺ ἰσχυρά, ἐνῶ ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀποσαθρωνόταν βάναισα. Ἀλλὰ πέραν τῶν ἀνωτέρω γενικῶν λόγων οἱ Μ.Δ. εἶχαν ἡ κάθε

* Ἐρευνητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ

μία και ιδιαίτερους λόγους να ζητούν την κατάργησή της. Η Αυστρία π.χ. έβλεπε να διαγραφεται ή επιθυμία της για έξοδο στο Αιγαίο. Η Αγγλία έβλεπε ότι ο Εύξεινος Πόντος μετατρέποταν σε ρωσική λίμνη. Γι' αυτό μάλιστα και έστειλε πολεμικά της στά Πριγκηπόννησα, προειδοποιώντας τους Ρώσους να μὴν καταλάβουν τὴν Κωνσταντινούπολη. Διαβλέπονσα τότε ἡ Ἁγία Πετρούπολη ὅτι ἕνας πόλεμος με ἀντιπάλους τοὺς συνασπισμένους Αὐστριακούς καὶ Ἄγγλους δέν τὴν συνέφερε, ἄρχισε στό Λονδίνο συνομιλίες, πού κατέληξαν στήν ὑπογραφή (Μάϊος 1878) ἀγγλορωσικῆς συμφωνίας πού θά ὀδηγοῦσε σέ ἕνα διεθνές συνέδριο στό Βερολίνο, προκειμένου νά δοθεῖ τέλος στίς διάφορες ἐκκρεμότητες. Ἔτσι φθάσαμε στό **Συνέδριο τοῦ Βερολίνου** (3/6-13/7/1878), στό ὁποῖο ἐδέσποζε ἡ μορφή τοῦ Γερμανοῦ Καγκελαρίου Ὁττο Βίσμαρκ (1815-1898). Ἡ Ἑλληνική Ἀντιπροσωπεία (Θ. Δηλιγιάννης - Ἄλ. Ραγκαβῆς) δέν κατέστη δυνατόν νά παρακολουθήσει τό Συνέδριο. Τῆς δόθηκε ὅμως ἡ δυνατότητα νά ἐκθέσει γραπτῶς στό Συνέδριο τίς ἑλληνικές θέσεις.

Ἀντιπαρερχόμενοι τίς ρυθμίσεις τοῦ Συνεδρίου—πού ἀναμφισβήτητα ὑπῆρξε νίκη τῆς ἀγγλικῆς διπλωματίας, γιατί ἀνέτρεψε κυριολεκτικά τὴν Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου— μένουμε στό θέμα τῆς παραχωρήσεως τῆς Ἠπειροθεσσαλίας. Στή Συνθήκη τοῦ Βερολίνου τό θέμα ἀναφέρεται στό 24ο ἄρθρο

Στολή ἐκστρατείας εὐζώνου, 1897 (Πολεμικό Μουσεῖο τῆς Ἑλλάδος). Ἡ στολή εὐζώνου καθιερώθηκε μέ Β.Δ. τοῦ 1867 καὶ χρησιμοποιήθηκε μέχρι τοὺς Βαλκανικούς Πολέμους, ὅποτε καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπό τὴν ἀντίστοιχη «χακί στολή».

τῆς Τελικῆς Πράξεως, πού κατοχυρώνει τό Πρωτόκολλο ΙΓ', καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς: «**Τό Συνέδριο προσκαλεῖ τὴν Ὑψηλὴ Πύλη νά συμφωνήσει μέ τὴν Ἑλλάδα σέ μία διαρρύθμιση τῶν συνόρων στή Θεσσαλία καὶ τὴν Ἠπειρο καὶ ἔχει τὴν γνώμη ὅτι ἡ διαρρύθμιση αὐτή θά μπορούσε νά ἀκολουθήσει τὴν κοιλὰδα τοῦ Σαλαμβρία (Πηνειοῦ) ὡς τίς ἐκβολές στό Αἰγαῖο καὶ τὴν κοιλὰδα τοῦ Καλαμᾶ ἀπό τὴν πλευρὰ τοῦ Ἰονίου Πελάγους.** Τό Συνέδριο ἔχει τὴν πεποίθηση ὅτι τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη θά κατορθώσουν νά καταλήξουν σέ συμφωνία. Ἐν τούτοις, γιὰ νά διευκολύνουν τὴν ἐπιτυχία τῶν διαπραγματεύσεων, οἱ δυνάμεις εἶναι ἐτοιμὲς νά προσφέρουν τὴν ἀπ' εὐθείας μεσολάδησή τους στά δύο μέρη». Ὅπως παρατηρεῖ κανεῖς, τό γεγονός ὅτι τό Συνέδριο «προσκαλοῦσε» τὴν Πύλη νά συμφωνήσει ἦταν μιά βασικὴ ἀδυναμία τοῦ ΙΓ' Πρωτοκόλλου. Ἐπίσης δέν ἀντιμετωπιζόταν ἡ χρησιμοποίηση ἐξαναγκαστικῶν μέτρων γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιθυμίας τῶν Δυνάμεων, ὅπως καὶ οὐδέν ἀναφερόταν γιὰ τὸν χρόνο ἐνάρξεως τῶν διαπραγματεύσεων. Οἱ ἀδυναμίες τοῦ Πρωτοκόλλου ἐπέτρεψαν στήν Πύλη νά ἀπαντήσει στήν Ἑλλάδα, ὅταν ζήτησε νά ὀρίσει ἀντιπρόσωπο γιὰ ἔναρξη συνομιλιῶν, ὅτι τὰ ἀναφερόμενα στήν Ἑλλάδα ἦσαν «ἀπλές εὐχές», πού δέν τὴν δέσμευαν. Καὶ τυπικά εἶχε δίκαιο, γιατί γιὰ ὅσα ἀναφέρονταν στή Σερβία, Ρουμανία καὶ Μαυροβούνιο, πού τώρα γίνονταν ἀνεξάρτητα κράτη καὶ εἶχαν συνοριακά θέματα, προβλεπόταν ὀριοθετικὴ ἐπιτροπή. Μετά τὴν τουρκικὴ ἀπάντηση ἡ Ἑλλάδα ἀπευθύνθηκε στίς Δυνάμεις καὶ ζήτησε τὴν ἐπέμβασή τους. Μετά ἀπό πιέσεις, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1878 ἡ Πύλη ἀνακοίνωσε τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς, καὶ ἔπειτα πάλι ἀπό πιέσεις ὀρίσθηκε ἡ **Πρέβεζα** ὡς ἔδρα τῶν διαπραγματεύσεων. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀπάντηση τοῦ Αὐστριακοῦ πρέσβου στήν Ἀθήνα στόν Κουμουνδοῦρο: «**Οἱ Δυνάμεις ἔβαλαν τό πόδι τῆς Ἑλλάδας στόν ἀναβολέα. Αὐτὴ μόνη τῆς τώρα πρέπει νά ἀνέβει στή σέλλα!**».

Τελικά οἱ διαπραγματεύσεις ἄρχισαν στίς 27/1/1879 καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπέμειναν στήν γραμμὴ Καλαμᾶ - Πηνειοῦ. Στὴν ἀντιπρότασή τους οἱ Τούρκοι παραχωροῦσαν περιορισμένα ἐδάφη ἐκεῖθεν τῆς τότε ὑφιστάμενης μεθοριακῆς γραμμῆς. Συγκεκριμένα πρότειναν μίαν γραμμὴ πού θά ξεκινοῦσε ἀπὸ ἕνα σημεῖο τοῦ Παγασητικοῦ μεταξὺ Ἄλμυροῦ καὶ Βόλου καὶ θά κατέληγε σ' ἕνα κατάλληλο σημεῖο στήν κοιλὰδα τοῦ Ἀσπροποτάμου. Ἡ Ἑλλάδα θά ἔπαιρνε τὸν Δομοκό, τὸν Ἄλμυρό καὶ ἕνα τμήμα τῶν περιφερειῶν Καρδίτσας καὶ Φαρσάλων, πού ὅμως θά καθοριζόταν ἀργότερα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν!

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἀνεδαφικὴ αὐτὴ τουρκικὴ πρόταση, στίς 6/3/1879 διεκόπησαν οἱ συνομιλίες. Ὡς μοναδικό κέρδος τῶν διαπραγματεύσεων τῆς Πρέβεζας θεωρεῖτο ὅτι ἡ Πύλη δεχόταν τὴν ἀρχὴ τῆς συνοριακῆς διευθετήσεως. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τίς

διαπραγματεύσεις αλβανοί εθνικιστές επέδωσαν στον αυστριακό υποπρόξενο της Πρέβεζας ύπομνημα κατά της προσαρτήσεως της Πρέβεζας στην Ελλάδα!

Μετά την άποτυχία στην Πρέβεζα η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε πάλι την παρέμβαση των Δυνάμεων. Ο Γάλλος ΥΠΕΞ ανέλαβε πρωτοβουλία στραφείς αρχικά στο Λονδίνο και μετά στο Βερολίνο, με την σκέψη να συγκληθεί μία Πρεσβευτική Διάσκεψη για μεσολάβηση μεταξύ των δύο μερών. Αυτό τελικά δεν κρίθηκε σκόπιμο από φόβο μήπως η Ρωσία κατά την προτεινόμενη διάσκεψη ζητήσει γενίκευση των συζητήσεων και για άλλες έκκρεμότητες του Συνεδρίου του Βερολίνου, πράγμα ασύμφορο για τις λοιπές Δυνάμεις. Έτσι κρίθηκε προτιμότερο οι πρέσβεις να ενεργούν χωριστά προς την Πύλη αφού συνεννοούνται μεταξύ τους.

Δυστυχώς εκείνη η περίοδος ήταν άτυχη για το «ελληνικό θέμα», γιατί οι Δυνάμεις ενδιαφέρονταν άμεσα για το καθεστώς Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και το Νόβι-Παζάρ, ως και για την αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων από την Βουλγαρία και την Ανατ. Ρωμυλία, θεμάτων δηλαδή που αναφέρονταν στην Τελική Πράξη του Συνεδρίου, ενώ η αναφορά στο ελληνοτουρκικό ήταν πολύ «ασθενής» και η εκτέλεση της διατυπωθείσας ειρήνης επαφιόταν στην μεγαλοψυχία της Πύλης! Αλλά ήταν και τα ίδια συμφέροντα των Δυνάμεων. Η Αγγλία ήθελε μέν συνοριακή διευθέτηση υπέρ της Ελλάδος, αλλά τό προβάδισμα είχαν οι σχέσεις της με την Τουρκία. Η Ιταλία αντιμετίθετο σέ μιά σημαντική επέκταση της Ελλάδος και μάλιστα εις βάρος μιάς... μελλοντικής Αλβανίας, που είχε «στά χαρτιά». Η Αυστρία υποστήριζε τις ελληνικές θέσεις, γιατί υπελόγισε έναν ανεπτυγμένο ελληνισμό στα Βαλκάνια ως ασπίδα στην διαφανόμενη εξάπλωση του πανσλαβισμού. Αλλά μία βασική αδυναμία της τελευταίας διαδικασίας ήταν η μη συμμετοχή των διαδίκων μερών.

Τελικά συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη (22/8/1879) υπό την επίβλεψη των Αντιπροσώπων των Δυνάμεων η 2η **Ελληνοτουρκική Διάσκεψη**. Την ελληνική αντιπροσωπεία αποτελούσαν οι πρέσβεις Αν. Κουντουριώτης, Π. Βραΐλας-Αρμένης, και ο ταγματάρχης Π. Κολοκοτρώνης. Στην Αθήνα επικρατούσε μεγάλη αισιοδοξία, που περιέπεσε σέ απαισιοδοξία όταν πληροφορούντο ότι οι Τούρκοι δεν απέδεδχοντο ως βάση των συνομιλιών τό Πρωτόκολλο Π'. Γι' αυτό και η Αθήνα δεν σταμάτησε τις πολεμικές προπαρασκευές ως μοχλό πίεσης προς την Πύλη.

Παρέλαση Ελλήνων έθελοντών από τους δρόμους της Λάρισας

Η Αυστρία τότε συμβουλεύει να παραμερισθεί τό θέμα εάν είναι δεσμευτική ή όχι η όριοθέτηση του Συνεδρίου (Καλαμάς - Πηνείος), και να αρχίσουν συζητήσεις - επί της ουσίας- για την μεθοριακή γραμμή, με τό σκεπτικό ότι, εάν επήρχετο διαφωνία ως προς την χάραξη της γραμμής, τότε οι Δυνάμεις θά βοηθούσαν. Στις 18/10/1879 οι Έλληνες προτείνουν τό βόρειο άκρο των ποτάμιων συστημάτων Καλαμά - Πηνείου, ενώ οι Τούρκοι τά νότια άκρα των κοιλάδων των ίδιων ποταμών. Ακολουθούν οι παρεμβάσεις των Δυνάμεων, με κυριώτερη της Γαλλίας, που κάπως πλησίαζε τις ελληνικές θέσεις. Όμως, τόσον οι συγκυριακές εξελίξεις στά έσωτερικά των Δυνάμεων, όσον και η μη ρύθμιση των συνόρων του Μαυροβουνίου, η εμφάνιση στο βαλκανικό προσκήνιο του αλβανικού κινήματος αλλά και οι ελληνικοί κυβερνητικοί κλυδωνισμοί, δικαιολογούσαν μιά μεθοδευμένη φιλική και συναινετική διακοπή των συνομιλιών. Πράγμα που έγινε.

Θά ακολουθήσουν διαπραγματεύσεις μηνών από τις έξ Δυνάμεις, στίς όποιες συνέβησαν και άλλες στην έξωτερική πολιτική τους, και έπροτάθη να αναλάβει την όριοθέτηση τεχνική έπιτροπή. Η Αγγλικής έμπνεύσεως (Γλάδστων - πρωθυπουργός) πρόταση δυσαρέστησε τόσο την Αθήνα όσο και την Κωνσταντινούπολη. Ο Βίσμαρκ αντιπροτείνει Διάσκεψη των Δυνάμεων στο Βερολίνο. Η διάσκεψη πραγματοποιείται (Ιούνιος 1880) ερήμην των δύο ενδιαφερομένων μερών. Στά τέλη Ιουνίου οι έξ Δυνάμεις εκδίδουν απόφαση κατά την όποία τά νέα σύνορα της Ελλάδος, επέκτεινόμενα προς βορράν, θά περιελάμβαναν τά Γιάννενα και τό Μέτσοβο. Η απόφαση, όπως αναμενόταν, δεν έγινε δεκτή από την Τουρκία, αλλά δεν ήταν και εφαρμόσιμη, γιατί δεν υπήρχε διεθνής στρατιωτική δύναμη για πειθαναγκασμό της Τουρκίας να την δεχθεί. Έν τούτοις η Τουρκία «συζητούσε» πλέον σοβαρά τό θέμα, θέτοντας ως έσχατο σημείο υποχώρησης να κρατήσει τά

Γιάννενα, τό Μέτσοβο καί τήν Λάρισα. Αντίθετα ή Ελλάδα (Χ. Τρικούπης) απείλησε νά καταλάβει τά «κατακυρωθέντα» σ' αυτήν από τήν Πρεσβευτική Διάσκεψη εδάφη. Καί ή ευρωπαϊκή διπλωματία κινείται πλέον νά συγκαταστήσει μέν τήν Ελλάδα, αλλά καί νά πείσει τήν Πύλη νά συμμορφωθεί.

Τό τραγικό όμως είναι ότι λόγω ιδιαίτερων σκοπιμοτήτων οι Δυνάμεις σέ λίγο αυτοαναιρέθησαν καί δέν θεωρούσαν ως υποχρεωτική τήν γραμμή πού οι ίδιες χάραξαν στό Βερολίνο! Καί ή μεγάλη δυσαρρέσκεια στήν Αθήνα όδηγεί σέ έντονότερη πολεμική προπαρασκευή, γεγονός πού δέν αφήνει αδιάφορη τήν Κωνσταντινούπολη. Πλέον τούτου ή φήμη ότι συνήφθη έλληνοσερβική συμμαχία, καί ή αναγγελία προσκλήσεως υπό τά όπλα εφέδρων όδηγοΰσαν τίς Δυνάμεις στήν ανάγκη νέας πρωτοβουλίας ώστε νά αποφευχθεί έλληνοτουρκικός πόλεμος.

Έτσι τέλη Φεβρουαρίου 1881 συγκαλείται στό Βερολίνο νέα Πρεσβευτική Διάσκεψη. Εκεί —μέ τήν μεσολάβηση του Βίσμαρκ— οι Τούρκοι προτείνουν νά προσφέρουν στήν Ελλάδα τήν Κρήτη σέ αντίσταση της Ηπείρου καί της Θεσσαλίας. Αυτό δέν τό δέχθηκε ή Ελλάδα, διότι έβλεπε ότι ή Κρήτη, μέ τούς αγώνες της, είχε εισέλθει σέ «τροχιά ένώσεως» μέ τήν Μητέρα-Πατρίδα καί ήταν θέμα χρόνου νά λυθεί τό «Κρητικό». Τότε οι Δυνάμεις έλληροφορούντο ότι τά έλληνικά στρατεύματα, σέ κλίμα άκρατου ένθουσιασμού, έπαιρναν θέσεις στό έλληνοτουρκικά σύνορα, έτοιμα νά εισέλθουν στό «κατακυρωθέντα» στήν Ελλάδα εδάφη.

Σ' ένα τέτοιο πολεμικό κλίμα, ή Πρεσβευτική, στίς συνεχείς έπαφές μέ τήν Κωνσταντινούπολη, διαπιστώνει ότι οι Τούρκοι θά έδέχοντο νά παραχωρήσουν μεγάλο τμήμα της Θεσσαλίας καί μικρό της Ηπείρου αποκλείοντας τά Γιάννενα καί τήν Πρέβεζα ως μοναδικό λιμάνι των Ίωαννίνων. Παρά ταύτα ή κατάσταση στήν Πρεσβευτική μεταβαλλόταν συνεχώς λόγω νέων προτάσεων υποβαλλόμενων από τίς Δυνάμεις, πού έξυπηρετούσαν ίδιους στόχους καί συμφέροντα. Η παραχώρηση της Κρήτης αντί της Ηπείρου —γιά νά μή θυγοΰν οι Άλβανοί, πού δέν είχαν σχηματίσει ακόμη κράτος— ήρχετο συχνά στήν αίθουσα της Διασκέψης, ένω τό πρόσ παραχώρηση ήπειροθεσσαλικό έδαφος αύξομειούτο συνεχώς. Φαίνεται πώς καθοριστικό ρόλο πρós τήν τελική λύση έπαιξε ό Βίσμαρκ μέσω του πρεσβευτού του στήν Πύλη, καί ό προσωπικός τραπεζίτης του Σουλτάνου Γεώργιος Ζαρίφης, ό όποιος κατά τίς έπαφές του στήν Αθήνα συνεπέρανε ότι ή Ελλάδα θά άποδεχόταν τελικά τήν πρόταση της Ευρώπης γιά τά σύνορα πού θά υποδείκνυε αυτή λόγω έλλειψης καλύτερας λύσεως.

Τελικά οι έξ (Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία, Ρωσία, Γερμανία καί Ιταλία) συμφώνησαν νά παραχωρήσουν τήν Θεσσαλία καί ένα τμήμα της Ηπείρου. Καί ό Κουμουνδούρος στίς 31/3/1881 άποδεχόταν τήν πρόταση των Δυνάμεων, γιά νά καταγγεληθεί

άμέσως από τήν παραδοκούσα αντιπολίτευση γιά ένδοτισμό, προδοσία κλπ, διότι δέν πέτυχε τήν άρχική «γραμμή του Βερολίνου». Ο Κουμουνδούρος, πού καθυστέρησε επί 1½ μήνα τόν τελικό διακανονισμό του ζητήματος —έλπίζοντας σέ συνοριακές μικροβελτιώσεις—, τελικά συμφώνησε μέ τίς Συνθήκες πού υπέγραψαν οι έξ Δυνάμεις καί ή Πύλη στίς 12/5/1881. Η νέα συνοριακή γραμμή άρχισε από τόν κόλπο της Άρτας καί έφθανε βορειότερα της κοιλάδας των Τεμπών, έκοπτε τήν σημερινή έθνική όδό Αθηνών - Θεσ/νίκης στό 400ό χιλιόμετρο καί κατέληγε στό Αίγαιο. Η Ελλάδα άποκτούσε 13.000 τετρ. χιλιόμετρα έθνικής γής, πού περιελάμβαναν καί τήν τόσο άπαραίτητη θεσσαλική πεδιάδα, καθώς καί 500.000 κατοίκους. Ήταν μετά τά Ίόνια Νησιά (1864) ή δεύτερη έθνική περιοχή πού ένσωματωνόταν στό Βασίλειο, καί εύτυχώς χωρίς νά εμπλακεί σέ πόλεμο μέ τήν Τουρκία, γιά τόν όποιο ή χώρα δέν ήταν έπαρκώς προετοιμασμένη. Καί εάν, μέ τίς μαξιμαλιστικές αντιλήψεις της αντιπολιτεύσεως καί του καθοδηγούμενου από αυτήν λαού, προχωρούσε ή Ελλάδα σέ πόλεμο, θά ήταν εκτός πραγματικότητας. Μόνη καί χωρίς διεθνή έρείσματα! Έτσι έληξε ένας τριετής αγώνας από τό Συνέδριο του Βερολίνου μέχρι τίς 7/4/1881, πού έλαβε ή Ελλάδα τήν πρόταση των έξ, πού τήν χαρακτήριζαν ως «ύπέρτατη άπόφαση». Καί εύτυχώς τήν άπεδέχθη καί ή Βουλή!

Η εκκένωση του ένσωματωθέντος χώρου από τούς Τούρκους έγινε σέ 6 φάσεις. Τήν έπομένη ήμέρα εισήρχετο ό έλληνικός στρατός καί εγκαθίσταντο οι πολιτικές άρχές. Πρώτη πού εύτύχησε νά άντικριύσει τόν έλληνικό στρατό ήταν ή Άρτα (25/6/1881) καί τελευταίος ό Βόλος (2/11/1881). Βεβαίως, μέ τήν ένσωμάτωση του 1881, έπετεύχθησαν άναμάρκτως τά 2/3 των στόχων της έποχής εκείνης. Βεβαίως καί υπήρξε μεμψιμοιρία καί κατηγορίες πρós τήν Κυβέρνηση της έποχής. Όμως οι Έλληνες, όπως καί όλοι οι λαοί, λημονοΰμε τό χειρότερο πού άπεφεύχθη (π.χ. καταστρεπτικός πόλεμος μέ τήν Τουρκία), καί θυμούμεθα τό καλύτερο, πού δέν έπετεύχθη. Τό καλύτερο θά έπιτευχθεί μετά 31 χρόνια (1912) στήν μεγάλη έξόρμηση του Έθνους.

Έλληνας εύζωνος μεταφέρει τραυματία συμμαχητή του.

Ρήγας Βελεστινλής: Δίκαιο και Επανάσταση

Του Διονύση Μαυρογιάννη*

Δέος αισθάνονται ερευνητές και μελετητές του έργου και της προσωπικότητας του μεγάλου Εθνεγέρτη, του Πρωτόκλητου στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, του Πρωτομάρτυρα, διακόσια χρόνια πριν, για την ίδρυση της πρώτης Ελληνικής Δημοκρατίας, Δημοκρατίας πολυεθνικής, πολυθρησκευτικής και πολυγλωσσικής των λαών της Βαλκανικής, του Αιγαίου, της Μικρασίας, της Μεσογείου.

Πληθαίνουν τα τελευταία χρόνια, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις γειτονικές μας χώρες (Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία) οι έρευνες για το Ρήγα και το έργο του, για την πνευματική και πολιτική αφύπνιση των Ελλήνων και όχι μόνο, για τη διαμόρφωση της Επαναστατικής ιδεολογίας και την εκπόνηση και σημασία των πρώιμων και πολυσημαντων νομοθετικών κειμένων.

Η παλιότερη έρευνα για το Ρήγα είχε ένα γενικό ιστοριοδιφικό χαρακτήρα, που συνεχίζεται ως τις μέρες μας, με σκοπό τη μελέτη της προσωπικότητάς του και του έργου του. Αργότερα, πριν και μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η έρευνα κατευθύνθηκε στη διερεύνηση του επαναστατικού και ιδιαίτερα του νομοθετικού έργου του σε συνάρτηση με τη Γαλλική Επανάσταση και τα νομοθετικά της πρότυπα. Κατά την κρατούσα τότε αλλά μη ορθή άποψη, το έργο του Ρήγα ήταν αντίγραφο των γαλλικών επαναστατικών κειμένων, ενώ κατ' άλλους ήταν μια επιτυχημένη προσαρμογή στις κρατούσες την εποχή του συνθήκες στα Βαλκάνια και τον ευρύτερο Ελληνισμό. Η πρώτη άποψη συνεχίζεται ως σήμερα λόγω σχετικής άγνοιας, αλληθωρισμού και δυτικοευρωπαϊκής παθογένειας, ενώ η δεύτερη αρχίζει να επικρατεί. Η τρίτη προσέγγιση του έργου του Ρήγα είναι πολυσχιδής, πολύπλευρη και πιο αντικειμενική. Αφορά στη βαλκανική του διάσταση (Γιάννης Κορδάτος), στη βυζαντινή και νεοελληνική κοινοτική παράδοση (καθηγητής Νικόλαος Πανταζόπουλος), στην επίδραση του δυτικοευρωπαϊκού πολιτικού διαφωτισμού (ο αείμνηστος ακαδημαϊκός Γ.Κ. Βλάχος), στις ευρωπαϊκές επιδράσεις και στην ανάλυση της πολιτικής διάστασης του νομοθετικού έργου (ο αείμνηστος καθηγητής και ακαδημαϊκός Αριστόβουλος Μάνεσης) και στο γενικότερο συσχετισμό Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και βαλκανικής ιστορικής συγκυρίας.

Η πληρέστερη όμως ιστοριοδιφική και σφαιρική διερεύνηση και αποκατάσταση του έργου του Ρήγα άρχισε πριν από 45 περίπου χρόνια με τις έ-

ρευνες του Λεάνδρου Βρανούση και συνεχίζεται έκτοτε με τις πολύπλευρες πρωτοβουλίες που γίνονται από την Επιστημονική Εταιρεία «Φέρες - Βελεστίνο - Ρήγας».

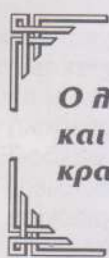
Το σύγχρονο ενδιαφέρον εστιάζεται επίσης στην κοινωνιολογική προσέγγιση και θεώρηση της διαχρονικής σημασίας του επαναστατικού και νομοθετικού έργου του Ρήγα, στην αυτοτέλεια και πρω-

τοτυπία του έργου αυτού, στις διαφορετικές εμπνεύσεις του Ρήγα, στην Επαναστατική Ιδεολογία του, στα χαρακτηριστικά της Πρώτης Νεοελληνικής Δημοκρατίας, στην ανεξερεύνητη ακόμη οικονομική υποδομή του έργου του, στην ιδεολογική διασύνδεση των Δικαιών του Αν-

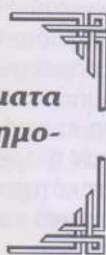
θρώπου με τη Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 148 χρόνια αργότερα, στη σημασία του για τα σημερινά βαλκανικά κράτη, που επιστρέφουν στις ιδέες του Ρήγα ύστερα από τις εθνικές περιπέτειες του 19ου αι. και τις πολιτικές κρίσεις και τα βιώματα του 20ού, και τέλος στην επανεθνίκευση του Ρήγα, ορίζοντας το έτος της θυσίας του (1798) ως Πρώτο Έτος της έναρξης της Ελληνικής Επανάστασης και της δημιουργίας του σημερινού ελληνικού κράτους. Μ' αυτό τον τρόπο υπάρχει ελπίδα, όταν ξαναγίνει κάποια ιδιωτική ή δημόσια έκθεση για τη Συνταγματική Ιστορία της χώρας μας, όπως αυτή πριν από 3 χρόνια από τη Βουλή και στο χώρο της, να μπορούν να μπουν σ' αυτήν δικαιωματικά όχι μόνο τα Επαναστατικά Συντάγματα του 1821 αλλά και το Σύνταγμα και τα Δίκαια του Ανθρώπου του Ρήγα (γιατί βέβαια η Συνταγματική Ιστορία της χώρας μας δεν αρχίζει με το Ελέω Θεού Σύνταγμα του Όθωνα, έστω κι αν αυτό είχε συνταχθεί και σε μια ευρωπαϊκή γλώσσα, τη γερμανική).

Το έργο του Ρήγα διακρίνεται κατ' αρχάς από μια εκτεταμένη συγγραφική, μεταφραστική και εκδοτική δραστηριότητα, ακολούθως, από την επιλογή, διαμόρφωση και εξαγγελία της επαναστατικής διαδικασίας για την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και στη συνέχεια από τη σύλληψη και κατάστρωση των συντεταγμένων, πολιτικών και συνταγματικών, του κράτους αυτού, του πολυεθνικού, πολυθρησκευτικού και πολυγλωσσικού, και των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών μεταξύ τους αλλά και προς και από το Κράτος.

* Καθηγητής Κοινωνιολογίας, πρ. Πρύτανης Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Ο λαός έμεινε πιστός στα οράματα και στις επαναστατικές και δημοκρατικές προτάσεις του Ρήγα.

Για το πολύπλευρο αυτό έργο του ο Ρήγας συγκεντρώνει υλικό από παλιά και καινούργια πρότυπα, καθώς και από πηγές και εμπνεύσεις διαφορετικής προέλευσης και περιεχομένου. Συγγραφείς και ερευνητές συμφωνούν ότι οι πηγές έμπνευσης και άντλησης στοιχείων από το Ρήγα –και αναφέρονται ιδιαίτερα στο Λεάνδρο Βρανούση– είναι τρεις: το αρχαιοελληνικό ιδεώδες, η βυζαντινή παράδοση και οι επαναστατικές ιδέες της Ευρώπης. Αγνοείται όμως και υποτιμάται σε μεγάλο βαθμό η νεοελληνική και βαλκανική κοινοτική οργάνωση και η οικονομική - εμπορευματική ανάπτυξη, η οποία από τις αρχές του 18ου έως τις αρχές του 19ου αιώνα ήταν δρομολογημένη να διαμορφωθεί σε καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, ταυτόχρονα με τον αγγλικό και τον ολλανδικό, και προηγούμενο του γαλλικού και βέβαια του γερμανικού. Η πολιτική κατάσταση στα Βαλκάνια, το αυτοδιοικούμενο σύστημα νησιών και ελληνικών παροικιών καθώς και το χερσαίο και το θαλάσσιο εμπόριο από τη Μεσόγειο έως τη Μαύρη Θάλασσα κι από την Αλεξάνδρεια μέχρι το Γιβραλτάρ, ήταν η αρχική και βιούμενη στην εποχή του πραγματικότητα, που ώθησε το Ρήγα στο μεγάλο επαναστατικό και νομοθετικό του έργο.

Η Επαναστατική Προκήρυξη, ο Θούριος και το Στρατιωτικό Εγκόλπιο αποτελούν τα τρία κείμενα τα οποία εισάγουν στην Επαναστατική διαδικασία του Ρήγα και στην Επαναστατική Ιδεολογία του ελληνισμού από το 18ο αι. έως και σήμερα. Πρόκειται για τμήμα του Επαναστατικού Μανιφέστου, του οποίου ο υπότιτλος υποδηλώνει τις δύο κατευθύνσεις της τοποθέτησης του Ρήγα: «Υπέρ των νόμων και της Πατρίδος».

Η Πατρίδα, δηλαδή η ελληνική και βαλκανική πατρίδα, θα χτιζόταν από την μια μεριά με βίαιη ανατροπή του δεσποτικού Σουλτανικού Κράτους και από την άλλη «με κανονική νομοθεσία», όπως επιγραμματικά λέγει η Προκήρυξη (ο Λεάνδρος Βρανούσης σε μια έκδοση του έργου του την αποκαλεί «κοινωνική» και στην άλλη «κανονική»).

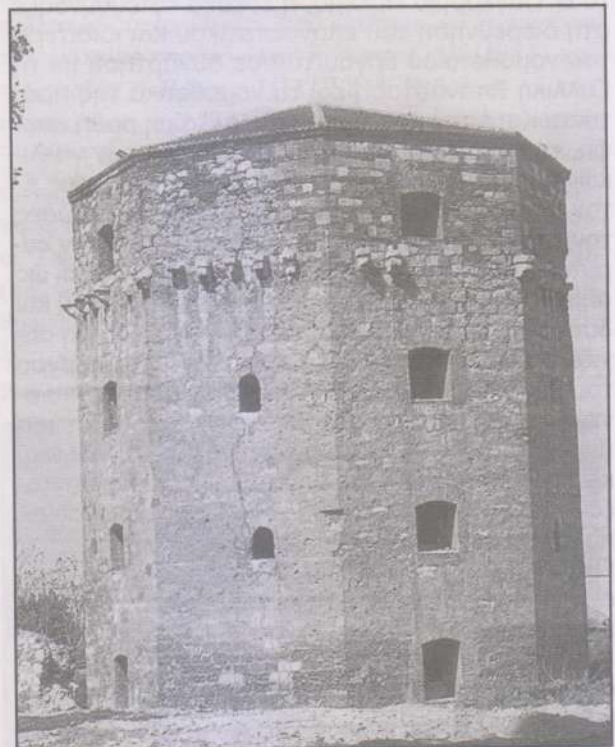
Αναφορικά με τη βυζαντινή παράδοση, η θέση που υιοθετεί ο Ρήγας είναι η εξής: Ανάμεσα στην παρελκυστική και αργόσυρτη θέση των Φαναριωτών για την εκ των «ένδον» διάβρωση του Οθωμανικού κράτους και την υποκατάσταση των Τούρκων από τους Έλληνες στην επικυριαρχία των Βαλκανίων και της Μικρασίας. Σύμφωνα με τη θέση της νέας πολιτικής τάξης πραγμάτων, η εξουσία θα περνούσε στα χέρια των «Γραικοτούρκων» και η αυτοκρατορία θα κατέληγε να είναι, ως προς την κρατική της οντότητα, οθωμανική μεν, αλλά με διοικούσα αρχή το «ελληνικό έθνος», και στη μακρά παράδοση των Ανθωνωτικών και των επαναστατικών αντιλήψεων του Βυζαντίου και της Τουρκοκρατίας, τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ της δεύτερης. Ξεκόβει αναπόφευκτα αλλά όχι ρητώς από τη θρησκευτική διοίκηση των λαών της Βαλκανικής και προτάσσει, επαναστατικώς δικαίω, την ίδρυση και λειτουργία

μιας αβασίλευτης κοσμικής και αστικής δημοκρατίας. Από τους θρύλους του τελευταίου βυζαντινού βασιλιά, που έπεσε στα τείχη της Βασιλεύουσας το 1453, από τις προσδοκίες και εξεγέρσεις των υποδούλων, από τη νοσταλγία και την προσδοκία της παλινόρθωσης του βυζαντινού μεγαλείου και από το «χρυσό νεφέλωμα» του απώτερου κλασικού και ελληνοιστικού παρελθόντος, παίρνει τα αναγκαία υλικά, τη συλλογική ιστορική μνήμη και συνείδηση, για να χτίσει τη δομή, οργάνωση και ταυτότητα του νέου ελληνικού κράτους.

Κρατάει ακόμη από το Βυζάντιο την ιδέα της οικουμενικότητας και της πολυεθνικής κοινοτικής συμβίωσης. Και σέβεται τις ιδεολογικές διασυνδέσεις με τη χριστιανική ορθοδοξία, αφού αποδέχεται την πολυθρησκευτική ταυτότητα του νέου κρατικού σχήματος.

Βαφτίζει αρχαιοελληνική την οικουμενικότητα και ανεκτικότητα και τις νομιμοποιεί με μια διαχρονική αναδρομή στο παρελθόν, τόσο στην κλασική όσο και στην ελληνοιστική περίοδο, ιδιαίτερα δε στο Μεγαλέξαντρο, απλός Έλληνας αυτός του τουρκοπατημένου θεσσαλικού κάμπου και υποστηρικτής της λαϊκής επικυριαρχίας, κι εκείνος, ο Αλέξανδρος, αυτοκράτορας και δεσπότης.

Είναι απογοητευμένος από τις διαψευσμένες ελπίδες για το ξανθό γένος του βορρά, τους Μόσκοβους, που τ' ασκέρια τους είναι λίγα όταν τα στέλνει η Τσαρίνα Αικατερίνη στο Αιγαίο και στις ζεστές νότιες θάλασσες, όπου ερημώνεται η Πελοπόννησος και δοκιμάζονται τα νησιά του Αρχιπελάγους, ή που δεν έρχονται καν, αν και τους εκλιπαρεί ο Ευγένιος Βούλγαρης σε φυλλάδιο που εκδίδει λίγο

Ο πύργος Ντεμπόσια, κοντά στο φρούριο του Βελιγραδίου. Εδώ μαρτύρησαν και θανατώθηκαν το 1798 ο Ρήγας και οι σύντροφοί του.

Ξυλόγλυπτο του Γιάννη Κυριακίδη (1998)

μετά τα μέσα του 18ου αι. στην Πετρούπολη και προπαγανδίζει το κομμάτισμα της Τουρκικής αυτοκρατορίας και την ίδρυση Γραικικού κράτους με τη βοήθεια της Ρωσίας, κι ακόμη όταν ο Μεγάλος Πέτρος τυπώνει το 1710 στο Άμστερνταμ και μοιράζει στη Βαλκανική χαλκογραφίες του με τον τίτλο «Πέτρος Ρωσσογραικών Αυτοκράτωρ».

Ο πόλεμος, στη συνέχεια, «των τριών ιμπεριών» (των τριών αυτοκρατοριών του 18ου αιώνα, Ρωσίας και Αυστρίας εναντίον της Οθωμανικής) τελειώνει το 1791, όταν ριζώνει η Γαλλική Επανάσταση και η Αυστρία αναγκάζεται να στραφεί κατά της Γαλλίας, της συνταγματικής δηλαδή και αστικής τάξης, η οποία κατέλυσε την απόλυτη μοναρχική εξουσία και απειλούσε τις μοναρχίες της υπόλοιπης Ευρώπης. Ο Ρήγας παύει πλέον να βαυκαλίζεται με το όνειρο της εξωτερικής βοήθειας από την ομόδοξη χριστιανική Ρωσία, όπως συνέχιζαν να πιστεύουν οι Έλληνες μέχρι τότε. Στρέφεται οριστικά προς τους Γάλλους, οι οποίοι κάνουν τα πάντα, με σημαία τα μηνύματα της Επανάστασης, για να διεισδύσουν στην Ανατολική Μεσόγειο, στα Βαλκάνια και στη Μικρασία, για να εξασφαλίσουν πρώτες ύλες και τεχνικές μαζικής παραγωγής, με σκοπό να αντιπαραλάβουν την Αγγλία, που ανεφοδιάζεται με μπαμπάκια από την Ινδία, αλλά και για να εξασφαλίσουν εργασία στους πολίτες και εργάτες που απελευθέρωσε η διάλυση της συντεχνιακής οργάνωσης. Ο Ρήγας παρατηρεί, πληροφορείται, ενθουσιάζεται με το πρότυπο της Γαλλικής Επανάστασης. Είναι δε από πολύ καιρό ώριμος να αποδεχθεί τα μηνύματα, τις διακηρύξεις, ακόμη και τα σύμβολά της. Και στη θέση του ηττημένου βασιλιά της Γαλλίας τοποθετεί το Σουλτάνο. Έχει χρόνια τώρα

διαποτιστεί από τους Γάλλους Εγκυκλοπαιδιστές, από τη γαλλική παιδεία και από τον πολιτικό διαφωτισμό. Εμπνέεται λοιπόν από διακηρύξεις, άρθρα και κείμενα για τα δικαιώματα του Πολίτη και για το Σύνταγμα που κατοχυρώνουν την ελευθερία, την ισότητα και την αδελφότητα. Και μεταφράζει, προσαρμόζει και ξαναφέρει στη γη που γεννήθηκαν τις αξίες και ιδέες της διαμορφωμένης τότε ευρωπαϊκής αστικής δημοκρατίας σε μια αναστροφή κίνηση, όπως προσφυώς έγραψε ο Λέανδρος Βρανούσης, του ποταμού (των ιδεών) από τις εκβολές προς τις πηγές του. Ο Ρήγας, εκείνη τη στιγμή, δεν χρειάζεται να χρονοτριβήσει άλλο με την πρωθύστερη παιδεία του Γένους ώστε να μπορέσει αυτό να επαναστατήσει, όπως είχαν άστοχα υποστηρίξει ο Κοραής και ο Καποδίστριας. Με τα έργα του ο λαός είχε προσλάβει τα αναγκαία πνευματικά και επαναστατικά εφόδια για να προχωρήσει σε μια δική του, ελληνική, βαλκανική, λαϊκή Επανάσταση, χωρίς να υποτάσσει την επαναστατική διαδικασία των λαών στην πρωθύστερη εκπαίδευσή τους. Ο Κοραής, αργότερα, συντάσσει με την άποψη αυτή.

Οι ελληνικές παροικίες έξω από την Οθωμανική αυτοκρατορία, οι έμποροι, οι πραγματευτάδες, οι ναυτικοί, απετέλεσαν τις χερσαίες και θαλάσσιες συνωμοτικές ομάδες που πήραν μαζί τους τα κηρύγματά του και τα διέδωσαν παντού με ενθουσιασμό και πίστη στην Επανάσταση, σ' ολόκληρη την Ευρώπη και τη Μεσόγειο, την Επανάσταση τη δική τους, των υπόδουλων λαών, όχι των ξένων, όχι των φιλελλήνων, όχι των αυτοκρατόρων, όχι των ευγενών, όχι κάποιων προστατών και συμμάχων.

Έχει βαθιά γνώση των αισθημάτων, των φιλοδοξιών και των αναγκών των λαών της Βαλκανικής, της Μικρασίας και της Μεσογείου, όπως επίσης των παραγωγικών σχέσεων, οι οποίες είναι συμμετοχικές και συντροφικές στην Ξηρά (Αμπελάκια) και στη θάλασσα (Συντροφοναυτικό Σύστημα της Ύδρας). Και γνωρίζει ότι μπορεί να στηριχθεί και για την Επανάσταση και για τη νέα κρατική οντότητα στο συνεκτικό κρίκο του κοινοτικού συστήματος, που αυτοδιοικείται, αλλού με λαϊκό δημοκρατικό τρόπο, αλλού με κριτήρια περισσότερο περιουσιακά και αριστοκρατικά.

Έτσι, η Επανάσταση μπορεί να στηριχθεί πλέον σε δικά της πόδια, στους λαούς που κατοικούν τις περιοχές αυτές, στην πολεμική τέχνη των κλεφτών και των κουρσάρων. Εξοπλισμένη με πνευματικά και ιδεολογικά όπλα η Επανάσταση, η Επαναστατική Ιδεολογία, που θεμελιώνεται από την αρχική επιλογή του Ρήγα, θα σύρει άλλοτε γοργά και άλλοτε αργά τα βήματά της στη Βαλκανική και τη Μεσόγειο, για διακόσια ολόκληρα χρόνια.

★★★

Στο Επαναστατικό Μανιφέστο κατέχουν πρωταρχική θέση και έχουν καθοριστική σημασία για τη σοβαρότητα της Επαναστατικής πρότασης και πράξης τα δύο κείμενα, των Δικαίων του Ανθρώπου και του Συντάγματος. Ο Ρήγας τα αποκαλεί

«Θησαυρό της φιλάτης Ελευθερίας» και προβλέπει «να χαραχθούν σε χάλκινες πλάκες και να στηθούν στο Κοινοβούλιο και σε όλες τις πόλεις και τα χωριά της Δημοκρατίας».

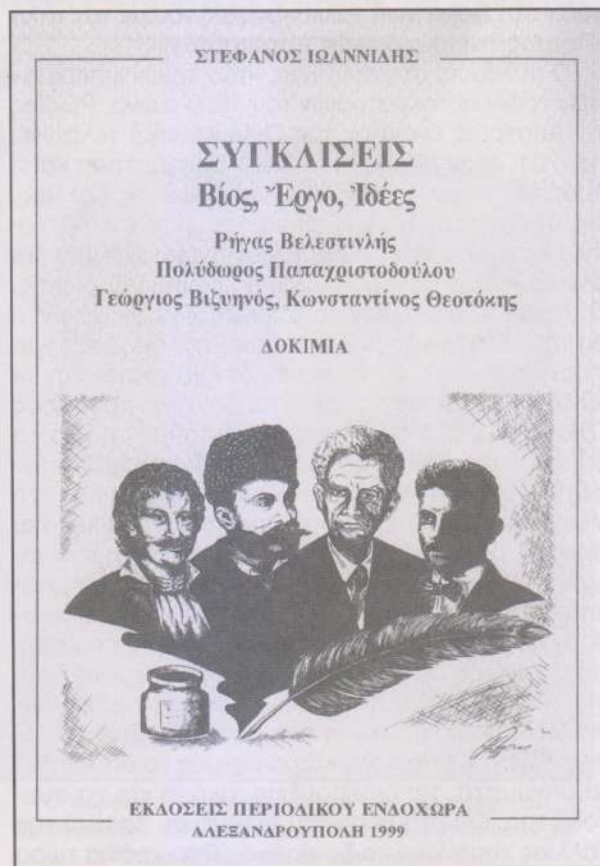
Η σκέψη και η πρόβλεψη να συμβαδίσει η Επανάσταση με σχέδιο Δικαιωμάτων των πολιτών και Καταστατικού Χάρτη του κράτους ήταν η καλύτερη απόδειξη ότι ο Ρήγας δεν επεδίωκε μια απλή εξέγερση, μια ακόμη ανάμεσα σε τόσες άλλες, αλλά την ουσιαστική δημιουργία μιας νέας κρατικής οντότητας. Δεν ήθελε επίσης να δημιουργηθούν αναρχία και ταραχές, που συνοδεύουν συνήθως την κήρυξη και διεξαγωγή μιας Επανάστασης. Και χωρίς να είναι πολιτειολόγος ή να υπάρχει προηγούμενο στη νεότερη επαναστατική ιστορία, έκανε την απαραίτητη επιλογή και κίνηση να προτείνει το πολιτειακό και το νομικό πλαίσιο άσκησης και απόλαυσης των βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και της συνταγματικής κατοχύρωσής τους από και προς το κράτος, από και προς τους πολίτες (τα ανάλογα νομοθετικά κείμενα της Βορείου Αμερικής και της Γαλλίας δεν προηγήθηκαν, αλλά ακολούθησαν την Επανάσταση).

Πώς και γιατί ο Ρήγας προβαίνει σ' αυτή την απόφαση της «Νομοθετικής Πράξης»; Η εύκολη απάντηση είναι ότι αντέγραψε τα νομοθετικά κείμενα της Γαλλικής Επανάστασης. Και είναι αναμφισβήτητο ότι τα είχε ως πρότυπο και ως έμπνευση. Αν σταματήσουμε όμως εκεί, καταδικάζουμε αβάσιμα αυτόν το μεγάλο οραματιστή, του οποίου η προσωπικότητα και το έργο τέμνει το νεοελληνικό κόσμο, και όχι μόνο, σε παλιό και σε σύγχρονο, σε παλιές δομές δουλείας και πολιτικής εξάρτησης, και σε νέες προοπτικές ελευθερίας, δικαιοσύνης και ανοιχτής αστικής κοινωνίας. Οι εμπνεύσεις του βέβαια αντλούν προσδιοριστικά στοιχεία από το νομικό διαφωτισμό της Γαλλίας, Μοντεσκιέ και Ζαν-Ζακ Ρουσό, που κι αυτοί, ιδίως ο πρώτος, αντλούν από τον Αριστοτέλη και την κλασική Ελλάδα. Ακόμη, ο θετικισμός, η ανατροπή του μοναρχικού συστήματος και οι νέες παραγωγικές σχέσεις και κοινωνικές δομές, με τους ανοιχτούς, μεταβαλλόμενους και εξελισσόμενους ρόλους των πολιτών, επιβάλλουν τη νομοθετική πρόβλεψη, ενιαίες λύσεις επί εθνικού επιπέδου, εγγυήσεις για τη ζωή, την περιουσία, το εμπόριο, την τιμή και την ειρηνική διαβίωση των πολιτών. Ο διαφωτισμός του 18ου και του 19ου αιώνα, μαζί με τις πολιτικές και οικονομικές μεταβολές, απαιτεί την κατάστρωση κωδίκων (όπως ο γαλλικός αστικός κώδικας) και νομοθετικών κειμένων τα οποία θα ρυθμίζουν τις ιδιωτικές και δημόσιες σχέσεις πολιτών και κράτους. Πρόκειται για τις απαρχές του σύγχρονου Κράτους Δικαίου, και ορθότερα, της Πολιτείας Δικαίου.

Μια δεύτερη δέσμη έμπνευσης του Ρήγα έχει τις ρίζες της στις συνθήκες της εξευρωπαϊκής κοινωνίας, δηλαδή της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως επίσης και των λαών της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η τελευταία αυτή δεν είχε ούτε από παράδοση ούτε από την κρατική της υπόσταση δημόσιο δίκαιο (εκτός του ποινικού, που

είναι συγχρόνως και θρησκευτικό) ούτε δίκαιο εμπορικό και ιδιωτικό που να προάγει τις παραγωγικές σχέσεις, να εγγυάται τη τραπεζική διαχείριση του χρήματος και να ευνοεί τις επενδύσεις των πλεονασμάτων από την κατανάλωση και ιδιαίτερα από τις ανεξέλεγκτες δαπάνες του κράτους και του στρατού. Δεν υπήρχε δίκαιο που να ρυθμίζει με δικαιοσύνη τη φορολογία των υποδούλων, ο αριθμός δε των φόρων πάνω στα πρόσωπα, στην οικογένεια, στην κοινότητα, στο εμπόριο ήταν μακρύς και δυσβάστακτος. Η ανάγκη συνεπώς νομοθετικής πρόβλεψης ήταν επιτακτική και διαφαίνεται τόσο από το κείμενο της Επαναστατικής Προκήρυξης όσο από άλλες πηγές του έργου του Ρήγα αλλά και του εθιμικού δικαίου, του οποίου η κωδικοποίηση άρχισε τον 17ο αιώνα σε νησιωτικές και χερσαίες κοινότητες, συντροφίες και εταιρείες, δραστηριοποιείται με τα δύο καταστατικά των Αμπελακίων (1780 και 1795) και γενικεύεται από τις αρχές του 19ου αιώνα με τη ναυτεμπορική κωδικοποίηση της Ύδρας (1804 και 1818). Τα Δίκαια του Ανθρώπου και το Σύνταγμα περιέχουν όντως πλήθος διατάξεων οι οποίες είναι αδιάψευστα στοιχεία αυτής της νεοελληνικής κοινοτικής οργάνωσης και κωδικοποίησης λαϊκού οικονομικού και εμπορικού δικαίου.

Πέραν τούτου όμως, υπάρχει και το προηγούμενο των κωδικοποιήσεων νομοκανόνων βυζαντινού και επισήμου δικαίου σε χώρες της Βαλκανικής (Ρουμανία), στη Μοραβία από τον 9ο αιώνα, με τους Μεθόδιο και Κύριλλο, στη Ρωσία επανειλημμένως κατά το μεσαίωνα, στην εποχή του Μεγάλου

Πέτρου καθώς και της Αικατερίνης. Έτσι, τα σχέδια νομοθετικού έργου του Ρήγα μπορούν να ενταχθούν σ' αυτή τη μακρά παράδοση, στη φροντίδα αλλά και έγνοια των λαών της Ανατολικής Ευρώπης να μιμηθούν «τα πολιτισμένα κράτη της Ευρώπης», κάτι που μας θυμίζει και τη δική μας σπουδή να μοιάσουμε με τα «πεπολιτισμένα έθνη της Ευρώπης» μετά το 1821, αλλά και ως τις μέρες μας.

★★★

Τα νομικά κείμενα του Ρήγα υπερακοντίζουν τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της Γαλλίας, γιατί αφορούν και συμπεριλαμβάνουν όλους τους λαούς της Βαλκανικής, ακόμα και τους Τούρκους, πέραν των διαχωριστικών συνόρων της εθνότητας, της θρησκείας, της γλώσσας. Οι ερμηνείες γι' αυτή την ευρεία πληθυσμιακή και πολιτιστική ταυτότητα της πρώτης Ελληνικής Δημοκρατίας ξαφνιάζουν και δημιουργούν ερωτηματικά. Πολλά έχουν γραφεί για τον **υπερεθνικό** της χαρακτήρα, για τη **Βαλκανική Ομοσπονδία**, για την αναβίωση της **Βυζαντινής Αυτοκρατορίας**. Αυτές οι υποθέσεις δεν μπόρεσαν να αποδειχθούν, αλλά ούτε και να διαψευστούν βέβαια. Προσωπικά πιστεύω ότι καμιά από αυτές δεν ανταποκρίνεται στις σκέψεις και προθέσεις του Ρήγα. **Οι πηγές και τα πρότυπα έμπνευσης του Ρήγα δεν προδικάζουν και δεν επιβάλλουν επανάληψη προηγούμενων κρατικών σχημάτων.** Η Δημοκρατία του Ρήγα δεν μπορούσε να είναι επανάληψη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, γιατί είχε άλλη πολιτική διάρθρωση, δεν στηριζόταν σε κληρονομικούς και δοτούς τίτλους, εξαρτιόταν από τον κυρίαρχο λαό και επρόκειτο για αστικό κράτος και ανοιχτή αστική κοινωνία. Δεν ήταν επίσης Βαλκανική Ομοσπονδία, γιατί η συμμετοχή των διαφόρων λαών θα γινόταν στο επίπεδο των πολιτών και των τοπικών κοινοτήτων και όχι σε επίπεδο οργανωμένων εθνοτήτων σε κρατική υπόσταση. Βεβαίως, θα μπορούσε να εξελιχθεί προοδευτικά σε Ομοσπονδία, με την αφύπνιση της εθνικής τους συνείδησης και της οικονο-

μικής τους οργάνωσης. Ανακριβώς επίσης εξηγείται το πολιτειακό εγχείρημα του Ρήγα ως υπερεθνικό, αφού δεν υπάρχει προηγούμενο υπερεθνικού κράτους, έως σήμερα τουλάχιστον. Τέλος, δεν επρόκειτο βέβαια ούτε για ένα απλό αντίγραφο της Γαλλικής Επανάστασης, από τα Δικαιώματα του Πολίτη και το Σύνταγμα ως τις λοιπές ιδιαιτερότητες που παρουσίασε μετά την Επανάσταση η Γαλλία. Κατ' αρχάς, τα Δικαιώματα του Πολίτη στη Γαλλία περιορίζοντο στους Γάλλους πολίτες, ενώ τα Δίκαια του Ρήγα είχαν ευρύτερη εφαρμογή και πολλαπλούς αποδέκτες και αφορούσαν στα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Δικαιώματα και Σύνταγμα της Γαλλίας διατύπωσαν βέβαια πρότυπα και προτάσεις για τη δημιουργία ανοιχτών αστικών κοινωνιών. Μέσα στην ίδια τη Γαλλία όμως γρήγορα παραβιάστηκαν και καταπατήθηκαν. Ας θυμηθούμε την εξέγερση των εξαθλιωμένων υφαντάδων της Λυών το 1830, την Επανάσταση του 1848, την Κομμούνα του Παρισιού, και πέρα απ' αυτές τις διορθωτικές επαναστάσεις και εξεγέρσεις, μια Γαλλία που δραστηριοποιήθηκε στην κατάκτηση της Βόρειας Αφρικής και τη δημιουργία μιας υπερπόντιας αποικιοκρατικής αυτοκρατορίας, ακόμη και όταν μετεβλήθη και πάλι και λειτούργησε ως Δημοκρατία (Republique).

Ας κάνουμε μια σύντομη αναφορά στην Επανάσταση του 1821, της οποίας οι εμπνευστές της όμως, έμποροι κι αυτοί του παροικιακού ελληνισμού, δεν είχαν συλλάβει και προτείνει νομικά πρότυπα για την οργάνωση του νέου κράτους, όπως είχε κάνει ο Ρήγας. Η Επανάσταση του 1821 συγκράτησε βέβαια τη διαβαλκανική διάσταση του Ρήγα, χωρίς τελικά να πεισθεί και να πείσει για μια ευρύτερη σύμπραξη, επαναστατική και κρατική. Το κόστος, πολιτιστικό, οικονομικό και οργανωτικό, που πλήρωσε η Ελλάδα για την κουτσουρεμένη ανεξαρτησία της ήταν πολύ μεγάλο και εξάρθρωσε τις αργοχτισμένες τοπικές κοινωνίες, χωρίς ωστόσο να μπορέσει να μιμηθεί επιτυχώς και να τις αντικαταστήσει, παρά τις συνεχείς αντιγραφές, με τα δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα, ούτε και να δημιουργήσει μια διαβαλκανική πολιτειακή οντότητα, μικρότερης ή μεγαλύτερης ένταξης και εμβέλειας. Στο εσωτερικό της χώρας όμως, ο λαός, κάτω από την πίεση των πολιτικών και οικονομικών συνθηκών που γνώρισε στη συνέχεια, έμεινε πιστός στα οράματα και στις επαναστατικές και δημοκρατικές προτάσεις του Ρήγα. **Κάθε γενιά που ακολούθησε τη γενιά του Ρήγα έκανε τη δική της επανάσταση για την ολοκλήρωση της πολιτειακής συγκρότησης ενός κράτους ικανού να λειτουργήσει με «κανονική νομοθεσία», όπως το πρότεινε ο Ρήγας, σε ειρηνική συμβίωση με τους γείτονές του και με τη δύναμη να κρατήσει αυτά που με θυσίες απέκτησε.**

Τα Δίκαια του Ανθρώπου του Ρήγα δεν διατυπώθηκαν ποτέ στην ίδια έκταση και στο ίδιο βάθος. Όταν 150 περίπου χρόνια αργότερα η Διεθνής Κοινωνία απεφάσισε να προβεί στη γνωστή Οικουμενική Διακήρυξη, τότε και μόνο, με τη χρονική απόσταση που χώριζε τη μια από την άλλη, συνειδητοποιήσαμε

Χαρακτικό του Γιάννη Κυριακίδη (1998)

την τεράστια σημασία του Ρήγα. Δεν προσπαθήσαμε βέβαια να διαδώσουμε τις ιδέες και τις προτάσεις του, γιατί τις θεωρήσαμε ως αντίγραφο της Γαλλικής Επανάστασης, την οποία και μόνο προβάλλουμε από την άποψη των Δικαιωμάτων. Τώρα που οι Βαλκάνιοι άρχισαν να αναρωτιούνται για τις εθνικές ρίζες τους και το πολιτικό τους γίνεσθαι στο περιθώριο αλλά και με τη βοήθεια των ιδεών του Ρήγα, τώρα ίσως αντιληφθούμε ότι παραβλέψαμε, αγνοήσαμε και περιφρονήσαμε τον Θεσσαλό ήρωα, που πρώτος αυτός πίστεψε στις δημιουργικές ικανότητες του λαού μας για μια χώρα βιώσιμη, οριστικά στραμμένη προς τα πολιτικά και κατ' ανάγκη πολιτιστικά δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα.

Κυριότερα Βοηθήματα

1. **Γ.Κ. Βλάχου**, Η συνταγματική ιδέα και η επαναστατική θεωρία του Έθνους στην Ελληνική Επανάσταση, Σελίδες Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτικού Στοχασμού, Μελέτες III, Α.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1991, σελ. 309.
2. — Η διάδοση των ιδεών και της Γαλλικής Επανάστασης στα Βαλκάνια. Η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ρήγα και το σχέδιό του «Ομοσπονδίας των Λαών», όπου ανωτ., σελ. 281.
3. — Η ελληνική ιδέα στον πολιτικό σχεδιασμό του Αδαμαντίου Κοραή και του Ρήγα Φεραίου, ΥΠΕΡΕΙΑ, Πρακτικά Β' Συνεδρίου της «Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών - Βελεστίου - Ρήγα», τ. 2, Αθήνα 1994.
4. **Λ. Ι. Βρανούση**, Ρήγας, 1953.
5. **Γραφή** (Περιοδικό Πνευματικού Προσανατολισμού του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Λάρισας), Αφιέρωμα στο Ρήγα, τεύχος 37, 1998, σελ. 4-21.
6. **Απ. Δασκαλάκη**, Ρήγα Βελεστινλή, Επαναστατικά Σχέδια και μαρτυρικό τέλος, Αθήνα 1979, σελ. 183.
7. **Δήμος Αθηναίων - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**, Τα οράματα του Ρήγα. Ο Ρήγας στις παραδουνάβιες Ηγεμονίες, Αθήνα 1998, σελ. 62.
8. **Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης «Φερών - Βελεστίου - Ρήγα»**, Εκδόσεις για το Ρήγα, Αθήνα - Βελεστίνο 1997.
9. — Αλληλογραφία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο σχετικά με τη θέση του τελευταίου το 1801 απέναντι στο Σύνταγμα του Ρήγα, 1998.
10. **Ελληνική Δημιουργία**, Το Αθάνατο '21. Αφιέρωμα στο Ρήγα Βελεστινλή, 1954, σελ. 321-355.
11. **Παν. Ι. Ζέπου**, Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός και το μήνυμα των Δελφών, Νέα Εστία, τεύχος 1223/1978 (ανάτυπο), σελ. 12.
12. **Δημ. Απ. Καραμπερόπουλου**, Η Γαλλική «Encyclopedie», ένα πρότυπο του έργου του Ρήγα «Φυσικής Απάντημα», Ο Ερασιστής, τ. 21/1997 (ανάτυπο), σελ. 95-128.
13. **Άννας Κελεσιδού**, Ο Κοραής και η «παθολογία» της Ειρήνης, ανάτυπο Επετηρίδας Κέντρου Ερευνής της Ελληνικής Φιλοσοφίας, Ακαδημία Αθηνών, 1983-1984, σ. 475-481.
14. **Ιουλ. Κέρπη**, Η αρχαιογνωσία του Ρήγα, Αθήνα 1985.
15. **Γιάννη Κορδάτου**, Ρήγας Φεραίος και Βαλκανική Ομοσπονδία, Αθήνα 1977, σελ. 173.
16. **Αρ. Μάνεση**, «Το πολίτευμα του Ρήγα. Ένα ανέφικτο διαβαλκανικό ελληνικό κράτος», ANTI, τεύχος 652, 16 Ιαν. 1998, σελ. 22-25.
17. — 1789 et 1821: en quiete de la liberte in La Declaration Francaise des Droits de l' Homme et du Citoyen: un rayonnement bicentenaire, Foundation Marangopoulos, A.N. Sakoulas, Athenes 1991, p. 16-32.
18. — L' activite et les projets politiques d' un patriote Grec dans les Balkans vers la fin du XIIIe siecle, in Balkan Studies, no 3, Thessaloniki, 1962.

19. **Μαρίας Μαντούβαλου**, Ο Ρήγας στα βήματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Αθήνα 1996.
20. **Διον. Μαυρόγιαννη**, Κοινωνιολογική θεώρηση του 1821, Αθήνα, εκδ. Φιλιππούτη, 1985, σελ. 73.
21. **Διον. Μαυρόγιαννη**, «Ρήγας Βελεστινλής: Τα Δίκαια του Ανθρώπου ως προάγγελος της Οικουμενικής Διακήρυξης του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», Ανακοίνωση στο Γ Διεθνές Συνέδριο για το Ρήγα, Βελεστίνο, 1997.
22. — «Ρήγας Βελεστινλής: Ο οραματιστής της Πρώτης νεοελληνικής Δημοκρατίας», Ανακοίνωση στην Εκδήλωση της Ένωσης Αποφοίτων Αμερικανικών Πανεπιστημίων την 23η Μαρτίου 1998.
23. — «Ρήγας Βελεστινλής: Επαναστατική Ιδεολογία και Δίκαια του Ανθρώπου», Ανακοίνωση στην Εκδήλωση του Ιδρύματος Κορινθιακών Μελετών και του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Κιάτου την 20ή Ιουνίου 1998, Δελτίο Ιδρύματος Κορινθιακών Μελετών, τεύχος 24, 1998, σελ. 8-19.
24. — «Ο Ρήγας Βελεστινλής και η Επαναστατική Ιδεολογία», **Ελλοπία**, 37, 1998, σελ. 55-60.
25. — «Αγώνες Εθνικής Παλιγγενεσίας για ελευθερία, κοινωνικά δικαιώματα και βαλκανική σύμπραξη», Ομιλία στη Δια-Περιφερειακή Συνάντηση των Ροταριανών Ομίλων Ελλάδας και Βουλγαρίας, Βόλος, Μάρτιος 1999.
26. — «Ιδεολογικές και Επαναστατικές Επιλογές του Ρήγα Βελεστινλή για τη δημιουργία του Νεο-Ελληνικού Κράτους», Ομιλία στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μάιος 1999.
27. **Βικτ. Μελά**, Η Χάρτα του Ρήγα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Αθήνα 1997, 38 σελ.
28. **Ν. Πανταζόπουλου**, Μελετήματα για τον Ρήγα Βελεστινλή: α) Η πολιτική ιδεολογία του ελληνισμού, προάγγελος της Επανάστασης, β) Ελληνικά καταβολαί και ξενικά επιδράσεις εις το έργο του Ρήγα Βελεστινλή, γ) Θρύλος και πραγματικότητα γύρω από τον Ρήγα, Αθήνα 1994.
29. **Χρ. Πελεκίδη**, Ιδεολογικά ρεύματα του Ελληνισμού της Τουρκοκρατίας, Ιωάννινα 1974.
30. **Ο Ρήγας Βελεστινλής**, Ένθετο της Καθημερινής, φύλλο της 22.3.98.
31. **Φιλολογική Πρωτοχρονιά 1998**, Αφιέρωμα στο Ρήγα Βελεστινλή, σελ. 135-146.
32. **Δημήτρη Καραμπερόπουλου**, Η Χάρτα του Ρήγα Βελεστινλή (12 χάρτες, Κείμενα, Ευρετήρια), Αθήνα, 1999. **Του Ιδίου**, Επιμέλεια Έκδοσης του έργου του Ρ.Β. στα Βουλγαρικά και Σερβικά (έπονται επίσης εκδόσεις στα Γαλλικά, Αγγλικά και Ρωσικά).

Μία από τις πρώτες ενέργειες του κ. Πούτιν, όταν ανέλαβε τα ηνία της χώρας, ήταν η ίδρυση μιας γλωσσικής επιτροπής η οποία έχει ως στόχο τη «διασφάλιση της καθαρότητας της ρωσικής γλώσσας». Τώρα ο ρώσος πρόεδρος ετοιμάζεται να εισαγάγει νέο νόμο, ο οποίος θα απαγορεύει τη χρήση ξενικών λέξεων. Όσοι υποπίπτουν σε γλωσσικά σφάλματα θα τιμωρούνται με χρηματικά πρόστιμα ή ακόμα και με διετή φυλάκιση, εφόσον ολισθαίνουν γλωσσικώς καθ' υποτροπήν.

«Η γλώσσα είναι βασικό συστατικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας», δήλωσε πρόσφατα ο συντάκτης του νέου νόμου κ. Κασβίτς Μπισελντίε.

«ΤΟ ΒΗΜΑ»
2-5-2001

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Του **Ιωάννη Ν. Γαβριηλίδη-Παρησιάδη***

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ένας απόγονος των Γραμματικών Διονυσίου του Θρακός και Άπολλωνίου του Δυσκόλου, άριστοῦχος τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ἐχρειάσθη νά σπουδάσῃ τὴν ρουμανικὴν καὶ τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν διὰ νά γνωρίσῃ τὸ Συντακτικὸν τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδιδάσκετο προπολεμικῶς οὔτε μεταπολεμικῶς εἰς τὴν πατρίδα τῆς πρώτης Γραμματικῆς τοῦ κόσμου, δὲν διδάσκεται δὲ ἀκόμη κατὰ τὸν 21 αἰῶνα... Διψασμένος διὰ γλωσσικὴν θεωρίαν, ὁ ἐκπαιδευτικὸς μας ἀξιοποίησε τὴν πρώτην εὐκαιρίαν ἢ ὅποια τοῦ ἐδόθη: παρηκολούθησε τὴν διδασκαλίαν τῆς ρουμανικῆς γλῶσσης εἰς τὰ ἑλληνοπούλα τῆς προσφυγῆς.

Οἱ καθηγητὲς τῆς γλῶσσης αὐτῆς ἦσαν πραγματικοὶ ἐπιστήμονες, καὶ ὁ Ἕλλην ἔμαθε τὴν βασικὴν ὀρολογία καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τοῦ Συντακτικοῦ: Propozitie (Πρότασις), Subiect (Ὑποκείμενο), Predicat (Κατηγορημα), Atribut (Προσδιορισμὸς ὀνοματικῶν στοιχείων τῆς προτάσεως), Complement (Συμπλήρωμα - Ἀντικείμενο καὶ Συγκυριακὸς Προσδιορισμὸς τοῦ κατηγορηματος).

Μέ τὸν καιρὸ ὁ ἰδικὸς μας ἐξεχώρισε τοὺς κυρίους καὶ τοὺς δευτερεύοντες ὅρους τῆς προτάσεως, τὸ ἄμεσο καὶ τὸ ἔμμεσο ἀντικείμενο, τὰ εἶδη τῶν ὀνοματικῶν καὶ τῶν συγκυριακῶν προσδιορισμῶν. Ὁ καιρὸς τοῦ ὅμως ἦτο ἡ ρωσικὴ γλῶσσα. Εἶχε ἀρχίσει νά τὴν μαθαίνει (αὐτοδίδακτος) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς. Τώρα εἶχε τὴν δυνατότητα νά σπουδάσῃ ρωσικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ οἱ ἐργοδότες του («Πολιτικὲς καὶ Λογοτεχνικὲς Ἐκδόσεις») ἐθεώρουν ὅτι εἶχε ἤδη σπουδάσει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τελικῶς ἐξήγησε ἀνόητος ἀπὸ ἀνώτατον παράγοντα τῆς προσφυγικῆς ἡγεσίας, ὁ ὁποῖος ἔδειξε κατανοήσιν...

Τὸ 1956 ἔδωσε ὁ Ἕλλην ἐπιτυχῶς ἐξετάσεις εἰς τὸ Τμῆμα Ρωσικῆς Γλῶσσης τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τῆς πόλεως Κλουζ Ρουμανίας, ὅθεν ἀπεφοίτησε τὸ 1960 μὲ γενικὸν βαθμὸν 8,50. Εἶχε κάποιες δυσκολίες, ἢ κυριώτερα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ διαφορά ἡλικίας μὲ τοὺς συμφοιτητὲς του: 20 πρὸς 40! Τὸ φθινόπωρον τοῦ ἰδίου ἔτους ἐποθετήθη εἰς ἓνα Γυμνάσιον τοῦ Κλουζ. Ἡ συμμετοχὴ του εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν τῆς Ρουμανίας τοῦ ἐξήσφαλισε ἀνεκτίμητον παιδαγωγικὴν ἐμπειρίαν, ἢ δὲ ἐνασχολήσιν του μὲ τὴν ρουμανικὴν καὶ τὴν ρωσικὴν γραμματικὴν τὸν ὠδήγησε εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ Συντακτικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης. Οἱ ἐκπαιδευτικὲς ἀρχὲς τοῦ κράτους ἔδιδαν ἀμέριστη βοήθεια πρὸς τοὺς νεοδιοριζομένους, εἶχαν ὅμως καὶ ἀξιώσεις ἀπὸ ἐκείνους:

Τὰ πρώτα χρόνια ὑπηρεσίας ὁ ἐκπαιδευτικὸς μας ἔπρεπε: α) νά παρουσιάσῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γυμνασίου σχέδια διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας· β) νά παρακολουθῇ μαθήματα συναδέλφων του καθηγητῶν τῆς ρωσικῆς γλῶσσης δι' ἀνταλλαγὴν πείρας· γ) νά κάμῃ ἓνα ὑποδειγματικὸ μάθημα εἰς τακτὰ χρονικὰ διαστήματα διὰ τοὺς συναδέλφους τῆς πόλεως. (Ἀρχικῶς ἔκαμε τρία ὑποδειγματικὰ μαθήματα εἰς τὶς γυμνασιακὰς τάξεις καὶ ἀργότερον δύο εἰς τὸ Λύκειον).

Μόνιμα καθήκοντά του ἐπιμορφώσεως ἦσαν: α) ἡ συμμετοχὴ εἰς κατὰ τρίμηνον συνεδριάσεις τῶν καθηγητῶν τῆς ρωσικῆς, ἀντικείμενα συζητήσεων τῶν ὁποίων ἦσαν θεωρητικὰ προβλήματα περὶ γλῶσσης ἢ πρακτικὰ θέματα διδασκαλίας· β) ἡ παρακολούθησις τῶν ὑποδειγματικῶν μαθημάτων εἰς τὰ πλαίσια τῆς πόλεως.

Τὸ 1964 ἦτο χρόνος περαιτέρω δοκιμασίας. Συμφώνως πρὸς παλαιὸ «ἔθιμον» τῆς χώρας, ὕστερ' ἀπὸ τετραετὴ δοκιμαστικὴν ὑπηρεσίαν, ἔπρεπε νά δώσῃ «ἐξετάσεις μονιμοποιήσεως» ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης (ρωσικὴ γλῶσσα καὶ λογοτεχνία, παιδαγωγικὴ, διδακτικὴ). Ἐκεῖνο τὸν χρόνον ὁ καθηγητὴς τῆς ειδικότητος Morarescu ἐμελέτησε τὴν ὅλην του σχολικὴν καὶ ἐξωσχολικὴν δρᾶσιν, παρηκολούθησε κάμποσα μαθήματά του καὶ ἔκαμε θετικὴν ἐκθεσιν.

Οἱ ἐξετάσεις ἦσαν γραπτὲς καὶ προφορικὲς διὰ τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν, μόνον προφορικὲς διὰ τὰ παιδαγωγικὰ καὶ τὴν διδακτικὴν (εἰς τὰ ρουμανικά), διεξήγοντο δὲ παρουσίᾳ ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας πρόεδρος ἦτο ὁ ἰστέθυνος τῆς ἑδρας τῆς ρωσικῆς γλῶσσης.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξετάσεων συνέβησαν δύο ἐπεισόδια, ἀφορῶντα τὸν Ἕλληνα.

Α. Εἰς τὴν Γραμματικὴν τῆς ρωσικῆς γλῶσσης εἶχε ἀπαντήσῃ ικανοποιητικῶς εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τὰ ὁποία περιλάμβανε τὸ «μπιλέτο», ἔμενε δὲ τὸ τελευταῖον σημεῖον: «*Τί εἶναι ἀπὸ συντακτικῆς ἀπόψεως ὁ τύπος сказа.иη (οκαζάλι=εἶπαν);*» (ὁ

τύπος αὐτὸς περιλαμβάνετο εἰς μίαν ῥῆσιν). Ὁ Ἕλλην ἀπήντησε: «*Πρόκειται διὰ μονομελῆ πρότασιν κατηγορηματος ἀορίστως προσωπικῆς*». Ὁ ἐξεταστής δὲν ἰκανοποιήθηκε: «*Γιὰ σκεφθεῖτε το πάλι... Μήπως εἶναι λέξις-πρότασις;*». Ὁ ἰδικὸς μας ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀπορίαν του, ἐξήγησε μάλιστα πότε μίαν λέξις εἶναι πρότασις. Ἐκεῖ τὸ θέμα ἔληξε...

Β. Εἰς τὰ παιδαγωγικὰ ἀνέπτυξε τὸ θέμα μὲ πληρότητα, ἢ ὁποία ὑποχρέωσε τὸν καθηγητὴ τῆς παιδαγωγικῆς νά ἀξιολογήσῃ τὴν ἀπάντησίν του μὲ τὴν

* Φιλολόγος - ἐρευνητής

κραυγή foarte bine! (πολύ καλά!), διά νά τόν επαναφέρει εις τήν τάξιν ὁ καθηγητής Morarescu μ' ἕνα νεῦμα... Ὁ ἀρμόδιος καθηγητής ὑποχρεώθη νά κάμῃ συμπληρωματικήν ἐρώτησιν, ἡ ὁποία ὑπεβάλλετο εἰς περίπτωσιν μὴ ικανοποιητικῆς ἀπαντήσεως. Ὁ Ἕλλην εἶπε μέ κάποιον θράσος: «Κύριε καθηγητά, μέ ἔχετε ἤδη βαθμολογήσει foarte bine, ἀλλά ἐγώ θά ἀπαντήσω καί εἰς τήν συμπληρωματικήν ἐρώτησιν»...

Μετά παρέλευσιν χρόνου τινός ὁ ἐκπαιδευτικός μας ὑπενθύμισε εἰς τόν πρόεδρον τῆς ἐξεταστικῆς ἐκείνης ἐπιτροπῆς τά δύο περιστατικά τῶν ἐξετάσεων: «Κύριε καθηγητά, τί θά ἐκάμνατε ἂν ἐγώ ἐζητοῦσα τήν παρέμβασίν σας, ὅπως εἶχα δικαίωμα;», ἠρώτησεν. Ἐλαβε δέ τήν ἀπάντησιν: «Θά μᾶς ἐφέρατε εἰς πολύ δύσκολον θέσιν... Οἱ χειρισμοί σας ὅμως ἦσαν ὀρθοί, καί τό ἀποτέλεσμά των πασιφανές».

Τήν περίοδον ἐκείνην ὁ ἐκπαιδευτικός μας ἀνεκάλυψε ἑκατοντάδες ἑλληνικῶν λέξεων τίς ὁποῖες χρησιμοποιοῦν ἡ ρουμανική, ἡ ρωσική καί ἄλλες γλώσσες, προκειμένου νά καλύψουν ἀφηρημένες ἐννοιες: ἀγωνία, ἀμνηστία, ἀμφιβολία, ἀρμονία, ἐγωισμός, εἰρωνεία, ἐθνοσιασμός, θεωρία, θρίαμβος, καταστροφή, νοσταλγία, ὄργανον, πανικός, πρόβλημα, πρόγραμμα, πρακτική, σκάνδαλον, σύμβολον, σύστημα, φάντασμα κλπ. κλπ. Ἰδιαίτερός ἡ ἑλληνική γλώσσα κυριαρχεῖ (σχεδόν 100%) εἰς τήν Γλωσσολογία: Fonetica, Fonologie, Lexic, Lexicografie, Lexicologie, Ortoepia, Ortografie, Frazelologie, Grammatica (Morfologie - Sintaxa) κλπ. κλπ. (εἰς τήν ρουμανικήν γλώσσαν), ἀλλά καί Φονέτικα (Фонетика), Φονολόγια (Фонология), Λέξικα (Лексика), Λεξικογραφία (Лексикография), Λεξικολογία (Лексикология), Ορφογραφία (Орфография), Ορφέλια (Орфоэпия), Φρασεολογία (Фразеология), Γραμμάτικα (Μορφολογία - Σύνταξις) [Γραμματικά (Μορφολογία - Συντακτικὸν)] κλπ. (εἰς τήν ρωσικήν). Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ Ἕλλην ἐκπαιδευτικός ἐπρεπε νά μάθῃ τήν ἑλληνική ὀρολογία εἰς ξένες γλώσσες.

Ἡ Γραμματική εἶναι κλάδος τῆς Γλωσσολογίας, περιλαμβάνει δέ ἀπαραιτήτως δύο μέρη, τήν Μορφολογία καί τήν Σύνταξι, οἱ ὁποῖες ἐκτίθενται (καί διδάσκονται) μέ τρόπον ἑνιαῖον.

Ἡ παρούσα Γραμματική ὑπόκειται εἰς οὐσιαστικῆς ἀλλαγές:

1. Ἐμπλουτίζεται μέ τέσσερα κεφάλαια: Πρῶτον, περί Γραμματικῶν Κατηγοριῶν (Μορφολογικῆς καί Συντακτικῆς Κατηγοριῆς), δεύτερον, περί Λογοπλοκῆς (Συνόλου λέξεων), τρίτον, ἱστορική ὀρθογραφία, τέταρτον, περί Στίξεως. 2. Τά Μέρη τοῦ Λόγου, κλιτά καί ἄκλιτα, διαίρουσιν εἰς **Αὐτοτελῆ** (τά ὁποῖα λειτουργοῦν ὡς ὅροι προτάσεων) καί **Βοηθητικά** (τά ὁποῖα δέν δύναται νά ἀποτελέσουν ὅρους προτάσεων). 3. Τά οὐσιαστικά κλίνονται εἰς προτάσεις καί συντακτικῶς λειτουργοῦν ὡς ἀκολουθῶς: ἡ Ὀνομαστική ὡς ὑποκείμενον προτάσεως ἢ Γενική ὡς ἑτερόπλευτος ὀνομαστικός προσδιορισμός (συντάσσεται μέ ἄλλο οὐσιαστικό) ἢ Δοτική ὡς ἕμμεσον ἀντικείμενον (συντάσσεται μέ ῥημα) ἢ δέ Αἰτιατική ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον (συντάσσεται

εἰς ῥημα). 4. Τά ἐπίθετα διαίρουσιν εἰς **ποιοτικά** (εἶναι συγκρίσιμα), **σχετικά** καί **κτητικά** (δέν εἶναι συγκρίσιμα). 5. Οἱ προσωπικῆς ἀντωνυμίαι μου, σοῦ, τοῦ, τῆς κλπ. συντάσσονται μέ ῥήματα, τῶν ὁποίων εἶναι ἕμμεσον ἀντικείμενον εἰς τήν δοτικήν πτῶσιν, ἐνῶ οἱ κτητικῆς ἀντωνυμίαι μου, σοῦ, τοῦ, τῆς κλπ. συνοδεύουν οὐσιαστικά, τῶν ὁποίων εἶναι ὀνομαστικοί προσδιορισμοί εἰς τήν γενικήν πτῶσιν. 6. Τά ῥήματα εἶναι **συνδετικά**, **βοηθητικά** καί **αὐτοδύναμα**. Τά πρῶτα σχηματίζουσι κατηγορήματα μέ ὄνομα κατηγορούμενον, τά δεύτερα μέ αὐτοδύναμον ῥημα, τά δέ τρίτα μόνα των. 7. Ἡ μετοχή δέν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ λόγου δέκατον μέρος θεωρεῖται τό μόριον (ὁ καθηγητής Τσοπανάκης ἀντικαθιστᾷ τήν μετοχήν μέ τό ἀριθμητικό). 8. Ὁ ἄκλιτος ῥηματικός τύπος εἰς -οντας (-ώντας) δέν εἶναι μετοχή, ἀλλά γερούνδιον (ὡς τοιοῦτον ἀναγνωρίζεται ἀπό τόν Γ. Χατζιδάκι, τόν Μιραμπέλ, καί ἀπό τήν Γραμματική τῶν Χόλτον - Μάκρως - Φιλίππακη).

Ἡ Γραμματική μας ἐξετάζει τίς ἀνεξερευνήτες πλευρῆς τῆς Μορφολογίας, ἐπιμένει εἰς τήν Σύνταξιν, ἡ ὁποία ἀγνοεῖται συνολικῶς ἐν Ἑλλάδι. Τό παρὸν ἔργον καλεῖ εἰς αὐτοδιδασχίαν τοὺς διδασκάλους τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὅλων τῶν ἐπιπέδων τῆς Ἐκπαίδευσως, μέ στόχον τήν κατάρτησιν τοῦ «φοβεροῦ» Συντακτικοῦ, τήν ἄνοδον τῆς ἑλληνικῆς Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης.

Ἡ γλώσσα τῆς Γραμματικῆς εἶναι ὕφους ἐπιστημονικοῦ, διακρίνεται διά τήν σαφήνειάν της, ἔχει ἐμπιστοσύνη εἰς τίς πνευματικῆς ικανότητες τοῦ λαοῦ (τίς ὁποῖες οἱ «γνήσιοι δημοτικιστές» ἀμφισβητοῦν, γι' αὐτό ἀπλουστεύουν τίς «δύσκολαις ἀμπτές» τῆς γλώσσης), τηρεῖ τήν μαθηματικήν ὑφήν τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, συμφώνως πρός τήν ὁποίαν ἕκαστος μορφολογικός τύπος τῶν λέξεων ἀσκει μοναδικήν συντακτικὴν λειτουργίαν. Ὡστε ἡ μαθηματικὴ ὑφή τοῦ λόγου ἀπορρίπτει: α) τόν διωγμὸν τοῦ τελικοῦ ν, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου διωγμοῦ ἰσοπεδῶνται τά γένη ἀρσενικό καί οὐδέτερον τῶν ὀνομάτων (εἶδα τό Φωκά καί τό παιδί)· β) τήν κατάργησιν τῶν ἀιξήσεων τοῦ ῥήματος εἰς τοὺς παρελθοντικούς χρόνους τῆς Ὀριστικῆς, ἡ ὁποία κατάργησις ὀδηγεῖ εἰς τήν ἰσοπέδωσιν τῶν χρόνων Ὀριστικῆς καί Προστακτικῆς (καλλιέργησε - Προστακτικὴ /καλῶς/, ἀλλά καλλιέργησε - Ἀόριστος Ὀριστικῆς /κακῶς/)· γ) τήν περικοπήν τῶν ἀρχικῶν συλλαβῶν ἐνίων λέξεων (ξάδελφος, ντροπή)· δ) τόν «καθεισμός», ἕνα κάθε δι' ὅλα τά γένη τῶν ὀνομάτων καί ὅλες τίς πτώσεις (ὁ κάθε ἄνδρας, ἡ κάθε γυναίκα, τό κάθε παιδί, τοῦ κάθε ἄνδρος κλπ.)· ε) τόν καθολικὸν «πλουτισμόν», φαινόμενο καταχρηστικῆς πολυσημίας ἀποκλειστικῶς ἑλληνικό: τό ἄκλιτον πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τά «προοδευτικά στοιχεία» ὡς ὑποκείμενον, ἀλλά καί ὡς ἀντικείμενον δευτερευουσῶν προτάσεων (εἰς τήν Σύνταξιν), τό ἴδιον πού λέγεται καί γράφεται διά τά τρία γένη καί τοὺς δύο ἀριθμοὺς τῶν ὀνομάτων (εἰς τήν Μορφολογίαν).

Ἡ παρούσα Γραμματικὴ ἐπαναφέρει ἐν ἰσχύϊ τίς τρεῖς κλίσεις τῶν ὀνομάτων, τήν Ὑποτακτικὴν ἔργωσι, ἐν ὀλίγοις καταργεῖ τοὺς αὐθαίρετους «κανόνες» τῆς δημοτικιστικῆς Γραμματικῆς καί θέτει εἰς λειτουργίαν τοὺς ἠτιολογημένους θεωρητικῶς κανόνες τῆς παραδοσιακῆς Γραμματικῆς.

**Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτη Ιεράς
Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως,
Πωγωνιανής και Κονίτσης
κ. Ανδρέα Τρεμπέλα
44100 ΚΟΝΙΤΣΑ**

**Λάρισα 29 Μαΐου 2001
Ανοικτή Επιστολή**

Σεβασμιώτατε,

(...) Από την Πολιτεία και την κυβέρνηση δεν αναμέναμε καλύτεραν συμπεριφοράν. Ανιστόρητοι, πατριωτικώς αναισθητοι, επιλήσιμονες των παραδόσεών μας και εκ προθέσεως πολέμιοι της θρησκείας και της Εκκλησίας μας, οι κρατούντες ήταν επόμενο ότι δεν θα ενδιαφέροντο διά το νόημα και τις συνέπειες της επισκέψεως-εισβολής του Πάπα στην Ελλάδα. Από την στιγμή που εγκατέλειψαν τα εθνικά θέματα (Αιγαίο, Κυπριακό, Βορειοηπειρωτικό, Σκοπιανό κλπ) και κατέστησαν την δυστυχισμένη Πατρίδα μας ουραγό και αρωγό της Τουρκίας και της Αλβανίας, θα ήταν, πράγματι, υπερβολικό να ζητούμε να αμυνθούν στο πνευματικό πεδίο. Η συμπλεγματική εχθρότητά τους προς την Ορθόδοξη Εκκλησία μας οδήγησε τους κυβερνώντας στην απόφαση να χρησιμοποιήσουν αφρόνως και ως αιχμήν του δόρατος ακόμη και τον Παπισμό, για να τρωθεί το κύρος της Εκκλησίας μας. Ήδη, διακατεχόμενοι από τέτοια εκδικητικά σύνδρομα, εκδήλωσαν παντοιοτρόπως την ανεκλάλητη χαρά τους όταν έφθασε εδώ ο Πάπας.

Οστόσο, αναμέναμε καλύτερη συμπεριφορά από την Διοικούσα Εκκλησία μας. Για πολλά χρόνια –σειρά αιώνων, θα λέγαμε– μας δίδαξε ορθώς και από καθήκον να θεωρούμε τον Πάπα ως τον μεγαλύτερο Αιρεσιάρχη και εχθρό της Ορθοδοξίας, επειδή εισάγει σειρά πλάνων καινοδοξιών, διαστρέφοντας τη Χριστιανική Πίστη, και γιατί συντηρεί από το 1054 το Σχίσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσεως. Και προς την κατεύθυνση αυτή συνηγορεί η Ιστορία και η παράδοσή μας. Ξαφνικά τα πάντα ανετράπησαν υπό την πίεση των κέντρων της Παγκοσμιοποίησης, που ελέγχονται από τον Σιωνισμό, με τους κρατούντες να ισχυρίζονται ότι όλα θα πάνε καλά.

Έτσι, ο Αρχιεπίσκοπος και οι γύρω του, είτε γιατί λησμόνησαν την μακρά Ορθόδοξη Παράδοση, είτε γιατί πλανήθηκαν ή εκβιάστηκαν, καταστρατήγησαν την μακρά και καθώς πρέπει θεμελιωμένη πολιτική της Εκκλησίας της Ελλάδος. Και αγνοήσαντες τις αιτιολογημένες ανησυχίες πολλών απλών πιστών και ειδημόνων καθώς και τις έγγραφες και προφορικές ανησυχίες 25 Μητροπολιτών για τον ερχομό του Πάπα στην Ελλάδα ως θρησκευτικού ηγέτη, εισώπησαν παράδοξα. Αλλά και πολύ προτού απευθυνθεί προς τον Ποντίφικα η Πολιτειακή πρόσκληση, τα λεγόμενα και τα συμφραζόμενα από της πλευράς της Αρχιεπισκοπής οδή-

γούσαν στην πρόβλεψη ότι τελικώς θα παρείχετο και εκ της Αρχιεπισκοπής η απροσδόκητη συγκατάθεση, όπερ και εγένετο. Και αφού το αδιανόητο συνετελέσθη, υπό την επίφαση του αυτονοήτου, κατεβλήθη ατυχέστατη προσπάθεια να διαστραφούν τα πραγματικά γεγονότα και να παρουσιασθεί ιδανική εικόνα. Μία προσεκτική μελέτη της προσφωνήσεως του Αρχιεπισκόπου και της αντιφωνήσεως του Πάπα δίδει την αίσθηση ότι τα όσα ειπώθηκαν ήταν προσχεδιασμένα και προσεκτικά μελετημένα, ώστε, από την μία μεριά να αμβλυθούν οι αντιδράσεις κατά του Αρχιεπισκόπου για την απόφασή του να δεχθεί τον Πάπα ως θρησκευτικό ηγέτη, και από την άλλη να εμφανισθεί ο Ποντίφικας –που ήδη κατηγορείται ως ηθικός αυτουργός για τον νέο διχασμό των βαλκανικών λαών, τον διαμελισμό της Γιουγκοσλαβίας, τους πολέμους που έβαψαν τα Βαλκάνια στο αίμα, νωπό ακόμη στην Σερβία– ως μέγας ειρηνοποιός. Και τούτο δυστυχώς επετεύχθη εν μέρει λόγω και της παραπληροφόρησης των διαπλεκομένων Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, με αποτέλεσμα άτομα κατά τα άλλα αξιόλογα να μη βλέπουν το έγκλημα που συνετελέσθη, ούτε και τον σπόρο του διχασμού που έριξε ο ερχομός του Πάπα. Ακόμη και η συγγνώμη που ζήτησε ο Ποντίφικας δημιουργεί πολλά ερωτηματικά ως προς την ειλικρίνεια των προθέσεών του εκ του γεγονότος ότι αυτή είναι επιλεκτική. Αναφέρεται στο απώτατο παρελθόν (Σταυροφορίες) και ουχί στο πρόσφατο, για το οποίο ευθύνεται ο ίδιος και ο προκάτοχός του, ήτοι: για την Μικρασιατική καταστροφή, για την λεηλασία των Μοναστηριών της Δωδεκανήσου και την εκδίωξη όλων των ορθόδοξων επισκόπων (όταν τα Δωδεκάνησα περιήλθαν στην φασιστική Ιταλία το έτος 1923), για τις σφαγές 900.000 Ορθόδοξων Σέρβων κατά την ναζιστική κατοχή (περίοδος 1941-1945), για το Μακεδονικό, για την Ουνία κλπ. Είναι δε η συγγνώμη του Πάπα και προσχηματική, αφού στην γραπτή αντιφώνησή του μας λέγει: «Ο ΚΥΡΙΟΣ ως μας χορηγήσει την συγχώρηση που του ζητάμε». Με τον διπλωματικό αυτό ελιγμό απέφυγε να αναλάβει την ευθύνη των πράξεών του, υποβάθμισε την εννοιολογική σημασία της λέξεως «συγγνώμη», για την οποίαν πολλοί αφελείς επαίρονται και υποστηρίζουν ότι ο Πάπας ταπεινώθηκε και αναγκάστηκε να αλλάξει πορεία πιεζόμενος από τον Αρχιεπίσκοπο. Μακάρι να συνέβαινε κάτι τέτοιο, πλην όμως, και μέχρις ότου ο χρόνος το επιβεβαιώσει, ως ΓΡΗΓΟΡΟΥΜΕ...

Σεβασμιώτατε,

Επί αιώνες ο Πάπας της παλαιάς Ρώμης, ως Αρχηγός του Παπισμού και του κακέκτυπου κρατιδίου του Βατικανού –που ίδρυσε ο Μουσολίνι το 1929 για την υποβολή των ιμπεριαλιστικών σχεδίων του–, ήταν ο «προ των πυλών» παραμονεύων εχθρός της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού, επιδιώκοντας να εισέλθει και «εντός των τειχών» για να θύσει και απολέσει. Από της πρώτης στιγμής της παπικής αναρσίας, οι Φράγκοι κατέλαβαν διά της βίας το Πατριαρχείο Ρώμης, κατέστρεψαν περισσότερα από 1000 μοναστήρια στην Κάτω Ιταλία και τη Σικελία, εκδιώξαντες βάναισα τους Ορθοδόξους. Οργάνωσε και κατήυθνε τις ληστρικές και επαίσχυντες Σταυροφορίες εναντίον της Ορθόδοξης Ανατολής και του Ελληνισμού. Ληλάτησε αρχαίους ελληνικούς παπύρους, πολύτιμα αρχαιοελληνικά κειμήλια, γλυπτά, και τόσα άλλα, που σήμερα κοσμούν τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες του Βατικανού. Είναι ο φυσικός και ηθικός αυτουργός της αλώσεως της Βασιλεύουσας, της σφαγής των Ορθοδόξων Ρωμιών, της βεβήλωσης των Ιερών και Οσίων της Πίστεως και της Φυλής μας. Με την άλωση της Πόλεως το 1204 από τους Σταυροφόρους κατέστη ο φυσικός και ηθικός αυτουργός της μεγαλύτερης και βαρβαρότερης λεηλασίας στην ιστορία της ανθρωπότητας. Οργάνωσε, κατήυθνε και επέβαλε τον βίαιο εκλατινισμό και εξουνιτισμό εκατομμυρίων Ορθοδόξων ανά τους αιώνες. Από το 1275 μέχρι το 1282, την εποχή του Λατινόφρονος Πατριάρχη Βέκκου, πλήθος Ορθοδόξων μαρτύρησαν στο Άγιο Όρος και στην Κύπρο, ενώ στην Σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438-1439) οι Λατίνοι έδειξαν το βιαιότατο πρόσωπό τους στους ορθοδόξους ιεράρχες. Το φραγκολατινικό κράτος δεν συνέβαλε μόνο στην πτώση της Κωνσταντινουπόλεως, αλλά οργάνωσε και την θηριώδη και απάνθρωπη Ιερά Εξέταση, η οποία, σε διάστημα έξι αιώνων (13ος-19ος), οδήγησε στην πυρά αναρίθμητους αθώους ανθρώπους.

Στην επανάσταση του 1821 οι Έλληνες παπικοί όχι μόνο δεν έλαβαν μέρος στον αγώνα της Παλιγενεσίας και της Εθνικής Ανεξαρτησίας, αλλά ταυτίστηκαν και συνήργησαν με τους Τούρκους κατακτητές κατά των επαναστατημένων Ελλήνων. Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, κατά τον οποίο ηττήθη η Τουρκία, ο Νούντσιος, σε τηλεγράφημά του προς τον Μεγάλο Βεζίρη, διαβεβαίωσε ότι θα κάνει τα πάντα ώστε να παραμείνει η Αγία Σοφία τζαμί, όπερ και εγένετο. Και έχοντας δεδομένη την Ιταλία, και με αιχμή του δόρατος τον ΜΑΚΙΑΒΕΛΛΙΣΜΟ, κατόρθωσε να πείσει τις νικήτριες δυνάμεις της ANTANT (Γαλλία, Αγγλία κλπ), στο πλευρό των οποίων πολέμησε και η χώρα μας (Ανατολικό Μέτωπο), να ενισχύσει το κίνημα των Νεοτούρκων υπό τον Κεμάλ Ατατούρκ και να συντελεσθεί η γνωστή Μικρασιατική καταστροφή. Την ώρα που η Σμύρνη καιγόταν και σφαγιάζονταν οι Έλληνες, ο Πάπας έστελνε συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Κεμάλ Ατατούρκ για την εξόντωση των Ελλήνων, ο δε παπισμός διεκήρυξε ότι καλύτερα η ημισέληνος στην Αγία Σοφία

παρά ο ελληνικός σταυρός!.. Εις εξόφληση των παραπάνω γραμματίων η Τουρκία του Κεμάλ Ατατούρκ παρεχώρησε στην Ιταλία τα Δωδεκάνησα το έτος 1923. Ευθύς αμέσως το Βατικανό έδωσε όλους τους ορθοδόξους επισκόπους από τα Δωδεκάνησα, ενώ η Ιστορία αποδεικνύει πως διατηρούσε άριστες σχέσεις με τον ναζισμό, με τον οποίο και συμπορεύτηκε.

Σεβασμιώτατε,

Το κράτος του Βατικανού ιδρύθηκε το 1929 με συμφωνία του Μουσουλίνι, καθώς ο Πάπας είχε βοηθήσει το κόμμα του να αναρριχηθεί στην εξουσία. Το ίδιο έτος ενέκρινε αναφανδόν τον βομβαρδισμό και την κατάληψη της Κέρκυρας από τον Μουσολίνι. Κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου το Βατικανό ήταν στενός συνεργάτης του Άξονα, γι' αυτό και ουδέποτε καταδίκασε την απρόκλητη φασιστική επίθεση της Ιταλίας εναντίον της Ελλάδας, αλλά και την γερμανική Κατοχή, που επακολούθησε. Πρόσφατα, αμερικανικά έγγραφα αποκάλυψαν ότι το Βατικανό κατακρατεί τόνους χρυσού, που είχε κλέψει από τα θύματα του Ολοκαυτώματος το ναζιστικό καθεστώς της Κροατίας. Τον χρυσό εμπιστεύτηκαν στην Αγία Έδρα οι ναζιστές Ουστάσι, οι οποίοι εσφαγίασαν 900.000 Ορθοδόξους Σέρβους κατά την περίοδο 1941-1945, έχοντας ως αρχηγό τους τον Καρδινάλιο Στέπινιτς, τον οποίο και αγιοποίησε ο Πάπας Πίος ΙΒ΄. Ένα μέρος αυτού του χρυσού χρησιμοποιήθηκε από το Βατικανό για να διαφύγουν οι ναζιστές στην Λατινική Αμερική. Ουδέποτε το Βατικανό κατέδίκασε την τουρκική εισβολή και κατοχή του Αττίλα στην Κύπρο (1974-2001), ενώ υποστήριξε και υποστηρίζει κάθε ανθελληνική προπαγάνδα για το Μακεδονικό. Μάλιστα ο σημερινός Πάπας Ιωάννης ΙΙ οργάνωσε ψευδεπίγραφη έκθεση «μακεδονικής τέχνης» στο Βατικανό, απευθύνας μήνυμα στην «μακεδονική γλώσσα», δεχόμενος την ονομασία του κράτους των Σκοπίων ως «Μακεδονία».

Το Βατικανό είναι το μόνο θεοκρατικό κράτος στην Ευρώπη και τον κόσμο. Ασκεί θρησκευτικό, πολιτικό και οικονομικό ιμπεριαλισμό. Συνέβαλε αποφασιστικά στην άνοδο και διατήρηση του φασισμού και του ναζισμού. Χρησιμοποίησε τα τάγματα των Ιησουϊτών εναντίον των λαών, όπως οι Γερμανοί τα τάγματα των SS. Ευθύνεται για την συνεργασία των Ιεραποστολών του με αποικιοκρατικά καθεστώτα σε χώρες του Τρίτου κόσμου. Σε συνεργασία με την Γερμανία σχεδίασαν και πραγματοποίησαν την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας δημιουργήσαντες δύο καθολικά κράτη (Κροατία - Σλοβενία). Το Βατικανό δεν είναι Εκκλησία αλλά πολιτικο-οικονομικό εξουσιαστικό σύστημα.(...)

Κοινοποιείται:

1. Αρχιεπίσκοπο κ.κ. Χριστόδουλο
2. Πρόεδρο Δημοκρατίας
3. Προέδρους Κυβερνήσεως - Βουλής
4. Πρόεδρο Ν.Δ. - Πολιτικά Κόμματα

Με υικόν σεβασμόν και άπειρον αγάπην
Νικόλαος Καράτζιος

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΕΛΑΣΓΟΣ»

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ...

Γιά νά κατανοήσετε τούς μηχανισμούς λειτουργίας
καί έπιβολής τής ΝΕΑΣ ΤΑΞΗΣ στήν περιοχή μας,
ή καλύτερη άμυνα είναι ή επίθεση!

ΑΝΤΩΝΗ Ι. ΜΠΟΣΝΑΚΟΥΔΗ

ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΤΑΞΗΣ

Η δράση των εξτρεμιστικών
παραθρησκειών και της

\$CIEN TOLOGY

Με βάση τα ίδια τα έγγραφα του ΚΕΦΕ

Πώς:

* Διαλύει οικογένειες

* Κάνει πλύση εγκεφάλου

* Συνδέεται με CIA και NSA

* Προωθεί χωρισμό Εκκλησίας-Κράτους

* Συνεργάζεται με Τούρκους και Ισλαμιστές

* Επηρεάζει δημοσιογράφους και πολιτικούς

* Κάνει μυστικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια

* Παρεμβαίνει μέσα στην ΕΥΠ

* Φακελώνει τους πάντες

* Συκοφαντεί την Ελλάδα

* Λογοκρίνει το Internet

Η Μέδουσα
του 20ου αιώνα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΛΑΣΓΟΣ
ΑΘΗΝΑ 2001

Σελ.: 500

Τιμή: 7.500 δρχ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ
(ΠΕΛΑΣΓΟΣ - ΡΗΣΟΣ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ - ΜΑΧΗ)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΚΡΟΚΕΡΑΜΟ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΚΕΝΑΣ

ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ 127, 114 75, ΑΘΗΝΑ * ΤΗΛ. 6440-021 * ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: 6450-097

Ίστοσελίδα (web): <http://www.hellasbooks.gr> και E-mail: acrocero@hellasbooks.gr

ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Αν το κύμα του Αρχιπελάγους
– αυτό το καλοκαίρι –
σας οδηγήσει στην ακριτική Λέσβο

ενφραδείτε από τις ομορφιές του Μολύβου

και στο γραφικό λιματάκι του...

απολαύστε την γνήσια ελληνική φιλοξενία
και σπιτική κουζίνα στο εστιατόριο
«Μια φορά κι έναν καιρό... στο Μόλυβο»
τηλέφωνο 0253-72224... Σας περιμένουμε!

